

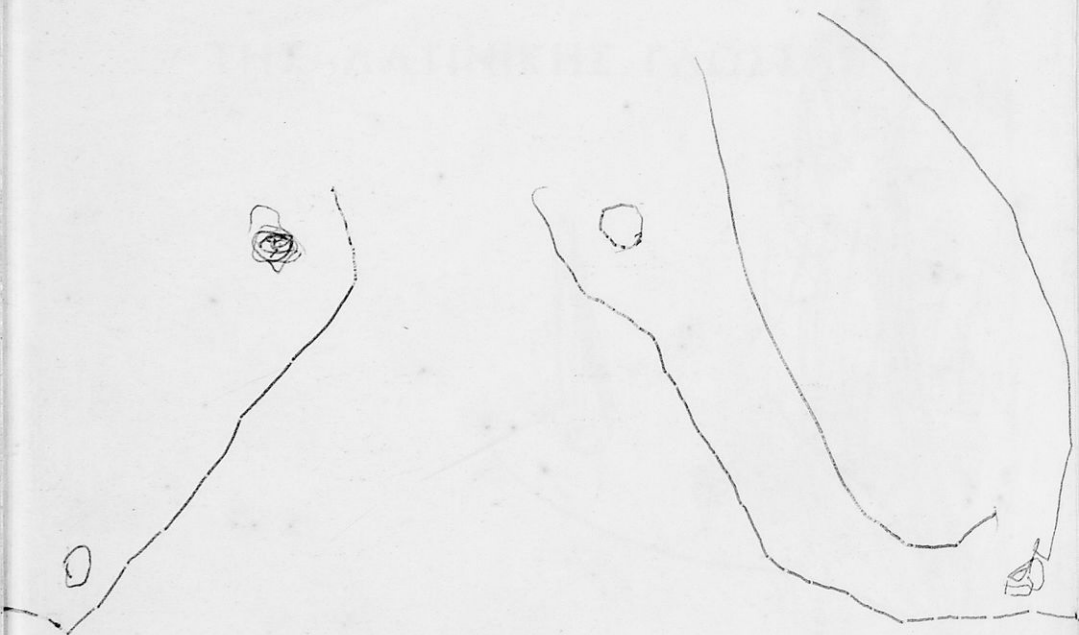
ΑΧΙΛΛΕΟΣ Α. ΤΖΑΡΙΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

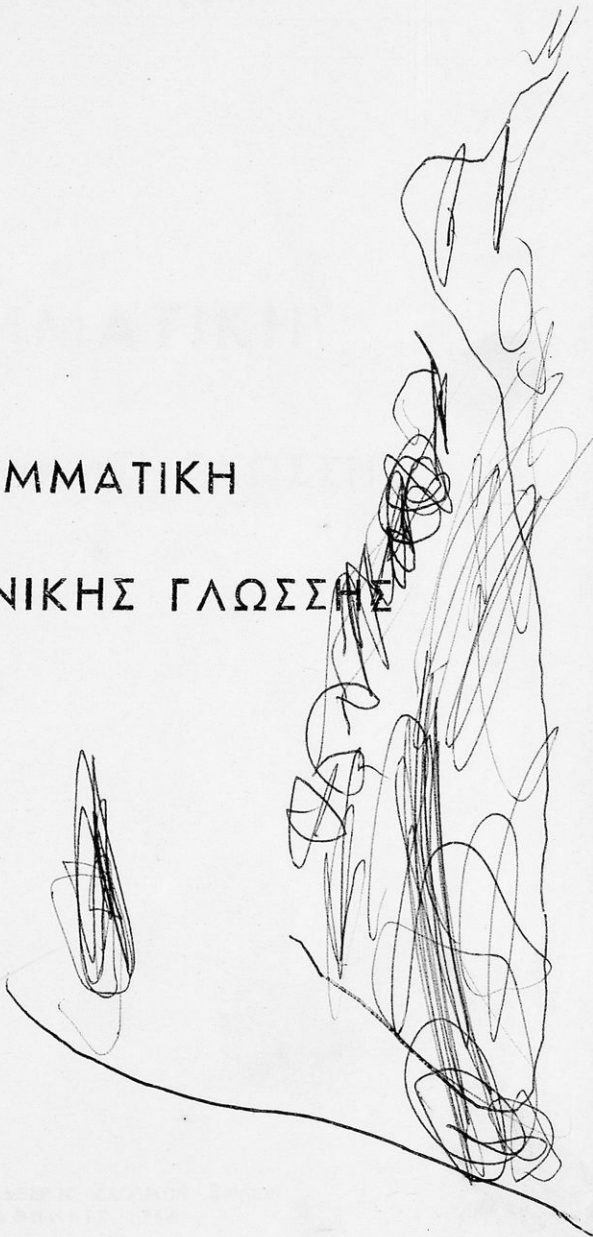
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

19923

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1. Γράμματα καὶ ὀνόματα αὐτῶν. — Τὰ γράμματα (*litterae*) τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι, ὅπως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ, 24, τὰ ἑξῆς :

Γράμματα ⁽¹⁾	Ὄνόματα	Γράμματα	Ὄνόματα
Aa	ἄ	Αα	ἔν
Bb	μπέ	Ββ	ῥ
Cc	κά (ἢ τσέ)	Γγ	πέ
Dd	ντέ	Δδ	κού
Ee	ἔ	Εε	ἔρ
Ff	ἔφ	Σσ	ἔς
Gg	γκέ	Ττ	τέ
Hh	χά	Υυ	οῦ
Ii	ἰ	Νν	βέ
(Jj)	γιώτ)	Χχ	ἔξ
Ll	ἔλ	Υυ	ῦ γκρακουμ ⁽²⁾
Mm	ἔμ	Zz	ζήρα

Ἐκ τούτων α΄) ἔξ εἶναι φωνήεντα (*vocales*) : a, e, i, o, u, y β) δέκα ἑπτὰ εἶναι σύμφωνα (*consonantes*) : b, c, d, f, g, t, j), l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z καὶ γ΄) ἔν, τὸ h, εἶναι κυρίως πνεῦμα δασύ (*spiritus asper*), προφέρεται δὲ ὡς ἔν λεπτὸν χ : *historia* (πρόφ. χιστόρια).

1. Τὰ κεφαλαῖα γράμματα λατινιστὶ λέγονται *litterae maiusculae*, τὰ δὲ μικρὰ *litterae minusculae*.

2. Λέγεται *y graecum*, ἦτοι υ Ἑλληνικόν, διότι παριστάνει τὸ υ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς *pyramis, syllaba* κλπ.

Σημείωσις. Εἰς λέξεις εἰλημμένες ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Λατινικὴν τὸ θ ἀποδίδεται διὰ τοῦ th, τὸ φ διὰ τοῦ ph καὶ τὸ χ διὰ τοῦ ch: Athēnæ Ἀθήναι, philoſōphus φιλόσοφος, Chios Χίος

2. Προφορά. — 1) Τὰ φωνήεντα a, e, i, o καὶ y προφέρονται ὡς τὰ Ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ u προφέρεται ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ δίφθογγος ου: aliēnus (προφ. ἀλιένους) ἀλλότριος, operio (πρόφ. ὀπέριο) καλύπτω, syllaba (πρόφ. σύλλαμπα) συλλαβή.

Σημείωσις. Τὰ γράμματα i καὶ u χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ἀρχικὴν λατινικὴν γραφὴν καὶ πρὸς παράστασιν συμφωνικῶν φθόγγων, ἥτοι τὸ μὲν i καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου γι (j), τὸ δὲ u καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου β (v). Τὸ γράμμα j (γιώτ), ἐν ἀχριστίᾳ νῦν, εἶναι νεωτερικὸν ἐπινόημα πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως. Προφέρονται δὲ τὸ i ὡς γι καὶ τὸ u ὡς β, ὅταν συνεκφέρονται μὲ ἀκολουθοῦν εὐθὺς κατόπιν αὐτῶν φωνήεν, ὡς ianūa (γιάνουα, πρβλ. γιατρὸς) θύρα, iecur (γιέκουρ) ἥπαρ, aīo (ἄγιο) λέγω, ius (γιούς) δίκαιον — uos (= vos, βός) σεῖς, uiuo (= νίνο, βίβο) ζῶ· ἀλλά: iens (πρόφ. ἴενς) πορευόμενος, pario (πρόφ. πάρι-ο) γεννῶ, suos (πρόφ. σοῦς) ἰδικούς του, mīnūo (πρόφ. μίνου-ο) ἐλαττῶ.

2) Ἐκ τῶν συμφώνων:

τὸ b προφέρεται ὅπως τὸ μπ εἰς λέξιν π.χ. μπαμπᾶς: barba (μπάρμπα) πάγων·

τὸ d προφέρεται ὅπως τὸ ντ εἰς τὴν λέξιν π.χ. ντάμα: domīnus (ντόμινους) κύριος·

τὸ g προφέρεται ὅπως τὸ γκ εἰς τὴν λέξιν π.χ. γκάφα: genu (γκένου) γόνυ·

τὸ q παρακολουθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ u, μετὰ τούτου δὲ προφέρεται περίπου ὡς κβ: quies (κβίεις) ἡσυχία, aqua (ἄκβα) ὕδωρ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ g καὶ τὸ u, ἥτοι τὸ σύμπλεγμα gu, ὅταν μετὰ ἐπομένου φωνήεντος ἀποτελῇ μίαν συλλαβὴν, προφέρεται ὡς γκβ: lingua (λίγκβα) γλώσσα, sanguis (σάνγκβις) αἷμα. Ἀλλὰ ar-gū-o (ἄρ-γκου-ο) ἐλέγχο.

τὸ v προφέρεται ὡς τὸ β: vas (βὰς) σκεῦος.

τὸ z προφέρεται ὡς τὸ τζ εἰς τὴν λέξιν π.χ. Τζώρτζης: maza (μάτζα) μᾶζα.

Τὰ λοιπὰ σύμφωνα c, f, l, m, n, p, r, s, t, x προφέρονται ὅπως τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κ, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ, ξ.

Σημείωσις. Συνήθως κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν λατινικοῦ κειμένου προφέρομεν (οὐχὶ ὀρθῶς):

α') τὸ **c** διφθόγγων **ae** ντι, ἀντι κέκι (τσαίντο, ἀντι κέου) ἢ

ῥ ἢ τοῦ **y**, καθὼς καὶ πρὸ τῶν ξιν π. χ. **ταπί**: cecidi (τσέτσιος ἀντι κύνικους) κυνικός, caedo ι, ἀντι κέπι) ἤρχισα, ceu (τσέου,

β') τὸ **s** ῥόσα) ῥόδον,

ῥόσους, ἀντι ἄσινους) ὄνος.

έντων ὡς τὸ **ξ**: rosa (ῥόζα, ἀντι

γ') τὴν συλλαβὴν τι ἐντὸς λέξεως πρὸ φωνήεντος (ἂν δὲν προηγῆται αὐτῆς **s** ἢ **x** ὡς **τσι**: consecutio (κονσεκούτσιο, ἀντι κονσεκούτιο) ἀκολουθία, tertius (τέρτσιους, ἀντι τέρτιους) τρίτος.

3. Δίφθογγοι (diphthongi).— Δίφθογγος ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει 4, τὰς ἑξῆς: ae, au, eu, oe. Ἐκ τούτων:

ἡ **ae** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δίφθογγον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης **αι** καὶ προφέρεται ὁμοίως: Aepēas (Αἰπέας) Αἰνείας, caecus (καίκους) τυφλός·

ἡ **au** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν **αυ**, προφέρεται δὲ ὡς τὸ **αου** (μονοσυλλάβως): nauta (νάου-τα) ναύτης, laudo (λάου-ντο) ἐπαινῶ·

ἡ **eu** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν **ευ**, προφέρεται δὲ ὡς τὸ **εου** (μονοσυλλάβως): Eurōpa (Ἔου-ρώπα) Εὐρώπη, Leucas (Λέου-κας) Λευκάς·

ἡ **oe** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς δίφθογγους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης **οι** καὶ **ω**, προφέρεται δὲ ὡς ἡ γαλλικὴ δίφθογγος **eu** (ἦτοι ὡς τι μεταξὺ τοῦ **ο** καὶ τοῦ **ε**): Boeotia (Μπευοτία) Βοιωτία, comoedia (κομειντία) κωμωδία.

Σημείωσις. Τὸ ae, au, eu καὶ oe δὲν εἶναι πάντοτε δίφθογγοι. Τὰ ἀποτελοῦντα τὰ συμπλέγματα ταῦτα φωνήεντα εἰς ὠρισμένας λέξεις προφέρονται χωριστά: π.χ. aer (ἄερ) ἀήρ, aepēus (ἀένεους) χαλκοῦς, Laudicēa (Λα-ου-ντι-κέα) Λαοδικαία, eunt (ἔουντ) πορεύονται, coerceo (κόερκεο) συνείργω, συνέχω.

4. Διαίσεις τῶν συμφώνων.—1) Τὰ σύμφωνα διαίρουνται εἰς: α') ἑπτὰ ἄφωνα (mutae): p, c, d, g, q, r, t' β') δύο ὑγρά (liquidae): l, r' γ') δύο ἔρορα (nasales): m, n' δ') τέσσαρα συριστικὰ (sibilantes ἢ spirantes): j, f, s, v' ε') δύο διπλᾶ (duplices): x καὶ z (ἐκ τῶν ὁπίων τὸ μὲν x προέρχεται συνήθως ἔξ ἐνώσεως τοῦ c ἢ τοῦ g μετὰ τοῦ s, τὸ δὲ z, χρησιμοποιοῦμενον εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἢ ἔξ ἄλλων γλωσσῶν, περιέχει τοὺς φθόγγους ds' (πρβλ. τὰ διπλᾶ ζ καὶ ξ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης).

2) Τὰ ἄφωνα ὑποδιαίρουνται εἰς :

α') τρία οὐρανικά (gutturāles) : c, g, q'

β') δύο χειλικὰ (labiāles) : b, p'

γ') δύο ὀδοντικά (dentāles) : d, t.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν συμφώνων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ληκτικά λέξεων εἶναι α') ἐκ τῶν ἀφώνων τὸ **c** καὶ τὸ **t** : lac γάλα, caput κεφαλή· β') τὰ ὑγρά καὶ τὰ ἔρρινα l, r, m, n : consul ὕπατος, cor καρδία, bellum πόλεμος nomen ὄνομα· καὶ γ') τὸ συριστικὸν s καὶ τὸ διπλοῦν x, καθὼς καὶ τὰ συμφωνικά συμπλέγματα bs, ns, ms, ps, rs, rbs, rps, lx (=lcs) καὶ rx (=rcs) : mos ἦθος, dux ἡγεμών, trabs δοκός, dens ὀδούς, hiems χειμῶν, princeps ἄρχων πρῶτος, ars τέχνη, urbs πόλις, stirps ῥίζα, falx δρέπανον, arx ἀκρόπολις.

Ἄν εἰς τὸ τέλος λέξεως εὐρεθῇ ἄλλο τι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ληκτικῶν συμφώνων ἀποβάλλεται, ὅπως ἀποβάλλεται καὶ το ἕτερον ἐκ δύο συμφώνων, τῶν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα εὐρεθοῦν εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως. Οὕτω lac ἐκ τοῦ lact-), cor (ἐκ τοῦ cord-), mel (ἐκ τοῦ mell-), os (ἐκ τοῦ oss-).

Ἄν δὲ εἰς τὸ τέλος λέξεως εὐρεθῇ τὸ σύμφωνον σύμπλεγμα ds ἢ ts ἢ nts, τότε τὸ ὀδοντικὸν (d ἢ t) πρὸ τοῦ s ἀποβάλλεται : (laud-s) laus ἔπαινος, (salut-s) salus σωτηρία, (dent-s) dens ὀδούς, noct-s) nox νύξ. (Πρβλ. Ἑλληνικά ἐλπῖς ἐκ τοῦ ἐλπίδ-ς, τάπηξ ἐκ τοῦ τάπητ-ς, ἐλέφας ἐκ τοῦ ἐλέφαντ-ς, νύξ ἐκ τοῦ νύκτ-ς).

5. Ὁ συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων, ἦτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν : a-gi-te, Ae-ne-as, si-sto, ve-strum, li-ber-tas, ex-ter-nus, val-lum, ad-sto, κλπ.

6. Ποσότης φωνηέντων καὶ συλλαβῶν. — 1) Τὰ φωνήεντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι **πάντα δίχρονα**, ἦτοι ταῦτα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρὰ (longae) ā, ē, ī, ō, ū, ŷ, ἄλλοτε δὲ βραχέα (breves) ä, ě, ĭ, ŏ, ŭ, ỹ.

Αἱ δίφθογγοι εἶναι πάντοτε μακραί.

Σημείωσις. Κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ φωνῆεν πρὸ φωνήεντος βραχύνεται (vocalis ante vocalem corripitur).

2) Συλλαβὴ τις λατινικῆς λέξεως εἶναι, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν :

α') **φύσει βραχεῖα** (syllaba natura brevis), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἢ πρὸ ἀπλοῦ συμφώνου ἢ ἂν ἢ συλλαβὴ αὕτη, ἢ ἔχουσα τὸ βραχὺ φωνῆεν, εὐρίσκεται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως : äeris (τοῦ ἀέρος), lĕgĭtĕ (ἀναγνώσατε).

β') φύσει μακρὰ (syllaba natura longa), ἃν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον: *amate* (ἀγαπάτε), *aulae* (αὐλαί)·

γ') θέσει μακρὰ (syllaba positione longa), ἃν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ πρὸ δύο ἢ τριῶν συμφώνων ἢ πρὸ ἐνὸς διπλοῦ: *ter-gum*, (νῶτον), *si-sto* (ἴστημι), *val-lum* (χαράκωμα), *a-xis* (ἄξων).

Σημείωσις. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων, ἐκ τῶν ὁποίων το πρῶτον ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν, λέγεται κοινῇ ἢ ἀδιάφορος (syllaba anceps) καὶ δύναται αὕτη εἰς τοὺς ποιητὰς νὰ λαμβάνηται, κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέτρου, καὶ ὡς μακρὰ: *volūcres* (*volūcres*), *tenēbrae* (*tenēbrae*).

7. Τονισμός.— Σημεῖα τόνων δὲν ἔχει ἡ λατινικὴ γραφὴ, ὁ δὲ τονισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας:

1) Πᾶσα δισύλλαβος λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (penultīma): *māter* (μάτερ) μήτηρ, *laurus* (λάου-ρους) δάφνη, *lēgo* (λέ-γκω) ἀναγινώσκω.

2) Πολυσύλλαβος τις λέξις τονίζεται ἀναλόγως τῆς ποσότητος τῆς παραληγουσῆς αὐτῆς:

α') εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἃν αὕτη εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρὰ: *Eurōpa* (Ἔου-ρώπα) Εὐρώπη, *puella* (πουέλλα) κόρη, *libertas* (λιμπέρτας) ἐλευθερία·

β') εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (antepenultīma), ἃν ἡ παραλήγουσα αὐτῆς εἶναι βραχεῖα: *anīma* (άνιμα) ψυχὴ, *porcūlus* (πόπου-λους) λαός.

8. Ἐγκλισίς τόνου.— Συνήθεις ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τρεῖς, τὸ *que* (τε, καί), τὸ *ne* (ἢ) καὶ τὸ (ἔρωτηματικὸν μόριον) *ne* (ἢ, ἀρά γε). Αὗται προσαρτῶνται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐκάστοτε προηγουμένης λέξεως, ὁ δὲ τόνος αὐτῶν:

1) ἃν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (§ 7, 1 καὶ 2, α') καὶ ἔχη τὴν λήγουσαν αὐτῆς βραχεῖαν, ἀποβάλλεται: *mensaque* (μένσακβε) καὶ ἡ τράπεζα, *meliorāne* (μελιόραβε) ἢ τὰ κρείττω·

2) ἃν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β') ἢ τονίζεται μὲν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχη ὅμως τὴν λήγουσαν αὐτῆς μακράν, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἥτις οὕτως ἔχει δύο τόνους: *fi-līusque* (φί-λιούσκβε)

καὶ ὁ υἱός, *multōsque* (μούλτόςκβε) καὶ πολλούς, *aliāve* (ἀλιάβε) ἢ ἄλλα, *amicosne* (ἀμικόσνε) ἄρά γε τοὺς φίλους;

9. **Σημεῖα στίξεως.** — Ἐκ τῶν σημείων τῆς στίξεως εἰς τὴν Λατινικὴν γραφὴν τὸ κόμμα (, *virgula*), ἢ τελεία (. *punctum*) καὶ τὸ ἐπιφωνηματικὸν (! *signum exclamationis*) εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς.

Διάφορα σημεῖα στίξεως εἶναι τρία, ἥτοι:

α') τὸ κῶλον (: *colon*)·

β') τὸ ἡμίκωλον (; *semicōlon* ἢ *punctum et comma*), τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν μέσην ἢ ἄνω στιγμὴν τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς (·), καὶ

γ') τὸ ἐρωτηματικὸν (? *signum interrogationis*).

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

10. Τὰ **μέρη τοῦ λόγου** (partes orationis) εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν εἶναι ἑνέα :

1) **πέντε κλιτὰ** (declinabilia), ἧτοι α') ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantivum), β') ὄνομα ἐπίθετον (nomen adiectivum), γ') ἀντωνυμία (pronomen), δ') μετοχὴ (participium), ε') ῥῆμα (verbum)· καὶ

2) **τέσσαρα ἄκλιτα** (indeclinabilia ἢ particulae = μόρια), ἧτοι : α') ἐπίρρημα (adverbium), β') πρόθεσις (praepositio), γ') σύνδεσμος (coniunctio), δ') ἐπιφώνημα (interiectio).

Ἄρθρον ἢ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει, ἐκ τῆς κοινῆς δὲ τῶν διαλεγόμενων ἀντιλήψεως ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων κατανοεῖται, ἂν ὄνομά τι λαμβάνεται εἰς τὸν λόγον ὡς γνωστὸν καὶ ὠρισμένον ἢ ὡς ἄγνωστον καὶ ἀόριστον : miles venit (= ὁ στρατιώτης ἔρχεται - ἢ - εἷς στρατιώτης ἔρχεται).

11. Τὰ οὐσιαστικά διακρίνονται καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (abstracta), τὰ δὲ συγκεκριμένα πάλιν διακρίνονται εἰς κύρια (propria) καὶ εἰς προσηγορικά (appellativa).

12. Τὰ **παρεπόμενα** τῶν ὀνομάτων καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι τέσσαρα, ἧτοι γένος (genus), ἀριθμὸς (numerus), πτώσις (casus) καὶ κλίσις (declinatio).

1) **Γένη** καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει τρία, ἀρσενικὸν (masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum) : vir ἀνὴρ, femina γυνή, malum μήλον.

Σημείωσις. Διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄρθρου εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν τὸ γένος ὀνόματός τινος δύναται νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ τις μόνον ἐκ τῆς καταλήξεως, ἢ, ἂν τὸ ὄνομα δηλοῖ πρόσωπον, ἐκ τοῦ σημαινομένου ὑπ' αὐτοῦ. Οὕτως ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν δηλούντων **πρόσωπα**, ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν, ἀρσενικοῦ μὲν γένους εἶναι τὰ δηλούντα ἄρρενα πρόσωπα (ὡς *vir* ἄνθρωπος, *miles* στρατιώτης), θηλυκοῦ δὲ γένους εἶναι τὰ δηλούντα θηλυκὰ πρόσωπα (ὡς *mulier* γυνή, *virgo* παρθένος). Ἐκ τῶν ἄλλων ὀνομάτων, τῶν δηλούντων δηλαδὴ **πράγματα**, **ἐνεργείας**, **ἀφηρημένην τινὰ ἔννοιαν** κλπ., πολλὰ μὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους μὲ τὰ ἀντιστοιχοῦντα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ὡς *collis* ἄρσ., λόφος ἄρσ. - *mensa* θηλ., τράπεζα θηλ. - *donum* οὐδ., δῶρον οὐδ.), πολλὰ ὅμως εἶναι διαφόρου γένους (ὡς *vinum* οὐδ. - ὄ οἶνος, *mare* οὐδ., - ἡ θάλασσα, *ara* θηλ. - ὁ βωμός, *silva* θηλ. - τὸ δάσος).

* Ἄξιον ἰδιαίτερας σημειώσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὴν Λατινικὴν τὰ ὀνόματα τῶν **μετάλλων** γενικῶς εἶναι γένους οὐδετέρου: *aurum* ὁ χρυσός, *argentum* ὁ ἄργυρος, *ferrum* ὁ σίδηρος, *aes* ὁ χαλκός.

2) Ἄριθμοὺς ἡ Λατινικὴ ἔχει δύο (ὅπως καὶ ἡ νέα Ἑλληνικὴ), ἦτοι ἐνικὸν (*singularis*) καὶ πληθυντικὸν (*pluralis*).

3) Πτώσεις ἡ Λατινικὴ ἔχει ἕξι: τὴν ὀνομαστικὴν (*nominativus*), τὴν γενικὴν (*genetivus*), τὴν δοτικὴν (*dativus*), τὴν αἰτιατικὴν (*accusativus*), τὴν κλητικὴν (*vocativus*) καὶ προσέτι τὴν ἀφαιρετικὴν (*ablativus*), περὶ τῆς ὁποίας ἰδὲ εἰς τὸ Συνακτικόν.

4) Κλίσεις ἡ Λατινικὴ ἔχει πέντε.

13. Εἰς πᾶσαν κλίσιν :

1) ἡ κλητικὴ τοῦ τε ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ, πλὴν τῆς ἐνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς - *us* δευτεροκλίτων ὀνομάτων (ληγούσης εἰς - *e*), βλ. καὶ § 19, 1'

2) ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν δοτικὴν αὐτοῦ.

3) τὰ οὐδέτερα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν)

4) τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος εὐρίσκεται ἐκ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς ἀφαιρουμένης τῆς (ἀρχικῆς) καταλήξεως αὐτῆς - *rum* ἢ - *um*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima)

14. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον (ὅπως ἡ πρώτη κλίσις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

Τὰ ὀνόματα ταῦτα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς -ᾶ (γεν. -ae) (χαρακτῆρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος **a**, § 13, 4).

Π α ρ ᾶ δ ε ι γ μ α

(mensa τράπεζα, θ. mensa -)

	Singularis		Pluralis	
Nominativus	mens - ᾶ	τράπεζα	mens - ae	τράπεζαι
Genetivus	mens - ae	τραπέζης	mens - ārum	τραπέζων
Dativus	mens - ae	τραπέζῃ	mens - īs	τραπέζαις
Accusativus	mens - ᾶm	τράπεζαν	mens - ās	τραπέζας
Vocativus	mens - ᾶ	τράπεζα	mens - ae	τράπεζαι
Ablativus	mens - ā	(§ 12, 3)	mens - īs	(§ 13, 2).

Ὅμοιως κλείνονται καὶ τὰ ὀνόματα terra γῆ, χώρα, insŭla νῆσος, statua ἀνδριάς, pugna μάχη κλπ., καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικά ὀνόματα nauta ναύτης, agricŏla γεωργός, pŏeta ποιητής, Sequāna Σηκουάνας κλπ. (βλ. 12, 1, σημ.).

15. Ἄνωμαλῖαι πρωτοκλίτων ὀνομάτων. — 1) Τὰ θηλυκὰ ὀνόματα dea (θεὰ) καὶ filia (θυγάτηρ) τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (deis, filiis) τὴν σχηματίζουν κανονικῶς εἰς -abus, ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ διάκρισις ἀπὸ τὰς ὁμοίας ἀντιστίχους πτώσεις τῶν ἀρσενικῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων deus θεός καὶ filius υἱός. Οὕτω λέγεται deis et deabus ἢ dis deabusque (τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς), filiis et filiabus ἢ filiis filiabusque (τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσιν).

3) Τὸ ὄνομα familia οἰκογένεια εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν κανονικῶς -ae, ἀλλὰ καὶ -as (ἀρχαϊκῶς, ὁμοίως μὲ τὴν

Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) εἰς τὰς φράσεις *pater familias* οἰκοδεσπότης, *mater familias* οἰκοδέσποινα, κ. ἄ. τ.

Ἄλλη ἀρχαῖκή κατάληξις, μὲ τὴν ὁποῖαν σχηματίζουν πρωτόκλιτα ὀνόματα τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ (ιδίως εἰς τοὺς παλαιότερους ποιητὰς) εἶναι **-āi** (κατὰ τὴν β' κλίσιν): *aulāi* (= *aulae*, τῆς αὐλῆς), *terrāi* (= *terrae*, τῆς γῆς).

Τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἢ κατάληξις **-arum** εἰς τινα ὀνόματα συγκρίπτεται εἰς **-um**: *drachmum* = *drachmarum* (Οὕτω καὶ ἐπὶ δευτεροκλίτων *talentum* = *talentorum*, *Argivum* = *Argivorum*).

16. Ἑλληνικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, ἰδίως κύρια, μετενηνεγμένα εἰς τὴν λατινικὴν, σχηματίζουν συνήθως ἐν αὐτῇ πτώσεις τινὰς τοῦ ἐνικοῦ παρομοίως, ὅπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ: (Αἰνεΐας) nom. *Aeneas*, acc. *Aenean* (Ἀγχίσις) nom. *Anchises*, acc. *Anchisen*, voc. *Anchise* (Πηνελόπη) nom. (*Penelōpa* καὶ) *Penelope*, gen. *Penelopae* καὶ *Penelopes*, acc. *Penelopee*, voc. *Penelope*.

Πολλὰ δὲ εἰς **-is** (ὡς Ἀλκιβιάδης, Ἀριστείδης κ.τ.τ.) σχηματίζονται ἐν τῇ Λατινικῇ ὡς τριτόκλιτα: *Alcibiādes*, gen. *Alcibiadis* κλπ., κλητικὴ *Alcibiadē* κατὰ τὴν πρώτην Ἑλληνικὴν κλίσιν.

2. Δευτέρα κλίσις (*Declinatio secunda*)

17. Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς **-us** ἢ εἰς **-er** (γεν. **i**) καὶ οὐδέτερα εἰς **-um** (γεν. **-i**)· χαρακτηριστὸ τοῦ θέματος **o** (§ 13, 4).

Παράδειγματα

(*domīnus* κύριος, θ. *domino* - *puer* παῖς, θ. *puero* -, *ager* ἄγρός, θ. *agro* -, *donum* δῶρον, θ. *dono* -).

Singularis

Nom.	<i>domīn-ŭs</i>	<i>puer</i>	<i>ager</i>	<i>dōn-ŭm</i>
Gen.	<i>domin-ī</i>	<i>puēr-i</i>	<i>agr-i</i>	<i>don-ī</i>
Dat.	<i>domin-ō</i>	<i>puer-o</i>	<i>agr-o</i>	<i>don-ō</i>
Acc.	<i>domin-ŭm</i>	<i>puer-um</i>	<i>agr-um</i>	<i>don-ŭm</i>
Voc.	<i>domin-ē</i>	<i>puer</i>	<i>ager</i>	<i>don-ŭm</i>
Abl.	<i>domin-ō</i>	<i>puer-o</i>	<i>agr-o</i>	<i>don-ō</i>

P l u r a l i s

Nom.	domin- ī	puer- i	agr- ri	don- ā
Gen.	domin- ōrūm	puer-orum	agr-orum	don- ōrūm
Dat.	domin- īs	puer-is	agr-is	don- īs
Acc.	domin- ōs	puer-os	agr-os	don- ā
Voc.	domin- ī	puer- i	agr- i	don- ā
Abl.	domin- īs	puer-is	agr-is	don- īs

Κατὰ τὸ **dominus** κλίνονται καὶ τὰ rōrūlus λαός, numērus ἀριθμός, nuntius ἄγγελος κ. ἄ. Ἐπίσης τὰ **θηλυκὰ** δευτερόκλιτα εἰς -**us** τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν **δένδρων**, ὡς malus μηλέα, ficus συκῆ, pirus ἀπιδέα, rōrūlus λευκὴ κλπ., τὰ ὀνόματα alvus κοιλία, humus γῆ, vannus λικμὸς σίτου, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ ὀνόματα, ὡς methōdus μέθοδος, Aegyptus Αἴγυπτος κ. ἄ. τ.

Κατὰ τὸ **puer** κλίνονται τὸ gener γαμβρός, socer πενθερός, vesper ἑσπέρα, libēri τὰ τέκνα (πληθυντικοῦ μόνον) καὶ τὸ μοναδικὸν εἰς -**ir** ὄνομα vir ἄνθρωπος.

Κατὰ τὸ **ager** κλίνονται τὰ liber βιβλίον, caper τράγος, culter μάχαιρα, faber σιδηρουργὸς κ. ἄ. τ.

Κατὰ τὸ **donum** κλίνονται τὰ bellum πόλεμος, proelium μάχη, scutum ἀσπίς, pericūlum κίνδυνος, oppidum πόλις, templum ναὸς κ. ἄ. τ., προσέτι δὲ τρία οὐδέτερα ὀνόματα λήγοντα εἰς -**us**, ἦτοι τὸ vulgus ἢ volgus ὄχλος, (τὸ ὁποῖον σπανιώτατα ἔχει καὶ ἀρσενικοῦ γένους αἰτιατικὴν volgum), τὸ virus δηλητήριον καὶ τὸ pelāgus πέλαγος. Ἐκ τούτων τὸ μὲν volgus καὶ virus ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, τοῦ δὲ pelagus ὁ πληθυντικὸς εἶναι pelagē (πρόβλ. πελάγη). (Βλ. καὶ § 13, 3).

18. Ἀρχετὰ εἶναι τὰ ἀρσενικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς -**er**, ὡς puer, ager κλπ. Ἀρχῆθεν εἶχον καὶ ταῦτα τὴν κατάληξιν -**us** (puer -**us**, ὅπως numer -**us**, agr -**us** κλπ.), ἀλλ' ἀπέβαλον αὐτήν, καθὼς καὶ τὴν κατάληξιν -**e** τῆς ἐνικῆς κλητικῆς.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ **r** τοῦ θέματος σύμφωνον (ὡς agr -, libr - κλπ.), ταῦτα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῶν καταλήξεων -**us** καὶ -**e** ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ **r** ἐν **e** βραχύ. Οὕτω προῆλθεν

ἐκ τοῦ *agr* τὸ *ager*, ἐκ τοῦ *libr* τὸ *liber* κλπ). Εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις τὰ εἰς -*er* κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ εἰς -*us*.

Σημείωσις. Ὅμοιαν μεταβολὴν πάσχουν κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν, μεταφερόμενα εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, καὶ τὰ ὑπερδυσύλλαβα Ἑλληνικὰ δευτερόκλιτα κύρια ὀνόματα, ὅσα λήγουν εἰς -*ros* π.χ. *Alexander* Ἀλέξανδρος (ἀντὶ *Alexandr-us*), *Antipater* Ἀντίπατρος (ἀντὶ *Antipatr-us*). Ἀλλὰ *Codrus* Κόδρος, Μερικὰ ἐκ τούτων διαφοροῦνται, ὡς *Cassandrus* καὶ *Cassander* Κάσσανδρος, *Euandrus* καὶ *Euander* Εὐάνδρος

19. Ἀνωμαλίας δευτεροκλίτων τινῶν ὀνομάτων — 1) Τὸ ὄνομα *deus* θεός : α') δὲν ἔχει εὐχρηστον τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ (*dee*) ὡς τοιαύτην οἱ ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὴν κλητικὴν τοῦ ὀνόματος *dīvus* (= θεός) - *dīve*, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Λατῖνοι αὐτὴν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν *deus* (= ὁ θεός) β') εἰς ἐκάστην πτῶσιν τοῦ πληθυντικοῦ, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἔχει διπλοῦς ἢ καὶ τριπλοῦς τύπους καὶ σχηματίζεται οὕτω : *dei* (*dii*), *di-deorum* (*deum*)-*deis* (*diis*), *dis-deos* - *dei* (*dii*) *di* - *deis* (*diis*), *dis*.

2) Τὰ εἰς -*ius* καὶ -*ium* ὑπερδυσύλλαβα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ πολλακίς συναίροῦσι τὸ τελικὸν *ii* εἰς *i*, τονίζονται δὲ τότε, μετὰ τὴν συναίρεσιν, εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔστω καὶ ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα (παρὰ τὸν κανόνα, § 7, 2, β') : *Vergilius* Βεργίλιος - γεν. *Vergilii* καὶ *Vergili*, *officium* ὑπηρεσία, καθήκον - γεν. *officii* καὶ *offici* κλπ.

3) Τὰ εἰς -*ius* κύρια ὀνόματα, τὰ γνησίως Λατινικά, ὡς *Vergilius*, *Manius*, *Tullius* κ.τ.τ. καὶ τὸ προσηγορικὸν ὄνομα *filius* (υἱός) τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς *i* ἀντὶ εἰς *ie* (κατὰ συναίρεσιν τοῦ *ie* εἰς *i*) : *Tulli* = Τύλλιε, *fili* = υἱέ, *mi fili* = υἱέ μου.

Σημείωσις. Βλ. ἀνωτέρω εἰς § 15, 2.

3. Τρίτη κλίσις (*Declinatio tertia*)

20. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις. Ταῦτα :

1) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν λήγουν εἰς ἓν τῶν φωνηέντων (*a*), *e*, *o* ἢ εἰς ἓν τῶν ληκτικῶν συμφώνων (ἢ τῶν ληκτικῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων, § 4, 2, σημ.)

2) εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν ἔχουν πάντα κατάληξιν -*is* : *urb* - *s* πόλις, γεν. *urb-is* mare (οὐδ.) θάλασσα, gen. *mar-is*.

21. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

1) κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ θέματος αὐτῶν (§ 13, 4) εἶναι, (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τὰ τριτόκλιτα) :

α') **φωνηεντόληκτα** ταῦτα πάντα ἔχουν χαρακτήρα **i**, ἐκτὸς δύο ὀνομάτων, τοῦ **grus** (γέρανος) καὶ τοῦ **sus** (ῥς), τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτήρα **u** (gen. **gru - is, su - is**·

β') **συμφωνόληκτα** μὲ χαρακτήρα ἄφωνον (**b, p - c, g - d, t**), ὑγρὸν ἢ ἕρρινον (**l, r - m, n**) ἢ συριστικὸν (**s ἢ v**) : **trabs** δοκὸς (gen. **trabf - is**) **bos** βοῦς (gen. **bov - is**) **nix** χιῶν (gen. **niv - is**) κλπ. (Βλ. § 4, 2, σημ.)·

2) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα (ἐκτὸς τοῦ **grus** καὶ τοῦ **sus**) εἶναι πάντα **ισοσύλλαβα** : **civis** πολίτης (gen. **civis**), **sedes** ἔδρα (gen. **sedis**), τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἶναι πάντα **περιτοσύλλαβα** : **rex** βασιλεὺς (gen. **reg - is**), **lapis** λίθος (gen. **lapid - is**).

Σημείωσις. Κυρίως καὶ τὰ φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα ἀρχῆθεν εἶναι περιτοσύλλαβα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος αὐτῶν ἰσυνεχωνεύθη μὲ τὸ ἐπόμενον **i** καὶ **e** τῶν καταλήξεων, παρουσιάζονται ὡς ἰσοσύλλαβα.

22. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) τὰ **ἀρσενικά** καὶ τὰ **θηλυκά** ἔχουν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις· καὶ ἄλλα μὲν ἔξ αὐτῶν εἶναι **καταληκτικά**, ἥτοι εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν ἔχουν τὴν κατάληξιν **s**, ἄλλα δὲ εἶναι **ἀκατάληκτα**, ἥτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : **dux** ἡγεμὼν (ἐκ τοῦ **duc - s**) gen. **duc - is**, **puppis** πρύμνα gen. **puppis**, **consul** ὕπατος gen. **consul - is**, **orator** ῥήτωρ gen. **orator - is**, κλπ·

2) τὰ **οὐδέτερα** ἔχουν τὰς αὐτὰς μὲ τὰ ἀρσενικά καὶ τὰ θηλυκά καταλήξεις μόνον εἰς τὴν γενικὴν, τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ), εἶναι δὲ πάντα **ἀκατάληκτα**, ἥτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : **animal** ζῷον gen. **animal - is**, **mare** θάλασσα gen. **mar - is**, κλπ. (Βλ. § 13, 3).

23. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἔξ ἑνὸς θέματος : **dux** (ἐκ τοῦ **duc - s**), gen. **duc - is** κλπ., **lapis** (ἐκ τοῦ **lapid - s**), gen. **lapid - is** κλπ., **orator** ῥήτωρ, gen. **orator - is** κλπ.

2) άλλα δὲ εἶναι **διπλόθεμα**, ἤτοι σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἕξ ἑνὸς εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλιτικὴν καὶ ἕξ ἑτέρου εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις: **miles** στρατιώτης (ἐκ τοῦ **milet - s**), gen. **milīt-is** κλπ., **homo** ἄνθρωπος, gen. **homīn - is** κλπ., **corpus** σῶμα, gen. **corpor - is** κλπ.

Σ η μ ε ί ο σ ι ς. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς - **s**, εἰς δὲ τὴν γενικὴν εἰς - **ris** πολλὰ φαινομενικῶς μόνον εἶναι διπλόθεμα, κυρίως δὲ ταῦτα εἶναι μονόθεμα σιγμόληκτα. Εἰς ταῦτα δηλαδὴ ὁ χαρακτήρ **s** μεταξὺ φωνηέντων ἐτέρατη παλαιότερον εἰς **r**. Τοιαῦτα εἶναι π.χ. τὸ **mus** μῦς, gen. **mur - is** (ἀρχῆθεν **mus - is**· πρβλ. μῦς, μυ - ὅς, ἐκ τοῦ **mus - ὅς**)· **corpus** σῶμα· **corpor - is** (ἀρχῆθεν **corpos - is**), κ. ἄ.

24. Παραδείγματα τρίτης κλίσεως

A'. Ἀρσενικά καὶ θηλυκά

1. Συμφωνόληκτα ἢ περιττοσύλλαβα

(Καταληκτικά ἢ ἀκατάληκτα, μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, § § 21 - 23)

(**dux** ἡγεμών, θ. **duc -**, **pastor** βοσκός, θ. **pastor -**, **homo** ἄνθρωπος, θ. **homo -** καὶ **homīn -**, **urbs** πόλις, θ. **urb -**)

S i n g u l a r i s

Nom.	dux (duc-s)	pastor	homo	urbs
Gen.	duc-īs	pastōr-is	homīn-is	urb-is
Dat.	duc-ī	pastōr-i	homīn-i	urb-i
Acc.	duc-ēm	pastōr-em	homīn-em	urb-em
Voc.*	dux	pastor	homo	urbs
Abl.	duc-ē	pastōr-e	homīn-e	urb-e

P l u r a l i s

Nom.	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Gen.	duc-um	pastōr-um	homīn-um	urb-ium
Dat.	duc-ibus	pastor-ibus	homin-ibus	urb-ibus
Acc.	duc-ēs	pastor-es	homin-es	urb-es
Voc.*	duc-ēs	pastōr-es	homīn-es	urb-es
Abl.*	duc-ibus	pastor-ibus	homin-ibus	urb-ibūs

* Βλ. § 13, 1-2.

Ὅμοίως κλίνονται τά : lux (luc - is, θηλ.) φῶς, rex (reg - is) βασιλεύς, lex (leg - is, θηλ.) νόμος, iudex (iudic - is) δικαστής, lapis (lapid - is) λίθος, pes (ped - is) πούς, civitas (civit - ātis) πολιτεία, virtus (virtūt - is) ἀρετή, miles (milī - is) στρατιώτης, princeps (princīp - is) ἀρχων, πρῶτος, orator (orator - is) ῥήτωρ, uxor (uxōr - is) ἡ σύζυγος, arbor (arbōr - is, θηλ.) δένδρον, mos (mor - is, ἄρσ.) ἥθος, flos (flor - is ἄρσ.) ἄνθος, tellus (tellūr - is) γῆ, lepus (lepōr - is) λαγῶς, mulier (muliēr - is) γυνή, pulvis (pulvēr - is) κόνις, sermo (sermōn - is) λόγος, praedo (praedōn - is) ληστής, virgo (virgīn - is) παρθένος, ordo (ordīn - is ἄρσ.) τάξις, flamen (flamīn - is) ἱερεὺς, tibicen (tibičīn - is) αὐλητής — (κατὰ τὸ urbs), stirps (strip - is) ῥίζα, arx (arc - is) ἀκρόπολις, gens (gent - is, θηλ.) ἔθνος, mors (mort - is, θηλ.) θάνατος, pons (pont - is, ἄρσ.) γέφυρα κ.ἄ. (ἐν οἷς καὶ τὸ nix, niv - is, χιών, plur. gen. niv - ium ἄρχικὸν θέμα ningu - [πρβλ. ningu - it χιονίζει]).

Σημείωσις. Μερικὰ ἀκατάληκτα συμφωνόληκτα εἰς -er εἰς τὰς ἄλλας πλὴν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ (κλητικῆς) πτώσεις **συγκόπτουν τὸ e**, τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηριστ. r. Τοιαῦτα εἶναι: α') τὰ συγγενικά ὀνόματα pater (patr - is) πατήρ, mater (matr - is) μήτηρ καὶ frater (frat - is) ἀδελφός, β') τὰ ὀνόματα imber (imbr - is) ὄμβρος, uter (utr - is) ἀσκός, venter (ventr - is, ἄρσ.) γαστήρ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τεσσάρων μηνῶν September (Septembr - is) Octōber, November καὶ December (πρβλ. τὰ ἑλληνικά συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, π.χ. πατήρ, πατέρ - α, πατρ - ός).

2. Φωνηεντόληκτα ἢ ἰσοσύλλαβα

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα §§ 21 - 23)

(civis πολίτης, θ. civi - , nubes νεφέλη, θ. nube - καὶ nubi -)

	Singularis		Pluralis	
Nom.	civīs	nūbēs	civēs	nūbes
Gen.	civīs	nubīs	civī-ūm	nubī-ūm
Dat.	civī	nubī	civībus	nubībus
Acc.	civēm	nubēm	civēs (ἢ civ-is)	nubēs (ἢ nub-is)
Voc.	civīs	nubes	cives	nubes
Abl.	civē	nubē	civībus	nubībus

Ὅμοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **civis** τά: avis (θηλ.) πτηνόν, navis ναῦς, collis λόφος, fascis (ἀρσ.) δέσμη, hostis πολέμιος, orbis κύκλος, mensis μῆν, unguis ὄνυξ, piscis ἰχθύς, vallis κοιλάς κ. ἄ.

β') κατὰ τὸ **nubes** τά: aedes (aed - is, θηλ.) ναός, sēdes (sed - is) ἔδρα (βλ. § 26, 4, Α', σημ.), fames (fam - is) πείνα, rupes (rup - is, θηλ.) βράχος (ἀπόκρημνός), κ. ἄ. (βλ. καὶ § 16).

Β'. Οὐδέτερα, συμφωνόληκτα ἢ φωνηεντόληκτα

Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα §§ 21 - 23)

ἄequor πέλαγος, θ. aequor -, nomen ὄνομα, θ. nomen - καὶ nomin -, opus ἔργον, θ. opus- καὶ oper-, mare θάλασσα, θ. mare- καὶ mari -)

Singularis

Nom.	aequor	nomen	opus	marē
Gen.	aequor- is	nomīn-is	opēr-is	mar- is
Dat.	aequo- ī	nomīn-i	oper-i	mar- ī
Acc.	aequor	nomen	opus	mare
Voc.	aequor	nomen	opus	mare
Abl.	aequor- ē	nomīn-e	oper-e	mar- ī

Pluralis

Nom.	aequor- ā	nomīn-a	opēr-a	mar- īā
Gen.	aequor- um	nomīn-um	opēr-um	mar- īūm
Dat.	aequor- ibus	nomīn-ibus	oper-ibus	mar- ibus
Acc.	aequor- ā	nomīn-a	oper-a	mar- īā
Voc.	aequor- ā	nomīn-a	oper-a	mar- īā
Abl.	aequor- ibus	nomīn-ibus	oper-ibus	mar- ibus

Ὅμοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **aequor** τά: marmor (marmor - is) μάρμαρον, fulgur (fulgūr - is) ἀστραπή, uber (ubēr - is) μαστός, ōs (or - is) στόμα, aes (aer - is) χαλκός, ius (iur - is) τὸ δίκαιον κ. ἄ.

β') κατὰ τὸ **nomen** τά: flumen (flumīn - is) ποταμός, certā - men (certamīn - is) ἀγών, caput (capīt - is) κεφαλὴ κ. ἄ.

γ') κατὰ τὸ **opus** τά: onus (onēr - is) φορτίον, corpus (cor - pōr - is) σῶμα, robur (robōr - is) ξύλον δρύινον κ. ἄ.

δ') κατά τὸ **mare** τά: animal (animāl-is) ζῶον, exemplar (exemplār-is) παράδειγμα, par (par-is) ζεύγος κ.ἄ.

25. Καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως

Singularis			Pluralis		
	Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.		Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.
Nom.	-s ἦ —	—	-es	-a (ἦ -ia)	
Gen.	-is	-is	-um (ἦ -ium)	-um (ἦ -ium)	
Dat.	-i	-i	-ibus	-ibus	
Acc.	-em (ἦ -im)	—	-es (ἦ -is)	-a (ἦ -ia)	
Voc.	-s ἦ —	—	-es	-a (ἦ -ia)	
Abl.	-e (ἦ -i)	-e ἦ -i	-ibus	-ibus	

26. Διάφορος σχηματισμός πτώσεών τινων τῶν τριτοκλίτων. — Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) Ἔχουν τὴν **αἰτιατικὴν** τοῦ ἑνικοῦ εἰς **im** (ἀντὶ εἰς -em)
 α') τὰ ἐξῆς ἰσοσύλλαβα προσηγορικὰ ὀνόματα, ἥτοι τὸ febris πυρετός, puppis πρύμνα, sitis δίψα, turris πύργος, tussis βήξ καὶ securis πέλεκυς, πάντα γένους θηλυκοῦ (Sing. Acc. febrim, puppim, sitim, turrim, tussim, securim)·

β') τὰ εἰς -is ἰσοσύλλαβα ποταμῶν καὶ πόλεων, ὡς Albis Ἄλβις, Tibēris Τίβερις, Neapōlis Νεάπολις (Sing. Acc. Albim, Tiberim, Neapolim)·

2) Ἔχουν τὴν **ἀφαιρετικὴν** τοῦ ἑνικοῦ εἰς **-i** (ἀντὶ εἰς -e) :
 α') ὅσα ὀνόματα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ λήγουν εἰς -im (βλ. ἀνωτέρω 1 α' καὶ β') : febris - febrī, puppis - puppī, Albi - Albi κλ.π.

Σημεῖωσις. Κατάληξιν -i ἀντὶ -e εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ ἔχουν πολλάκις καὶ τὰ ὀνόματα civis πολίτης, ignis (ἄρσ.) πῦρ, navis ναῦς καὶ imber ὄμβρος, (civi, igni, navi, imbri). Τοῦ ignis ὁ τύπος τῆς ἑνικῆς ἀφαιρετικῆς **igni** εἶναι ὁ κανονικὸς εἰς τὰς φράσεις ferro et igni (διὰ σιδήρου καὶ πυρός), aqua et igni interdicere (ἀπαγορεύειν τὴν παροχὴν ὕδατος καὶ πυρός).

β') τὰ εἰς -is ἢ er ὀνόματα μηνῶν, ὡς Aprilis, November κλ.π. καὶ τὰ -is προσηγορικὰ ὀνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπιθετα, ὡς aequalis ὀμηλιξ, annālis (ἐνν. liber) τὸ χρονικόν, natālis (ἐνν. dies) ἡ γενέ-

θλιος, Atheniensis Ἀθηναῖος κλπ. (Sing. Abl. Aprili, Novembri, aequali, annali, natali, Atheniensi).

Σημείωσις. Ἀντιθέτως τὰ κύρια ὀνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν κανονικῶς εἰς -e: Juvenālis, Celer, Felix—Sing. Abl. Juvenale, Calere, Felice.

γ') τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα εἰς -e, -al (-al, -is) καὶ ar (ar, -is), ὡς mare, animal, calcar (περυστήριον) (Sing. Abl. mari, animāli, calcāri).

3) Ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ia τὰ ἐκ τῶν οὐδετέρων τριτοκλίτων λήγοντα εἰς -e, -al καὶ -ar (βλ. ἀνωτέρω 2, γ'): mare, mar-ia — animal, animal-ia — cal-car, carlar-ia.

Σημείωσις. Ὁ εἰς -ia σχηματισμὸς τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς (αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς) τῶν οὐδετέρων τούτων εἶναι κανονικὸς, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα αὐτῶν ἔχει τὸν χαρακτήρα -i (βλ. § 21, 2, σημ.).

4) Ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς ium (ἀντὶ εἰς -um): A') τὰ ἰσοσύλλαβα (ἢ φωνηεντόληκτα μετὰ χαρακτήρα i, § 21, 1 α'), ὡς civis-civium, collis-collium, navis-navium, aedes-aedium, nubes-nubium κλπ. (βλ. § 24, A' 2).

Σημείωσις. Ἐξαιροῦνται τὸ canis κύνων, iuvenis νεανίας καὶ sedes ἔδρα (Plur. Cen. canum, iuvenum, sedum).

B') ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων (ἢ συμφωνολήκτων, § 21, 1 β' καὶ 2): α') τὰ ἔχοντα θέμα λήγον εἰς δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα, ὡς urbs (φ. urb-), stirps (φ. stirp), arx (φ. arc-), pons (φ. pont-), nox (φ. noct-), os (oss-is ὁστοῦν φ. oss-), imber (φ. imbr-): Plur. Gen. urb-ium, stirp-ium, arc-ium, pont-ium, noct-ium, oss-ium, imbr-ium (βλ. § 24 A' 1).

Σημείωσις. Ἐξαιροῦνται τὰ τρία συγγενικά ὀνόματα pater, mater καὶ frater (φ. patr-, matr-, frat-): Plur. Cen. patr-um, matr-um, frat-um (βλ. § 24, A', 1 σημ. καὶ ἀνωτέρω A' σημ.).

β') τὰ ὀνόματα dos (dot-is) προῖξ, fauces (πληθ. μόνον) ὁ λάρογξ, fraus (fraud-is) ἀπάτη, lis (lit-is) ἔρις, mus (mur-is) μῦς, nix (niv-is) χιών, vires (πληθ.) δύναμις, τὰ ἔθνικα τὰ λήγοντα εἰς -as (-ātis) ἢ -is (-itis), ὡς Arpinas-Arpinates οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀρπίνου, Samnis-Samnitēs οἱ Σαννῖται, καθὼς καὶ τὰ ὀνόματα nostras

ήμεδαπός, vestras ήμεδαπός, optimātes (πληθ.) οί άριστοι και penātes (πληθ.) οί έρκειοι θεοί: Prur. Gen. doti - um, fauc - ium, fraud - ium, lit - ium, mur - ium, niv - ium, vir - ium, Arpinat - ium, Samnit - ium, nostrat - ium, vestrat - ium, optimat - ium, penat - ium

Γ') τὰ οὐδέτερα εις - e, - al και · ar mare - marium, animal - animalium, calcar - calcarium' (βλ. § 24, Β' και άνωτέρω 2, γ' και 3).

Σ η μ ε ι ώ σ ι ς. Τά ισοσύλλαβα ή φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα κανονικώς σχηματίζουν την πληθυντικήν γενικήν εις - ium, διότι τὸ άρχικόν θέμα των έχει τὸν χαρακτήρα i (§ 21, 1. α') civis (θ. civi -) civi - um, aedes (θ. aedi -) aedi - um κλπ. Έκ τῶν περιττοσυλλάβων ή φωνηεντολήκτων τινά μὲν κανονικώς σχηματίζουν και ταῦτα την πληθυντικήν γενικήν εις - ium, διότι και ταῦτα ήσαν άρχήθεν φωνηεντόληκτα (μὲ χαρακτήρα i), π.χ. τὸ ars τέχνη, pars μέρος, mors θάνατος, gens έθνος κ. ά. (ή όνομαστική του ένικοῦ ήτο άρχήθεν arti - s partī - s, mortī - s gentī - s). Τά άλλα συμφωνόληκτα, τά σχηματίζοντα την πτώσιν ταύτην εις - ium, την σχηματίζουν οὔτω κατ' αναλογίαν πρὸς τὰ προηγούμενα: arc — arc - ium, urbs — urb - ium, pons — pont - ium, imber — imbr - ium, fraus — fraud - ium κλπ. (όπως aedi - um, arti - um κλπ.) (βλ. άνωτέρω 4, Β', α' και β').

5) Όσα άρσενικά και θηλυκά σχηματίζουν την πληθυντικήν γενικήν εις - ium σχηματίζουν συνήθως και την πληθυντικήν αιτιατικήν εις - is (άντι εις - es): civis - civis (= πολίτας), hostis - hostis (= πολεμίου), pars - partis (= μερίδας).

27. Άνώμαλα όνόματα τής τρίτης κλίσεως

1) Bos βοῦς, bov - is, bov - i, bov - em, bos, bov - e. Plur. bov - es, bo - um, bubus (ή bobus) κλπ. (θ. bo - και bov -)

2) caro (θηλ.) κρέας, carn - is κλπ. Plur. carn - es carn - ium, κλπ. (θ. caro - και carn -)

3) iter (οὔδ.) πορεία itinēr - is, itiner - i iter, itiner - e, Plur. itiner - a, itiner - um κλπ. (θ. iter - και itiner -)

4) Juppīter Ζεύς, Jov - is, Jov - i, Jov - em, Jupiter, Jov - e

5) senex γέρον, sen - is, sen - i κλπ. Plur. sen - es, sen - um, sen - ibus κλπ. (θ. senec - και sen -)

6) vis δύναμις (γεν. και δοτ. έλλείπουν) Acc. vim, Abl. vi, Plur. vir - es, vir - ium, vir - ibus κλπ. (26, 4, Β', β').

28. Τριτόκλιτα τής Λατινικής γλώσσης έκ τριτοκλίτων τής Έλληνικής. — Έν τῶν τριτοκλίτων όνομάτων (κυρίων ή προσηγορι-

κῶν), τῶν προερχομένων ἐξ Ἑλληνικῶν τριτοκλίτων, τινὰ μὲν κλίνονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης· π. γ. Plato Πλάτων, Platōn - is, Platon - i, Platon - nem κλπ. (ὡς sermo, sermōn - is, § 24, A' 1).

Ἄρκετὰ ὅμως τοιαῦτα ὀνόματα εἰς τινὰς πτώσεις σχηματίζουν τύπους παρομοίους μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῆς Ἑλληνικῆς. Οὕτω π. γ. aer αἴθρ, aether αἰθήρ, Marāthon Μαραθῶν — Acc. aer · a, aethēr · a, Marathon · a κλπ. Cyclops Κύκλωψ, Cyclōpa Κύκλωπα, Cyclōpes Κύκλωπες, Acc. Cyclop · as.

4. Τετάρτη κλίσις (Declinatio quarta)

29. Ἡ τετάρτη κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς - us (γεν. - us) καὶ οὐδέτερα εἰς - u (γεν. - us) χαρακτῆρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος · u (§ 13, 4).

Π α ρ α δ εῖ γ μ α τ α

(fructus καρπός, θ. fructu ·, cornu κέρασ, θ. cornu ·)

	Singularis		Pluralis	
Nom.	fruct- ūs	corn- ū	fruct- ūs	corn- ūā
Gen.	fruct- ūs	corn- ūs	fruct- ūum	corn- ūum
Dat.	fruct- ūi	corn- ū	fruct- ibus	corn- ibus
Acc.	fruct- um	corn- ū	fruct- ūs	corn- ūā
Voc.	fruct- ūs	corn- ū	fruct- ūs	corn- ūā
Abl.	fruct- ū	corn- ū	fruct- ibus	corn- ibus

Ὅμοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **fructus** τά: sensus αἴσθησις, senātus γερούσια, exercītus στρατός, equitātus ἵππικόν, peditātus πεζικόν, impētus ἔφοδος κλπ., (τὰ θηλυκὰ) acus βελόνι, manus χεῖρ κλπ.

β') κατὰ τὸ **cornu** τὰ genu γόνυ, veru δβελός κλπ.

30. Διάφορος σχηματισμός πτώσεων τινων.—Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως.

1) τὴν **δοτικὴν** τοῦ **ἐνικοῦ** τὴν σχηματίζουν ἐνίοτε καὶ τὰ εἰς · us (διὰ συναϊρέσεως τοῦ -uί εἰς · u), ὅπως τὰ οὐδέτερα, senatu (= senatui)·

2) τὴν **δοτικὴν** (καὶ ἀφαιρετικὴν) τοῦ **πληθυντικοῦ** τὴν σχήματιζοῦν εἰς - ubus (ἀντὶ εἰς - ibus) τὰ ὀνόματα artus ἄρθρον (πληθ. artus, τὰ μέλη τοῦ σώματος) καὶ tribus τριτύς: artūbus, tribūbus' τὰ δὲ ὀνόματα lacus λίμνη καὶ portus λιμὴν εἰς τὴν πῶσιν ταύτην διαφοροῦνται: lacibus καὶ lacubus, portibus καὶ portubus'

3) τὸ ὄνομα domus (οἶκος) ἔχει καὶ τινὰς τύπους κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν (κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ): Sing. domus-domus, domūi, domum, domus, Plur. domus, domnum (καὶ **domorum**), domibus, **domos**, domus, domibus.

Σημείωσις. Ὑπάρχει καὶ τύπος (τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ὡς τοπικῆς) domi, πάντοτε ὡς ἐπίρρημα (= οἶκοι).

31. Ἐκ τῶν εἰς - us ληγόντων ὀνομάτων τῆς τετάρτης κλίσεως **θηλυκά** εἶναι **μόνον** τὸ acus βελόνη, domus οἶκος, idus (-uum, πληθυντικοῦ μόνον) αἱ εἰδοί, manus χεῖρ, porticus στοὰ καὶ tribus τριτύς

5. Πέμπτη κλίσις (Declinatio quinta)

32. Ἡ πέμπτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά μόνον, λήγοντα εἰς -es (γεν. εἶ ἢ εἶ)· χαρακτηριστ. τοῦ ἀρχικοῦ θέματος -e, § 13, 4.

Παραεἶγματα

(dies ἡμέρα θ. die-, res πρᾶγμα θ. re-, species ὄψις θ. specie-)

	Singularis			Pluralis		
Nom.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Gen.	diēi	rēi	speciēi	diērum	rērum	—
Dat.	diēi	rēi	speciēi	diēbus	rēbus	—
Acc.	diēm	rēm	speciēm	diēs	rēs	species
Voc.	diēs	rēs	species	diēs	rēs	species
Abl.	diē	rē	speciē	diēbus	rēbus	—

Σημείωσις. Τὸ e τῆς παραληγοῦσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἶναι μακρὸν μὲν, ἂν προηγῆται αὐτοῦ φωνήεν (diēi, speciēi) παρὰ τὸν κανόνα (§ 6, 1, Σημ.), βραχὺ δέ, ἂν προηγῆται αὐτοῦ σύμφωνον (rēi, fidēi).

33. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς πέμπτης κλίσεως.

1) τὸν **πληθυντικὸν ἀριθμὸν πλήρη** τὸν σχηματίζουσαν μόνον

το **dies** ημέρα και το **res** πράγμα. Τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν μόνον ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἢ δὲν ἔχουν καθόλου πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

2) **ἀρσενικοῦ γένους** εἶναι μόνον τὸ **dies** ἡμέρα (συνήθως) καὶ τὸ **meridies** μεσημβρία (πάντοτε). Τὸ **dies** εἶναι θηλυκοῦ γένους, ἰδίως ὅταν σημαίνει **χρόνον** ἢ **προθεσίαν**: **longa dies** μακρὸς χρόνος, **certa dies**-ὁρισμένη προθεσμία.

6. Ἀνώμαλα ὀνόματα

34. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὅπως τῆς Ἑλληνικῆς, πολλὰ ὀνόματα εἶναι ἀνώμαλα, ἥτοι :

1) **ἑτερογενῆ** (*heterogenēa*)· τοιαῦτα εἶναι

frenum - i	χαλινὸς	Plur. frena καὶ freni (ἀρσ.)
iocus - i	παιδιὰ (παιχνίδι)	» ioci καὶ ioca (οὐδ.)
locus - i	τόπος	» loci καὶ loca (οὐδ.)

(πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. ὁ δεσμός - οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμὰ κλπ.)

2) **ἑτερόκλητα** (*heteroclīta*)· τοιαῦτα εἶναι :

iugerum - i	πλῆθρον, Plur. iuger - a, - um, -ibus, κατὰ τὴν γ' κλίσιν
vas, vas - is	ἀγγεῖον, Plur. vas - a, -orum, -is, κατὰ β' κλίσιν
requies - ētis	ἡσυχία, Sing. Acc. καὶ requiem , Abl. requie , κατὰ τὴν ε' κλίσιν.

Σημείωσις. Τὰ **ficus** - i συκὴ καὶ **laurus** - i δάφνη (τῆς β' κλίσεως § 17) ἔχουν ἐκ τῆς δ' κλίσεως τὰς πτώσεις τὰς ληγουσας εἰς us καὶ u.

3) **ἀφθονοῦντα** (*abundantia*), ἥτοι ὀνόματα κλινόμενα

α') κατὰ δύο διάφορα γένη, ὡς

baculum - i	καὶ baculus - i	βακτηρία
callum - i	καὶ callus - i	τύλος (ὁ κάλος)
clipeus - i	καὶ clipeum - i	ἀσπίς
pileus - i	καὶ pileum - i	πῖλος

(πρβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγὸν κλπ.)

β') κατὰ δύο διαφόρους κλίσεις, ὡς

materia - ae	καὶ materies - ei	ῥλη
elephans - antis	καὶ elephantus - i	ἐλέφας
plēbs, plēbis	καὶ plēbes - bēi	ὁ λαὸς (οἱ πληβεῖται)

γ') κατὰ διάφορον γένος ἄμα καὶ κλίσιν, ὡς
 alimonia - ae καὶ alimonium - i τροφή
 tapētum - i καὶ tapes - ētis τάπης
 conātum - i καὶ conātus - us ἀπόπειρα
 penum - i καὶ penus - ōris (οὐδ.) καὶ penus - us (θηλ.) τροφή·

4) ἔλλειπτικά (defectiva) ταῦτα εἶναι :

α') ἔλλειπτικά **κατ' ἀριθμὸν** (singularia tantum) τοιαῦτα εἶναι, κανονικῶς, **τὰ κύρια ὀνόματα** προσώπων ἢ πραγμάτων, οἷον πόλεων, ποταμῶν, ὀρέων κ.τ.τ., ὡς Sulla Σύλλας, Roma Ῥώμη, Carthāgo Καρχηδῶν, Tibēris Τίβερις, Aethna Αἴτνα κλπ., τὰ ὀνόματα ἀφροημένων ἐννοιῶν, ὡς iustitia δικαιοσύνη, piētas εὐσέβεια κλπ., τὰ ὀνόματα τῶν φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων, ὡς sol ἥλιος, luna σελήνη, hiems χειμῶν, ver ἔαρ κλπ., τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων, ὡς aurum χρυσός, argentum ἄργυρος, aes χαλκός κλπ.

β') **μόνον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ** (pluralia tantum) τοιαῦτα κανονικῶς εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν ἢ ἐθνῶν, ὡς Sabīni οἱ Σαβῖνοι, Aedūi οἱ Αἰδουοὶ, Gallī οἱ Γαλάται κλπ., **συγκροτημάτων νήσων ἢ ὀρέων**, ὡς Baleāres αἱ Βαλεαρίδες (νήσοι), Alpes αἱ Ἄλπεις κλπ., **πόλεων τινων**, ὡς Athēnae Ἀθῆναι, Puteōli οἱ Ποιτίοι (πόλις) κλπ., **ἑορτῶν**, ὡς Bacchanalia τὰ Διονύσια, Saturnalia τὰ Κρόνια κλπ.

Pluralia tantum, ἴτοι εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, εἶναι, ἐκτὸς ἄλλων, τὰ ἐξῆς συνηθέστατα ὀνόματα :

arma	-orum	ὄπλα	supēri	-orum	οἱ ἄνω θεοὶ
moenia	-ium	τείχη	infēri	-orum	οἱ κάτω θεοὶ
insidiae	-arum	ἐνέδρα	manes	-ium	αἱ ψυχαὶ (τῶν νεκρῶν)
spolia	-orum	λάφυρα	divitiae	-arum	ὁ πλοῦτος
indutiae	-arum	ἀνακωχῆ	tenēbrae	-arum	τὸ σκότος
īdus	-uum	αἱ εἰδοὶ (§ 31)	fauces	-ium	ὁ λάρυνγξ (§ 26, 4, Β', β')
libēri	-orum	τὰ τέκνα (§ 17)	viscēra	-um	τὰ σπλάχνα
postēri	-orum	οἱ ἀπόγονοι	nuptiae	-arum	ὁ γάμος
maiōres	-um	οἱ πρόγονοι	exsequiae	-arum	ἡ ἐκφορὰ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Ὄνόματά τινα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν μεταβάλλουν σημασίαν, ὡς

Ἑ ν ι κ ὸ ς

aedes, - is ναὸς
 aqua, - ae ὕδωρ
 auxilium, - i βοήθεια
 castrum, - i (ἢ μάλλον castel-
 lum, - i) φρούριον
 copia, - ae ἀφθονία
 impedimentum, i κώλυμα
 littera, - ae (γράμμα τοῦ ἀλφα-
 βήτου)
 opĕra, - ae κόπος
 rostrum, - i ῥάμφος ἢ ἔμβολον

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὸ ς

aedes, - ium οἶκος
 aquae, - arum ἱαματικά ὕδατα
 auxilia, - orum ἐπικουρῶν στράτευμα
 castra - orum στρατόπεδον
 copiae, - arum στρατεύματα
 impedimenta, - orum ἀποσκευαὶ
 litterae, - arum ἐπιστολή, συγγράμ-
 ματα κλπ.
 opĕrae, - orum ἐργάται
 rostra, - otum τὸ δημόσιον βήμα (ἐν
 τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀγορᾷ).

Β') ἔλλειπτικά κατὰ πτώσιν (defectiva casibus)· τοιαῦτα συ-
 νήθη εἶναι τὰ ἑξῆς:

dicis (γεν. ἐνικ.), εὐχρηστον εἰς τὰς φράσεις *dicis causā* καὶ
dicis gratiā νόμου χάριν (= γιὰ τὸν τύπο).

fas ὄσιον καὶ **nefas** ἀνόσιον, εὐχρηστον μόνον εἰς τὴν ὀνομα-
 στικὴν τοῦ ἐνικοῦ·

fors τύχη, εὐχρηστον προσέτι εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν *forte*
 κατὰ τύχην·

infitias (αἰτ. πληθ.), εὐχρηστον εἰς τὴν φράσιν *infitias ire*
 ἀρνεῖσθαι·

pondo (ἀφαιρ. ἐνικ.) τὸ βάρος, εὐχρηστον εἰς φράσεις οἷαι
 αἱ ἑξῆς: *uncia pondo* μία οὐγγία (τὸ βάρος), *corōna aurea pondo*
ducentum (librarum, § 15, 2) στέφανος χρυσοῦς (τὸ βάρος) διακο-
 σίων λιτρῶν·

sponte (ἀφαιρ. ἐνικ. τοῦ ἀχρήστου ὀνόματος *spons*, θηλ.), εὐ-
 χρηστον ἰδίᾳ εἰς τὰς φράσεις *meā*, (*tuā*, *suā*) *sponte* τῇ ἐμῇ (τῇ σῆ,
 τῇ αὐτοῦ) βουλήσει·

vicis (γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἀχρήστου *vix* ἢ *vicis* ἐναλλαγῆ), εὐχρη-
 στοι προσέτι ἢ αἰτιατικῇ *vicem*, ἢ ἀφαιρετικῇ *vice* καὶ τοῦ πληθυν-
 τικοῦ ἢ ὀνομαστικῇ καὶ ἢ αἰτιατικῇ *vices* καὶ ἢ ἀφαιρετικῇ *vicibus*.
 (Βλ. καὶ § 27, 6 [vis]).

5) Ἄκλιτα (*indeclinabilia*)· τοιαῦτα εἶναι τὸ *instar* (οὐδ.
 ὄνομ. καὶ αἰτ. ἐνικ.) εἶδος-μορφῆ, *mane* (οὐδ. ὄνομ. αἰτ. καὶ ἀφαιρ.
 ἐνικ.) πρωΐα καὶ *secus* (οὐδ. ὄνομ. καὶ αἰτ.) γένος-φύλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

35. Τὰ ἐπίθετα (adiectīva) καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι :

- 1) τρικατάληκτα, ὡς alt - us, alt - a, alt - um ὑψηλός - ή, - όν' celer, celer - is, celer - e ταχύς, - εἶα, - ύ'
- 2) δικατάληκτα, ὡς fort - is fort - e δυνατός, - ή, - όν'
- 3) μονοκατάληκτα ὡς felix εὐτυχής, - ής, - ές.

36. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) Τὰ **τρικατάληκτα** εἶναι :

α') **δευτερόκλιτα**, ἤτοι ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα κλίνονται εἰς μὲν τὸ ἄρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν β' κλίσιν, εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν κατὰ τὴν α', ὡς long - us, long - a, long - um μακρός, - α, - όν' liber, libēra, liber - um ἐλεύθερος, - α, - ον'

β') **τριτόκλιτα**, ἤτοι ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα κλίνονται καὶ εἰς τὰ τρία γενη κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ὡς celer, celē - is, celer - e ταχύς, - εἶα - ύ', acer, acr - is, acr - e ὀξύς - εἶα - ύ'.

2) Τὰ **δικατάληκτα** καὶ τὰ **μονοκατάληκτα** ἐπίθετα εἶναι πάντα τριτόκλιτα, ὡς facil - is (ἄρσ. καὶ θηλ.), facil - e (οὐδ.) εὐκόλος - ον, felix (ἄρσ. θηλ. καὶ οὐδ.) εὐτυχής, - ές,

Δικατάληκτα εἶναι πάντα τὰ ἐπίθετα συγκριτικοῦ βαθμοῦ, ὡς altī - or (ἄρσ. καὶ θηλ.), alt - ūs (οὐδ.), ὑψηλότερος.

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα

37. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

- 1) εἰς us, - a, - um : bon - us, bon - a, bon - um ἀγαθός, - ή, - όν'
- 2) εἰς er - (er)a, - (er) um : liber, libēr - a, libēr - um, ἐλευθερός, - α, - ον, niger, nigr - a, nigr - um μέλας, - αινά, - αν.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ε ς. Μοναδικόν, λήγον εἰς - ur ura - urum, εἶναι το sat - tur, satūra satūrum πλήρης - ες.

38. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἐπιθέτων.

α') bonus ἀγαθός

Singularis				Pluralis		
Nom.	bōn-ūs	bon-ā	bōn-ūm	bōn-ī	bon-ae	bon-ā
Gen.	bon-ī	bon-ae	bon-ī	bon-ōrum	bon-ārum	bon-ōrum
Dat.	bon-ō	bon-ae	bon-ō		bon-īs	
Acc.	bon-ūm	bon-ām	bon-ūm	bon-ōs	bon-ās	bon-ā
Voc.	bon-ě	bon-ā	bon-ūm	bon-ī	bon-ae	bon-ā
Abl.	bon-ō	bon-ā	bon-ō		bon-īs	

β') liber ἐλεύθερος

Singularis				Pluralis		
Nom.	liber	libēr-ā	liber-ūm	libēr-ī	libēr-ae	libēr-ā
Gen.	liber-ī	liber-ae	liber-ī	liber-ōrum	libēr-ārum	liber-ōrum
Dat.	liber-ō	liber-ae	liber-ō		liber-īs	
Acc.	liber-ūm	liber-ām	liber-ūm	liber-ōs	liber-ās	liber-ā
Voc.	liber	liber-ā	liber-ūm	liber-ī	liber-ae	liber-ā
Abl.	liber-ō	liber-ā	liber-ō		liber-īs	

γ') niger μέλας

Singularis				Pluralis		
Nom.	nigēr	nigr-ā	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ā
Gen.	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ī	nigr-ōrum	nigr-ārum	nigr-ōrum
Dat.	nigr-ō	nigr-ae	nigr-ō		nigr-īs	
Acc.	nigr-ūm	nigr-ām	nigr-ūm	nigr-ōs	nigr-ās	nigr-ā
Voc.	niger	nigr-ā	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ā
Abl.	nigr-ō	nigr-ā	nigr-ō		nigr-īs	

Κατὰ τὸ **bonus**, **-a**, **-um** κλίνονται καὶ τὰ **malus** - a, - um κακός, **magnus**, - a, - um μέγας, **parvus**, - a, - um μικρός κ. ἄ.

Κατὰ τὸ **liber** κλίνονται τὰ ἐπίθετα **asper** (-ēra, -ērum) τραχὺς, **miser** ἄθλιος, **tener** τρυφερός, τὰ σύνθετα τὰ λήγοντα εἰς -fer ἢ -ger ὡς **frugifer** (-fēra, -fērum) καρποφόρος, **romifer** ὀπωροφόρος, **armiger** ὀπλοφόρος κλπ. καὶ τὸ μοναδικὸν **satur**, **satūra**, **satūrum** πλήρης. Ταῦτα εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλλει τὴν κατάληξιν (-us καὶ e). Οὕτως ἐκ τοῦ **liber-us** προῆλθε τὸ **liber**, ἐκ τοῦ **miser-us** τὸ **miser** κλπ. (βλ. § 17 puer καὶ § 18).

Κατὰ τὸ **niger** κλίνονται τὰ ἐπίθετα **aeger** (-gra, -grum) ἄρρωστος, **creber** (-bra, -brum) πυκνός, **pulcher** (-chra, -chrum) ὄραϊος, **ruber** (-bra, -brum) ἐρυθρός, **sacer** (-cra, -crum) ἱερός κ.ἄ. Καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (-us, -e), μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως εἰς τὰς πτώσεις ταύτας ἀνέπτυξαν ἐν **e** βραχὺ πρὸ τοῦ χαρακτηριστοῦ τοῦ θέματος **r**. Οὕτως ἐκ τοῦ **niger us** προήλθε τὸ **nigr-** καὶ εἶτα **nig - e - r**, ἐκ τοῦ **sacr - us** τὸ **sacr -** καὶ εἶτα **sac - e - r** κλπ. (βλ. § 17 ager καὶ § 18).

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα

39. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

1) τὰ τρικατάληκτα εἰς -er, -(e)ris, -(e)re·

2) τὰ δικατάληκτα εἰς -is -e, τὰ δὲ συγκριτικὰ εἰς -ior, -ius·

3) τὰ μονοκατάληκτα, πολλὰ μὲν εἰς x ὡς **audax** τολμηρός, **parax** ἀρπακτικός, **felix** εὐτυχής κλπ., ἄλλα δὲ εἰς -l, -r, -es, -us, -ns, κλπ., ὡς **vigil** (-gīlis) ἄγρυπνος, **pauper** (-pēris) πένης, **dives** (-vītis) πλούσιος, **vetus** (tēris) παλαιός, **prudens** (-entis) συνετός κλπ.

Σημείωσις. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι κυρίως ἢ δικατάληκτα ἢ μονοκατάληκτα, ὅσα δὲ ἐξ αὐτῶν ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα (ἦτοι τὰ εἰς er) ἦσαν καὶ ταῦτα δικατάληκτα **celēr - is** ἄρο. καὶ θηλ., **celēr - e** οὐδ., **acr - is** ἄρο. καὶ θηλ., **acr - e** οὐδ.), ἀλλ' ἀπέβαλον κατόπιν τὴν κατάληξιν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς (-is), καὶ ὅσα πρὸ τοῦ χαρακτηριστοῦ τοῦ θέματος r εἶχον ἄλλο σύμφωνον, ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r ἐν **e** βραχὺ. Οὕτως ἐκ τοῦ **acr - is** προήλθε τὸ **acr -** καὶ εἶτα **ac - e - r**. (Πρβλ. § 38, **liber** καὶ **niger**).

40. Παραδείγματα τριτοκλίτων ἐπιθέτων

Α'. Τρικατάληκτα

(**celer** ταχύς, **acer** ὀξύς)

Singularis

Nom.	celer	celēris	celēre	acer	acris	acre
Gen.		celeris			acris	
Dat.		celeri			acri	
Acc.	celerem	celerem	celere	aerem	acrem	acre
Voc.	celer	celeris	celere	acer	acris	acre
Abl.		celeri			acri	

P l u r a l i s

Nom.	celēres	celēres	celer ia	acres	acres	ac ria
Gen.		celer ium			ac rium	
Dat.		celeribus			acribus	
Acc.	celeres	celeres	celer ia	acres	acres	ac ria
Voc.	celeres	celeres	celer ia	acres	acres	ac ria
Abl.		celeribus			acribus	

Κατὰ τὸ **acer** κλίνονται τὸ celēber (-bris, -bre) ὀνομαστός, salūber ὑγιεινός, equēster (-stris, -stre) ἵππικός, pedester πεζικός κ. ἄ. Τὸ celer εἶναι μοναδικὸν (§ 39, 3, Σημ.).

B'. Δ Ι Κ Α Τ Α Λ Η Κ Τ Α

(facilis εὐκόλος, altior ὑψηλότερος)

S i n g u l a r i s

	Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.
Nom.	facilis	facile	altior	altius
Gen.	facilis		altiōris	
Dat.	facili		altiōri	
Acc.	facilem	facile	altiōrem	altius
Voc.	facilis	facile	altior	altius
Abl.	facili		altiōr-e	

P l u r a l i s

Nom.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Gen.	facilium		altiōr-um	
Dat.	facilibus		altiōr-ibus	
Acc.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Voc.	faciles	facilia	altiōres	altiōr-a
Abl.	facilibus		altiōr-ibus	

Κατὰ τὸ **facilis** κλίνονται τὰ: difficilis δύσκολος, similis ὅμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, fertilis εὐφορός, fortis ἰσχυρός, gravis βαρὺς κ. ἄ.

Κατὰ τὸ **altior, -us** κλίνονται πάντα τὰ συγκριτικὰ (περὶ τῶν δόσιων βλ. κατωτέρω).

Γ'. Μονοκατάληκτα

(felix εὐτυχής, prudens συνετός)

Singularis

	Ἄρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.	Ἄρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.
Nom.	fēlix		prūdēns	
Gen.	felīcīs		prudētis	
Dat.	felīcī		prudētī	
Acc.	felīcēm	felix	prudētēm	prudens
Voc.	felix	felix	prudens	prudens
Abl.	felīcī		prudētī	

Pluralis

Nom.	felīcēs	feliciā	prudētēs	prudentiā
Gen.	feliciūm		prudentiūm	
Dat.	felicibus		prudentiibus	
Acc.	felīcēs	feliciā	prudētēs	prudentiā
Voc.	felīcēs	feliciā	prudētēs	prudentia
Abl.	felicibus		prudentiibus	

Κατὰ τὸ **felix** κλίνονται τὰ: atrox (atrōcis) σκληρός, ferox ἄγριος, audax (audācis) τολμηρός, rapax ἄρπακτικός κ. ἄ.

Κατὰ δὲ τὸ **prudens** κλίνονται τὰ: ingens ὑπερμεγέθης, vehēmens σφοδρός, sapiens σοφός, elēgans κομψός κ. ἄ.

41. Παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα.— Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -ī, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -ia: celer-celeri-celerium-celeria, gravis-gravi-gravium-gravia, felix-felici-felicium-felicia (βλ. § 26, 2, β' καὶ γ' καὶ Σημ.)

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) ἔχουν κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -e, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -a:

α) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα, οἷον altior, altius-altiore, altiorum, altiora·

Σημειώσεις. Τὰ ἀνώμαλα παραθετικά plūres (πλείονες) καὶ complūres (πάμπολλοι) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς - ium : (plures, plura) plurium, (complures, complura) complurium.

β) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα compos (-ōtis) ἐγκρατής, dives (-ītis) πλούσιος, particeps (-cīpis) μέτοχος, pauper (-pēris) πένης, princeps (-cīpis) πρῶτος, superstes (-stītis) ἐπιζῶν καὶ vetus (-tēris) παλαιός: divitē - divitum, - veterē - veterum - vetera. (Ἐκ τῶν προηγουμένων ἑπτὰ μονοκατάληκτων ἐπιθέτων μόνον τὸ vetus σχηματίζει πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου vetera, καὶ τὸ dives, κατὰ ἀπλολογίαν, ditia ἀντὶ divitia)

2) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς - um (καίτοι ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς - i) τὰ ἐπίθετα inops (-ōris) ἐνδεής καὶ memor (ōris) μνήμων: (inopi) inōrum, (memori) memōrum.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα

42. Ἐκ τῶν ἀνωμάτων ἐπιθέτων ἄξια σημειώσεως εἶναι:

1) μερικὰ ἔλλειπτικά ἢ ἄκλιτα (πρβλ. § 34, 4 καὶ 5) καὶ τοιαῦτα συνήθη εἶναι:

(ceterus), cetēra, cetērum, ὁ ἕτερος, ὁ λοιπός. Τὴν ἄχρηστον ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἀναπληροῖ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ reliquus, ὁ λοιπός.

frugi, συντετός, ἄκλιτον. (Κυρίως ἐνικὴ δοτικὴ τοῦ ὀνόματος frux καρπός).

nequam οὐτιδανός, ἄκλιτον

potis ἢ pote δυνατός (ὡς ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ παντὸς γένους) (sons), sontis, ἔνοχος. Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ ἄχρηστος.

2) μερικὰ abundantia (§ 34, 3, β'), ὡς

inaniūmus, -a, -um καὶ inanīmis, -e ἄψυχος

inērmus, -a, -um καὶ inērmis, -e ἄοπλος

opulentus, -a, -um καὶ opūlens, (-ntis) πλούσιος

4. Αἰ μετοχαί

43. Αἰ μετοχαί (participia) λήγουν:

1) εἰς -us, -a, -um αἰ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ αἰ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (ἢ ἀορίστου): amatūr-us, amatūr -a, amatūr-

-um ἀγαπήσων, -ουσα, -ον' amāt - us, amāt - a, amāt - um ἡγαπημένος, -ον - ον, (ἡ ἀγαπηθεῖς, -εῖσα, -έν)'

Αὐται κλίνονται ὅπως τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, bonūs).

2) εἰς - ans (-antis) ἢ - ens (-entis) αἰ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος: amans (amant - is) ἀγαπῶν, -ῶσα, -ῶν' delens (delent - is) καταστρέφων, -ουσα, -ον κλπ.

Αὐται κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἰς - ns (§ 40 γ', prudens), ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν λήγουν (ὄχι εἰς - i ἀλλὰ) εἰς e: Tarquinio regnante τοῦ Ταρκυνίου βασιλεύοντος, praesente medico παρόντος τοῦ ἰατροῦ.

Λήγουν ὅμως καὶ αἰ μετοχαὶ αὐται εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν εἰς - i, ὅταν λαμβάνονται ὡς ἐπίθετα; in praesenti tempore ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ.

5. Τὰ παραθετικά

44. Τῶν ἐπιθέτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης (ὅπως καὶ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς) διακρίνονται τρεῖς βαθμοὶ (gradus), ἦτοι

1) ὁ θετικὸς (gradus positīvus): altus, - a, - um ὑψηλός, -ή, -όν'

2) ὁ συγκριτικὸς (gradus comparatīvus): altior, altius (§ 40, β') ὑψηλότερος, - α, - ον.

3) ὁ ὑπερθετικὸς (gradus superlatīvus): altissimus, altissima, altissimum ὑψηλότετος, - η, - ον.

45. Αἱ καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι:

1) τοῦ συγκριτικοῦ - ior (ἀρσ. καὶ θηλ.) - ius (οὐδ.) καὶ

2) τοῦ ὑπερθετικοῦ - issimus, - issima, - issimum.

Αἱ καταλήξεις αὐται προστίθενται εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ ἐπιθέτου (ἢ τῆς ἐπιθετικῆς μετοχῆς), τὸ ὁποῖον εὐρίσκομεν ἀφαιροῦντες ἀπὸ τὴν ἐνικὴν γενικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ τὴν κατάληξιν - i ἢ is' π. χ.

altus (γεν. alt - i) ὑψηλός — alt - ior, alt - ius, alt - issimus
- a, - um (§ 40 β')

longus (γεν. long - i) μακρὸς — long - ior, long - ius, long - is -
simus. - a, - um'

brevis (γεν. brev - is) βραχὺς — brev - ior, brev - ius, brev - is -
simus. - a, - um (§ 40, β')

felix (γεν. felic - is) εὐτυχής — felic - ior, felic - ius, felic - is -
simus, - a, - um (§ 40, γ')

prudens (γεν. prudent - is) συνετός — prudent - ior, prudent - ius, prudent - issimus - a, - um.

46. Ἐκ τῶν παραθετικῶν :

1) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα εἶναι δικατάληκτα τριτόκλιτα (βλ. § 40, β')·

2) τὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (βλ. § 38, bonus).

47. Διάφορος σχηματισμός παραθετικῶν.—1) Ἐξ ἐπίθετα εἰς - ilis, ἥτοι τὰ facilis εὐκολος, difficilis δύσκολος, similis ὅμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humilis ταπεινός καὶ gracilis ῥαδινός, σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ὄχ τῆς καταλήξεως - issimus, ἀλλὰ) τῆς καταλήξεως - lissimus, ὡς

facilis (γεν. facil - is) — facil - ior, facil - ius, facil - limus, - a, - um·

similis (γεν. simil - is) — simil - ior, simil - ius, simil - limus, - a, - um·

humilis (γεν. humil - is) — humil - ior, humil - ius, humil - limus, - a, - um·

gracilis (γεν. gracil - is) — gracil - ior, gracil - ius, gracil - limus, - a, - um·

(ἀλλὰ nobilis εὐγενής — nobilior, nobilissimus κλπ.).

2) Τὰ εἰς - er (εἴτε δευτερόκλιτα εἴτε τριτόκλιτα) ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως - rimus εἰς αὐτὴν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀριστεροῦ :

pulcher (γεν. pulchr - i) ὡραῖος — pulchr - ior, pulchr - ius
pulchr - rimus, - a, - um

acer (γεν. acr - is) ὄξύς — acr - ior, - acr - ius
acer - rimus, - a - um

pauper (γεν. pauper - is) πένης — pauper - ior, pauper - ius
pauper - rimus, - a, - um.

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἐπίθετον vetus παλαιός (γεν. veter - is) σχηματίζει ὑπερθετικὸν εἰς - rimus: veter - rimus. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου maturus ὄριμος ὑπερθετικὸν εἶναι maturissimus καὶ maturrimus.

48. Τὰ ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς - dicus, - volus, - ficus (ἥτοι τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν ἐν τῶν ῥημάτων dico λέγω,

facio ποιῶ, volo θέλω) σχηματίζουν τὰ παραθετικά των εἰς -entior, -entissimus, ὧς

maledīcus (γεν. maledic -i) κακολόγος.

maledic -entior, -entius, maledic -entissimus, -a, -um.

magnificus (γεν. magnific -) μεγαλοπρεπής,

magnific -entior, -entius, magnific -entissimus, -a, -um.

benevōlus (γεν. benevol -i) εὐμενής,

benevol -entior, -entius, benevol -entissimus, a, -um.

Σημείωσις. Ὅμοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικά καὶ τοῦ ἐπιθέτου provīdus (γεν. provid -i) προορατικός (provid -entior, provid -entissimus). Ὁ δὲ τοιοῦτος σχηματισμὸς τῶν ἀνωτέρω παραθετικῶν εἶναι κανονικός, διότι θετικά αὐτῶν ἀρχήθεν ἦσαν maledīcens, magnificens, benevōlens, provīdens. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου dives πλούσιος (τοῦ ὁποίου γενική εἶναι divīt -is, ἀλλὰ καὶ dit -is, κατὰ συγκοπήν) παραθετικά εἶναι divit -ior καὶ dit -ior, divit -issimus καὶ dit -issimus.

49. Ἀνώμαλα παραθετικά

bonus ἀγαθὸς — mēliōr, -ius ἀμείνων — optīm -us -a, -um ἄριστος.

malus κακὸς — peiōr, peius χείρων — pessīm -us, -a, -um χείριστος.

magnus μέγας — maiōr, maius μείζων — maxim -us, -a, -um μέγιστος.

parvus μικρὸς — mīnor, minus ἐλάσσων — minim -us, -a, -um ἐλάχιστος.

multi, -ae, -a, πολλοὶ — plures, plura πλείονες — plurim -i -ae, -a πλείστοι (§ 41, 1, α', Σημ.)

multum πολὺ — plus πλεῖον plurimum πλεῖστον.

Σημείωσις. Τῶν ἀκλίτων ἐπιθέτων frugi συνετὸς καὶ nequam οὐτιδανὸς (§ 42, 1) παραθετικά εἶναι τοῦ μὲν frugi frugal -ior, frugal -ius, frugal -issimus, -a, -um, τοῦ δὲ nequam nequiōr, nequius, nequissimus, -a, -um.

50. Ἐπίθετα ἑλλειπτικά ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς παραθετικῶν (defectiva gravibus).— Στεροῦνται ὅλως παραθετικῶν (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ ὁποία δὲν δύναται νὰ παρουσιάξῃ διαφόρους βα-

θμούς, ὅπως εἶναι τὰ δηλοῦντα ὕλην, ὡς aurēus χρυσοῦς, ferrēus σιδηροῦς, τόπον ἢ χρόνον, ὡς marinus θαλάσσιος, nocturnus νυκτερινός, μέτρον, ὡς bipes δίπους, triennis τριετής, συγγένειαν ἢ καταγωγὴν, ὡς paternus πατρικός, fraternus ἀδελφικός, romānus ῥωμαϊκός, τὰ δηλοῦντα ἀπόλυτόν τι ἢ ἄρνησιν, ὡς mortālis θνητός, omnīpōtens παντοδύναμος, immortalis ἀθάνατος, insōmnis ἄνπνος κλπ.

2) **Στεροῦνται θετικοῦ** προπάντων παραθετικά ἐπίθετα γινόμενα ἐκ προθέσεων ἢ ἐπιρρημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) :

(citra ἐντεῦθεν, ἐντός)	—	citerior ἐγγύτερος, citīmus ἐγγύτατος
	—	deterior χειρόν, deterrimus χειρίστος
(intra ἐνδον)	—	interior ἐνδότερος, intīmus ἐνδότατος
(προβλ. Ἑλλην. ὠκύς)	—	ocior ταχύτερος, ocissimus ταχύτατος
(prae πρό, ἐμπρός)	—	prior πρότερος, pīmus πρῶτος
(prope ἐγγύς)	—	propior ἐγγύτερος, proxīmus ἐγγύτατος
(προβλ. potis, § 42)	—	potior κρείσσων, potissimus κράτιστος
(ultra πέραν)	—	ulterior ὁ πέραν, ultīmus ἔσχατος

3) **Στεροῦνται** τοῦ ἐτέρου τῶν παραθετικῶν, ἦτοι :

α') τοῦ συγκριτικοῦ, τὰ ἐπίθετα

falsus ψευδής		falsissimus ψευδέστατος
novus νέος	(recentior ἐκ τοῦ recens, πρόσφατος)	novissimus ἔσχατος
sacer ἱερός	(sanctior ἐκ τοῦ sanctus)	sacerrimus ἱερώτατος
vetus παλαιός	(vetustior ἐκ τοῦ vetustus)	veterrimus παλαιότατος

καὶ ἄλλα τινά :

β') τοῦ ὑπερθετικοῦ,

alācer εὐθυμός	—	alacroir εὐθυμότερος
iuvēnis νέος	—	iunior νεώτερος
senex γέρον	—	senior πρεσβύτερος

καὶ ἄλλα τινά :

51. Τέσσαρα ἐπίθετα, ἦτοι τὸ extērus ὁ ἔξω, infērus ὁ κάτω, supērus ὁ ἄνω καὶ postērus ὁ ἐπόμενος, ἔχουν δύο τύπους ὑπερθετικοῦ, ἦτοι ταῦτα εἶναι abundantia ὡς πρὸς τὸν ὑπερθετικὸν (προβλ. § 42, 2) :

exterus	exterior	ἑξώτερος,	extrēmus	καὶ	extīmus	ἑξώτατος
inferus	inferior	κατώτερος,	infīmus	καὶ	īmus	κατώτατος
superus	superior	ὑπέρτερος,	suprēmus	καὶ	summus	ὑπάτος
						ὑψιστος
posterus	posterior	μεταγενέστερος,	postrēmus	καὶ	postūmus	τελευταῖος.

52. Παραθετικά περιφραστικά.— Τὰ εἰς -us λήγοντα ἐπιθετικά ὅσα ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ -us, σχηματίζουν κανονικῶς τὰ παραθετικά των περιφραστικῶς ἤτοι τὸν μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ *magis* (μᾶλλον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸν δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ *maxime* (μάλιστα) καὶ τοῦ θετικοῦ, ὡς

idone -us ἐπιτήδειος, — *magis idoneus*, *maxime idoneus*
dubi -us ἀμφίβολος, — *magis dubius*, *maxime dubius*
vacu -us κενός, — *magis vacuus*, *maxime vacuus*
 (Ποβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά: φίλος, μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος κλπ.).

Σημείωσις. Τὰ λήγοντα εἰς -quus σχηματίζουν τὰ παραθετικά των κανονικῶς, ὡς *antiquus* ἀρχαῖος, *antiquior*, *antiquissimus*.

33. Παραθετικά ἐπιρρημάτων.— Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν (ἴσως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν) ἐπιρρήματα σχηματίζοντα παραθετικά εἶναι προπάντων τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα, καθὼς καὶ τινὰ ἔχοντα τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

Τῶν ἐξ ἐπιθέτων γινομένων ἐπιρρημάτων κανονικῶς συγκριτικὸν εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν των σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου μὲ τὴν κατάληξιν -e, ὡς

(<i>rectus</i>)	<i>rectē</i>	ὀρθῶς	—	<i>rectius</i>	ὀρθότερον,	<i>rectissim</i> -ē
						ὀρθότατα
(<i>miser</i>)	<i>miserē</i>	ἀθλιῶς	—	<i>miserius</i>	ἀθλιώτερον,	<i>miserrim</i> -ē
						ἀθλιώτατα
(<i>celer</i>)	<i>celeriter</i>	ταχέως	—	<i>celerius</i>	θᾶσσον,	<i>celerrim</i> -ē
						τάχιστα
(<i>acer</i>)	<i>acriter</i>	ὀξύως	—	<i>acrius</i>	ὀξύτερον,	<i>acerrim</i> -ē
						ὀξύτατα

(gravis)	graviter βαρέως	—	gravius βαρύτερον, gravissim-ē βαρύτεστα
(facilis)	facilē εὐκόλως	—	facilius εὐκολώτερον, facillim-ē εὐκολώτατα
(prudens)	prudenter συνετῶς	—	prudenter συνετώτερον, pru- dentissim-ē συνετώτατα (§ 48)
(bonus)	bēnē εὖ	—	melius ἄμεινον, optim-ē ἄριστα
(malus)	mālē κακῶς	—	peius χείρον, pessim-ē χειρίστα

non multum ἢ paulum			
(§ 50 ὀλίγον)	—	minus ἥσσον, minim-ē ἥκιστα	
(prope ἐγγύς)	—	propius ἐγγύτερον, proximē ἐγγύτατα	
diu ἐπὶ πολὺν χρόνον	—	diutius πλείονα χρόνον, diutis- sime πλείστον χρόνον	
saepe πολλάκις	—	saepius πλεονάκις, saepissime πλειστάκις.	

54. Ἐνώμαλα παραθετικά ἐπιρρημάτων

multum πολὺ,	plus πλεόν,	plurimum πλείστον
magnopere (ἢ μεγάλως,	magis μᾶλλον,	maxime μάλιστα
—	deterius χείρον,	deterime χείριστα
—	ocius θᾶσσον,	ocissime τάχιστα
—	potius μᾶλλον,	potissimum μάλιστα
(πρβλ. § 50, 2)	prius πρότερον,	primum ἢ primō πρῶτον
merito ἀξίως,	(πρβλ. § 50, 3 α')	meritissimo μάλιστα ἀξίως
nuper νεωστί,		nuperrime μόλις πρὸ ὀλίγου
satis ἀρκούντως, satius κρείσσον,		
secus ἄλλως (nihilō) secius ἢ setius οὐδὲν ἥττον (πρβλ. § 50, 3, β').		

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ (PRONOMINA)

55. Ἐντωνυμίας ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει :

- 1) προσωπικὰς (pronomina personalia),
- 2) κτητικὰς (pronomina possessiva),
- 3) δεικτικὰς (pronomina demonstrativa),
- 4) ὀριστικὰς (pronomina determinativa),
- 5) ἀναφορικὰς (pronomina relativa),
- 6) ἐρωτηματικὰς (pronomina interrogativa),
- 7) ἀορίστους (pronomina indefinita).

Σημείωσις. Αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἄντωνυμίας δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα. Τίνων δὲ ἄντωνυμιῶν καὶ ἄλλων λεκτικῶν μέσων γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ πρὸς ἐκφρασιν αὐτοπαθείας ἢ ἀλληλοπαθείας, θά ἴδωμεν ἐν τῷ Συντακτικῷ.

56. Προσωπικαὶ ἄντωνυμιαὶ (§ 55, 1) εἶναι ἡ ego ἐγώ, tu σύ sui (γενικῆς) οὗ, ἑαυτοῦ. Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς :

Singularis

	(persona prima)	(persona secunda)	(persona tertia)			
Nom.	ēgō	ἐγὼ	tū	σύ		
Gen.	mēi	ἐμοῦ, μοῦ	tūi	σοῦ, σου	sui	οὗ, ἑαυτοῦ
Dat.	mihī	ἐμοί, μοι	tibi	σοί, σοι	sibi	οῦ, ἑαυτοῦ
Acc.	mē	ἐμέ, με	tē	σέ, σε	sē	ἐ, ἑαυτὸν
Abl.	ā mē	= ὑπ' ἐμοῦ	ā tē	ὑπὸ σοῦ	ā sē	ὑφ' ἑαυτοῦ

Pluralis

Nom.	nōs	ἡμεῖς	vōs	ὑμεῖς		
Gen.	nōstri		vēstri,			
	nōstrum	ἡμῶν	vēstrum	ὑμῶν	sui	σφῶν, ἑαυτῶν
Dat.	nōbīs	ἡμῖν	vōbīs	ὑμῖν	sibi	σφίσι, ἑαυτοῖς
Acc.	nōs	ἡμᾶς	vōs	ὑμᾶς	sē	σφᾶς, ἑαυτοὺς
Abl.	ā nōbīs	= ὑφ' ἡμῶν	ā vōbīs	= ὑφ' ὑμῶν	ā sē	= ὑφ' ἑαυτῶν

1) Ἡ ἐλλείπουσα ὀνομαστικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (ὅπως εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν) ἀναπληροῦνται διὰ τῆς ὀνομαστικῆς μιᾶς, τῆς καταλλήλου ἐκάστοτε, τῶν δεικτικῶν ἢ ὀριστικῶν ἀντωνυμιῶν *hic, ille, is* κλπ.

2) Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου (*nostri, nostrum — vestri, vestrum*) τοῦ μὲν λήγοντος εἰς -i τύπου χοῆσις γίνεται, ὅταν ἡ γενικὴ αὕτη εἶναι ἀντικειμενικὴ ἢ κτητικὴ, τοῦ δὲ λήγοντος εἰς -um, ὅταν ἡ γενικὴ αὕτη εἶναι διαιρετικὴ: *amici memores nostri (vestri) sunt* οἱ φίλοι μνημόνες ἡμῶν (ὑμῶν) εἰσιν· *melior pars nostri immortalis est* τὸ κρεῖττον ἡμῶν μέρος ἀθάνατόν ἐστι· ἀλλά: *multi nostrum*, πολλοὶ (ἔξ) ἡμῶν, *quis vestrum*, τίς (ἔξ) ὑμῶν.

Σημεῖωσις. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, πλὴν τοῦ τύπου *tu* καὶ τῶν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου, ἐνισχύονται, ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἢ ἀντιδιαστολή, διὰ τοῦ προσφύματος *met*: *egō-met* ἔγωγε, *nōs-met* ἡμεῖς γε· ἡμᾶς γε, *tēmet* σέ γε, *sēmet* ἑαυτόν γε. Ὁ δὲ τύπος *tu* ἐνισχύεται διὰ τοῦ προσφύματος *tē*: *tūtē* σύγε. Τέλος οἱ τύποι *me, te, se* ἐνισχύονται διὰ διπλασιαμοῦ: *mēmē* ἐμέγε, *tētē* σέγε, *sēsē* ἑαυτόν γε.

57. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 2) εἶναι αἱ ἑξῆς:

<i>mēus, mēa</i>	<i>mē - um</i>	ἐμός, ἐμή, ἐμὸν
<i>nostr̄, nostrā</i>	<i>nostrum</i>	ἡμέτερος, -α, -ον
<i>tū - us, tūa,</i>	<i>tū - um</i>	σός, σή, σὸν
<i>vestēr, vestrā,</i>	<i>vestrum</i>	ὑμέτερος, -α, -ον
<i>sū - us, sū - a,</i>	<i>sū - um</i>	ὁ, ἡ, τὸ ἑαυτοῦ, -ῆς-οῦ, (ὁ ἰδικός του κλπ.) ὁ, ἡ, τὸ ἑαυτῶν, (ὁ ἰδικός των κλπ.)

Κλίνονται δὲ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλητα ἐπίθετα (βλ. § 38, α' *bonus* καὶ γ' *niger*). Τοῦ ἀρσενικοῦ ὅμως *meus* κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι *mi* (ἢ *meus*), ἥτοι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὁπότε καὶ τὸ συνοδεῦον τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην ὄνομα λαμβάνεται κατ' ὀνομαστικὴν: *mi filii* υἱέ μου (§ 19, 3), *meus oculus* ὀφθαλμέ μου.

Σημεῖωσις. 1. Καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν οἱ τύποι ἐνισχύονται διὰ τοῦ προσφύματος *-met* ἢ τοῦ *pte*: *meāmet facta* τὰ ἐμάγε κατόρθώμα-
τα, *suāpte manu* διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς.

Σημεῖωσις. 2. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *noster* καὶ *vester* παρῶγονται τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα *nostras* (-atis) ἡμεδαπός, *vestras* (-atis) ὑμεδαπός (βλ. § 26, 4, Β', β').

58. Δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι (§ 55, 3) εἶναι αἱ ἑξῆς:

1) *hic, haec, hoc* (σχετικὴ μετὸ ἀ' πρόσωπον) ὅδε, ἦδε, τότε, οὗτος, αὕτη τοῦτο·

2) *iste, ista, istud* (σχετικὴ μετὸ β' πρόσωπον) οὗτος, αὕτη, τοῦτο (αὐτός, αὐτή, αὐτό)·

3) *ille, illa, illud* (σχετικὴ μετὸ γ' πρόσωπον) ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο·

4) *talis, tale* τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον (τριτόκλιτος δικατάληκτος, § 40 β')·

5) *tantus, tanta, tantum* τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο—τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο· (δευτερόκλιτος τρικατάληκτος, § 38, α')

6) *tot* (ἄκλιτος, πληθυντικῶ μόνον) τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα·

7) *tot - idem* (ἐκ τοῦ *toti* = *tot* καὶ τοῦ *dem*· ἄκλιτος, πληθυντικῶ μόνον), ἕτεροι τοσοῦτοι κλπ' (ἄλλοι τόσοι κλπ.).

Αἱ τρεῖς προῶται κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Singularis

Nom.	<i>hic</i>	<i>haec</i>	<i>hoc</i>	— <i>iste</i>	<i>ista</i>	<i>istud</i>
Gen.		<i>huius</i>	(προφ. <i>hujus</i>)		<i>istius</i>	
Dat.		<i>hīc</i>	—		<i>istī</i>	
Acc.	<i>hunc</i>	<i>hanc</i>	<i>hoc</i>	— <i>istum</i>	<i>istam</i>	<i>istud</i>
Abl.	<i>hoc</i>	<i>hāc</i>	<i>hoc</i>	— <i>istō</i>	<i>istā</i>	<i>istō</i>

Pluralis

Nom.	<i>hī</i>	<i>hae</i>	<i>haec</i>	— <i>isti</i>	<i>istae</i>	<i>ista</i>
Gen.	<i>hōrum</i>	<i>hārum</i>	<i>hōrum</i>	— <i>istōrum</i>	<i>istārum</i>	<i>istōrum</i>
Dat.		<i>hīs</i>			<i>istīs</i>	
Acc.	<i>hōs</i>	<i>hās</i>	<i>haec</i>	— <i>istōs</i>	<i>istās</i>	<i>ista</i>
Abl.		<i>hīs</i>			<i>istīs</i>	

Singularis

Pluralis

Nom.	<i>ille</i>	<i>illa</i>	<i>illud</i>	<i>illi</i>	<i>illae</i>	<i>illa</i>
Gen.		<i>illius</i>		<i>illorum</i>	<i>illarum</i>	<i>illorum</i>
Dat.		<i>illī</i>			<i>illis</i>	
Acc.	<i>illum</i>	<i>illam</i>	<i>illud</i>	<i>illos</i>	<i>illas</i>	<i>illa</i>
Abl.	<i>illo</i>	<i>illa</i>	<i>illo</i>		<i>illis</i>	

Σημείωσις. Οἱ τύποι οἱ λήγοντες εἰς **s** ἐνισχύονται προστιθεμένου εἰς αὐτοὺς τοῦ προσφύματος *ce*: *huiusce, hīscē, hosce* κλπ. (πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. οὔτοσί, τουτουί κλπ).

59. Ὀριστικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 4) εἶναι αἱ ἑξῆς:

1) *īs, ěā, ĭd* οὗτος, αὕτη, τοῦτο — αὐτός, αὐτή, αὐτό (σχετικῆ μὲ τρίτον πρόσωπον· βλ. καὶ § 56, 1)

2) *ipsĕ, ipsā, ipsūm* αὐτός, αὐτή, αὐτό
(ὁ ἴδιος, ἡ ἴδια, τὸ ἴδιον)

3) *īdem, ěādem, ĭdem* ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό
(ὁ ἴδιος, ἡ ἴδια, τὸ ἴδιον)

4) *alter, altĕra, altĕrum* ὁ ἕτερος, ἡ ἑτέρα, τὸ ἕτερον
(ὁ ἄλλος, ἡ ἄλλη, τὸ ἄλλο).

Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς:

Singularis

Nom.	<i>īs</i>	<i>ěā</i>	<i>ĭd</i>	<i>ipsĕ</i>	<i>ipsā</i>	<i>ipsum</i>
Gen.		<i>ĕius</i>	(προφ. <i>eius</i>)		<i>ipsīus</i>	
Dat.		<i>ĕī</i>			<i>ipsī</i>	
Acc.	<i>eum</i>	<i>eam</i>	<i>id</i>	<i>ipsum</i>	<i>ipsam</i>	<i>ipsum</i>
Abl.	<i>eō</i>	<i>eā</i>	<i>eō</i>	<i>ipsō</i>	<i>ipsā</i>	<i>ipsō</i>

Pluralis

Nom.	(<i>ĕī</i>) <i>iī</i>	<i>eae</i>	<i>ěā</i>	<i>ipsī</i>	<i>ipsae</i>	<i>ipsā</i>
Gen.	<i>eōrum</i>	<i>eārum</i>	<i>eōrum</i>	<i>ipsōrum</i>	<i>ipsārum</i>	<i>ipsōrum</i>
Dat.		(<i>ĕīs</i>) <i>īīs</i>			<i>ipsīs</i>	
Acc.	<i>eōs</i>	<i>eās</i>	<i>ěā</i>	<i>ipsōs</i>	<i>ipsas</i>	<i>ipsā</i>
Abl.		(<i>ĕīs</i>) <i>īīs</i>			<i>ipsīs</i>	

Singularis

Pluralis

Nom.	<i>īdem</i>	<i>ěādem</i>	<i>īdem</i>	<i>ĕīdem</i>	<i>ěaedem</i>	<i>ěādem</i>
				ἢ <i>īīdem</i>		
Gen.		<i>ĕīūsdem</i>		<i>eōrundem</i>	<i>eārundem</i>	<i>eōrundem</i>
Dat.		<i>eīdem</i>		<i>eīsdem</i>	(<i>iīsdem</i>)	<i>īsdem</i>
Acc.	<i>eundem</i>	<i>eāndem</i>	<i>īdem</i>	<i>eōsdem</i>	<i>eāsdem</i>	<i>ěādem</i>
Abl.	<i>eōdem</i>	<i>eādem</i>	<i>eōdem</i>	<i>eīsdem</i>	(<i>iīsdem</i>)	<i>īsdem</i>

	Singularis			Pluralis		
Nom.	alter	altĕra	altĕrum	alterī	alterae	alterā
Gen.		alterīus		alterōrum	alterārum	alterōrum
Dat.		alterī			alterīs	
Acc.	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās	alterā
Abl.	alterō	alterā	alterō		alterīs	

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία *idem, eadem, idem* προῆλθεν ἐκ τῆς *is, ea, id* μετὰ τοῦ προσφύματος -*dem*, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον (πρὸ βλ. ἀρχ. Ἑλλην. ὄ - δε, ἦ - δε, τό - δε).

Κατὰ τὴν κλίσιν τὸ τελικὸν **m** πρὸ τοῦ **dem** τρέπεται εἰς *n*: *eundem, eorundem* κλπ. (ἀντὶ *eundem, eorundem* κλπ.).

60. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 5) εἶναι αἱ ἑξῆς:

1) *quī, quae, quōd* ὅς, ἣ, ὅ (ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)·

2) *quālis, quāle* οἷος, οἶα, οἶον (ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον), τριτόκλιτος δικατάληκτος (§ 40, β', *facilis*)·

3) *quāntus, quanta, quantum* ὅσος, ὅση, ὅσον (ἡλικός, ἡλική, ἡλικίον)· δευτερόκλιτος τρικατάληκτος (§ 38, α' *bonus*)·

4) *quōt* (ἄκλιτος, πληθυντικῶν μόνον) ὅσοι, ὅσαι, ὅσα· (πρὸ βλ. § 58, 6 tot)·

5) *ūter, utra, utrum* ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον.

Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία κλίνονται ὡς ἑξῆς:

	Singularis			Pluralis		
Nom.	<i>quī</i>	<i>quae</i>	<i>quōd</i>	<i>quī</i>	<i>quae</i>	<i>quae</i>
Gen.		<i>cūiūs</i> (πρόφ. <i>cujus</i>)		<i>quōrum</i>	<i>quārum</i>	<i>quōrum</i>
Dat.		<i>cuī</i> (πρόφ. μονοσυλλάβως)			<i>quībus</i>	
Acc.	<i>quēm</i>	<i>quām</i>	<i>quōd</i>	<i>quōs</i>	<i>quās</i>	<i>quae</i>
Abl.	<i>quō</i>	<i>quā</i>	<i>quō</i>		<i>quībus</i>	

	Singularis			Pluralis		
Nom.	<i>utĕr</i>	<i>utrā</i>	<i>utrūm</i>	<i>utrī</i>	<i>utrae</i>	<i>utrā</i>
Gen.		<i>utriūs</i>		<i>utrōrum</i>	<i>utrārum</i>	<i>utrōrum</i>
Dat.		<i>utrī</i>			<i>utrīs</i>	
Acc.	<i>utrum</i>	<i>utram</i>	<i>utrum</i>	<i>utrōs</i>	<i>utrās</i>	<i>utrā</i>
Abl.	<i>utrō</i>	<i>utrā</i>	<i>utrō</i>		<i>utrīs</i> (§ 38, γ)	

Σημείωσις 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας *qui, quae, quod* ὑπάρχει καὶ τύπος *quī* (= *quo*), εὐχρηστος ἰδίᾳ εἰς τὴν φράσιν *quicum* (= *μεθ' οὗ, μεθ' ἧς, μεθ' οὗ*).

Σημείωσις 2. Ἡ (ἄκλιτος) ἀναφορικὴ ἀντωνυμία *quot* διπλασιαζομένη καθίσταται ἄοριστολογικὴ (*quotquot* = ὅσοιδήποτε). Ἀοριστολογικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι (*pronomina relativa indefinita*) καθίστανται πᾶσαι αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι προστιθεμένου εἰς αὐτὰς τοῦ μορίου — *cumque* (τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον):

1) *quicumque, quaecumque, quodcumque* ὅστισδήποτε (Gen. *cuiuscumque*, Dat. *cuiuscumque* κλπ.)

2) *quālicumque, quālecumque* οἷσοδήποτε, ὁποιοσδήποτε·

3) *quantuscumque, quantacumque, quantumcumque* ὅσοσδήποτε·

4) *quotcumque* ὅσοιδήποτε·

5) *utercumque, utracumque, utrumcumque* ὁποτεροσδήποτε (Gen. *utriuscumque*, Dat. *utricumque* κλπ.).

61. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 6) εἶναι αἱ ἑξῆς:

1) *quīs, quīd?* (οὐσιαστικῆ) τίς, τί;

2) *quī, quae, quōd?* (ἐπεθετικῆ) ποῖος, ποία, ποῖον; (πρβλ. § 60, 1)·

3) *ūter, ūtra, ūtrum?* πότερος, -α, -ον, (ποῖος ἐκ τῶν δύο; πρβλ. § 60, 5)·

4) *quālis, quāle?* ποῖός τις; (τί λογῆς; πρβλ. § 60, 2).

5) *quantus, quanta, quantum?* πόσος, -η, -ον; πηλίκος; (πρβλ. § 60, 3)·

6) *quōt?* (ἄκλιτος, πληθυντικῶ μόνον) πόσοι; (πρβλ. § 58, 6, tot).

Ἐκτὸς τῆς *quīs, quīd*, αἱ λοιπαὶ (κλιταὶ) ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὅπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι ἀναφορικαὶ (§ 60).

Ἡ *quīs, quīd* κλίνεται ὡς ἑξῆς:

Singularis

	Ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν	Οὐδέτερον
Nom.	<i>quīs</i> τίς;	<i>quīd</i> τί;
Gen.	<i>cūius</i> τίνος;	
Dat.	<i>cūi</i> τίνι;	
Acc.	<i>quem</i> τίνα;	<i>quīd</i> τί;
AbI.	<i>quō</i>	

Pluralis

Nom. quī	τίνες ;	quae τίνες	quae τίνα ;
Gen. quōrum	τίνων ;	quārum	quōrum
Dat.		quībus τίσι ;	
Acc. quōs	τίνας ;	quās τίνας ;	quae τίνα ;
Abl.		quībus	(πρβλ. § 60, 1).

Σημείωσις 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας quis, quīd ὑπάρχει καὶ τύπος quī (= quo). πρβλ. § 60, Σημ. 1.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰς δύο πρώτας ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας προστίθεται πολλάκις τὸ ἀπορηματικὸν μόριον nam (δὴ, λοιπόν), τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν αὐτῶν μένει ἀμετάβλητον: quisnam? quīdnam? τίς λοιπόν; τί λοιπόν; quīnam? quāenam? quōdnam? ποῖος λοιπόν; κλπ. Gen. cuiusnam, Dat. cuienam κλπ. (πρβλ. § 60, Σημ. 2).

Σημείωσις 3. Ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς cūius (τίνος;) παράγεται καὶ μία ἄλλη (τριζατάληκτος δευτερόκλιτος) ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία, ἡ cūiūs, cūiā, cūiūm, ἔχουσα σημασίαν κτητικὴν: cuiā vox? τίνος φωνή; Ἐκ δὲ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης παράγεται τὸ ἐρωτηματικὸν μονοκατάληκτον ἐπίθετον cuias (γεν. cuiātis κλπ. = ποδαπός;), εἰς τὸ ὁποῖον ἀποδίδονται ὡς ἀπάντησις τὸ nostras ἡμεδαπός καὶ vestras ὑμεδαπός (§ 26, 4, Β', β').

62. Ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι (§ 55, 7) εἶναι αἱ ἑξῆς:

Οὐσιαστικαὶ

Ἐπιθετικοὶ

1) quis, (quae ἢ **qua**), quīd τίς, τὶ 1) quī, quae ἢ **qua**, quōd τίς, τὶ
Gen. cūius, Dat. cui κλπ. (§ 60 καὶ § 61)

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικῶ ὀνομαστικῆ καὶ αἰτιατικῆ συνήθως qua καὶ σπανιώτερον quae (τινά).

2) aliquis, (**aliqua** ἢ aliquae), 2) aliquī, aliqua, aliquōd τίς, τί.
aliquīd τίς, τί

Gen. alicūius, Dat. alicui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικῆ ὀνομ. καὶ αἰτ. συνήθως aliquā (τινά).
3) quisquam, (quaerquam) ἢ quid- 3) quisquam, quaerquam, quod-
quam τίς, τί quam τίς, τί

Gen. cuiquam, Dat. cuiquam κλπ.

4) quisquam, quidquam ἢ quic- 4) ullus, ulla, ullum τίς, τί
quam τίς, τί

Gen. cuiusquam, Dat. cuiquam κλπ. Gen. ullius, Dat. ulli, Acc. ullum, ullam, ullum κλπ.

Ὁ πληθυντικός κοινὸς ἀμφοτέρων
ulli, ullae, ulla κλπ. (§ 38, α')

5) quīdam, quaedam, quiddam 5) quīdam, quaedam, quod-
tīs, τί dam tīs, τί

Gen. cuiūsdam, Dat. cuidam, Acc. quendam, quandam

Plur. Gen. quorundam, quarundam (πρβλ. § 59, Σημ. idem).

6) 6) aliquot (ἀκλιτος) τινές (§ 60, 4).
7) quilibet, quaelibet, quidlibet 7) quilibet, quaelibet, quodlibet
ὅστισδήποτε ὅστισδήποτε

Gen. cuiuslibet. Dat. cuilibet κλπ.

8) quivis, quaevis, quidvis 8) quivis, quaevis, quodvis
τισδήποτε (ὅποιος θέλεις) ὅστισδήποτε (ὅποιος θέλεις)*

Gen. cuiusvis, Dat. cuivis κλπ.

9) quisque, (quaeque), quidque 9) quisque, quaeque, quodque
tīs, ἕκαστος, ἑκάστη, ἕκαστον ἕκαστος, -η -ον

Gen. cuiusque, Dat. cuivis κλπ.

10) unusquisque, unumquidque 10) unusquique, unaquaeque,
εἷς, ἕκαστος, πᾶς unumquodque εἷς, ἕκαστος, πᾶς

Gen. uniuscuiusque, Dat. unicuique, Acc. unumquemque,
κλπ. (ἦτοι τὸ unus καὶ τὸ quis ἢ qui κλίνονται χωριστά)

11) nemo (ἐκ τοῦ ne + hemo ἦτοι homo) οὐδείς — Gen. nullius, Gen. nullius, Dat. nulli,
Dat. nemini, Acc. neminem. Acc. nullum, nullam, nul-
Ἡ ἀφαιρετική καὶ ὄλος ὁ πλη- lum κλπ. (βλ. ἀνωτέρω 4,
θυντικός ἐλλείπουν καὶ ἀναπλη- ullus).ροῦνται ἐκ τῆς nullus, -a, -um

12) nihil (οὐδέτερον οὐσιαστικόν, ἐνικοῦ ὀνομ. καὶ αἰτιατ. μόνον)
οὐδὲν πρᾶγμα (τίποτε). Τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ
nulla res (Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nulla re, § 32)

13) alter, altera, alterum ἕτερος (βλ. § 59)

14) neuter, neutra, neutrum οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον Gen.

neutrīus, Dat. neutri, Acc. neutrum, neutram, neutrum, κλπ. (§ 60, uter)·

15) ambo, ambae, ambo, ἄμφω, ἄμφοτέροι, -αι, -α (κλίνονται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo)·

16) alius, aliū, aliud, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο, Gen. aliūs. Dat. aliī. Acc. alium, aliam, aliud κλπ. (ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον)·

17) aliquantus, -a, -um, ποσός, -ή, -ὸν (κάμποσος).

Σημείωσις. Σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν γενικὴν καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ius καὶ τὴν δοτικὴν εἰς -ī ἐκτός τῶν ἀντωνυμιῶν iste, ille (§ 58), ipse, alter (§ 59) ullus, nullus, uter καὶ neuter, τὸ ἀριθμητικὸν unus, -a, -um (εἷς) καὶ τὰ ἐπίθετα solus, -a, -um (μόνος) καὶ totus, -a, -um (ὅλος, ὁλόκληρος), τὰ ὁποῖα εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, α'): unus, -a, -um Gen. unīus, Dat. unī, Acc. unum, unam, unum κλπ. — solus, -a, -um, Gen. solīus, Dat. solī Acc. solum, solam, solum, κλπ. — totus, -a, -um, Gen. totīus, Dat. totī, Acc. totum, totam, totum κλπ.

Τοῦ -ius τῆς ἐνικῆς γενικῆς τῶν ἀνωτέρω ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων τὸ i, τὸ ὁποῖον παρὰ τὸν κανόνα (§ 6 Σημ.) εἶναι συνήθως μακρόν, λαμβάνεται καὶ ὡς βραχύ, ἰδίως εἰς τοὺς ποιητάς. alterīus καὶ alterīus κλπ. ἀλλὰ πάντοτε (aliūs) γεν. aliūs.

63. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι (pronomina correlātīva).

Ἐρωτηματικαὶ (§ 61)	Δεικτικαὶ καὶ ὀριστικαὶ (58-59)	Ἀναφορικαὶ (§ 60)	Ἀόριστοι (§ 62)
quis?	hic, iste ille, is κλπ.	qui quicumque	aliquis κλπ.
qualis?	talis	qualis qualiscumque	—
quantus?	tantus	quantus quantuscumque	aliquantus
quot?	tot	quot quotcumque	aliquot

64. Συσχετικά άντωνυμικά έπιρρήματα
(adverbia pronominalia correlativa)

α') Τοπικά

Έρωτηματικά	Δεικτικά	Άναφορικά	Άόριστα
ubi? ποῦ ;	hic ένθάδε istic αὐτοῦ illuc ἐκεῖ — ibi ένταῦθα ibidem έν τῷ αὐτῷ τόπῳ	ubi οὐ, ὅπου ubicumque ὅπουδῆποτε	alīcūbi ποῦ (κάπου) usquam ποῦ ubīque πανταχοῦ nusquam οὐδαμοῦ = alībi ἄλλοθι
quo? ποῖ ; (εἰς ποῖον μέ- ρος ;)	huc δεῦρο (ἐδῶ) ista, istuc αὐτόσε illo, illuc ἐκείσε — eo αὐτόσε, εἰς τοῦτον τὸν τόπον eodem εἰς τὸν αὐτὸν τόπον	quo οἶ, ὅποι, ένθα quocumque ὅποιδῆποτε	alīquo ποῖ, εἰς τινα τόπον = alio ἄλλοσε, εἰς ἄλλον τόπον
unde? πόθεν ;	hinc ένθένδε istinc αὐτόθεν illinc ἐκείθεν — inde έντεῦθεν indidem ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου utrimque ἀμφο- τέρωθεν	unde ὅθεν undecumque ὀθενδῆποτε	alicunde ποθεν undīque πανταχόθεν — aliunde ἄλλοθεν
quā? πῆ (διὰ τίνος τό- που ;)	hāc τῆδε (διὰ τοῦδε τοῦ τόπου) eā ταύτη (διὰ τούτου τοῦ τόπου)	quā ἧ (δι' οὐ τόπου)	—

Ταῦτα εἶναι κυρίως ἀφαιρετικά τῶν ἀντιστοίκων ἀνωνομιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐννοεῖται ἡ ἀφαιρετική *via* (τοῦ ὀνόματος *via* ὁδός).

β') Χρονικά

quando? πότε; *tum* τότε — *quondam* ποτέ, *olim* ποτέ, πάλαι, *umquam* ποτέ, πώποτε — *aliquando* ἐνίοτε — *numquam* οὐδέποτε — *alias* ἄλλοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (NUMERALIA)

65. Ἀριθμητικά ἢ Λατινική γλῶσσα ἔχει μόνον ἐπίθετα (*numeralia adiectiva*) καὶ ἐπιρροήματα (*numeralia adverbia*) οὐσιαστικά δὲ οὐχί.

Εἶναι δὲ τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα τῆς Λατινικῆς:

1) ἀπόλυτα (*numeralia cardinalia*)·

2) τακτικά (*numeralia ordinalia*)·

3) πολλαπλασιαστικά (*numeralia multiplicativa*)·

4) ἀναλογικά (*numeralia proportionalia*), ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· ἄλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ

5) διανεμητικά (*numeralia distributiva*),

ἧτοι ἀριθμητικά ἐπίθετα, διὰ τῶν ὁποίων δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν (*quoteni?*) ἀνὰ πόσους; κατὰ πόσους; π. χ. *bīnī* ἀνὰ δύο, *ternī* ἀνὰ τρεῖς κλπ.

Σημείωσις. Χρονικά ἀριθμητικά (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά δευταίριος, τριταῖος κλπ.) δὲν ἔχει ἡ Λατινική γλῶσσα.

66. α') Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

Ἀραβικά ψηφία	Ῥωμαϊκά σημεῖα	Ἀπόλυτα quot? πόσοι;	Τεκτικά quotus? πόστος;	Διαμερικτά quoteni? ἀνά πόσους;	Ἐπιρρηματά quotiens? πόσάκις
1	I	ūnus, -a, -um εἷς, μία, ἓν	primus, -a, -um πρῶτος, πρότη, πρῶτον	singŭli, -ae, -a ἀνά ἓνα	sēmēl ἅπαξ
2	II	dŭō, duae, duo δύο	secundus, -a, -um ἢ alter, -a, -um δεύτερος, -α, -ον	bīni, -ae, -a ἀνά δύο	bis δὶς
3	III	tres, tria τρεις, τρία,	tertius, -a, -um τρίτος, -η, -ον	terni (trini), -ae, -a ἀνά τρεῖς	tēr τοῖς
4	IV	quattuor	quartus, -a, -um	quaterni	quatēr
5	V	quinque	quintus	quīni	quinquīēs
6	VI	sex	sextus	sēni	sexiēs
7	VII	septem	septīmus	septēni	septiēs
8	VIII	octō	octāvus	octōni	octiēs
9	IX	nōvem	nonus	novēni	noviēs
10	X	dēcem	decimus	dēni	deciēs
11	XI	undecim	undecīmus	undeni	undeciēs

12	XII	duodecim	duodecim	duodeni	duodecies
13	XIII	tredecim	tertius decimus	terni deni	ter decies
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus	quaterni deni	quater decies
15	XV	quindecim	quintus desimus	quini deni	quinquies decies
16	XVI	sedecim	sextus decimus	seni deni	sexies decies
17	XVII	septendecim	septimus decimus	septeni deni	septies decies
18	XVIII	duodeviginti	duodevicesimus	octoni deni ἠ	octies decies ἠ duo- decies
19	XIX	undeviginti	undevicesimus	duodevicensi noveni deni	novies decies ἠ un- decies
20	XX	viginti	vicesimus	ἠ undevicensi vicensi	decies vicies
21	XXX	unus et viginti ἠ viginti unus	unus (primus) et vi- cesimus ἠ vicesimus primus	vicensi singuli	semel et vicies ἠ (vi- cies et seme)
22	XXII	viginti duo	vicesimus secundus ἠ vicesimus alter	vicensi bini	vicies et bis (bis et vicies)
28	XXVIII	duodetriginta	duodetricesimus ἠ vi- cesimus octavus	duodetricensi	duodetrices
29	XXIX	undetriginta	undetricesimus	undetricensi	undetrices
30	XXX	triginta	tricesimus	tricensi	trices

Ἀραβικά ψηφία	Ῥωμαϊκά σημεία	Ἀπόλυτα quot ? πόσοι ;	Ἰαζυικά quotus ? πότος ;	Διαμεμετά quoteni ? ἀνά πόσους ;	Ἐπισηματικά quotiens ? πόσakis
40	XXXX ἢ XL	quadraginta	quadragessimus	quadragēni	quadragies
50	L	quinquaginta	quinquagesimus	quinquagēni	quinquagies
60	LX	sexaginta	sexagesimus	sexageni	sexagies
70	LXX	septuaginta	septuagesimus	septuageni	septuagies
80	LXXX	octoginta	octogesimus	octogeni	octogies
90	LXXXIX ἢ XC	nonaginta	nonagesimus	nonageni	nonagies
100	C	centum	centesimus	centeni	centies
101	CI	centum et unus	centesimus pri- mus	centeni singuli	centies semel
110	CX	centum decem	centesimus de- cimus	centeni deni	centies decies
120	CXX	centum viginti	centesimus vice- simus	centeni viceni	centies vicies
200	CC	ducenti, -ae, -a	ducesimus	ducenti	ducenties
300	CCC	trecenti	trecentesimus	trecenti	trecenties
400	CCCC	quadringenti	quadringentesi- mus	quadringeni	quadringenties
500	IC ἢ D	quingenti	quingentesimus	quingeni	quingenties

600	IC ᾗ DC	sescenti	sescentesimus	sescenti	sescenties
700	IACC ᾗ DCC	septingenti	septingentesimus	septingeni	septingenties
800	DCCC	octingenti	octingentesimus	octingeni	octingenties
900	DCCCC	nongenti	nongentesimus	nongeni	nongenties
1000	M ᾗ CIJ	mille	millesimus	singula milia	millies
2000	MM	duo milia	bis millesimus	bina milia	bis millies
3000	MMM	tria milia	ter millesimus	terna milia	ter millies
5000	ICJ	quinque milia	quinquies millesimus	quina milia	quinquies millies
10000	CCICJ	decem milia	decies milesimus	dena milia	decies millies
50000	ICJ	pinguaginta milia	quinquages millesimus	quingena milia	quingages millies
100000	CCCIJ	centum milia	centies milesimus	centena milia	centies millies
1000000	CCCCIJJ	decies centum milia	decies centies millesimus	decies centena milia	decies centies millies

67. 6') Πίναξ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν
 Πολλαπλασιαστικά καὶ ἀναλογικά εὐχρηστα εἶναι ὀλίγα, τὰ ἑξῆς :

1 unus	simplex, -plīcis	ἀπλοῦς, - ἦ, - οὔν	simplus, - a, - um	ἀπλοῦς
2 duo	duplex, - plīcis	διπλοῦς, - ἦ, - οὔν	duplus, - a, - um	διπλάσιος
3 tres	triplex	τριπλοῦς	triplus	τριπλάσιος
4 quattuor	quadruplex	τετραπλοῦς	quadruplus,	τετραπλάσιος
5 quinque	quincuplex	πενταπλοῦς	—	—
7 septem	septemplex	ἑπταπλοῦς	—	—
8 octo	—	—	octuplus	ὀκταπλάσιος
10 decem	decemplex	δεκαπλοῦς	—	—
100 centum	centūplex	ἑκατονταπλοῦς	—	—

Ἐκ τούτων τὰ μὲν πολλαπλασιαστικά (εἰς·plex, γεν. plīcis) εἶναι μονοκατάληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα (§ 40 γ') τὰ δὲ ἀναλογικά εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (§ 38, α', bonus).

Σημείωσις. Τὰ σημεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν Λατινικὴν γραφὴν εἶναι ἑπτὰ, ἥτοι I = 1, V = 5, X = 10, L = 50, C = 100, IϞ ἢ (μὲ ἡνωμένα τὰ δύο ταῦτα σημεῖα) D = 500 καὶ M = 1000.

Ἐκαστον τῶν σημείων τούτων γραφομένων δεξιὰ ἐτέρου παριστάνοντος τὸν αὐτὸν ἢ ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει πρόσθεσιν, ὡς II (= 1 + 1) duo 2, CC (= 100 + 100) ducenti 200, VI (= 5 + 1) sex ἕξ, XV (= 10 + 5) quindecim 15, LXX (= 50 + 10) septuaginta 70. IϞC ἢ DC (= 500 + 100) sescenti 600 κλπ. Γεγραμμένον δὲ ἀριστερὰ ἐτέρου σημείου παριστάνοντος ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει ἀφαίρεσιν, ὡς IV (= 5 - 1) quattuor 4, IX (= 10 - 1) novem 9, XL (= 50 - 10) quadraginta 40, XXIX (= 20 + 9) undetriginta 29, LXXX (50 + 10 + 10 + 10 + 10) ἢ XC (= 100 - 10) nonaginta 90 κλπ.

Τὸ σημεῖον C γραφόμενον ἀνεστραμμένον, ἥτοι Ϟ, εὐθὺς μετὰ τὸ IϞ ἢ τὸ D (= 500) ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 (μηδὲν) τῶν ἀραβικῶν ψηφίων, ἥτοι σημαίνει πολλαπλασιασμὸν τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ ἐπὶ 10, ὡς IϞϞ ἢ DϞ (= 500 × 10 =) quinque milia 5000, ICϞϞ ἢ DϞϞ (= 500 × 100 =) quinquaginta milia 50000 κλπ.

Τὸ διπλάσιον τοῦ 500 (ἥτοι τὸ 10Ϟ0) ἢ τοῦ 5Ϟ00 (ἥτοι τὸ 100Ϟ0) κ.τ.τ. παρίσταται καὶ γραφομένων ἀριστερὰ, ἥτοι πρὸ τῆς καθέτου γραμμῆς τοῦ IϞ (ἢ τοῦ

D), τοσούτων C, ὅσα εἶναι τὰ μετὰ τὴν κάθετον γραμμὴν ἀνέστραμμένα C, ὡς CIJ (bis IJ =) mille 1000, CCIJJ (bis IJJ =) decem milia 10000, CCCIJJJ (bis IJJJ =) centum milia 100000, MDCCCXXI = 1821 κλπ.

Παρατηρήσεις

68. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν:

1) Τὰ ἀπὸ τοῦ quattuor (4) μέχρι καὶ τοῦ centum (100) καθῶς καὶ τὸ mille (1000) εἶναι ἄκλιτα.

Κλιτὰ εἶναι τὰ τρία πρῶτα, ἦτοι τὸ unus (σηματίζον μάλιστα καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν), τὸ duo καὶ τὸ tres καὶ τὰ δηλοῦντα ἑκατοντάδας, τὰ ὅποια κλίνονται ὡς ἐπίθετα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν) ὡς.

ducentī	ducentae	ducentā
ducentōrum	ducentārum	ducentōrum
	ducentīs,	

κλπ. (§ 38, α').

Κλιτὸν τέλος εἶναι καὶ τὸ milia (ἢ millia), τὸ ὅποιον εἶναι κυρίως οὐσιαστικὸν (=χιλιάδες, πληθυντικὸς τοῦ ἀκλίτου mille καὶ κλίνεται ὅπως τὸ tria.

2) Τὰ τρία πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἑξῆς:

	Singularis			Pluralis		
Nom.	unus	una	unum	unī	unae	unā
Gen.		unīus	(§ 62)	unōrum	unārum	unōrum
Dat.		unī			unīs	
Aee.	unum	unam	unum	unōs	unās	unā
Abl.	unō	unā	unō		unīs	
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.		Οὐδ.
Nom.	duō	duae	duo	trēs		trīa
Gen.	duōrum	duārum	duōrum		trium	
Dat.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	
Acc.	duōs (duo)	duās	duo	tres		tria
Abl.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	

Σημείωσις. Τὸ unus, - a, - um χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν πληθυντικὸν α') ὅταν συνάπτεται μετὰ ὀνομάτων, τὰ ὅποια εἶναι πληθυντικῶν μόνον (pluralia tantum), ὡς una castra ἐν στρατόπεδον, unae litterae μία ἐπιστολή,

(*unum castrum* = ἐν φρούριον, *una littera* = ἐν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, (§ 34, 4, Α', β', Σημ.).

β') ὅταν λαμβάνηται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μόνος ἢ τοῦ ὁ αὐτὸς (ὁ ἴδιος), ὡς *uni* *Suebi* = μόνον οἱ Σουηβοὶ *Lacedaemonii septingentos annos unis moribus vivunt* = οἱ Λακεδαιμόνιοι (ἐπὶ) ἑπτακόσια ἔτη μὲ τὰ αὐτὰ ἥθη ζῶσι.

69. Τὰ τακτικά καὶ τὰ διανεμητικά ἐπίθετα κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, τὰ διανεμητικά κανονικῶς εἰς τὸν πληθυντικὸν μόνον, τοῦ ὁποῦ ὅμως τὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν συνήθως εἰς -*um* ἀντὶ εἰς -*orum* -*arum* (πλὴν τοῦ *singuli* -*ae* -*a*, τοῦ ὁποῦ ἢ γενικὴ σχηματίζεται κανονικῶς): *bini*, *binae*, *bina* (ἀνὰ δύο) Gen. *binum* (= *binorum*, *binarum*) — *seni*, *senae*, *senae* (ἀνὰ ἑξ) Gen. *senum* (= *senorum*, *senarum*) (πρβλ. § 15, 2)·

70. Τὰ διανεμητικά (πλὴν τοῦ *singuli*, -*ae*-*a*) χρησιμοποιοῦνται καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν:

1) ὅταν συνάπτωνται μετὰ ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι πληθυντικοῦ μόνον, ὡς *bina* *castra* (= *duo castra*) δύο στρατόπεδα *binae litterae* (= *duae litterae*) δύο ἐπιστολαὶ (πρβλ. § 68, 2, Σημ. α')

2) ἐπὶ πολλαπλασιασμοῦ, ὡς *quater septeni sunt duodeviginti* (7×4=28), *decies centena milia* δεκάκις ἑκατὸν χιλιάδες (100.000×10=1.000.000).

71. Εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν συνθέτων ἀριθμῶν ἐν γένει παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς:

1) Ἀριθμοὶ σύνθετοι ἐκ δεκάδων καὶ μονάδων, τῶν ὁποίων αἱ μονάδες εἶναι 8 ἢ 9 (ὡς 18, 19, 28, 29, κ. τ. τ.) ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως τῶν μονάδων ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος, (ὡς 18 =) *duodeviginti*, (19 =) *undeviginti*, (28 =) *duodeviginti*, (29 =) *undeviginti* κλπ. (πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλλην. δυοῖν δέοντα εἴκοσι = 18, ἐνὸς δέοντα εἴκοσι = 19 καὶ τὰ εἴκοσι παρὰ δύο, σαράντα παρὰ ἓνα κλπ.).

2) Οἱ ἄλλοι σύνθετοι ἀριθμοί.

α') οἱ μικρότεροι τοῦ ἑκατὸν ἐκφράζονται κατὰ δύο τρόπους, ἥτοι ἢ προτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μεγαλύτερος μετὸν σύνδεσμον *et* εἰς τὸ μετὰξὺ (*duo et triginta* = 32) ἢ προτάσσεται ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος μετὰ τοῦ *et* εἰς τὸ μετὰξὺ ἢ ἀνευ αὐτοῦ: *triginta et duo* — *triginta duo*.

β') οἱ μεγαλύτεροι τοῦ ἑκατὸν ἐκφέρονται κανονικῶς προτασσομένου τοῦ ἑκάστοτε μεγαλύτερου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ ἑκάστοτε μικροτέρου, συνήθως μὲ τὸν et εἰς τὸ μεταξύ, ἂν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν σύνθετον ἀριθμὸν ἀπλοῖ ἀριθμοὶ εἶναι μόνον δύο (ὡς *centum et viginti*, 120 — *mille et ducenti*, 1200) ἄνευ δὲ τοῦ et, ἂν εἶναι περισσότεροι, ὡς *ducenti triginta quinque*, 235 — *anno millesimo nonagesimo tricesimo sexto*, ἔτει χιλιοστῶ ἑνακοσιοστῶ τριακοστώ ἕκτω.

72. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τὸν νεοελληνικὸν μᾶλλον τρόπον, ἥτοι ὁ μὲν ἀριθμητὴς ἐκφέρεται δι' ἀπολύτου ἀριθμητικοῦ, ὁ δὲ παρανομαστὴς διὰ τάκτικου παρακολουθεῖ ὅμως κανονικῶς ἢ λέξεις *partes* (= μέρη), ὡς *quinque octavae partes* ($\frac{\text{quinque}}{\text{octavae}} \text{ partes} = \frac{5}{8}$), *tres decimae partes* = $\frac{3}{10}$ κλπ., *septem et duo nonae partes* = 7 καὶ $\frac{2}{9}$.

Ἐὰν ὁ παρανομαστὴς εἶναι μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, συνήθως παραλείπεται, ὡς *duo partes* (= *duo tertiae partes*) $\frac{2}{3}$; *tres partes* (= *tres quartae partes*) $\frac{3}{4}$ (πρβλ. τὰ ἀρχ. Ἑλλην. τὰ πέντε μέρη = $\frac{5}{6}$ · τὰ ἑννεὰ μέρη = $\frac{9}{10}$).

Ἐὰν δὲ ἀριθμητὴς εἶναι ἢ μονάς, παραλείπεται οὗτος καὶ ἐκφέρεται μόνον ὁ παρανομαστὴς μετὰ τῆς λέξεως *pars* (= μέρος), ὡς *tertia pars* (= *una tertia pars*) $\frac{1}{3}$, *quarta pars* (= *una quarta pars*) $\frac{1}{4}$, *decima pars* (*una decima pars*) $\frac{1}{10}$ (πρβλ. τὸ δέκατον ἢ τὸ ἑνδέκατον).

Τὸ $\frac{1}{2}$ (ἐν δεύτερον) λέγεται *dimidia pars* (= τὸ ἡμισυ μέρος).

73. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρροήματα (ἐκτὸς τῶν τεσσάρων πρώτων *semel*, *bis*, *ter*, *quater*) σχηματίζονται μὲ τὴν κατάληξιν *-iēs* (ἢ ἀρχαϊκώτερον *-iens*) ὡς *quinqu-ies* ἢ *quinqu-iens* πεντάκις, *dec-ies* ἢ *dec-iens* δεκάκις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΟ ΡΗΜΑ (VERBUM)

74. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι **διάθεσις, φωνή, συζυγία, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμὸς, πρόσωπον**, ὅπως καὶ τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς.

1. Αἱ διαθέσεις (*genēra verbi*) εἶναι τέσσαρες :

α') ἡ ἐνεργητικὴ (*genus actīvum*) : laudo ἐπαινώ·

β') ἡ μέση (*genus mediūm*) : lāvor (= lavo με λούω ἐμαυτόν), λούομαι·

γ') ἡ παθητικὴ (*genus passīvum*) : laudor ἐπαινοῦμαι·

δ') ἡ οὐδέτερα (*genus neutrum*) dormio καθεύδω.

2) Αἱ φωναὶ (*formae verbi*) εἶναι δύο, ἦτοι.

α') ἡ ἐνεργητικὴ φωνὴ (*forma actīva*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ῥηματικῶν τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μετὰ τὴν κατάληξιν - **o** ὡς delē - o (καταστρέφω), dele - s, dele - t κλπ·

β') ἡ μέση ἢ παθητικὴ φωνὴ (*forma passīva*), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ῥηματικῶν τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μετὰ τὴν κατάληξιν - **or**, ὡς delē - or (καταστρέφομαι), delē - ris, delē - tur κλπ.

3) Αἱ συζυγίαι (*coniugatiōnes*) εἶναι τέσσαρες, ἦτοι

α') ἡ πρώτη συζυγία (*coniugatio prima*), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηριστὰ **a** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - āre, ὡς amo [(ἐκ τοῦ amao), ἀπρφ. amāre ἀγαπᾶν·

β') ἡ δευτέρα συζυγία (*coniugatio secunda*), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηριστὰ **e** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς dele - o, ἀπρφ. delēre καταστρέφειν·

γ') ἡ τρίτη συζυγία (*coniugatio tertia*), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηριστὰ σύμφωνον ἢ τὸ φωνῆεν **u** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς leg - o, ἀπρφ. legēre ἀναγιγνώσκειν, tribu - o, ἀπρφ. tribuēre ἀπονέμειν·

δ') ἡ τετάρτη συζυγία (*coniugatio quarta*), περιλαμβάνουσα τὰ

ρήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτηῖρα **i** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἔνεργ. ἐνεστώτος εἰς - **ire**, ὡς **audī - o**, ἀπρωφ. **audīre** ἀκούειν.

4) Αἱ ἐγκλίσεις (**modi**) εἶναι τρεῖς, ἦτοι

α') ἡ ὀριστικὴ (**modus indicatīvus**)·

β') ἡ ὑποτακτικὴ (**modus coniunctīvus**), ἡ ὁποία πολλακίς ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (καὶ τότε λέγεται **modus optatīvus**) (βλ. καὶ § 168)·

γ') ἡ προστακτικὴ (**modus imperatīvus**), διακρινομένη εἰς προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς προστακτικὴν τοῦ μέλλοντος.

5) Οἱ χρόνοι (**tempora**) εἶναι ἕξ, ἦτοι

α') ὁ ἐνεστώς (**tempus praesens** ἢ ἀπλῶς **praesens**)·

β') ὁ παρατατικός (**imperfectum**)·

γ') ὁ μέλλων (**futurum**)·

δ') ὁ παρακείμενος (**perfectum**), διακρινόμενος εἰς κυρίως παρακείμενον (**perfectum praesens** ἢ **logicum**) καὶ εἰς ἱστορικὸν παρακείμενον ἢ ἀόριστον (**perfectum historicum**)·

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος (**plusquamperfectum**)·

ς') ὁ τετελεσμένος μέλλων (**futurum exactum**).

6) Οἱ ἀριθμοὶ (**numeri**) εἶναι δύο, ἐνικός (**singularis**) καὶ πληθυντικός (**pluralis**) (πρβλ. § 12. 2).

7) Τὰ πρόσωπα (**personae**) εἶναι τρία: πρῶτον (**persona prima**), δεύτερον (**persona secunda**) καὶ τρίτον (**persona tertia**) (§ 56).

75. Ὀνοματικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι οὐχὶ μόνον δύο, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ἀλλὰ πέντε, ἦτοι:

1) τὸ ἀπαρέμφατον (**infinitivus**), τὸ ὁποῖον καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἀφηρημένον οὐδετέρου γένους (πρβλ. **errāre humanum est** = τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινόν ἐστι), καὶ

2) ἡ μετοχὴ (**participium**), ἡ ὁποία ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ μόνον ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος, ἐν δὲ τῇ μέσῃ μόνον παρακείμενον (ἢ ἀορίστου).

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὀνοματικοὶ τύποι τοῦ Λατινικοῦ ῥήματος εἶναι προσέτι:

3) τὸ σουπίνον ἢ ὕπτιον (**supinum**). Τοῦτο εἶναι ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν (δ' κλίσεως, § 29) ἔχον δύο μόνον πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἦτοι τὴν αἰτιατικὴν (εἰς - **um**) καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (εἰς - **ū**). Καὶ

α') ὁ μὲν εἰς - **um** τύπος χρησιμοποιεῖται μὲ τὰ ὀνόματα κινήσεως σημαντικά, εἰς δὴλώσιν σκοποῦ: (postulo ζητῶ) *venīērunt auxiliū postulātum* (ἦλθον ἐπικουρίαν αἰτήσοντες) ἦλθον ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν, (aquo ὑδρεύουαι) eo *aquātum* (εἶμι ὑδρευόμενος) ὑπάγω πρὸς ὑδρευσιν·

β') ὁ δὲ εἰς - **ū** τύπος χρησιμοποιεῖται εἰς δὴλώσιν ἀναφορᾶς μετὰ τινων ἐπιθέτων (ὡς *facilis, difficilis, iucundus, mirabilis* κ.ἄ.τ.), ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς φράσεως *fas* (ἢ *nefas*) *est* ὅσον (ἢ ἀνόσιόν) ἔστι: *iucundus audītu* εὐάρεστος εἰς τὸ ἀκούειν (εἰς τὸ νὰ τὸν ἀκούῃ τις), *hoc nefas est dictu* τοῦτο οὐχ ὄσιον λέγειν.

4) τὸ γερούνδιον (*gerundium*). Τοῦτο εἶναι ὀνηματικὸν οὐσιαστικὸν οὐδέτερον δευτερόκλιτον, ἔχον τὰς τέσσαρας μόνον πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ληγούσας εἰς - *ndi - ndo - ndum - ndo*. Ἐκαστος δὲ τῶν τύπων αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρὸς τινα πλαγίαν πτῶσιν *συνάρθρου ἀπαρεμφάτου* (ἐνεργητικοῦ) ἐνεστῶτος (ἢ σπανίως ἀορίστου). Οὕτω π.χ. Ὀν. *scribere* = γράφειν ἢ τὸ γράφειν, γεν. *scribendi* = τοῦ γράφειν, δοτ. *scribendo* = τῷ γράφειν (εἰς τὸ γράφειν), αἰτ. (*scribere* ἢ *ad scribendum*) = (πρὸς) τὸ γράφειν, ἀφαιρ. *scribendo* = διὰ τοῦ γράφειν κλπ. : *dicendi peritus* ἔμπειρος τοῦ λέγειν, *arma pugnando* (δοτ.) ἢ *ad pugnandum* (αἰτ.) *utilia* ὄπλα εἰς τὸ μάχεσθαι χρήσιμα, *hominis mens discendo* (ἀφαιρ.) αἰτήριον τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς τῷ μαθάνειν (ἢ μαθήμασι) τρέφεται·

5) τὸ γερουνδιακὸν (*gerundivum*). Τοῦτο κανονικῶς εἶναι ὀνηματικὸν ἐπίθετον *παθητικῆς διαθέσεως*, ληγὸν εἰς - *ndus, -nda, -ndum* (§ 38, α'). Καὶ συνήθως μὲν σημαίνει τὸ γερουνδιακὸν ὅ,τι καὶ τὰ εἰς - *τέος, -τέα, τέον* ὀνηματικά ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, πολλάκις ὅμως σημαίνει καὶ τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον νὰ γίνῃ: *de-lenda est Carthāgo* καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών, *legendae sunt litterae* ἀναγνωστέα ἐστὶν ἡ ἐπιστολή (§ 35, 4, Α', β', Σημ.), *facinus laudandum* ἔργον ἐπαινετέον, ἐπαινετόν, ἀξιέπαινον.

76. Ἀρχετοὶ τύποι τοῦ ὀνηματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἤτοι μὲ τὸ ὀνημα *sum* (= εἶμι, εἶμαι) ὡς *βοηθητικὸν* (*verbum auxiliāre*), ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μὲ τὸ ὀνημα *εἶμι* καὶ εἰς τὴν νέαν μὲ τὸ ὀνημα *ἔχω* καὶ τὸ *εἶμαι*.

Οὕτω περιφραστικῶς σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ μὲν τῆς ἐνεργ-

γητικῆς φωνῆς ὁ μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐκ δὲ τῆς μέσης φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν, τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

77. Τὸ ῥῆμα *sūm* (ἀνώμαλον, ὅπως τὸ *εἶμι* τῆς ἀρχαίας καὶ τὸ *εἶμαι* τῆς νέας Ἑλληνικῆς) κλίνεται ὡς ἑξῆς :

1. Indicatīvus		2. Coniunctīvus		
Praesens (Ἀρχαιότεροι τύποι)				
<i>sūm</i>	εἶμαι	<i>sīm</i>	νὰ εἶμαι	<i>siem</i> ἢ <i>fuam</i>
<i>ēs</i>	εἶσαι	<i>sīs</i>	νὰ εἶσαι	<i>sies</i> ἢ <i>fuas</i>
<i>ēst</i>	εἶναι (πρβλ. ἐσ - τι)	<i>sīt</i>	νὰ εἶναι	<i>siet</i> ἢ <i>fuat</i>
<i>sūmūs</i>	εἴμεθα	<i>sīmus</i>	νὰ εἴμεθα	—
<i>ēstīs</i>	εἴσθε (πρβλ. ἐσ - τὲ)	<i>sītis</i>	νὰ εἴσθε	=
<i>sunt</i>	εἶναι	<i>sint</i>	νὰ εἶναι	<i>sient</i> ἢ <i>fuant</i>
Imperfectum (Ἀρχαιότεροι τύποι)				
<i>ērām</i>	ἦμην	<i>essēm</i>	νὰ ἦμην	<i>forem</i>
<i>ērās</i>	ἦσο	<i>essēs</i>	νὰ ἦσο	<i>fores</i>
<i>ērāt</i>	ἦτο	<i>essēt</i>	νὰ ἦτο	<i>foret</i>
<i>ērāmus</i>	ἦμεθα	<i>essēmus</i>	νὰ ἦμεθα	—
<i>ērātis</i>	ἦσθε	<i>essētis</i>	νὰ ἦσθε	—
<i>ērant</i>	ἦσαν	<i>essent</i>	νὰ ἦσαν	<i>forent</i>
F u t u r u m				
<i>ērō</i>	θὰ εἶμαι	<i>futūrus, - a, - um</i>	<i>sim</i>	
<i>ērīs</i>	θὰ εἶσαι		<i>sis</i>	
<i>ērīt</i>	θὰ εἶναι		<i>sit</i>	
<i>ērīmus</i>	θὰ εἴμεθα	<i>futūrī, - ae, - a</i>	<i>simus</i>	
<i>ērītis</i>	θὰ εἴσθε		<i>sitis</i>	
<i>ērunt</i>	θὰ εἶναι		<i>sint</i>	

1 Indicativus		2. Coniunctivus	
P e r f e c t u m			
fūī	ὑπῆρξα ἢ ἔγινα	fuērīm	
fuistī	ὑπῆρξας	fuerīs	
fuīt	ὑπῆρξε	fuerīt	
fuīmus	ὑπῆρξαμεν	fuerīmus	
fuistīs	ὑπῆρξατε	fuerītis	
fuērunt ἢ	fuēre ὑπῆρξαν	fuerint	
P l u s q u a m p e r f e c t u m			
fūērām	εἶχον ὑπάρξει	fuissēm	
fuērās	εἶχες ὑπάρξει	fuissēs	
fuērāt	εἶχεν ὑπάρξει	fuissēt	
fuērāmus	εἶχομεν ὑπάρξει	fuissēmus	
fuērātis	εἶχετε ὑπάρξει	fuissētis	
fuērant	εἶχον ὑπάρξει	fuissent	
F u t u r u m e x a c t u m			
fūērō	θα ἔχω ὑπάρξει		
fuērīs	θα ἔχῃς ὑπάρξει		
fuērīt	θα ἔχῃ ὑπάρξει		
fuērīmus	θα ἔχομεν ὑπάρξει	ἐλλείπει	
fuerītis	θα ἔχετε ὑπάρξει		
fuērint	θα ἔχουν ὑπάρξει		
3. Imperativus			
P r a e s e n s		F u t u r u m	
Sing. 2	ēs ἔσο	Sing. 2	estō ἔστο
Plur. 2	este ἔστε	Plur. 2	estōte ἔστωτε
			ἔστε ἔστωσαν

4. Infinitivus		
Praesens esse εἶναι	Perfectum fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι	Futurum ἔνικ. futūrum, - am, - um esse ἢ ἀπλῶς fōre πληθ. futuros, -as, - a esse ἢ ἀπλῶς fōre ἔσεσθαι
5. Participium		
Praesens (sens)	Futurum: futūrus, - a, - um	

Σημείωσις. Τοῦ ἐνεστώτος ἢ μετοχῆ (sens) ἄρχηστος καθ' ἑαυτήν, εἶναι εὐχρηστος εἰς τὰ δύο μόνον σύνθετα: praesens παρῶν καὶ absens ἀπῶν (§ 43, 2).

Γερούνδιον καὶ σουπίνον δὲν ἔχει τὸ sum.

78. Παραδείγματα ὁμαλῶς κλινομένων ῥημάτων

amo ἀγαπῶ, deleo καταστρέφω, lego ἀναγινώσκω, audio ἀκούω)

1. Ἑνεργητικὴ φωνή

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
	ἀμῶ (ἐκ τοῦ a- ma - o) ἀγαπῶ	δέλῃ-ο κατα- στρέφω	λέγ-ο ἀνα- γινώσκω	αὐδί-ο ἀκούω
Praesens	amā - s	delē - s	leg - ἱ - s	audī - s
	amā - t	delē - t	leg - ἱ - t	audī - t
	amā - mūs	delē - mus	leg - ἱ - mus	audī - mus
	amā - tīs	delē - tis	leg - ἱ - tis	audī - tis
	ama - nt	dele - nt	leg - u - nt	audi - u - nt

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	āmā - bā - m ἡγά- πων	dēlē - bām	κατα- στρέφων	lēg - ē - bām ἀνεργινώσκον ἥκουν
	āmā - bā - s	dēlē - bās	leg - e - bās	audi - e - bās
	āmā - bā - t	dēlē - bāt	leg - e - bāt	audi - e - bāt
	āmā - bā - mus	dēlē - bāmus	leg - e - bāmus	audi - e - bāmus
	āmā - bā - tis	dēlē - bātis	leg - e - bātis	audi - e - bātis
	āmā - ba - nt	dēlē - bant	leg - e - bant	audi - e - bant
Futurum	āmā - bō θὰ ἀγα- πήσω	dēlē - bō θὰ κατα- στρέψω	lēg - ām θὰ ἀναγνώσω	audi - ām θὰ ἀκούσω
	āmā - bīs	dēlē - bīs	leg - ēs	audi - ēs
	āmā - bīt	dēlē - bīt	leg - ēt	audi - ēt
	āmā - bīmus	dēlē - bīmus	leg - ēmus	audi - ēmus
	āmā - bītis	dēlē - bītis	leg - ētis	audi - ētis
	āmā - bunt	dēlē - bunt	leg - ent	audi - ent
Perfectum	āmā - v - ī ἔχω ἀγα- πήσει ἢ ἡγάπησα	dēlē - v - ī ἔχω κατα- στρέψει ἢ κατέ-	lēg - ī ἔχω ἀνα- γνώσει ἢ ἀνε-	audi - v - ī ἔχω ἀ- κούσει ἢ ἥκον-
	amav - īstī	delev - īstī	στοε- γνώσα	audi - v - īstī σα
	amav - īt	delev - īt	ψα	leg - īt audi - v - īt
	amav - īmus	delev - īmus	leg - īmus	audi - v - īmus
	amav - īstis	delev - īstis	leg - īstis	audi - v - īstis
	amav - ērunt ἢ	delev - ērunt ἢ	lēg - ērunt ἢ	audi - v - ērunt ἢ
amav - ēre	delev - ēre	leg - ēre	audi - v - ēre	
Plusquamperfectum	āmāv - ērām εἶ- χον ἀγαπήσει	dēlēv - ērām εἶ- χον καταστρέψει	lēg - ērām εἶ- χον ἀναγνώσει	audi - v - ērām εἶχον ἀκούσει
	amav - erās	delev - erās	leg - erās	audi - v - erās
	amav - erāt	delev - erāt	leg - erāt	audi - v - erāt
	amav - erāmus	delev - erāmus	leg - erāmus	audi - v - erāmus
	amav - erātis	delev - erātis	leg - erātis	audi - v - erātis
	amav - ērant	delev - ērant	leg - ērant	audi - v - ērant

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum exactum	āmāv - ěrō θὰ ἔ- χω ἀγαπήσει	dēlev - ěrō θὰ ἔ- χω καταστρέψει	lēg - ěrō θὰ ἔ- χω ἀναγνώσει	audīv - ěrō θὰ ἔχω ἀκούσει
	amav - erīs	delev - erīs	leg - erīs	audiv - erīs
	amav - erīt	delev - rīt	leg - erīt	audiv - erīt
	amav - erīmus	delev - erīmus	leg - erīmus	audiv - erīmus
	amav - erītis	delev - erītis	leg - erītis	audiv - erītis
	amav - ěrint	delev - ěrint	leg - ěrint	audiv - ěrint

2. Coniunctivus

Praesens	ām - ěm (ἐκ τοῦ a- ma-em) νὰ ἀγαπῶ	dēle - ām νὰ κα- ταστρέψω	lēg - ām νὰ ἀνα- γινώσκω	audi - ām νὰ ἀκούω
	am - ēs	dele - ās	leg - ās	audi - ās
	am - ět	dele - āt	leg - āt	audi - āt
	am - ēmus	dele - āmus	leg - āmus	audi - āmus
	am - ētis	dele - ātis	leg - ātis	audi - ātis
	am - ent	dele - ant	leg - ant	audi - ant
Imperfectum	āmā - rēm νὰ ἡ- γάπων	dēlē - rēm νὰ κα- τέστρεφον	lēg - ě - rēm νὰ ἀνεγίγνωσκον	audī - rēm νὰ ἤκουον
	ama - rēs	delē - rēs	leg - e - rēs	audī - rēs
	ama - rēt	dele - rēt	leg - e - rēt	audī - rēt
	ama - rēmus	dele - rēmus	leg - e - rēmus	audī - rēmus
	ama - rētis	dele - rētis	leg - e - rētis	audī - rētis
	ama - rent	delē - rent	leg - ě - rent	audī - rent

Futurum	āmātūrus, - a, - um, sim	dēletūrus, - a, - um sim	lectūrus, - a, - um sim	audītūrus, - a, - um sim
	sis	sis	sis	sis
	sit	sit	sit	sit
	amatūri, - ae, - a simus	deletūri, - ae, - a simus	lectūri, - ae, - a simus	auditūri, - ae, a - simus
	sitis	sitis	sitis	sitis
	sint	sint	sint	sint

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Perfectum	āmav - ěřim (ἐάν) ἀγαπήσω	dēlev - ěřim (ἐάν) καταστρέψω	lēg - ěřim (ἐάν) ἀναγνώσω	audīv - ěřim (ἐάν) ἀκούσω
	āmav - erīs	delev - erīs	leg - erīs	audiv - erīs
	āmav - erīt	delev - erīt	leg - erīt	audiv - erīt
	āmav - erīmus	delev - erīmus	leg - erīmus	audiv - erīmus
	āmav - erītis	delev - erītis	leg - erītis	audiv - erītis
	āmav - ěrint	delev - ěrint	leg - ěrint	audiv - ěrint
Plusquamperfectum	āmav - issēm (ἐάν) εἶχον ἀγαπήσει	dēlev - issēm (ἐάν) εἶχον καταστρέψει	lēg - issēm (ἐάν) εἶχον ἀναγνώσει	audīv - issēm (ἐάν) εἶχον ἀκούσει
	āmav - issēs	delev - issēs	leg - issēs	audiv - issēs
	āmav - issēt	delev - issēt	leg - issēt	audiv - issēt
	āmav - issēmus	delev - issēmus	leg - issēmus	audiv - issēmus
	āmav - issētis	delev - issētis	leg - issētis	audiv - issētis
	āmav - issent	delev - issent	leg - issent	audiv - issent
Futurum exactum	Ἐλλείπει			
3. Imperativus				
Praesens	Sing. 2 āmā ἀγάπα	dēlē κατάστρεφε	lēg - e ἀναγίνωσκε	audī ἄκουε
	Plur. 2 amā - te	delē - te	leg - ě - te	audī - te
Futurum	Sing. 2 āmā - tō ἀγάπησον	dēlē - tō στρέψον	lēg - ě - tō ἀνάγνωσον	audī - tō ἀκούσον
	3 amā - tō	delē - tō	leg - ě - tō	audī - tō
	Plur. 2 amā - tōte	delē - tōte	leg - ě - tōte	audī - tōte
	3 amā - ntō	delē - ntō	leg - u - ntō	audī - u - ntō

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
4. I n f i n i t i v u s				
Praesens	āmā - re	dēlē - re	lēg - ě - re	audī - re
	ἀγαπᾶν	καταστρέφειν	ἀναγιγνώσκειν	ἀκούειν
F u t u r u m	āmātūrum, -am, esse	dēletūrum, -am, esse	lectūrum, -am, -um, esse	audītūrum, -am, -um, esse
	amatūros, -as, esse	deletūros, -as, esse	lectūros, -as, esse	auditūros, -as, esse
	ἀγαπήσειν	καταστρέψειν	ἀναγνώσειν	ἀκούσειν
Perfectum	āmav - isse	dēlev - isse	lēg - isse	audiv - isse
	ἀγαπήσαι	καταστρέψαι	ἀναγνώσαι	ἀκούσαι
5. G e r u n d ĩ u m				
Gen.	āman - ndī τοῦ ἀγαπᾶν	dēle - ndī ταστρέφειν	lēg - e - ndī ἀναγιγνώσκειν	audi - e - ndī τοῦ ἀκούειν
Dat.	ama - ndō	dele - ndō	leg - e - ndō	audi - e - ndō
Acc.	ama - ndum	dele - ndum	leg - e - ndum	audi - e - ndum
Abl.	ama - ndō	dele - ndō	leg - e - ndō	audi - e - ndō
6. S u p ĩ n u m				
Acc.	āmāt - um	dēlēt - um	lect - um	audīt - um
Abl.	amāt - ū	delēt - ū	lēct - ū	audīt - ū
7. P a r t i c i p ĩ u m				
Praesens	amā - ns	delē - ns	leg - ē - ns	audi - ē - ns
	ama - ntis	dele - ntis	leg - e - ntis	audi - e - ntis
	ἀγαπῶν, - ῶσα, - ῶν	καταστρέφων, - ούσα, - ον	ἀναγιγνώσκων, ούσα, - ον	ἀκούων, - ούσα, - ον

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	amat - ūrus, - ūra, - ūrum	delet - ūrus, - ūra, - ūrum	lect - ūrus, - ūra, - ūrum	audit - ūrus, - ūra, - ūrum
	ἀγαπήσων, - ουσα, - ον	καταστρέψων, - ουσα, - ον	ἀναγνώσόμενος - μένη, - μένον	ἀκουσόμενος, - μένη, - μενον

2. Μέση (ἢ παθητική) φωνή

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
--	-------------	-------------	-------------	-------------

I. I n d i c a t i v u s

Praesens	āmōr (ἐκ τοῦ ama - or) ἀγαπῶμαι	dēle - ōr κατα- στρέφωμαι	lēg - ōr ἀνα- γινώσχομαι	audi - ōr ἀκού- ομαι
	amā - ris (ἦ - re)	delē - ris (ἦ - re)	leg - ē - ris (ἦ - re)	audi - ris (ἦ - re)
	amā - tur	delē - tur	leg - ἴ - tur	audi - tur
	amā - mur	delē - mur	leg - ἴ - mur	audi - mur
	amā - mīnī	delē - mīnī	leg - ἴ - mīnī	audi - mīnī
	ama - ntur	dele - ntur	leg - u - ntur	audi - u - ntur

Imperfectum	āmā - bār ἡγαπώ- μην	dēlē - bār κατε- στρεφόμην	lēg - ē - bār ἀνε- γινωσκόμην	audi - ē - bār ἠκουόμην
	ama - bā - ris (ἦ - re)	dele - bā - ris (ἦ - re)	leg - e - bā - ris (ἦ - re)	audi - e - bāris (ἦ - re)
	ama - bātur	dele - bātur	leg - e - bātur	audi - e - bātur
	ama - bāmur	dele - bāmur	leg - e - bāmur	audi - e - bāmur
	ama - bāmīnī	dele - bāmīnī	leg - e - bāmīnī	audi - e - bāmīnī
	ama - bantur	dele - bantur	leg - e - bantur	audi - e - bantur

Futurum	āmā - bōr θὰ ἀγαπηθῶ	dēlē - bōr θὰ κα- ταστραφῶ	lēg - ār θὰ ἀνα- γνώσθῶ	audi - ār θὰ ἀ- κουσθῶ
	ama - bē - ris (ἦ - re)	dele - bē - ris (ἦ - re)	leg - ē - ris (ἦ - re)	audi - ē - ris (ἦ - re)
	ama - bītur	dele - bītur	leg - ētur	audi - ētur
	ama - bīmur	dele - bīmur	leg - ēmur	audi - ēmur
	ama - bimīnī	delē - bimīnī	leg - ēmīnī	audi - ēmīnī
	ama - buntur	dele - buntur	leg - entur	audi - entur

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Perfectum	amātus, - a, - um sum, es, est	delētus, - a, - um sum, es, est	lēctus, - a, - um sum, es, est	audītus, - a, - um sum, es, est
	ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἠγαπήθην	ἔχω καταστραφῆ ἢ κατεστράφη	ἔχω ἀναγνωσθῆ ἢ ἀνεγνώσθην	ἔχω ἀκουσθῆ ἢ ἠκούσθην
	amatī, - ae, - a sumus, estis, sunt	deletī, - ae, - a sumus, estis, sunt	lectī, - ae, - a sumus, estis sunt	audītī, - ae, - a sumus, estis, sunt
Plusquamperfectum	amatus, - a, - um eram, eras, erat εἶχον ἀγα- πηθῆ	deletus, - a, - um eram, eras, erat εἶχον καταστραφῆ	lectus, - a, - um eram, eras, erat εἶχον ἀναγνωσθῆ	auditus, - a, - um eram, eras, erat εἶχον ἀκουσθῆ
	amatī, - ae, - a eramus, eratis erant	deletī, - ae, - a eramus, eratis erant	lectī, - ae, - a eramus, era- tis, erant	audītī, - ae, - a eramus, era- tis, erant
Futurum exactum	amatus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀγαπηθῆ	deletus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω κατα- στραφῆ	lectus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀνα- γνωσθῆ	auditus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀκου- σθῆ
	amati, - ae, - a erimus, eritis, erunt	deleti, - ae, - a erimus, eritis erunt	lecti, - ae, - a erimus, eritis erunt	auditi, - ae, - a erimus, eritis, erunt

2. C o n i u n c t i v u s

P r a e s e n s	āmēr (ἔκ τοῦ a- ma - er) νὰ ἀγα- πῶμαι	dēlē - ār νὰ κατα- στρέφωμαι	lēg - ār νὰ ἀνα- γιγνώσκωμαι	audi - ār νὰ ἀ- κούωμαι
	amē - ris (ἢ - re)	dele - ā - ris (ἢ - re)	leg - āris (ἢ - re)	audi - āris (ἢ - re)
	amē - tur	dele - ātur	leg - ātur	audi - ātur
	amē - mur	dele - āmur	leg - āmur	audi - āmur
	amē - mīnī	dele - amīnī	leg - āmīnī	audi - āmīnī
	ame - ntur	dele - antur	leg - antur	audi - antur

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	āmā - rēr <i>νὰ ἡγα- πώμην</i>	dēlē - rēr <i>νὰ κα- τεστρεφόμην</i>	lēg - ě - rēr <i>νὰ ἀ- νεγιγνωσκόμην</i>	audi - rēr <i>νὰ ἡ- κουόμην</i>
	ama - rēris (ἡ-re)	dele - rēris (ἡ-re)	leg - e - rēris (ἡ-re)	audi - rēris (ἡ-re)
	ama - rētur	dele - rētur	leg - e - rētur	audi - rētur
	ama - rēmur	dele - rēmur	leg - e - rēmur	audi - rēmur
	ama - remīnī	dele - remīnī	leg - e - remīnī	audi - remīnī
	ama - rentur	dele - rentur	leg - e - rentur	audi - rentur
Perfectum	amatus, -a, -um	deletus, -a, -um	lectus, -a, -um	auditus, -a, -um
	sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἀγαπηθῶ	sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω καταστραφῆ ἢ καταστραφῶ	sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω ἀνά- γνωσθῆ ἢ ἀνα- γνωσθῶ	sim, sis, sit (ἐάν) ἔχω ἀ- κουσθῆ ἢ ἀ- κουσθῶ
	amatī, -ae, -a	deletī, -ae, -a	lectī, -ae, -a	auditī, -ae, -a
	simus, -sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint
Plusquamperfectum	amatus, -a, -um	deletus, -a, -um	lectus, a, -um	auditus, -a, -um
	essem, esses, esset (ἐάν) εἶχον ἀγαπηθῆ	essem, esses, esset (ἐάν) εἶχον καταστραφῆ	essem, esses, esset (ἐάν) εἶ- χον ἀναγνωσθῆ	essem, esses, esset (ἐάν) εἶ- χον ἀκουσθῆ
	amatī, -ae, -a	deletī, -ae, -a	lectī, -ae, -a	auditī, -ae, -a
	essemus, esse- tis, essent	essemus, esse- tis, essent	essemus, es- setis, essent	essemus, es- setis, essent
Futu- rum exac- tum	Ἐλλείπει			
3. Imperatīvus				
Praesens	Sing. 2. āmā - re <i>νὰ κατα- νὰ ἀγαπάσαι</i>	dēlē - re <i>νὰ κατα- στρέφεισαι</i>	lēg - ě - re <i>νὰ ἀ- ναγιγνώσκειςαι</i>	audi - re <i>νὰ ἀκούειςαι</i>
	Plur. 2. āmā - mīnī	dēlē - mīnī	lēg - ě - mīnī	audi - mīnī

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	Sing. 2 amā - tor delē - tor <i>νὰ κατα- νὰ ἀγαπᾶσαι</i>	<i>στρέφεται</i>	leg - ī - tor <i>νὰ ἀ- ναγιγνώσκεισαι</i>	audi - tor <i>νὰ ἀ- κούεται</i>
	3. ama - tōr dele - tor		leg - itor	audi - tor
Plur. 3 ama - ntor dele - ntor			leg - u - ntor	audi - u - ntor

4. I n f i n i t i v u s

Praesens	amā - rī <i>ἀγαπᾶσθαι</i>	delē - rī <i>καταστρέφεται</i>	leg - ī <i>ἀναγι- γνώσκεισθαι</i>	audi - rī <i>ἀκούεται</i>
Futurum	amātum īrī <i>ἀγα- πηθήσεσθαι</i>	deletum īrī <i>κατα- στροφήσεσθαι</i>	lectum īrī <i>ἀναγνωσθήσε- σθαι</i>	auditum īrī <i>ἀκουσθήσε- σθαι</i>

Perfectum	amatum, - am, - um esse <i>ὅτι ἢ νὰ ἔχη ἀγαπηθῆ</i>	deletum, - am, - um esse <i>ὅτι ἢ νὰ ἔχη καταστροφῆ</i>	lectum, - am, - um esse <i>ὅτι ἢ νὰ ἔχη ἀναγνωσθῆ</i>	auditum, - am, - um esse <i>ὅτι ἢ νὰ ἔχη ἀκουσθῆ</i>
	amatos, - as, - a esse	deletos, - as, - a esse	lectos, - as, - a esse	auditos, - as, - a esse

Futurum exactum	amatum, - am, - um <i>fore ὅτι θὰ ἔχη ἀγαπηθῆ</i>	deletum, - am, - um <i>fore ὅτι θὰ ἔχη καταστροφῆ</i>	lectum, - am, - um <i>fore ὅτι θὰ ἔχη ἀναγνωσθῆ</i>	auditum, - am, - um <i>fore ὅτι θὰ ἔχη ἀκουσθῆ</i>
	amatos, - as, - a fore	deletos, - as, - a fore	lectos, - as, - a fore	auditos, - as, - a fore

α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
-------------	-------------	-------------	-------------

5. Participium

Perfectum	amātus, amāta, amātum	delētus, delāta, delētum	lēctus, lēcta, lēctum	audītus, audīta, audītum
	ἡγαπημένος ἡ ἀγαπηθείς	κατεστραμμένος ἡ καταστραφείς	ἀνεγνωσμένος ἡ ἀναγνωσθείς	ἡκουσμένος ἡ ἀκουσθείς

6. Gerundivum

ama · ndus	dele · ndus	leg · e · ndus	audi · e · ndus
ama · nda	dele · nda	leg · e · nda	audi · e · nda
ama · ndum	dele · ndum	leg · e · ndum	audi · e · ndum
ἀγαπητέος, -τέα, -τέον	καταστρεπτέος, -τέα, -τέον	ἀναγνωστέος, -τέα, -τέον	ἀκουστέος, -τέα, -τέον

79. Αἱ κυρίως προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν ῥημάτων

	Ἐνεργητικῆς φωνῆς	Μέσης φωνῆς	
	Ἄριστική καὶ ὑποταξτ.	Προσταξτ.	Ἄριστική καὶ ὑποταξτ.
	Προσταξτική		Προσταξτική
Ἐνικός	1. - m ἢ —		- r
	2. - s (ἄριστική) προσμ. - sti)	— ἢ - to	- ris (ἢ - re) - re ἢ - tor
	3. · t	- to	- tur - tor
Πληθυντικός	1. - mus		- mur
	2. - tis (ἄριστική) προσμ. - stis)	- t ἢ - tote	- mini mini
	3. - nt (ἄριστική) προσμ. - runt ἢ - re)	- nto	- ntur - ntor

Σημείωσις 1. Τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τῶν μονολεκτικῶς σχηματιζομένων χρόνων τῆς μέσης φωνῆς εὐρίσκεται ἐκ τοῦ α' προσώπου τοῦ ἀντιστοίχου χρόνου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἂν μὲν τοῦτο λήγῃ εἰς ο προστιθεμένου ἑνὸς r, ἂν δὲ λήγῃ εἰς m τελομένου τοῦ m εἰς r, ὡς amo - amor, amabam, amabar, amabo, amabor, amem - amer, amarem - amarer κλπ.

Σημείωσις 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τῆς μέσης φωνῆς (*amatum iri, deletum iri* κλπ.) ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σουπίνου (§ 75, 3) καὶ τοῦ *iri*, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος εἶ = πορεύομαι.

Ἐρχαικώτεροι τύποι εἶναι : α') τοῦ παρατατικοῦ τῆς δ' συζυγίας *audībam, audības*, κλπ. καὶ τοῦ μέλλοντος *audībo, audībīs*, κλπ. β') τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος *amariŕ, legier* κλπ. (= *amari, legi*) γ') τοῦ γερουνδιακοῦ τῆς γ' καὶ τῆς δ' συζυγίας εἰς - *undus*, ὡς *legundus, audiundus*, (= *legendus, audiendus*).

Ἐποθετικὰ ῥήματα (*verba deponentia*)

80. Καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει ἀποθετικὰ ῥήματα ἐνεορητικῆς (ἢ οὐδετέρας) διαθέσεως, ἧτοι ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνον τὴν μέσην φωνὴν (διὸ λέγονται καὶ *media tantum* § 74, 2, β') ὡς *hortor* (προτρέπω) - *hortātus sum - hortātum - hortāri, vereor* (εὐλαβοῦμαι) - *verītus sum - verītum - verēri, loquor* (ὁμιλῶ) - *locūtus sum - locūtum - loqui, blandior* (κολακεύω) *blandītus sum - blandītum - blandīri*.

Ταῦτα κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀντίστοιχα ῥήματα μέσης φωνῆς (μέσης ἢ παθητικῆς διαθέσεως, § 78, 2), μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἔχουν ἐκ τῆς μέσης φωνῆς μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐνῶ ἔχουν ἐκ τῆς ἐνεορητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ σουπῖνον, τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς καὶ τὸ γερούνδιον.

F u t u r u m

	<i>hortor</i> πρβλ. <i>amor</i>	<i>vereor</i> πρβλ. <i>deleor</i>	<i>loquor</i> πρβλ. <i>legor</i>	<i>blandior</i> πρβλ. <i>audior</i>
C o n j u n c t i v u s	<i>hortatūrus,</i> - a, um	<i>veritūrus,</i> - a, um	<i>locutūrus,</i> - a, um	<i>blanditūrus</i> - a, - um
	<i>sim, sis, sit</i>	<i>sim, sis, sit</i>	<i>sim, sis, sit</i>	<i>sim, sis, sit</i>
	<i>hortatūri,</i> - ae- a	<i>veritūri,</i> - ae, - a	<i>locutūri,</i> - ae. - a	<i>blanditūri,</i> - ac, - a
	<i>simus, sitis,</i> <i>sint</i>	<i>simus, sitis,</i> <i>sint</i>	<i>simus, sitis,</i> <i>sint</i>	<i>simus, sitis,</i> <i>sint</i>

Infinitivus	hortatūrum, veritūrum, locutūrum blanditūrum,
	- am, - um, esse - am, - um esse -am, -um esse -am, -um esse
Infinitivus	hortaturos, verituros, locuturos, blandituros,
	- as, - a esse - as, - a esse - as, - a esse - as, - a esse

Supinum	hortātum, -tū veritum, -tū locūtum, -tū blanditum, tū
---------	--

P a r t i c i p i u m

Praesens	hortans (gen. verens (gen. loquens (gen. blandiens (gen.
	hortantis) verentis) loquentis) blandientis)

Futurum	hortatūrus, veritrūrus, locurūrus, blanditūrus,
	- a, - um - a, - um - a, - um - a, - um

Gerundium	Gen. hortandi verendi loquendi blandiendi
	Dat. hortando verendo loquendo plandiendo
	Acc. hortandum verendum loquendum blandiendum
	Abl. hortando verendo loquendo blandiendo

81. Ἐκτὸς τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἡ Λατινικὴ ἔχει καὶ τινα ἡμιαποθετικὰ ῥήματα (verba semideponentia), ἧτοι ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν

1) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον ἐνεργητικοῦ τύπου, παρακείμενον δὲ μέσον τύπου. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

audeo	τολμῶ	ausus sum	ἐτόλμησα	ausum	audēre
gaudeo	χαίρω	gavisus sum	ἔχαρον	gavisum	gaudēre
soleo	συνηθίζω	solitus sum	συνήθισα	solitum	solēre
fido	πέποιθα	fisus sum	ἔσχον	πεποίθησιν	fisum fidēre.

οὕτω καὶ τὰ σύνθετα confido πέποιθα, diffido δυσπιστῶ κλπ.

2) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον μέσου τύπου, παρακείμενον δὲ ἐνεργητικοῦ. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

devertor καταλύω - **deverti** κατέλυσα - **deversum**

revertor ἐπιστρέφω - **reverti** (καὶ **reversus sum**) ἐπέστρεψα - **reversum, reverti**.

adsentior συναινῶ - **adsensi** συνήνεσα - **adsensum, adsentiri** (πρὸ βλ. ἴσταμαι - **ἔστηκα, ἔστην** — φύομαι - **πέφυκα, ἔφυν** κ.τ.τ.)

Σημείωσις. Ὅπως τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἐν γένει ἡ μετοχὴ τοῦ (μέσου) παρακείμενου ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακείμενου ἢ ἀορίστου (ὡς **loquor-locūtus** = εἰρηκὼς ἢ εἰπὼν, **hortor-hortātus** = παραινέσας, **audeo-ausus** = τετολημκὼς ἢ τολμήσας), οὕτω καὶ ἄλλων ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακείμενου λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ παρακείμενου ἢ ἀορίστου, ὡς (**cenopraepaenus**) **cenātus** = δεδειπνηκὼς ἢ δειπνήσας, (**prandeo aoristō**) **pransus** = ἡριστηκὼς ἢ ἀριστήσας, (**iuro ὄμνυμι**) **iurātus** = ὀμώσας. Τῶν δὲ ῥημάτων **potāre** (πίνεin) καὶ **tacēre** (σιγᾶν) ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακείμενου λαμβάνεται καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν σημασίαν, ὡς **potus** (= **potatus**) = πεπωκὼς ἢ πίων καὶ ποθεις, **tacītus** = σιγήσας, **πίνω-πιωμένος** = ὁ πετωκὼς). Καὶ μὲ παθητικοῦ δὲ ἐνεστῶτος σημασίαν λαμβάνεται πολλὰκις ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακείμενου, ὡς **tutior est certa pax quam sperāta victoria** = ἀσφαλεστέρα εἶναι βεβαία εἰρήνη παρὰ ἐλπιζομένη νίκη.

Αἱ χρήσεις αὗται τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακείμενου εἰς -tus, -ta, -tum ἐξηγουῦνται ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη ἀρχῆθεν οὐδὲν ἄλλο ἢτο παρὰ ἐπίθετον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ῥηματικά ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς -τος, -τη, -τον, τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, ἐσήμαινον ἀρχῆθεν τὸν ὑποκείμενον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνον (ὡς θνητὸς = ὁ ὑποκείμενος εἰς τὸ θνήσκειν), ἔπειτα δὲ τὸ δυνατόν γενέσθαι (ὡς βατὸς = εἰς ὃν δύναται τις **να βαδίσῃ**, κατὰ τὸ ἀντίθετον ἄβατος), τέλος δὲ ὅτι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου ἐνεστῶτος ἢ ἀορίστου ἢ παρακείμενου (ὡς **δυνατὸς** = ὁ δυνάμενος, νεοελλ. **καυτὸς** = ὁ καίωv, **ἀστράτευτος** = ὁ μὴ στρατευσάμενος, **ἄπρακτος** = ὁ μὴ πράξας, **θαυμαστὸς** = ὁ θαυμαζόμενος, ὁ τεθαυμασμένος, κλπ.). Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ π.χ. **ignōtus** = ὁ ἄγνωστος καὶ ὁ ἀγνωθὼν, **occultus** = ὁ κεκρυμμένος καὶ ὁ (κρύπτων) ἀσφαλίζων κ.ἄ.τ.

82. Περιφραστικὴ συζυγία (Coniugatio periphraistica). —

Ἐκτὸς τῶν συνήθων περιφραστικῶν τύπων τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν (§ 76), περιφραστικοὶ ῥηματικοὶ τύποι σχηματίζονται προσέτι κατὰ πάντας τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις διὰ τῶν διαφόρων μετοχῶν τῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ δὲ τῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλον-

τος (εις - ūrus), καὶ διὰ τοῦ γερονδιακοῦ (εις - ndus, - nda, - ndum) § 75, 5) μετὰ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος esse· π.χ.

1) scriptūrus sum μέλλω γράφειν, scriptūrus eram ἔμελλον γράφειν, scripturus ero, scripturus fui κλπ.

2) docendus sum (διδασκτέος εἰμι) πρέπει νὰ διδαχθῶ, docendus eram ἔπρεπε νὰ διδαχθῶ, docendus ero κλπ.

Μεταβολαὶ τινες εἰς ῥηματικούς τύπους τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

83. Οἱ ῥηματικοὶ τύποι οἱ σχηματιζόμενοι ἐκ χρονικοῦ θέματος παρακειμένου μὲ χαρακτηριστῆρα **v** πολλακίς ἀποβάλλουν τὸ **v** τοῦτο, ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν **ve** ἢ **vi** ἀκολουθῆ εἰς τὴν κατάληξιν **r** ἢ **s**. Μετὰ δὲ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ **v** τὰ συναντώμενα φωνήεντα, πλὴν τῶν **i** - **e**, συναροῦνται, ἥτοι (εἰς τὴν **α'** συζυγίαν) τὸ **a** + **i** εἰς **a**, (εἰς τὴν **β'** συζυγίαν) τὸ **e** + **i** εἰς **e** καὶ (εἰς τὴν **δ'** συζυγίαν) τὸ **i** + **i** εἰς **i**. Δύνανται ὅμως τὰ δύο **i** νὰ μένουν καὶ ἀσυναίρετα, π.χ.

amo, ama - v - i, amaverunt καὶ amārunτ, amavistis καὶ amastis, amavero καὶ amāro, amavisse καὶ amasse κλπ.

deleo, dele - v - i deleveram καὶ delēram, delevistis καὶ delēstis κλπ.

audio, audi - v - i audivisti καὶ audisti ἢ audiisti, audiverunt καὶ audiērunt, audiveram καὶ audiēram, κλπ.

Σημείωσις. Τῶν εἰς - **ivi** παρακειμένων δύναται νὰ ἐκπίπτῃ τὸ **v** καὶ εἰς τὸ **α'** καὶ **γ'** ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς, ἀλλὰ τότε δὲν συναροῦνται τὰ δύο **i**. Οὕτω σχηματίζονται κανονικῶς οἱ τύποι οὗτοι εἰς τὸν παρακειμένον τῶν συνθέτων τοῦ ῥήματος εο πορεύομαι, ὡς redeo ἐπανερχομαι· (redīvi καὶ reddī - (red - ivit καὶ) redīit, καθὼς καὶ τοῦ ῥήματος peto ζητῶ - petīvi καὶ petī - (petivit καὶ) petīit. (6, 1, Σημ.).

84. Δεκαπέντε ῥήματα τῆς **γ'** συζυγίας (ἔξ ὧν τὰ τρία ἀποθετικά) λήγουν εἰς - **io** (ὅπως τὰ τῆς **δ'** συζυγίας). Ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς :

capio λαμβάνω	cēpi	captum	capēre
cupio ἐπιθυμῶ	cupīvi	cupītum	cupēre
facio ποιῶ	fēcī	factum	facēre
fodio δρύσσω	fōdi	fossum	fodēre
fugio φεύγω	fūgi	(fugītum)	fugēre
iacio ῥίπτω	iēcī	iactum	iacēre

lacio	ἔλκω			lacĕre
		(ἀρχαϊκὸν εὐχρηστον ἐν συνθέσει, π. χ. elicio ἔξελκω, elicui, elicĭtum, elicĕre)		
pario	γεννῶ	perĕri	partum	parĕre
quatio	σεῖω	(quassi)	quassum	quatĕre
rapio	ἄρπάζω	rapui	raptum	rapĕre
sapio	ἔχω γεῦσιν, σωφρονῶ	(sapīvi ἢ sapīi)		
specio	θεῶμαι	spexi	spectum	specĕre
gradior	βαίνω	gressus sum	gressum	gradī
morior	ἀποθνήσκω	mortuus sum	(mortuum)	mōri
patior	πάσχω	passus sum	passum	pati.

Τῶν δημάτων τούτων ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος **i** ἀποβάλλεται, ὅπου ἀκολουθεῖ ἄλλο **i** τῆς καταλήξεως ἢ **er** ἢ τελικὸν **e**. Κατὰ τὰ ἄλλα κλίνονται ὅπως τὸ lego · legor (§ 78).

*Ενεργητικὴ φωνή

Μέση φωνή

I. I N D I C A T I V U S

P r a e s e n s

capī - ō		capī - or	
cap - ĩs	(ἐκ τοῦ capī - is)	cap - ěris	(ἐκ τοῦ capī - eris)
cap - ĩt	(ἐκ τοῦ capī - it)	cap - ĩtur	(ἐκ τοῦ capī - ĩtur)
cap - ĩmus	(ἐκ τοῦ capī - imus)	cap - ĩmur	(ἐκ τοῦ capī - imur)
cap - ĩtis	(ἐκ τοῦ capī - ĩtis)	capī - mīni	(ἐκ τοῦ capī - ĩmini)
capī - unt		capī untur	

Imperfectum :	capī - ēbām,	capī - ebās,	capīe - bāt	κλ.π.
Futurum :	capī - am,	capī - es,	capī - et	κλ.π.

2. C O N I U N C T I V U S

Praesens :	capī - ām,	capī - ās,	capī - āt	κλ.π.
	capī - ār,	capī - āris,	capī - ātur	κλ.π.

I m p e r f e c t u m

capĕrĕm	(ἐκ τοῦ capī - erem)	cap - ěrĕr	(ἐκ τοῦ capī - erer)
cap - erēs	(ἐκ τοῦ capī - eres)	cap - erĕris	(ἐκ τοῦ capī - ereris)

cap - erēt	cap - erētur
cap - erēmus	cap - eremur
cap - erētis	cap - eremini
cap - ěrent	cap - erentur

3. Imperatīvus

cap - e (ἐκ τοῦ capi - e)	cap - ěre (ἐκ τοῦ capi - ere)
cap - ĭto (ἐκ τοῦ capi - ito)	cap - ĭtor (ἐκ τοῦ capi - itor)
cap - ito	cap - itor
cap - ĭte	cap - imini
cap - itōte	
cap - unto	capi - untor

4. Infinitīvus

cap - ěre (ἐκ τοῦ capi - ere)	capi - (ἐκ τοῦ capi - i)
---------------------------------	----------------------------

Σημείωσις. Τοῦ ῥήματος *facio* τοῦ β' ἐνικόν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος σχηματίζεται ἄνευ τῆς καταλήξεως *e*, ἐκ μόνου τοῦ θέματος: *fac* (ποίησι). Ὁμοίως σχηματίζεται τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ τῶν ῥημάτων *dico* (λέγω), *duco* (ἄγω), *fero* (φέρω): *dic*, *duc*, *fer*.

Τὰ μετὰ προθέσεως ὁμοῦ σύνθετα τοῦ *facio*, (εἰς τὰ ὁποῖα τὸ **a** τοῦ θέματος τρέπεται εἰς *i*), σχηματίζουν τὸ πρόσωπον τοῦτο κανονικῶς μετὰ τὴν κατάληξιν *e*: *conficio* (κατασκευάζω) - *confice*, *per - ficio* (διαπράττω) - *per - fice* κλπ.

85. Χρονικὰ θέματα. — Οἱ διάφοροι τύποι παντὸς ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται ἐκ τριῶν κυρίων θεμάτων, ἧτοι ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργητικοῦ) παρακειμένου καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου.

Διὰ τοῦτο ὁ ἐνεστώς, ὁ (ἐνεργητικὸς) παρακειμένος καὶ τὸ σουπίνον (μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος) λέγονται **ἀρχικοὶ χρόνοι** τοῦ ῥήματος (*tempora primitiva*), ὡς

<i>amo</i>	<i>amāvi</i>	<i>amātum</i>	<i>amāre</i>
<i>deleo</i>	<i>delēvi</i>	<i>delētum</i>	<i>delēre</i>
<i>lēgo</i>	<i>lēgi</i>	<i>lectum</i>	<i>legēre</i> κλπ.

1) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζονται ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ (ἄπλοῦς) μέλλων τῆς ὀριστικῆς, ἡ προστακτική, τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ γερούνδιον.

(θ. ama -) amo, amor (ἐκ τοῦ ama - ο ama - or) — amem, amer (ἐκ τοῦ ama - em, ama - er) — ama - bam, ama - bar, ama - rem, ama - rer — amabo, ama - bor, — ama, ama - to κλπ. — ama - re, ama - rī — ama - ns, ama - ndī κλπ.

2) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργ.) παρακειμένου σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἦτοι ὁ ἐνεργ. παρακειμένος καὶ ὑπερσυντέλικος εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστικῆς :

(θ. amav -) amāv - i, amav - ěrim, amav - ěram, amav - issem, amav - isse, amav - ěro κλπ.

3) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται τὸ σουπίνον, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (καθὼς καὶ πάντες οἱ περιφραστικοὶ τύποι οἱ σχηματίζόμενοι μετὰ τὰς μετοχὰς ταύτας ἢ μετὰ τὸ σουπίνον) :

(θ. amat -) amāt - um, amāt - u — amat - ūrus, - a, - um — amāt - us, - a, - um — amatūrus sīm, sīs κλπ. — amatus, - a, - um, sum, es κλπ. amatum īrī κλπ.

Παρατηρήσεις εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρονικῶν θεμάτων

86. α') Χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος. — Θέμα τοῦ ἐνεστώτος πολλῶν ἀπλῶν δημάτων εἶναι αὐτὸ τὸ δηματικὸν θέμα αὐτῶν, ὡς

(ὁ. θ. para -) paro (ἐκ τοῦ para - ο) παρασκευάζω, parānī, parātum, parāre

(ὁ. θ. dele -) dele - ο καταστρέφω, delēnī, delētum, delēre

(ὁ. θ. lēg -) lēg - ο ἀναγιγνώσκω, lēg - i, lectum, legēre

(ὁ. θ. partī -) partī - ο μερίζω. partīnī, partītum, partīre.

Πλείστων ὁμως δημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ δηματικοῦ θέματος ἐπηυξημένου διὰ προσθήκης προσφύματων ἢ δι' ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὕτω

1) διὰ προσφύματος φωνήεντος **a** ἢ **e** ἢ **i**, ὡς

α') (ῥ. θ. nec -) neco (ἐκ τοῦ nec - a - o) φρονεύω, necāvi, necātum, necāre·

β') (ῥ. θ. aug -) aug - e - o αὐξάνω, auxi, auctum, augēre·
(πρβλ. ἀοχ. Ἑλλ. δοκῶ ἐκ τοῦ δοκ - ἐ - ω)·

γ') (ῥ. θ. rap -) rap - i - o ἀρπάζω, rapui, raptum, rapēre (§ 94)
(ῥ. θ. mor -) mor - i - or ἀποθνήσκω, mortuus sum, mortuum,
(ἀλλὰ μετοχή τοῦ ἐνεοργητικοῦ μέλλοντος moriturus), mōri (§ 80)·

2) διὰ προσφύματος συμφώνου **n** ἢ **t** ἢ **sc**, ὡς

α') (ῥ. θ. cer -) cer - n - o κρίνω, crēvi, cretum, cernēre (πρβλ. ἀοχ. Ἑλλ. κάμ - ν - ω, ἀόρ. ἔ - καμ - ον)·

Εἷς τινα ὀνήματα τὸ πρόσφυμα **n** παρεντίθεται μετὰξὺ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὀηματικοῦ θέματος, ὡς

(ῥ. θ. tag -) ta - n - go ἄπτομαι, tetīgi, tactum, tangēre·

(ῥ. θ. fud -) fu - n - do χέω, fūdī, fūsum, fundēre (πρβλ. ἀοχ. Ἑλλ. μα - ν - θ - άνω, ἀόρ. ἔ - μαθ - ον)·

β') (ῥ. θ. plec -) plect - o πλέκω, plexi (καὶ - xui), plexum, plectēre·

γ') (ῥ. θ. pa -) pa - sc - o ποιμαίνω pāvi, pāstum, pascēre.

Οὕτω σχηματίζεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῶν ἐναοικτικῶν ὀημάτων (verba inchoatīva ἢ inchoatīva), ὡς

(ῥ. θ. sene -) sene - sc - o γηράσκ - ω, senūi, senescēre·

(ῥ. θ. cale -) cale - sc - o γίνομαι θερμός, calui, calescēre·

3) δι' ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ὡς

(ῥ. θ. gen -) gi - gn - o (ἐκ τοῦ gi - gen - o) γεννῶ, genūi, genītum, gignēre (πρβλ. γί - γν - ομαι, ἐκ τοῦ γι - γέν - ομαι)·

87. β') Χρονικὸν δέμα τοῦ παρακειμένου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν διαιώνων ὀημάτων τῆς α', τῆς β' καὶ τῆς δ' συσυγίας σχηματίζεται ἐκ τοῦ ὀηματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος **v**, ὡς amo (ἐκ τοῦ am - o) amav - i — dele - o, delēv - i — audī - o, audīv - i κλπ.

Πλείστον ὁμως ὀημάτων τῆς β' συζυγίας ὁ παρακειμένος (ἀντὶ τὰ λήγη εἰς - evi) λήγει εἰς - ui, ὡς habe - o ἔχω, hab - ui — mone - o παραιῶ, mon - ui κλπ.

2) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ὀημάτων τῆς γ' συζυγίας σχηματίζεται συνήθως κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι

α') ἔξ αὐτοῦ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος με ἕκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ἦτοι τοῦ **ǎ** ἢ **ě** εἰς **ē**, τοῦ **ĩ** εἰς **ī**, τοῦ **ǔ** εἰς **ū** καὶ τοῦ **ũ** εἰς **ū**, ὡς

(ῥ. θ. **ǎg** -) **ag** - ο ἄγω, **ēg** - **i**, actum, **agĕre**·

(ῥ. θ. **leg** -) **leg** - ο ἀναγινώσκω, **lēg** - **i**, lectum, **legĕre**·

(ῥ. θ. **liq̄u** -) **liquo** καταλείπω, **līqu** - **i**, (lictum), **liquĕre**·

(ῥ. θ. **fōd** -) **fodio** δρύσσω, **fōd** - **i**, **foss**um, **fodĕre** (§ 84)

(ῥ. θ. **fūg** -) **fugio** φεύγω, **fūg** - **i**, **fugit**um, **fugĕre** (§ 84)·

β') δι' ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ με τροπὴν συνήθως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ἦτοι τοῦ **ǎ** εἰς **ě** ἢ **ĩ**, τοῦ δὲ **ae** εἰς **ī**, ὡς

(ῥ. θ. **tend** -) **tendo** τείνω, **te** - **tend** - **i** **tent**um (ἢ **tens**um), **tendere**· (πρβλ, **τείνω**, **τέ-τα-κα**, κλπ.)·

(ῥ. θ. **pār** -) **pario** γεννῶ, **pé** - **pĕr** - **i** (ἐκ τοῦ **pe** - **pār** - **i**), **part**um, **perĕre**· (μετοχὴ ἐνεργ. μέλλοντος **paritūrus**)·

(ῥ. θ. **cān** -) **cono** ᾄδω, **ce** - **cīn** - **i**, **canĕre** (σουπίνον, **cantāt**um)·

(ῥ. θ. **cād** -) **cado** πίπτω, **ce** - **cīd** - **i**, (**cās**um), **cadĕre**·

(ῥ. θ. **caed** -) **caedo** κόπτω, πλήττω, **ce** - **cīd** - **i**, **caes**um, **caed** ĕre·

(ῥ. θ. **posc** -) **posco** ζητῶ μετὰ παρακλήσεων, **po** - **posc** - **i** (ἐκ τοῦ **pe** - **posc** - **i**), **porścĕre**·

(ῥ. θ. **curr** -) **curro** τρέχω, **cu** - **curr** - **i** (ἐκ τοῦ **ce** - **curr** - **i**), **cursum**, **currĕre**·

Σημείωσις. Ὁ ἀναδιπλασιασμός συνήθως παραλείπεται, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον, ὡς (**tendo**, **te** - **tendi**), ἀλλὰ **ex** - **tendo** ἐκτείνω, **ex** - **tendi**, **extent**um (ἢ **extens**um), **ex** - **tendĕre**·

γ') διὰ προσθήκης εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ χαρακτήρος **s**, ὡς
(ῥ. θ. **carp** -) **carpo** δρέπω, **carp** - **s** - **i**, **carpt**um, **carpĕre**· (πρβλ. δρέπ - ω — ἔδρεψα, ἐκ τοῦ ἔδρεπ - σ - α).

(ῥ. θ. **dic** -) **dico** λεγώ, **dīxi** (ἐκ τοῦ **dic** - **s** - **i**) **dict**um, **dicĕre** (§ 84, Σημ.) (πρβλ. **πλέκω** - ἔπλεξα, ἐκ τοῦ ἔπλεκ - σ - α)·

(ῥ. θ. **lud** -) **ludo** παίζω, **lūsi** (ἐκ τοῦ **lud** - **si**), **lūsum**, **ludĕre**· (πρβλ. **κομίζω** — ἐκόμισα, ἐκ τοῦ ἐκόμιδ - σ - α).

88. γ') Χρονικὸν θέμα τοῦ σουπίνου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ σουπίνου κανονικῶς σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ χαρακτήρος **t**, σπανιώτερον δέ, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων τῆς γ' συζυγίας, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτήρος **s**.

α') (ῥ. θ. ama -) amo, amāt - um, (ῥ. θ. dele -) deleo, delēt - um, (ῥ. θ. leg -) lego, lect - um (ἐκ τοῦ leg - t - um' προβλ. λέγ - ω - λεκτ - ός, ἐκ τοῦ λεγ - τός), (ῥ. θ. audi -) audio, audīt - um κλπ.

β') (ῥ. θ. scand -) scando βαίνω, seandi, scan - s - um (ἐκ τοῦ scand - s - um), scandēre.

2) Ἐκ τῶν ῥημάτων τῆς β' συζυγίας, ὅσα ἔχουν παρακαίμενον εἰς - ui (§ 87, 1), ταῦτα σχηματίζουν τὸ σουπίνον εἰς - ĩtum, ὡς habeo ἔχω, **habui, hab - ĩtum** habere' moneo παραίνω, **monui, monĩtum**, monere.

89. 1) Μερικὰ ῥήματα σχηματίζουν τὸ θέμα τοῦ παρακαίμενου καὶ τοῦ σουπίνου ἢ τὸ θέμα τοῦ ἐτέρου μόνον ἐκ τούτων ὅχι ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ἐπηυξημένου διὰ προσφύματος (§ 86, 1 - 2), ὡς

α') (ῥ. θ. iung -) iung - o ζευγνύω, iunx - i (ἐκ τοῦ iung - s - i, § 87, 2, γ'), iunctum (ἐκ τοῦ iung - t - um), iungēre'

β') (ῥ. θ. pig -) ping - o ζωγραφῶ, pinx - i (ἐκ τοῦ ping - s - i) pictum (ἐκ τοῦ pig - t - um), pingere'

(ῥ. θ. pug -) pung - o κεντῶ, pūpūgi (ἐκ τοῦ pe - pug - i), § 88, 2, β'), punct - um (ἐκ τοῦ pung - t - um), pungēre.

2) Ἀρκετὰ ῥήματα στεροῦνται σουπίνου, τινὰ δὲ καὶ παρακαίμενου καὶ σουπίνου, ὡς

α') mico σφαδιάζω, λάμπω, micūi, —, micāre'

horreo φρίττω, horruī, —, horrēre.

posco ζητῶ, poposci, —, poscēre (§ 87, 2, β')

dīscō μανθάνω, διδάσκομαι, didīci, —, discēre'

β') ferio πλήττω, —, —, ferīre'

furo μαίνομαι —, —, furēre'

3) Πολλὰ ῥήματα σχηματίζουν παρακαίμενον καὶ σουπίνον ἢ τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τούτων κατὰ συζυγίαν διάφορον ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει ὁ ἐνεστώς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτῶν, ὡς

domo (δαμάζω), domāre (α' συζυγίας), domui, domĩtum (β' συζυγίας) (προβλ. habui, habitum τοῦ ῥ. habeo, habēre)'

seco (τέμνω), secāre (α' συζυγίας), secui (β' συζυγίας), se - ctum (γ' συζυγίας)' (προβλ. lectum τοῦ ῥήματος lego, legēre)'

augeo (αὐξάνω), **augēre** (β' συζυγ.) **auxi**, **auctum** (γ' συζ.).
 πρβλ. **flixi**, **flictum** τοῦ ῥ. **fligo** κτυπῶ, **fligēre**.

rideo (γελῶ), **ridēre** (β' συζυγ.), **risi**, **risum** (γ' συζυγ.).
 πρβλ. **lusi**, **lusum** τοῦ ῥήματος **ludo** παίζω, **ludēre**.

strepo (ψοφῶ), **strepēre** (γ' συζ.), **strepui**, **strepitum** (β' συζ.). πρβλ. **habui habitum** τοῦ ῥ. **habeo habēre**.

rudo (μυκῶμαι), **rudēre** (γ' συζ.)· **rudīvi**,· (**rudītum**) (δ' συζ.). πρβλ. **audīvi**, **audītum** τοῦ ῥ. **audio**, **audīre**.

venio (ἔρχομαι), **venīre** (δ' συζ.)· **vēni**, **ventum** (γ' συζυγ.).
 πρβλ. **legi**, **lectum** τοῦ ῥ. **lego**, **legēre**.

4) Ἀρχετὰ ῥήματα σχηματίζουν τὸν παρακείμενον καὶ τὸ σουπίνον ἢ τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τούτων ἐκ δύο (ἢ καὶ περισσοτέρων) θεμάτων, ὧς,

α') **implīco** ἐμπλέκω, **implīcui** ἢ **implīcāvi**, **implīcītum** ἢ **implīcātum**, **implīcāre** (βλ. καὶ **neco**, § 86, 1)·

β') **lino** ἀλείφω, **lēvi**, **lītum**, **linēre**·

iuvo ὠφελῶ, βοηθῶ, **iuvi**, **iutum** (ἢ **iuvātum**), **iuvāre**, (μετοχή τοῦ μέλλοντος **iuvatūrus**·

γ') **pango** πηγνύω, (**perīgi** ἢ) **pēgi** ἢ **panxi**, **panctum** ἢ **panctum**, **pangēre**.

pinso κοπανίζω, **pinsi** ἢ **pinsui**, **pinsum** ἢ **pinsītum** ἢ **pistum** ἢ **pīsum**, **pinsēre**.

Σημείωσις 1. Τὰ σουπίνα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς - **atum** ἢ - **etum** ἢ - **utum** ἔχουν τὸ φωνῆεν τῆς παραληγοῦσης (a, e, u) κανονικῶς μακρόν, ὧς.

amo (amāre), **amātum**.

deleo (delēre), **delētum**.

tribuo (tribuēre), **tribūtum**. Ἄ λ λ ά :

do (dīdo), **dēdi**, **dātum**, **dāre**·

saro (σπείρω), **sēvi**, **sātum**, **serēre**·

ruo (καταρρίπτω, καταφέρομαι, ἀνασκαλεύω), **ruī**, (**rūtum**), **ruēre**.

Ὅσα δὲ σουπίνα λήγουν εἰς - **itum**, ἔχουν τὸ **i** τῆς παραληγοῦσης μακρόν μὲν, ἂν ὁ παρακείμενος τοῦ ῥήματος λήγη εἰς - **īvi**, βραχὺ δέ, ἂν ὁ παρακείμενος λήγη εἰς - **ui** ἢ **i**, ὧς

audio, **audīre**, **audīvi**, **audītum**·

quaero (ζητῶ), **quaerere**, **quaesīvi**, **quaesītum**. Ἄ λ λ ά :

veto (ἀπαγορεύω), **vetāre**, **vetui**, **vetītum**·

habeo (ἔχω), **habēre**, **habui**, **habītum**·

lambō (λείπω), **lambēre**, **lambi**, **lambītum**·

fu gio (φεύγω), fugĕre, fūgi, (fugĭtum).

Πρὸς δὲ τούτοις :

cĭeo (κινῶ), cĭvi, **cĭtum**, cĭĕre.

eo (πορεύομαι), ivi (ἦ ii § 83 Σημ.), **ĭtum**, ĭre.

lino (ἀλείφω), lĭvi ἢ lĕvi, **lĭtum**, linĕre.

sĭno (ἔω, ἀφήνω), sĭvi, **sĭtum**, sinĕre.

Σημείωσις 2. Τὸ ῥήμα do ἔχει τὸν χαρακτήρα τοῦ θέματος (da, ἦτοι τὸ) **a** βραχύ, εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν μόνον τῶν τύπων **das** (= δίδεις) καὶ **da** (= δὸς) καὶ **dāns** (γεν. dantis).

Ὅθεν π. χ. τοῦ circumdo (περιβάλλω) οἱ τύποι circumdāmus, circumdātis, circumdāre, circumdābam, circumdārem, circumdātur κλπ. τονιστέοι εἰς τὴν προπαράληγουσαν (§ 7, 2, β').

Τοῦ do (δίδωμι) εἶναι διάφορον τὸ ἐν συνθέσει μόνον μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων εὔχρηστον -do. (Βλ. Κατάλογον ἀνωμάτων ῥημάτων).

Τὰ κυρίως ἀνώμαλα ῥήματα

90. ῥήματά τινα παρουσιάζουν ἀνωμαλίας ὄχι μόνον εἰς τὰ διάφορα χρονικά θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους τύπους αὐτῶν.

(Προβλ. ἀρχ. Ἑλλ. **εἰμί, εἴμι, οἶδα, φημί**, κλπ.). Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι 1) sum (περὶ τοῦ ὁποίου βλ. § 77), 2) possum, 3) edo, 4) eo, 5) queo καὶ nequeo, 6) volo, nolo καὶ malo, 7) fero καὶ 8) fio.

Ταῦτα σχηματίζονται ὡς ἑξῆς.

91. Possum (δύναμαι), potui, posse (§ 89, 2). Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ pot (pote ἢ potis = δυνατός, § 42, 1) καὶ τοῦ sum, κατὰ τὸ ὅποιον καὶ σχηματίζονται οἱ περισσότεροι τύποι αὐτοῦ.

	Indicativus	Coniunctivus	Indicativus	Coniunctivus	
Praesens	pos - sum	pos - sim	Imperfectum	pot - ĕram	possem
	pot - es	pos - sis		pot - eras	possēs
	pot - est	pos - sit		pot - erat	posset
	pos - sumus	pos - sĭmus		pot - erāmus	possēmus
	pot - estis	pos - sĭtis		pot - erātis	possētis
	pos - sunt	pos - sint		pot - ĕrant	possent
Futurum	pot - ĕro, pot - eris, pot - erit				
	pot - erĭmus, pot - erĭtis, pot - ĕrunt				

	Indicativus	Coniunctivus	Indicativus	Coniunctivus	
Perfectum	pot - uī	pot - uērim	Plusquamperfectum	pot - uēram	pot - uissem
	pot - uīsti	pot - ueris		pot - ueras	pot - uisses
	pot - uīt	pot - uerit		pot - uerat	pot - uisset
	pot - uīmus	pot - uerīmus		pot - uerāmus	pot - uissēmes
	pot - uīstis	pot - ueritis		pot - ueratis	pot - uissēlis
	pot - uērent	pot - uērint		pot - uerant	pot - uissent
Futurum Exactum	pot - uēro, pot - ueris, pot - uerit				
	pot - uerīmus, pot - uerītis, pot - uērint				
Infinitivus	Praesens		Perfectum		
	posse		pot - uisse		

Imperativus ἐλλείπει, **Participium** : potens (gen. potent - is)·
εὐχρηστος μόνον ὡς ἐπίθετον (= δυνατός, § 40, γ' καὶ § 43, 2).

92. **ēdo** (ἐσθίω), **ēdī**, **ēsum**, **ēdēre**. Τοῦτο κατὰ τὰ ἄλλα κλίνεται ὁμαλῶς (κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, § 78, lego), ἀλλὰ εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς, εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς, εἰς τὴν προστακτικὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος ἔχει, ἐκτὸς τῶν κανονικῶν του τύπων, καὶ ἄλλους βραχυτέρους τύπους, οἱ ὁποῖοι εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ ῥ. **sum** (§ 77), μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι τὸ **e** εἰς τοὺς τύπους τοῦ ῥ. **edo** εἶναι κανονικῶς μακρόν.

Indicativus, Praesens	Coniunctivus, Imperfectum
edo, ēdis ἢ ēs ēdit ἢ ēst	edērem ἢ ēssem, ederes ἢ ēsses, ederet ἢ ēsset
edīmus, edītis ἢ ēstis, edunt	ederemus ἢ ēssemus, ederetis ἢ ēssetis, ederent ἢ ēssent

I m p e r a t i v u s

ede ἢ ēs, edīte ἢ ēste — edito ἢ ēsto, editōte ἢ estōte

Infinitivus, Praesens: edēre ἢ ēsse

Ἐκ τοῦ παθητικοῦ (edor, esus sum, edī) ἔχουν καὶ δευτερον τύπον μόνον τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς: edītur καὶ estur, ederētur καὶ essētur.

Ὅμοίως σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα com-ēdo κατεσθίω, ex-ēdo καταβιβρώσκω, per-ēdo διαβιβρώσκω.

93. ēō (εἶμι, πορεύομαι), (īvi καὶ) īī, ītum īre. (Βλ. § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1). Τοῦτο ἔχει δύο ῥηματικά θέματα, ἥτοι πρὸ τῶν φωνηέντων a, o, u ἔχει θέμα e, πρὸ συμφώνου δὲ ἢ i ἔχει θέμα i. (Πρὸβλ. ὁρζ. Ἑλλην. εἶμι, ἕμεν κλπ.). Κλίνεται κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν (§ 78, audio), ἀλλὰ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς εἶναι ibam καὶ ὁ μέλλον ibo (Βλ. § 79. Σημ. 2).

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	ēō, īs, īt īmus, ītis, ēunt	ēam, eās, eat eāmus, eātis, eant
Imperfectum	ībām, ībās, ībāt, ībāmus, ībātis, ibant	īrem, īrēs, iret īrēmus, irētis, irent
Futurum	ītūō, ībis, ībit ītūmus, ībītis, ībunt	ītūrus, -a, -um sim, sis, sit ītūrī, -ae, -a simus, sitis, sint
Perfectum	(īvi) īī, īstī, īit īīmus, īstis, iērunt ἢ iēre	iērim, ieris, ierit iērimus, ieritis, ierint

Plusquam- perfectum	ἰῆραμ, ἰῆρας κλ.π.	īssēm, īssēs κλ.π.
Futurum exactum	ἰῆρῶ, ἰῆρις, ἰερίτ κλ.π.	
	Imperativus : ī, īte — īto, īto — ītōte, euntō	
Infinitivus	Praesens : ire.	
	Perfectum : isse .	
	Futurum : itūrum, ituram, iturum esse κλ.π.	
Partici- pium	Praesens : ἰῆνς, gen. ἔντις , dat. eunti κλ.π.	
	Futurum : ἰtūrus, itura, iturum	
	Supinum : itum (§ 89, 4, Σημ. 1) itū	
	Gerundium : eundi, eundo, eundum, eundo.	

Τοῦ δῆματος εο (ἀπλοῦ) εἶναι εὐχρηστον καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον παντὸς χρόνου ἀπροσώπως : **itur** (= πορεία γίνεται, πορεύονται), **ibātur**, **ibitur**, **iturum est** κλ.π., καὶ ἀπαρέμφατον **irī**. (Βλ., § 79, Σημ. 2).

Σημεῖωσις, ὁμοίως κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα τοῦ εο, ὡς ab-εο ἀπέροχομαι, ad-εο προσέρχομαι ex-εο ἐξέρχομαι κλ.π., ἀλλ' ἐκ τούτων ὅσα λαμβάνονται μὲ ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν σχηματίζουν πλήρες τὸ παθητικόν, ὡς adeo προσβάλλω - adeor (προσβάλλομαι), adīris, adītur, adīmur, adīmini, adeuntur. Perf. adībar, adībāris κλ.π. Fut. adībor, adībēris, adībitur κλ.π.

Ἐν ὁμοίᾳ ἐκ τῶν συνθέτων τοῦ εο, ἦτοί τὸ ambio (ἐκ τοῦ ambi-εο περιέρχομαι, κυκλῶ), ambīni, ambītum, ambīre κλίνεται κατὰ πάντας τοὺς τύπους αὐτοῦ κανονικῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν (ἀκριβῶς ὅπως τὸ audio, § 79).

94. quēo (δύναμαι) (quīnī καὶ quīi, quītum), quīre — nequeo (οὐ δύναμαι), nequīnī, nequīre (§ 89, 2). Ταῦτα σχηματίζονται ὅπως,

τὸ εο (§ 93), ἀλλὰ μόνον ὀλίγοι τύποι αὐτῶν εἶναι εὐχρηστοί, ὡς queo, queunt — nequeunt, queam, queant κλπ. — nequibant, nequirem κλπ. Καὶ κερωρισμένως non queo, non queunt, non quivint κλπ.

95. vōlo (βούλομαι, θέλω), volui, velle — nolo (ἐκ τοῦ ne + volo non volo (οὐ βούλομαι), nolui, nolle — mālo (ἐκ τοῦ magis volo μάλλον βούλομαι, προτιμῶ), malui, malle (§ 89, 2).

Ταῦτα κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Indicativus			Coniunctivus		
P r a e s e n s					
vōlō	nōlō	mālō	vēlim	nōlim	mālim
vīs	nōn vis	māvis	velīs	nōlīs	malīs
vult	nōn vult	māvult	velit	nōlit	malit
volūmus	nolūmus	mālūmus	velīmus	nōlīmus	malīmus
vultis	nōn vultis	māvultis	velītis	nōlītis	malītis
volunt	nōlunt	mālunt	velint	nōlint	malint
I m p e r f e c t u m					
vōlēbam	nōlēbam	mālēbam	vēllem	nōllem	māllem
vōlēbās	nōlēbās	mālēbās	velles	nolles	malles
vōlēbat	nōlēbat	mālēbat	vellet	nollet	mallet
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.
F u t u r u m					
vōlām	nōlām	mālām			
vōlēs	nōlēs	mālēs		Ἐλλείπει	
volēt	nolēt	malēt			
κλπ.	κλπ.	κλπ.			
P e r f e c t u m					
vōlūi	nōlūi	mālūi	vōluērīm	nōluērīm	māluērīm
voluisti	noluisti	maluisti	volueris	nolueris	malueris
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.

Plusquamperfectum

völuëram	nöluëram	māluëram	völuissem	nöluissem	māluissem
	κλπ.			κλπ.	

Futūrum exactum

völuëřō	nöluëřō	māluëřō	κλπ.	ἐλλείπει
---------	---------	---------	------	----------

Imperatīvus τοῦ volo : nōlō, nōlī, nōlīte - nōlītō, nōlītō, nōlītōte, nōlunto (τοῦ volo καὶ malo δὲν ὑπάρχει).

Infinitivus, Praesens : vëlle, nōlle, mälle.

Perfectum : voluisse, noluisse, maluisse.

Participium, Praesens : (volens), (nolens), (τοῦ malo ἐλλείπει).

Ἐπιρροή: ἄντι τοῦ volens λέγεται συνήθως cupīēns (§ 84) καὶ ἄντι τοῦ nolens λέγεται invītus (= ἄκων).

Ἄλλοι τύποι τῶν ῥημάτων αὐτῶν δὲν εἶναι εὔχρηστοι.

Σημείωσις. Ἐπιρροή: ἄντι τοῦ visne? (= ἢ βούλει;) θέλεις; λέγεται vin? Καὶ παρενθετικῶς ἄντι τοῦ si vis (= εἰ βούλει) λέγεται sis καὶ ἄντι τοῦ si vultis (= εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis.

69. fëro (φέρω), tül - i, lāt - um, ferre. Τοῦ ῥήματος τούτου

1) ὁ παρακείμενος καὶ τὸ σουπίνον σχηματίζονται ἐκ θέματος διαφόρου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος:

2) οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος (fer -) σχηματιζόμενοι τύποι πάσχουν συγκοπὴν α') τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος **i** πρὸ τοῦ **s** καὶ τοῦ **t** τῶν καταλήξεων, καὶ β') τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος **ë**, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ **r**.

Activum

Passivum

I n d i c a t i v u s

Praesens

fëřō, fers, fert

feror, ferris, fertur

fëřīmus, fëřtis, fëřunt

ferīmur κλπ.

C o n j u n c t i v u s

Praesens	fērām, ferās κλπ.	ferar, ferāris κλπ.
	ferrem, ferrēs, ferret, ferremus κλπ.	ferrer, ferrēris, ferretur ferrēmeur κλπ.
I m p e r a t i v u s		
Imperfectum	fēr, fērtē (§ 84 Σημ.)	ferre, ferimini
	fertō, fertō - fertote feruntō	fertor, fertor - feruntor
I n f i n i t i v u s		
	ferre	ferrī

Πάντες οἱ ἄλλοι τύποι σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (fērēbam, fērēbar, feram, feres, κλπ., ferar, ferēris κλπ.).

97. fīo (γίγνομαι) factus sum, fiēri. Ἡ μετοχή του factus, μετὰ τὴν ὁποίαν σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τοῦ ῥήματος τούτου ὁμαλῶς (factus sum, factus eram, factus ero, § 85, 3), εἶναι τοῦ ῥήματος facior (ποιοῦμαι), ἀντὶ τοῦ ὁποίου λαμβάνεται καὶ τὸ fīo ὡς παθητικὸν καὶ facio (§ 84).

Οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος (fi-) γινόμενοι τύποι σχηματίζονται ἐν γένει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

	Inticativus	Coniunctivus
Praesens	fīō, fīs, fīt (fīmus, fītis), fīunt	fiām, fiās, fiat fiāmus κλπ., ὁμαλῶς

Imperfectum	fībāmi, fībās κλπ., ὀμαλῶς	fīrēm, fīrēs, fieret fierēmus, fierētis, fierent.
Futurum	fiam, fiēs, fiet	Ἐλλείπει
	fīemus κλπ., ὀμαλῶς	

Imperatīvus: fī, fīte.

Infinitīvus, Praesens: fīrī. Futurum: factam iri.

Gerundivum: faciendus, facienda, faciendum.

Σημείωσις. Τὸ ἰ τοῦ θέματος fī-εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους εἶναι μακρόν, ἐκτὸς τοῦ τύπου fit, τοῦ ἀπαρεμφάτου fīrī καὶ τῶν τύπων τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς fīrem, fīeres κλπ.

Ἐλλειπτικά ῥήματα.

98. Ἐλλειπτικά ῥήματα (verba defectīva) εἶναι:

1) τὰ ῥήματα **memīni** (μέμνημαι, ἐνθυμούμαι), **odī** (μισῶ) καὶ **coepī** (ἤρξαμην, ἤρχισα), παρακειμένοι ἄνευ ἐνεστώτος. Ἐκ τούτων οἱ δύο πρῶτοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστώτος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν ἔχει σημασίαν παρατατικοῦ (**meminēram** ἐνεθυμούμην, **odēram** ἐμισουν), ὁ δὲ τετελεσμένος μέλων σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος (**memimēro**) θὰ ἐνθυμούμαι ἢ θὰ ἐνθυμηθῶ, **odēro** (θὰ μισῶ ἢ θὰ μισήσω).

Κλίνονται ὀμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (§ 78, γ', **lēgi**) εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου, τοῦ ὑπερσυντέλικου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀλλὰ τὸ μὲν **memīni** ἔχει καὶ δύο τύπους προστακτικῆς, τὸ δὲ **odī** καὶ **coepī** καὶ ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν ἐνεργ. μέλλοντος, ἐκτὸς δὲ τούτων τὸ **coepī** καὶ μετοχὴν παθ. παρακειμένου.

Imperatīvus: **mementō** (μέμνησο)

mēmentōte (μέμνησθε)

Infinitivus

Perf. **meminisse, odisse** **coepisse**

Fut. — **osurum, - am, - um esse, coeptūrum, - am, - um esse**

Participium

Fut.	—	osūrus, - a, - um	coeptūrus, - a, - um
Perf. Pass.	—	—	coeptus, - a, - um

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. coepi οἱ ἐλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιστοίχων χρόνων τοῦ ῥ. incipio ἄρχομαι (incipi, inceptum) incipere.

Τῆς μετοχῆς coeptus, - a, - um (μετὰ τοῦ sum, eram, ero κλπ.) χρῆσις γίνεται ἀντὶ τοῦ coepi, coeperam, coepero κλπ., ὅταν ἀκολουθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος τούτου παθητικὸν ἀπαρέμφατον παθητικῆς διαθέσεως, ὡς aedes **aedificāri** coepta est (ὁ ναὸς ἤρξατο οἰκοδομοῦμενος) ἀλλὰ: mons monēri coepit.

Μετοχὴν παθητ. παρακειμένον, ἀλλὰ μὲ ἐνεργητικὴν συνήθως σημασίαν, ἔχει καὶ τὸ ῥ. odi (osus), εὐχρηστον ἰδίᾳ εἰς τὰ σύνθετα exōsus, perōsus (= σφόδρα μισῶν, § 81, 2, Σημ.).

2) τὰ ῥήματα, aīo, inquam, quaeso, (for) fāri.

α') Τὸ aīo (λέγω, ἀρχ. Ἑλλην. ἡμί) εἶναι εὐχρηστον εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους.

	Indicatīvus			Coniunctīvus		
Praesens	aio	ais	ait	—	aias	aiat
	—	—	aīunt	—	—	aiant

Imperfectum: aiēbam, aiēbas, κλπ. ὁμαλῶς καὶ ἀρχ. aībam, aības, κλπ.

Perfectum: (γ' ἐν. μόνον) ait.

Imperatīvus: (ἄι).

Participium: aiens.

Σημείωσις. Συνήθως λέγεται ain? ἀντὶ ais - ne? (λέγεις; νομίζεις;). Πρβλ. § 95, Σημ.

β') τὸ inquāam (φημί, λέγω) εἶναι εὐχρηστον εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους:

Indicatīvus, Praesens: inquam, inquīs, inquīt, (inquīmus, inquītis), inquiunt. Imperfectum: inquiēbat. Futurum: inquiēs, inquiet. Perfectum: (inquiī), inquiīsti, inquīt, (inquīmus).

Imperatīvus (inque, inquīto). Participium: inquiens.

Σημείωσις. Πάντων τῶν ἀνωτέρω τύπων χρῆσις γίνεται μόνον παρθετικῶς ἐντὸς εὐθέως λόγου, ὡς Tum ille « Pater, **inquīt**, precor ut. . . » Τότε ἐκεῖνος « Πάτερ, λέγει, παρακαλῶ νά... » (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. φημί καὶ ἡμί).

γ') Τοῦ *quaeso* (παρακαλῶ) εὐχρηστος εἶναι προσέτι ὁ τύπος *quaesumus* (παρακαλοῦμεν). Χρήσις τούτων συνήθως γίνεται παρενθετικῶς, μετὰ προστακτικῆν, πρὸς μετριασμόν τῆς ἐννοίας τῆς προσταγῆς: *dic mihi, quaeso*, εἰπέ μοι, παρακαλῶ' (πρβλ. Κάθισε, παρακαλῶ, ἐδῶ).

δ') *for* (φημί, λέγω), *fātus sum*, *fāri* (ἀποθετικόν, § 80). Τοῦ ὀνόματος τούτου εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς εἶναι εὐχρηστος μόνον ὁ τύπος *fando* ἐκ τοῦ γερονδίου (εἰς τὴν φράσιν *fando audire* = ἀκούω λεγόμενον, γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς) καὶ ὁ τύπος *fanda* ἐκ τοῦ γερονδιακοῦ (εἰς τὴν φράσιν *fanda atque nefanda* = δητὰ καὶ ἀπόρητα, § 75, 4 καὶ 5). Εἰς τοὺς ποιητὰς ὅμως εἶναι εὐχρηστοὶ καὶ ἄλλοι τύποι τοῦ ὀνόματος τούτου, ἰδίᾳ τῶν συνθέτων αὐτοῦ (ὡς *adfari* προσαγορεύειν, *praeferari* προλέγειν κλπ.), ἥτοι πάντες οἱ τύποι τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (*fabor, fabēris, fabūrur* κλπ.), τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς (*fatus sum, fatus sim, fatus eram, fatus essem*), καὶ ἔκτος τούτων οἱ ἐξῆς τύποι:

Indic., *Praes. fatur, fantur*. *Indic. Imperf. fabar, fabantur*. *Coniunct. Imperf. (prae) fārer, farrēris* κλπ. *Imperativus: farer*. *Infinitivus: fari* (καὶ *farier*, § 79, Σημ. 2) *Supinum: fatu*. *Participium: fans*. *Gerundium: fando*. *Cerundivum: fandus, a, -um*.

3) μερικοὶ τύποι προστακτικῆς ἐγκλίσεως καὶ ἀπαρεμφάτου:

āvē (ἢ *have*) χαῖρε, *avēto - avēte*, ἀπρφ. *avēre*

salve χαῖρε, ὑγίαινε, *salvēto - salvēte*, ἀπρφ. *salvēre*

cēdō δός, εἰπέ, πληθ. *cette* (πρβλ. *vā - vāte*).

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἔλλειπτικά ὀνόματα ἀνήκουν καὶ οἱ τύποι *forem fores, foret - forent*, ἀπρφ. *fore*, λαμβανόμενοι ἀντὶ ὠρισμένων τύπων τοῦ ἢ *esse* (§ 77).

Ἐπίγραμμα ὀνόματα (*Verba impersonalia*)

99. Ἐπίγραμμα ὀνόματα, ἥτοι ὀνόματα εὐχρηστα μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον (καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) παντὸς χρόνου, χωρὶς ὑποκειμένου, εἶναι

1) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὀνόματα σημαίνοντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὡς *dilucēscit, illucescit* ὑποφαίνει, ὑποφώσκει ἢ ἡμέρα (φέγγει), *fulget* καὶ *fulgurat* ἀστράπτει, *torat* πίπτει δρόσος, *tonat* βροντᾷ κλπ.

Σημείωσις. Ῥήματα οἷα τὰ ἀνωτέρω, ὅταν ἐπικρατῆ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἢ θρησκευτικῆ ἀντίληψις, ἐκφέρονται μὲ ὑποκειμενον τὸ ὄνομα θείου τινὸς προσώπου, ὡς *Juppiter tonat ὁ Ζεὺς βροντᾷ*. Χρησιμοποιοῦνται δὲ οἷτω τότε καὶ εἰς τὴν μετοχὴν: *Jove fulgurante τοῦ Διὸς ἀστράπτοντος*.

2) ἀρκετὰ ῥήματα τῆς β' συζυγίας (κυρίως ἀπρόσωπα) ὡς
dēcet πρόπει, *deciuit* - *decēre*·

libet ἀρέσκει, *libuit* καὶ *libitum est*, *libēre*·

licet ἔξεστι (ἐπιτρέπεται), *licuit* καὶ *licitum est*, *licēre*·

oportet δεῖ, χρῆ, *oportuit*, *oportēre*·

puget (me) αἰδοῦμαι, *pudivit* καὶ *pudivitum est*, *puḗre*.

Τὰ ῥήματα ταῦτα στεροῦνται προστακτικῆς, σουπίνου καὶ μετοχῆς. Ἡ προστακτικὴ τῶν ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς τῶν, ὡς *pudeat te αἰδέσθητι* (ἐντροῦ), μόνον δὲ τοῦ ῥήματος *licere* ὑπάρχει εἰς νόμους ὁ τύπος τῆς προστακτικῆς *licēto* (ἔξεστω).

Ὑπάρχει ἐπίσης ἡ μετοχὴ τινῶν ἐκ τῶν ἀπροσώπων τούτων ῥημάτων, ἀλλ' αὕτη λαμβάνεται ὡς ἐπίθετον, ὡς *licens ἐλεύθερος, ἀκώλυτος, pudens αἰδήμων* κλπ. (§ 40, γ').

100. Ἀπροσώπως λαμβάνεται εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν προσέτι

1) τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς παθητικῆς φωνῆς (καθὼς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) ῥημάτων οὐδετέρων (§ 74, 1, δ') ἢ ἐνεργητικῶν μὲν, ἀλλ' ἀμεταβάτων, ὡς

(*vino* ζῶ), *vivitur* ζῆτις, ζῶσι, ἀπροφ. *vivī*·

(*curro* τρέχω) *curritur* δρόμος γίγνεται, τρέχουσι, ἀπροφ. *curri*·
(βλ. καὶ *eo, itur, itum est, iri*, § 93)·

(*canto* ᾄδω), *cantatur*, ᾄσμα ᾄδεται, ᾄδουσι·

2) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον διαφόρων προσωπικῶν ῥημάτων, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται μὲ ἰδιαιτέραν τινὰ σημασίαν, ὡς

(*ac - cido* προσπίπτω, - *cidi*, - *cidere*), *accidit* συμβαίνει·

(*con - sto* συνίσταμαι, - *stīti*, - *āre*), *constat* ὁμολογεῖται·

(*exped - io* ἀπολύω, ἀπαλλάττω, - *ivi*, - *itum*, - *ire*), *expedit* ὠφελεῖ, συμφέρει·

(*inter - sum* μεταξὺ κεῖμαι, - *fui*, - *esse*), *intērest* (ἐν) διαφέρει).

1. Ἐπιρρήματα (Adverbia)

101. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς)

1) **τοπικά**, ὡς *hic, iste, illic, ibi* (βλ. § 64, α')

2) **χρονικά**, ὡς *nunc nūn, tum τότε, nuper νεωστί, mox μετ' ὀλίγον, cras αὔριον, diu πολὺν χρόνον, saepe πολλάκις* κλπ. (βλ. καὶ § 64, β')

3) **τροπικά**, ὡς *sic, ita* οὕτω, *benē* καλῶς, *malē* κακῶς, *libenter* ἀσμένως, *celeriter* ταχέως κλπ.

4) **ποσοτικά**, ὡς *sat* ἢ *satis* ἱκανῶς, *nimis* ἄγαν, λίαν, *tam* τόσον, *semel* ἅπαξ, *bis* δις κλπ. (βλ. § 66)

5) **βεβαιωτικά** ἢ **ἀρνητικά**, ὡς *nae* ναί, *haud* ἢ *haut* (ἢ *hau*) οὐ, *ergo* οὖν, κλπ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις

α') τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) ὡς *partim* κατὰ μέρος, ἐν μέρει (βλ. § 26, 1), *gratis* δωρεάν (ἐκ τοῦ *gratiis*, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ *gratia*), *multum* πολὺ, *paulum* ὀλίγον, *facile* εὐκόλῳν, *subito* αἰφνης (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. *subitus*), *rarō* σπανίως (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. *rarus*) κλπ. — *age* ἄγε ἴθι (ἐμπρός)

β) συνεκφοραὶ λέξεων, ὡς *antea* πρότερον (ἐκ τοῦ *ante ea*), *extemplo* (ἢ *ex templo*) εὐθύς, *incassum* (ἢ *in cassum*) μάτην, *imprimis* (ἢ *in primis*) ἐν πρώτοις κατ' ἐξοχίην, *magnopere* (ἢ *magno opere*) μεγάλως, *dumtaxat* (ἢ *dum taxat*) μόνον, *forsitan* (ἢ *for sit an*) ἴσως κλπ.

Οὔτω καὶ *denūo* (ἐκ τοῦ *de novo* ἐκ νέου) πάλιν, *hodiē* (ἐκ τοῦ *hoc die*) σήμερον, *scilicet* (ἐκ τοῦ *scire licet*) δηλονότι, δηλαδή κλπ. (βλ. καὶ § 53 · 54).

2. Προθέσεις (Praepositiones)

102. Προθέσεις ἢ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει πολὺ περισσοτέρως τῆς Ἑλληνικῆς, συντάσσονται δὲ αἱ μὲν πλεῖσται ἐξ αὐτῶν μετὰ αἰτιατι-

κῆς, ὀλίγα δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς οὐδεμία (κυρία) πρόθεσις τῆς Λατινικῆς γλώσσης συντάσσεται.

1) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' αἰτιατικῆς εἶναι αἱ ἑξῆς:

ad πρὸς, adversus κατὰ, ante πρὸ, apud παρὰ - circa, circum περί, cis, citra ἐπὶ τάδε, ἐντός, contra κατὰ (ἐναντίον) — erga πρὸς, extrā ἔξω, ἐκτός — infra ὑπό, inter μεταξύ, intra ἔσω, ἐντός - ob πρὸς, πρὸ, διὰ — penes παρὰ, ἐπί, per διὰ, ἀνά, post μετὰ, praeter παρὰ, ὑπέρ, πλὴν, prope παρὰ, ἐγγύς, propter παρὰ, ἕνεκα — secundum κατὰ, supra ὑπὲρ — trans πέραν — ultra ὑπὲρ — versus πρὸς.

2) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι αἱ ἑξῆς:

ab, abs, a ἀπό, ὑπό — coram ἐνώπιον, cum σύν, μετὰ, πρὸς — de ἐκ, ἀπό, περί — ex, e ἐκ — prae πρὸ, ἐνώπιον, pro πρὸ, ὑπέρ, κατὰ — sine ἄνευ — tenus μέγρι.

Σημείωσις. Ἡ **ab** τίθεται κανονικῶς πρὸ τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆν ἢ ἀπὸ d, i (= j), l, n, r, s, ἢ **abs** πρὸ τῆς ἀνωθυμίας **te** (§ 56) καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c ἢ τοῦ t (ὡς **abs-condo** ἀποκορύπτω, **abs-ti-neo** ἀπέχω), ἢ δὲ **a** πρὸ συμφώνου ἐκτός τοῦ h (ὡς **a Sicilia** ἀπὸ τῆς Σικελίας· ἀλλὰ: **ab hoste** ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ).

Ἡ **ex** τίθεται καὶ πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου (**ex auro** ἐκ χρυσοῦ, **ex consuetudine** κατὰ τὸ ἔθος), **e** μόνον πρὸ συμφώνου (**e caelo** ἐκ τοῦ οὐρανοῦ).

3) Προθέσεις συντασσόμεναι ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς (εἰς δήλωσιν κινήσεως) καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς (εἰς δήλωσιν στάσεως) εἶναι αἱ ἑξῆς:

in (μετ' αἰτιατ.) εἰς, πρὸς — **in** (μετ' ἀφαιρ.) ἐν, ἐπὶ
sub (μετ' αἰτιατ.) ὑπό, πρὸ — **sub** (μετ' ἀφαιρ.) ὑπὸ
 (ἐν συνθέσει καὶ **sub**, ἐκ τοῦ **sub**-**sup**)
super (μετ' αἰτιατ.) ὑπέρ — **super** (μετ' ἀφαιρ.) ὑπέρ, περί.

103. Ὡς προθέσεις (καταχρηστικαὶ) λαμβάνονται καὶ τινες πτώσεις ὀνομάτων, ὡς **causā**, **gratiā**, **ergō** (ἀφαιρετικά), καθὼς καὶ ἡ ἄκλιτος λέξις **instar**. Αὗται συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π. χ.

honōris causā τιμῆς ἕνεκεν·

Ciceronis gratiā χάριν τοῦ Κικέρωνος·

virtūtis ergo δι' ἀρετήν
instar castrorum δίκην στρατοπέδου, ὡς στρατόπεδον.

104. Θέσις τῆς προθέσεως.— Κανονικῶς αἱ προθέσεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τίθενται πρὸ τῶν λέξεων, μετὰ τῶν ὁποίων συντάσσονται, ὡς **ad** populum πρὸς τὸν λαόν, **trans** Tibērim πέραν τοῦ Τιβέρεως, **in** urbe ἐν τῇ πόλει κλπ. Ἀλλὰ

1) αἱ προθέσεις causa, gratia, ergo καὶ μάλιστα ἡ tenus τίθενται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὴν λέξιν, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται (βλ. § 103)·

2) ἡ πρόθεσις cum συναπτομένη μετ' ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπιτάσσεται πάντοτε (ἐγκλινομένη, § 8), ὡς mēcum, tēcum, sēcum, nobīscum, vobīscum (ἀντὶ cum me, cum te κλπ., § 56)· οὕτω δὲ πολλάκις καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς quōcum, quācum, quībuscum (= cum quo κλπ., βλ. καὶ § 60. Σημ. 1)·

3) ὅταν τὸ οὐσιαστικόν, μετὰ τοῦ ὁποίου συνάπτεται ἡ πρόθεσις, συνοδεύεται ὑπὸ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, συνηθέστατα ἡ πρόθεσις παρεμβάλλεται μεταξὺ τοῦ ἐπιθέτου (προτασσομένου) καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς paucos **post** annos μετ' ὀλίγα ἔτη, magno **cum** metu μετὰ μεγάλου φόβου κλπ.

Οὕτω καὶ μετὰ ἀντωνυμιῶν, ὡς quam **ob** rem δι' ὃ (πράγμα), qua **de** causa δι' ἣν αἰτίαν κλπ.

Σημείωσις. Καὶ μετ' ἀναφορικῆς (ἢ σπανιώτερον δεικτικῆς) ἀντωνυμίας συναπτόμεναι ἐπιτάσσονται συνήθως αἱ προθέσεις contra, inter, propter καὶ σπανιώτερον αἱ προθέσεις adversus, ante, circa, penes, sine, ultra, καθὼς καὶ ἡ πρόθεσις de εἰς τὴν τυλικὴν φράσιν illud **quo de** agitur (τὸ περὶ οὗ πρόκειται, τὸ συζητούμενον).

3. Σύνδεσμοι (Coniunctiōnes)

105. α') Σύνδεσμοι συνδέοντες κατὰ παράταξιν εἶναι

1) **συμπλεκτικοὶ** (coni. copulatiuae): et, que, atque (ἢ ac), etiam, quoque καὶ — neque (ἢ nec) οὔτε — et non καὶ οὐ·

Σημείωσις. Ὅπως ὁ que (§ 8), οὕτω καὶ ὁ quoque πάντοτε ἐπιτάσσεται: philosophi quoque καὶ οἱ φιλόσοφοι. Ὁ δὲ σύνδεσμος ac οὐδέποτε τίθεται πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος ἢ ἀπὸ c ἢ g h ἢ q.

2) **διοξευκτικοὶ** (coni. disiunctivae): aut, vel, ve (§ 8) ἢ — sive (ἢ seu) εἴτε

3) **ἀντιθετικοὶ** (coni. adversativae): sed, verum, (ceterum), at *ἀλλὰ* — vero, autem δὲ — tamen μὴν, ὅμως — attamen, verumtamen, at qui *ἀλλ'* ὅμως — non solum (ἢ non modo ἢ non tantum) ... sed etiam οὐ μόνον ... *ἀλλὰ καί*

Σημείωσις. Οἱ σύνδεσμοι autem καὶ vero τίθενται μετὰ μίαν ἢ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

4) **αἰτιολογικοὶ** (coni. causales): nam, enim γάρ, (διότι) — namque, etēnim καὶ γάρ, (διότι)

Σημείωσις. Ὁ σύνδεσμος enim τίθεται πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (πρβλ. γάρ).

5) **συλλογιστικοὶ** (coni. conclusivae): itaque ὅθεν — igitur οὖν (λοιπόν) — ergo ἄρα — proinde διό — quare, quamobrem, quapropter, quocirca οὗ ἕνεκα, διό.

Σημείωσις. Ὁ σύνδεσμος igitur συνήθως τίθεται μετὰ μίαν ἢ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

106. β') Σύνδεσμοι συνδέοντες καθ' ὑπόταξιν εἶναι

1) **εἰδικοὶ** (coni. declarativae): quod, quia ὅτι — quasi ὅτι τάχα

2) **αἰτιολογικοὶ** (πρβλ. § 105, 4): quod ὅτι, dióti — quia dióti, ἐπειδὴ — cum (ἢ quum ἢ quom), quoniam quando, (quandoquidem) ἐπειδὴ, ἀφοῦ — non quo ἢ non quod ὅχι dióti

3) **τελικοὶ** (coni. finales): ut ἵνα — quon (quot eo) ἵνα οὕτω, ὅπως — ut non, ne, quomminus ἵνα μή, μὴ — neve (= et ne) καὶ μή, μηδέ

Σημείωσις. Τοῦ τελικοῦ συνδέσμου quo χρῆσις γίνεται πρὸ ἐπιθέτου συγκριτικοῦ βαθμοῦ: legem brevem esse oportet, **quo facilius** ab imperitis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος, ἵνα (οὕτως) εὐκολότερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν ἐν τῇ μνήμῃ διατηρῆται.

4) **συμπερασματικοὶ ἢ ἀποτελεσματικοὶ** (coni. consecutivae): ut ὥστε — ut non, quia ὥστε (νὰ) μή

Σημείωσις. Τοῦ quia χρῆσις γίνεται μετὰ πρότασιν ἀρνητικὴν: **namquam** tam male est Siculis, **quia** (= ut non) aliquid facite et commode dicant οὐδέποτε εἰς τόσον κακὴν διάθεσιν εὐρίσκονται οἱ Σικελιοί, ὥστε νὰ μὴ λέγῃσι τι ἀστεῖος καὶ πρεπόντως.

5) **βουλευτικοί** (coni. voluntatīvae): ut *vā* (μη δέν, § 189, 2) — ut non *vā* μη — ne *vā* μή, μή, (*vā*) — ne non μη δέν — quin (§ 194, 3), quomīnus *vā* μή, (*vā*)

Σημείωσις. Τοιοῦτοι σύνδεσμοι δέν ὑπάρχουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ περὶ βουλευτικῶν προτάσεων).

6) **ὑποθετικοί** (coni. conditionāles): *si* εἰ, ἐάν, — *sin* εἰ δέ, ἐάν ὅμως — *sinon* εἰ μή, ἂν μή, ἂν δέν — *nisi* (*ni*) εἰ μή, ἂν μή, ἂν δέν, ἐκτός ἐάν — *si modo*, *dum*, *dummodo*, *modo* ἐάν μόνον — *dum* ne, *dum modo* ne ἐάν μόνον μή.

Σημείωσις. Διὰ τοῦ **nisi** συνήθως ἀντιτίθεται ὁλόκληρος πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν: *parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi* ὀλίγον ἀξίζουσιν (τὰ ὄπλα =) αἱ στρατιαὶ ἔξω (τῆς πόλεως), ἂν μή ὑπάρχῃ εὐβουλία ἐντὸς τῆς πόλεως. Διὰ δὲ τοῦ **si non** ἀντιτίθεται μὲν καὶ πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν, συνηθέστερον ὅμως ἀντιτίθεται μέλος προτάσεως πρὸς ἕτερον μέλος αὐτῆς: *cum spe, sinon bona, at aliqua tamen* vivimus μετ' ἐλπίδος ἂν μή ἀγαθῆς, ἀλλ' ὅμως μετ' ἐλπίδος τινὸς ζῶμεν.

7) **ἐναντιωματικοί** ἢ **παραχωρητικοί** (coni. concessīvae): *etsi*, *tametsi*, *quamquam* εἰ καί, καίτοι, μολονότι — *etiam si* εἰ καὶ καὶ εἰ, ἂν καὶ καὶ ἂν — *licet*, *quamvis*, *ut*, *cum* εἰ καί, καὶ ἂν, καίτοι, μολονότι

Σημείωσις. Ὁ σύνδεσμος *licet* δύναται καὶ *vā* ἐπιτάσσεται: **fremant omnes licet**, dicam quod sentio καὶ ἂν πάντες γογγύζωσι, ἐγὼ θά εἶπω ὅτι αἰσθάνομαι.

8) **παραβολικοί** ἢ **συγκριτικοί** (coni. comparatīvae): *ut*, *uti*, *ut si* ὡς, ὡσεὶ — *sicut*, *sicuti*, *velut*, *veluti*, *velutsi*, *quasi*, *tamquam*, *tamquam si* (aeque ἢ perinde ἢ proinde ἢ non secus) *ac si* ὡσπερ, ὡσπερεὶ, ὡσεὶ, ὡσπεραινεὶ — *quomodo*, *quemadmodum* ὡς, ὡσπερ, ὅν τρόπον — *quam* ὅσον, ἢ

9) **χρονικοί** (coni. temporāles): *cum* ὅτε, ὁπότε, ὁσάκις - ἐπεὶ, ἀφοῦ, ἀφότου — *dum* ἐνῶ, καθ' ὃν χρόνον, μέχρις οὔ, ἐφ' ὅσον - ἕως, ἕως ὅτου — *donec*, *quoad*, *quandiu*, *quatenus* ἕως, μέχρις οὔ, ἕως ὅτου — *quando*, (*quandoquidem*), *ubi*, *postquam*, *ut* ὅτε, ἐπεὶ, ἀφοῦ — *cum* *primum*, *ubi* *primum*, *simulac*, *simulatque* (ἐπεὶ ταχιστα), εὐθύς ὡς — *ex quo* (ἐξ οὔ), ἀφ' ὅτου — *quotiens* (*quotienscumque*) ὁσάκις — *antequam*, *priusquam* πρὶν, πρὶν ἢ

Σημείωσις. Ὁ cum λαμβάνεται εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ προτεροχρόνου, οἱ δὲ σύνδεσμοι dum καὶ quoad εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ ὑστεροχρόνου. (Βλ. παραδείγματα ἐν τῷ Συντακτικῷ).

10) ἐρωτηματικοὶ (coni. interrogatīvae) : ne? (§ 8) ἤ; ἄρα; — nonne? ἤ οὐ; ἄρ' οὐ; — num? ἤ μή; ἄρα μή; μή; — utrum — an? πότερον· ἤ; — sí, an εἰ, ἂν — quin ὅτι δέν, νά μή, νά.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τριῶν πρώτων ἐρωτηματικῶν μορίων (ne, nonne καὶ num) χρησιμοποιουμένων καὶ εἰς ἐξηρημένας καὶ εἰς ἀνεξαρτήτους ἐρωτήσεις, τοῦ μὲν ne χρῆσις γίνεται εἰς πραγματικὰς ἐρωτήσεις, ἤτοι εἰς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ζητεῖ τις νά πληροφορηθῆτι, τὸ ὁποῖον ὄντως ἀγνοεῖ (ὡς dixistine hoc? εἶπες τοῦτο;), τοῦ δὲ nonne καὶ τοῦ num εἰς ῥητορικὰς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἀπλῶς ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. Καὶ εἰς μὲν τὰς διὰ τοῦ nonne εἰσαγομένας τοιαύτας ἐρωτήσεις ἀναμένει ὁ ἐρωτῶν καταφατικὴν ἀπάντησιν, εἰς δὲ τὰς εἰσαγομένας διὰ τοῦ num ἀρνητικὴν: **nonne** dixistine hoc? ἄρ' οὐκ εἶπες τοῦτο; ('Αναμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, etiam ἢ sane = ναι) **num** dixistine hoc? μὴ εἶπες τοῦτο; ('Αναμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: non — ὄχι).

4. Ἐπιφωνήματα (Interiectiōnes)

107. Ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) χαρᾶς: io ἰώ, ἰοῦ — ha ἄ, κλπ.
- 2) λύπης: vae οὐαί, οἴμοι — heu, eheu φεῦ, — pro, (proh) φεῦ, ὦ, κλπ.
- 3) ἀποστροφῆς ἢ ἀηδίας: pfui, fū ψῦ.
- 4) θαυμασμοῦ ἢ ἐκπλήξεως: o ὦ — ecce ἰδού, ἦν, ἦνι — hem, hui, aha, attat, parae ἄ, ἔα, ἄ, ὦ, ἄά, ἀτταταί, παπαί, κλπ.
- 5) ἐπευφημίας: eia, euge εἶα, εὔγε κλπ.
- 6) κλητικά: o ὦ — heus, eho ἰώ, ὦτάν, κλπ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιφωνήματα λαμβάνονται προσέτι (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) διάφοροι λέξεις, ἰδίᾳ δὲ ὀνόματα θεῶν ἢ ἥρώων (συνήθως συντετιμημένα), ὡς pax σιωπή! indignum αἰσχος! — arāge ἄτρυγε! hercūles, hercule, hercle ἢ mehercules, mehercle (ὦ) Ἡράκλεις — pol (ἐκ τοῦ Pollux) ἢ edēpol μὰ τὸ Πολυδεύκη, νῆ τὸν Δία, κ. ἄ.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ *

Α'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ (DERIVATIO)

108. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης αἱ ἀπλαῖ λέξεις (vocabūla simplicia) εἶναι

1) **πρωτότυποι** (vocabūla primitīva), ὡς rex (ἐκ τοῦ reg - s) βασιλεὺς, lux (ἐκ τοῦ luc - s) φῶς, do (ἐκ τοῦ da - o) δίδω·

2) **παράγωγοι** (vocabūla derivāta), ὡς (rex, reg - is) reg - ius καὶ reg - ālis βασιλικός, (lux, luc - is) luc - e - o φέγω καὶ luc - ūds φωτεινός, (do, θ. da -) da - tor δότης· (πρβλ, ἀρχαίαν Ἑλληνικήν).

Σημείωσις. Ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικήν, εἰς τινα σειρὰν συγγενῶν ἐτυμολογικῶς λέξεων ἐκάστη τῶν λέξεων τούτων, ἐκτὸς τῆς πρώτης (τῆς κυρίως πρωτοτύπου), εἶναι παράγωγος μὲν ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην, πρωτότυπος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην, ὡς os (or - is) στόμα, (ἐκ ταύτης) oro (ora - re) λέγω, (ἐκ ταύτης) ora - tio λόγος καὶ ora - tor (ora - tor - is) ῥήτωρ, (ἐκ ταύτης) orator - ius ῥητορικὸς κλπ.

109. Καὶ εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν αἱ διάφοροι παραγωγικαὶ καταλήξεις κανονικῶς προστίθενται εἰς τὸ θέμα τῶν πρωτοτύπων, ὡς (leg - o) lec - tor (ἐκ τοῦ leg - tor) ἀναγνώστης, salus (salut - is) salut - āris σωτήριος, (laus, laud - is) laud - o (ἐκ τοῦ laud - a - o) ἐπαινῶ κλπ.

Πολλάκις ὅμως (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν γλῶσσαν) κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παραγωγῆς λέξεως ἀποβάλλεται εἰς ἢ καὶ περισσώτεροι φθόγγοι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ θέματος τῆς πρωτοτύπου ἢ παρεντίθεται φωνῆν τι μεταξὺ τοῦ θέματος αὐτῆς καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως· ὡς

* Ἡ παραγωγή καὶ ἡ σύνθεσις λέξεων εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν γενικῶς δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη ὅσον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν.

(navi - s)	nav - ālis ναυτικός
(aestas, aestat - is)	aest - īvus θερινός κλπ.
(pons, pont - is)	pont - i - cūlus γεφυροίδιον
(caput, capit - is)	capit - ū - lum κεφάλαιον κλπ

110. α') Παράγωγα ρήματα (**verba derivata**). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐξ ὀνομάτων (**verba denominativa**) κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν δ' συζυγίαν, ὡς

(arma § 34, 4, Α', β'), armare ὀπλιζειν, (laus, laud - is) laudare ἐπαινεῖν, (levis) levare κουφίζειν, (flos, flor - is) florere ἀνθεῖν, (lux, luc - is) lucere φέγγειν, (finis) finire ὀρίζειν, (lenis) lenire προαίνειν, (sitis) sitire διψᾶν, (saevus) saevire μαίνεσθαι.

Κατὰ τὴν γ' συζυγίαν μόνον ἐναρκτικά, ὡς (durus) durescere σκληροῦσθαι, (maturus) maturescere πεπαίνεσθαι (§ 86, 2, γ').

2) Ἐξ ἄλλων ῥημάτων (**verba verbalia**).

α') Ἐναρκτικά (**verba incohativa**), κατὰ τὴν γ' συζυγίαν ὡς (senēre) senescere γηράσκειν, (florere) florescere ἔξανθεῖν (obdormire) obdormiscere ἀποκοιμᾶσθαι. (Βλ. καὶ ἀμέσως προηγούμενα).

β') Θαμιστικά ἢ ἐπιτατικά (**verba frequentativa**) ἢ intensiva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως **-um** εἰς **-are**, ὡς (cano, cant - um) cant - are ἄδειν, (curro, curs - um) curs - are περιτρέχειν, (dormio, dormit - um) dormit - are ὑπνώττειν, νυστάζειν, κλπ.

Ἐκ σουπίνων εἰς **-atum** (ἦτοι ἐκ ῥημάτων τῆς α' συζυγίας) παράγονται κανονικῶς θαμιστικά ῥήματα οὐχὶ εἰς **-atāre**, ἀλλ' εἰς **-itare** ὡς (rogo, rog - atum) rog - itare διερωτᾶν, (volo, vol - atum) vol - itare περιπέτεσθαι. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ (haereo, haesi, haes - um, haerere) haes - itare ὀκνεῖν, (ag - o, § 87, 2, α') ag - itare ἐλαύνειν.

γ') Ἐφειτικά (**verba desiderativa**), κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως **-um** εἰς **-urire**, ὡς (edo, es - um, § 92) esurire (ἐπιθυμεῖν φαγεῖν), πεινᾶν, (pario, par - tum, § 87, 2, β') part - urire ὠδίνειν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην τυρανῶ, τυραννήσ - ω, τυραννήσ - εἶω).

δ') Ἐποκοριστικά (**verba deminutiva**), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, λήγουν δὲ κανονικῶς εἰς **-illo**, ὡς (canto) can - illo ὑπάδω,

τερειίζω, (sorbeo) sorb - illo ὑποπίνω, ὄροφῶ. (Πρβλ. νεολλην. κου-
τοσπίνω, κουτσοδουλεύω, κττ.).

111. β') Παράγωγα οὐσιαστικά (substantiva derivata)

Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐκ ῥημάτων (substantiva verbalia) :

α') Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου (§ 88) με κατάληξιν - or εις
δήλωσιν τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου, ὡς (amare, amat - um) amat - or
ἔραστῆς, (currere, curs - um) curs - or δρομεύς, (pingere, pict - um)
pict - or γραφεύς (ζωγράφος). (Πρβλ. πράττω - πράκτωρ κλπ.).

Σημείωσις. Πολλά τῶν εις - tor σχηματίζουν θηλυκὸν εις - trix
(γεν. trīcis), ὡς (vincere, vict - um) victor νικητής, victrix νικήτρια. (Πρβλ.
§ 40, γ').

β') Ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος με κατάληξιν - or, - us, - ium, - ēla
εις δήλωσιν ἐνεργείας ἢ καταστάσεως ὡς (am - are) am - or ἔρωσ, (dol-
ēre) dol - or λύπη, (fur - ěre) fur - or μανία, (dec - ere) dec - us καλλω-
πισμός, (gaud - ěre) gaud - ium χαρά, (od - i, § 98, 1) od - ium μῖσος,
(quer - i, § 80) quer - ēla μέμψις, (tut - ari, § 81) tut - ēla ἐπιστάσια.

γ') Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου με κατάληξιν - io, - us (δ' κλί-
σεως), - ūra εις δήλωσιν ἐνεργείας ἢ τοῦ ἀπυτελέσματος ἐνεργείας τινός,
ὡς (agere, act - um) act - io πράξις, (venare, venat - um) venat - io
θῆρα, (movere, mot - um) mot - us κίνησις, (currere, curs - um)
curs - us δρόμος, (τρέξιμο), (sepelire, sepult - um) sepult - ūra ταφή,
(colere, cult - um) cultura θεραπεία, περιποίησης, (accusare, accu-
sat - um) accusat - io κατηγορία, (orare, orat - um) orat - io λόγος,
(frui, fruct - um, § 80) fruct - us καρπός, (scribere, script - um)
script - ūra γραφή, (nasci, nat - um, § 80) nat - ūra φύσις.

δ') Ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος με κατάληξιν - men, - mentum,
- ūlum, - būlum, - cūlum, - crum, - trum εις δήλωσιν μέσου τινός ἢ
ὄργανου ἢ τόπου ἐνεργείας τινός, ὡς (voln - ere) volu - men εἴλημα,
(al - ere) alī - mentum τροφή, (vinc - ire) vinc - ūlum δεσμός,
(pa - scere) pa - būlum χόρτος, βοσκή, (vocare) voca - būlum λέ-
ξις, (orare) oraculum μαντεῖον, χρησμός, (sepelire) sepul - crum
(arare) arātrum ἄροτρον.

2) Ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν (substantiva denominativa).

α') Με κατάληξιν - tor, - ĩtor εις δήλωσιν τοῦ προσώπου τοῦ

έχοντος σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ὡς (via)
viātor ὀδίτης, ὄδοιπόρος, (ianua) ian - ἴτορ θυρωρός, (funda)
fund - itor σφενδονίτης. (Πρβλ. § 111, 1, α').

β') Μὲ κατάληξιν - arium. - etum, - ile, εἰς δήλωσιν τοῦ τόπου,
ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν ἢ διαμένουν πολλὰ ὁμοειδῆ ὄντα, ὡς (co-
lumba) columb - arium περιστερεών, (olīna) olīn - ētum ἔλαιών,
(bos, bov - is) bov ile βουστάσιον.

γ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ina (- trīna) εἰς δήλωσιν ἐπιτηδεύματος
ἢ τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀσκεῖται τὸ ἐπιτήδευμα, ὡς (medicus)
medic - īna ἱατρική, (doctor) doctr - ina διδασκαλία, (orifex, orif-
fic - is) offic - ina (ἐκ τοῦ orific - ina) ἐργαστήριον, (tonsor)
tons - trīna κουρεῖον.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ium (- itium), εἰς δήλωσιν καταστάσεως
ἢ συνόλου τινὸς προσώπων ὁμοίας καταστάσεως, ὡς (sacerdos) sacer-
dot - ium ἱερατεία, (collēga) colle - giūm ἑταιρεία, (servus) serv-
- itium δουλεία, οἱ δοῦλοι.

ε') Μὲ τὰς κατάληξεις - lus, - la, - lum, (ūlus, - ūla, - ūlum, - ōlus,
- ōla, - ōlum, - cūlus, - cūla, - cūlum καὶ σπανιώτερον - illus. - illa, - il-
lum) ὑποκοριστικά. Ταῦτα διατηροῦν συνήθως τὸ γένος τοῦ πρωτοτύ-
που, ὡς (liber) libel - lus (ἐκ τοῦ liber - lus) βιβλιάριον, (lapis)
lapillus (ἐκ τοῦ lapid - lus) λιθάριον, (puer) puer - ūlus παιδάριον,
καὶ puella (ἐκ τοῦ puer - la) παιδίσκη, κοράσιον, (sacrum) sacel-
lum (ἐκ τοῦ sacer - lum) μικρὸν τέμενος, (silva) silv - ūla μικρὸς
δρυμὸν, (filius) fili - ōlus νήσκος, (ἀγοράκι), (filia) fili - ōla θυ-
γάτριον. (κοριτσάκι). (mus) mus - cūlus μυτίδιον, (opus) opus -
culum μικρὸν ἔργον, (codex) codic - illus συγγραμμάτιον, κωδικέλ-
λος, (signum) sigillum ἀγαμάλτιον.

Σημείωσις. Καὶ ἐξ ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται ἄλλα ὑποκοριστικά,
ὡς cista κίστη — cist - ūla μικρὰ κίστη — cistel - la, cistell - ula κιστίδιον,
(Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. πίναξ — πίνακ - is — πίνακ - ίδιον καὶ νεοελλην. σάκκος —
σακκ - οὔλι — σακκουλ - άκι).

ς') Ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων πατρωνυμικὰ μὲ τὰς (ἐκ
τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένας) κατάληξεις - īdes ἢ - īdes, - ādes,
- iādes, (ἄρσενικά) καὶ - as, is, - ēis (θηλυκά), ὡς (Priamus) Priam-
īdes Πριάμίδης, (Atreus) Atrīdes Ἀτρείδης, (Aeneas) Aene - ādes
Αἰνεϊάδης, (Telamon) Telamon - iādes Τε/αμωνιάδης, (Tantalus)

Tantāl - is Τανταλῖς, (Thesti - us) Thesti - as Θεστιάς, (Nerēus) Ner - ēis Νηρηῖς. (Βλ. § 16 καὶ § 28). Οὕτως ἔπειτα καὶ ἐκ γνησίων Ῥωμαϊκῶν ὀνομάτων, ὡς (Romulus) Romul - ūdes Ῥωμυλίδης, (Scipio) Scipi - ādes Σκιπιᾶδης.

β) Ἐξ ἐπιθέτων, ἀφροημένα οὐσιαστικὰ εἰς δήλωσιν σχετικῆς ἰδιότητος. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τούτων - ia, - itia, ἢ - ties (εἴ κλίσεως), - tas, - ūtas, - tūdo, - itūdo καὶ σπανίως - monia, ὡς (gratus) grat - ia χάρις, εὖνοια, (insanus) insan - ia μάνια, (malus) mal - itia κακία, (segnis) segn - itia καὶ segn - ūties νωθρότης, (liber) liber - tas ἐλευθερία, (levis) levī - tas ἐλαφρότης, (probus) probī - tas χρηστότης, (fortis) forti - tūdo ἰσχύς, (longus) long - itūdo μακρότης (acer) acr - i - monia δορυμύτης, (castis) cast - i - monia ἀγνότης.

112. γ') Παράγωγα ἐπίθετα (**adiectiva derivata**). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐκ ῥημάτων (adiectīva verbalia) ἐκ τοῦ δηματικοῦ θέματος (πρὸ βλ. § 111, 1, β' καὶ δ')

α') μὲ κατάληξιν - ūdus καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα σχετικὴν μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἰδιότητα, ὡς (valēre) val - ūdus εὐρωστος, (calere) cal - ūdus θερμός·

β') μὲ κατάληξιν - ūlis, - bŭlis, καὶ δηλοῦν τὸν ἐπιτίθειον εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον, ὡς (docere) doc - ūlis εὐδίδακτος, (placare) placa - bŭlis εὐεξίλαστος, (movere) mo - bilis κινήτος, εὐκίνητος·

γ') μὲ κατάληξιν - ax, - ūlus καὶ δηλοῦν συνήθως τὸν ἔχοντα σχετικόν τι μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐλάττωμα, ὡς (audēre) aud - ax τολμητίας (loqui) loqu - ax λόλος, (credere) cred - ūlus εὐπιστος, (queri) quer - ūlus μεμφίμοιρος·

δ') μὲ τὴν κατάληξιν - bundus, - cundus καὶ δηλοῦν μετ' ἐπιτάσεως ὅ,τι ἢ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος, ὡς (venerali) venerabundus λίαν σεβόμενος, εὐσεβής, (furēre) furi - bundus λίαν μαϊνόμενος, ἐκμανής, (irasci) ira - cundus δοργίλος, εὐόργητος.

2) Ἐξ οὐσιαστικῶν (**adiectiva denominativa**),

α') Μὲ κατάληξιν - icus, - ius, - icius, - ālis, īlis, āris, - arius, - nus (- ānus, - īnus), - ensis, - īvus, καὶ δηλοῦν τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαίνόμενον ἢ ἔχοντα σχέσιν μὲ αὐτό, ὡς (bel-

lu(n) bell - ūsus πολεμικός, (orator) orator - ūsus δητορικός, (pater) patr - ūsus πατρικός, (tribunus) tribun - ūsus δημαρχικός, (navis) nav - ālis ναυτικός, (vir) vir - ilis ανδρικός, (populus) popul - āris δημοτικός, (legio) legion - arius τῆς λεγεῶνος, (mater) mater - ūsus μητρικός, (urbs) urb - anus αστικός, (equus) equ - ūsus ἵππειος, (forum) forensis ἀγοραῖος, (tempesta) tempest - ūsus ἔγκαριος, (§ 109). Οὐῖτω καὶ ἔξ ἐθνικῶν ὀνομάτων (μὲ τὰς καταλήξεις - ūsus, - ūsus), ὡς (Gallus) Gall - ūsus, (Thrax) Thrac - ūsus, ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων (μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - ūsus, - iānus) ὡς, (Sulla) Sullānus, (Tullius) Tulli - ānus, (Verres) Verr - ūsus, (Caesar) Caesariānus, καὶ ἐκ τοπωνυμίων ἢ ὀνομάτων χωρῶν, νήσων, ἡπείρων, μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - ūsus, - ensis καὶ προσέτι - as, γεν, - ātis, ὡς (Roma) Romanus, (Africa) Africa - nus, (Tusculum) Tuscul - ānus, (Ameria) Amer - ūsus, (Cannae) Cann - ensis, (Sicilia), Sicili - ensis, (Arpinum) Arpīn - as (26, 4, Β', β').

β') μὲ κατάληξιν - tus (ātus, - ūtus, - ūtus) καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα ἢ φέροντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαίνον, ὡς (ala) alā - tus πτερωτός, (hasta) hastā - tus λογχοφόρος, (clavus) clav - ātus ἡλωτός, (auris) aur - ūsus ὠτόεις (cornu) cornū - tus κερασφόρος. (Ποβλ. νεοελλ. σπαθῆτος, σπιρουνᾶτος, κ. τ. τ.).

γ') Μὲ κατάληξιν - ūsus, - entus, - lentus καὶ δηλοῦν πλησμονήν, ὡς (aqua) aqu - ūsus ὑδρώδης, (periculum) periculo - sus κινδυνώδης, (turbūla) turbul - entus θορυβώδης, (fraus) fraud - u - lentus ἀπατηλός.

δ') Μὲ κατάληξιν - ūsus καὶ δηλοῦν τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τι ὡς (lana) lan - ūsus ἔρεοῦς, (argentum) argent - ūsus ἀργυροῦς (ferrum) ferr - ūsus σιδηροῦς.

3) Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικὰ (adiectiva deminutiva) καὶ σχηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις - lus, - ūlus, - ūlus, - cūlus, ὡς (miser) miser - lus (ἐκ τοῦ miser - lus) ταλαίπωρος, (parvus) parv - ūlus μικκύλος, (microŭlus, μικροῦ - τικός), (aureus) aure - ūsus ἐπίχρυσος, (pauper) pauper - cūlus, πενιχρός, φτωχοῦλης, φτωχοῦτικός). (Ποβλ, § 111, 2, ε').

4) Ἐξ ἐπιρρημάτων (adiectiva adverbialia).

α') τοπικῶν, μὲ κατάληξιν - ūsus, ὡς (ante) ant - ūsus πρόσθιος, (post) post - ūsus ὀπίσθιος.

β') χροονικῶν, με κατάληξιν, - īnus, - tīnus, (ἡ - tīnus), - ernus, - ternus, - iternus, ὡς (repente) repent - īnus αἰφνίδιος, (cras) crastīnus αὐριανός, (prius) pris - tīnus ἢ pris - tīnus πρότερος, (hodie) hodi - ernus σημερινός, (heri ἀρχῆθεν, hesi προβλ. § 23, 2 Σημ.) hesternus χθεσινός, (semper) semp - iternus αἰώνιος.

113. δ') Παράγωγα ἐπιρρήματα (**adverbia derivata**). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) **τοπικὰ** ἔξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων με τὴν κατάληξιν - ītus εἰς δῆλωσιν τοῦ πόθεν : ἢ τοῦ ἀπὸ ποῦτε ;, (caelum) cael - ītus οὐρανόθεν, (fundus) fund - ītus θεμελιόθεν, (radex, - dicis) radic - ītus ῥιζόθεν, (divinus) divin - ītus θεόθεν, (antiquus) antiqu - ītus ἀρχαίοθεν·

2) **τροπικὰ α')** ἔξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν δευτεροκλίτων (§ 37 καὶ § 43, 1) με κατάληξιν - ē, ὡς (iucundus) iucund - ē ἡδέως, (pulcher) pulchr - ē εὐπρεπῶς (doctus) doct - ē σοφῶς, (accuratus) accurat - ē ἐπιμελῶς (βλ. καὶ § 53)·

Σημείωσις. Ἐκ τῶν εἰς - e τροπικῶν ἐπιρρημάτων τὸ (ἐκ τοῦ bonus ἀρχῆθεν bonus) bene καλῶς καὶ τὸ (ἐκ τοῦ malus) male κακῶς ἔχουν τὸ καταληκτικὸν e βραχύ.

β') ἔξ ἐπιθέτων (ἢ μετοχῶν) τριτοκλίτων, με κατάληξιν - er, - ter, - īter, ὡς (prudens, prudent - is) prudent - er συνετῶς, (audax, audacis) audac - ter τολμηρῶς, (fortis) fortī - ter ἰσχυρῶς, (felic, felic - is) felic - īter εὐτυχῶς· (βλ. καὶ § 53).

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν ἐσχηματίσθησαν κατόπιν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς - ē ἐκ τριτοκλίτων ἐπιθέτων, καὶ εἰς - īter ἐκ δευτεροκλίτων, ὡς (impun - is) impun - e ἀτιμωρητί, (largus) larg - e καὶ largiter δαφυλῶς (humanus) human - e καὶ humaniter ἀνθρωπίνως.

γ') ἐκ ὀνημάτων, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπίου, με κατάληξιν - im, ὡς (nominare - nominat - um) nominātīm ὀνομασί, (rapere, rapt - um) rapt - im ἀρπακτικῶς, (currere, curs - um) curs - im δρομαίως. Κατὰ ταῦτα ἔπειτα καὶ ἔξ ὀνομάτων, ὡς (gradus) grad - ātim βαθμηδόν, (grex, gregis) greg - ātim ἀγεληδόν, (vir) virī - tim κατ' ἀνδρα, (tribus) tribū - tim κατὰ φυλάς.

Β'. ΣΥΝΘΕΣΙΣ (COMPOSITIO)

114. Ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν

1) ἑκάτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν συνθέτου λέξεως εἶναι εἴτε κλιτὸν εἴτε ἀκλιτὸν μέρος λόγου, ὡς (romum, fero) romifer δωροφόρος, (per, multus) per-multus πάμπολος, (de, mitto) de-mitto καταπέμψω, (per - saepe) per - saepe συχνότατα·

2) πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου τινὸς λέξεως δύναται νὰ εἶναι καὶ ἀχώριστον μόριον· (πρβλ. Ἑλλ. ἄ - ἢ ἀν -, δυσ -, κλπ. Ἀχώριστα δὲ μόρια (praepositivōnes inseparabīles) τῆς Λατινικῆς εἶναι :

α') τὸ ambi - (amb -, am -, an - = ἀμφί, περί) : ambi-farius ἀμφίλογος, amb-ēdo περιτρώγω, am - plector περιβάλλω, an - ceps ἀμφικέφαλος·

β') τὸ dis - (= διὰ ἢ ἀ -, ἀν -) : dis - iungo διαζευγνύω, dis - solvo διαλύω, dis - par ἄνισος, dis - simīlis ἀνόμιος·

γ') τὸ in (im), ne -, ve - (= ἀ -, ἀν -) : in - utilis ἀνωφελής, im - pius ἀσεβής, ne - fas ἀνόσιος, ne - scio ἀγνωῶ, ve - cors ἄφρων, ve - sānus ἄφρων·

δ') τὸ por - (πόρ) : por - tendo προσημαίνω·

ε') τὸ red -, re - (= ὀπίσω, πάλιν, ἀνά) : red - do ἀποδίδωμι (δίδω πίσω), red - eo ἐπανέρχομαι, re - mitto ἀναπέμψω (πέμψω πάλιν), refēro ἀνακομίζω·

ς') τὸ sed -, se - (= ἄνευ, διά, ἀπό) : sed - itio διάστασις διχοστασία, se - cūrus (= sine cura) ἄφροντις, se - cerno διακρίνω, se - cēdo ἀποχωρῶ· (πρβλ. ἀνωτέρω dis -)·

3) μερικαὶ κλιταὶ σύνθετοι λέξεις προέρχονται ἕξ ἀπλῆς παραθέσεως δύο λέξεων, ὡς respublica πολιτεία (ἐκ τοῦ res - publica), iusiurandum ὄρκος (ἐκ τοῦ ius - iurandum), decemviri οἱ δέκαρχοι (ἐκ τοῦ decem - viri), benedīco ἐπαινώ (ἐκ τοῦ bene - dico), benefacīo εὐεργετῶ (ἐκ τοῦ bene - facio). Πρβλ. νεά - πολις, νεώσ - οίκος, πασί - γνωστος κ.τ.τ.

Σημείωσις. Τῶν λέξεων respublica καὶ iusiurandum τὰ δύο συνθετικὰ μέρη κλίνονται κατὰ πάσας τὰς πτώσεις χωριστά : respublica, reipublicae κλπ. (§ 32 καὶ § 38) — iusiurandum, iurisiurandi, κλπ. (§ 24, 2 καὶ § 38). Πρβλ. καὶ § 95.

115. Ἐκ τῶν φθογγικῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι συμβαίνουν μετὰ τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων λέξεων, ἀξίαι σημειώσεως εἶναι αἱ ἑξῆς: 1) Ἡ προθέσις cum (§ 102, 2) ἐν συνθέσει παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς, ἤτοι com - (πρὸ χειλικῶν συμφώνου καὶ πρὸ τοῦ m, (§ 4), con - (πρὸ παντὸς ἄλλου συμφώνου) καὶ co - (πρὸ φωνήεντος ἢ τοῦ h), ὡς (cum, bibo) com - bibo συμπίνω, (cum, pono) com - pono συντίθημι, (cum, mitto) com - mitto συμβάλλω, (cum, clamo) con - clamo συμβοῶ, (cum, traho) con - traho συσπῶ, (cum, eo) co - eo συνέρχομαι, (cum, haereo) co - haereo ἔχομαι (τινος). Ἄλλά: com - edo κατεσθίω (§ 92).

Ἐπομένου ἢ ἢ r, τὸ π τῆς con - ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά, ὡς (con loquor) col - loquor συνδιαλέγομαι, (con, rumpo) cor - rumpo φθείρω. (Πρὸβλ. συλ - λέγω, συρ - ρέω).

2) Ἐκ τῶν προθέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων (§ 114, 2) ὡς πρώτων συνθετικῶν συνήθως:

α') τῆς ad τὸ d ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, g τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ad, cedo) ac - cedo προσχωρῶ, (ad, fero) at - fero προσφέρω, (ad, gradior) ag - gredior προσέρχομαι.

β') τῆς ob (§ 102, 1) καὶ τῆς sub (§ 102, 3) τὸ b ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, p τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ob, capio) co - cipio ἄρχομαι, (sub, cedo) suc - cedo ὑπέρχομαι. (ob, facio) of - ficio βλάπτω, (sub, facio) suf - ficio ὑποτίθημι, (ob, premo) op - rimo καταπιέζω, (sub, peto) sup - peto ὑποπίπτω.

Ἐν συνθέσει δὲ μὲ τὸ ὄημα mitto τῆς μὲν ob τὸ b ἀποβάλλεται τῆς δὲ sub ἢ μένει ἢ ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἐπόμενον m. Οὕτω o - mitto ἀφίνω, ἀλλὰ sub - mitto ἢ sum - mitto ὑποβάλλω.

Εἷς τινα δὲ σύνθετα (ιδίως πρὸ τοῦ ci, τοῦ ti καὶ τοῦ pe) ἢ sub παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφήν sus -, ὡς (sub, capio) sus - cipio ὑποδέχομαι, (sub, teneo) sus - tīneo βαστάζω, (sub, pendo) sus - pendo ἀναρτῶ. Οὕτω καὶ surrīdeo μειδιῶ (ἐκ τοῦ sus - rideo).

Σημείωσις. Τὸ sus - τροῦτο προέρχεται ἐξ ἑτέρας μορφῆς τῆς προθέσεως sub, ἢτοι ἐκ τοῦ subs' (πρὸβλ. ab καὶ abs, § 102, 2). Καὶ τῆς ob ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἕτερος τύπος obs, ὅθεν ostendo δεικνύω (ἐκ τοῦ obs - tendo).

γ') τῆς προθέσεως in καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου in - το π ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν l, m, r, τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (in, licito) il - ludo ἐμπαίζω, (in, licitus) il - licitus ἀθέμιτος, (in, mitto) in -

mitto εισδέχομαι (in, memor), im - mēmōr ἀμνήμων, (in, rideo) irrideo σκώπτω, (in, revocatus) ir - revocatus ἀμετάκλητος.

Εἰς m τρέπεται τὸ n τούτων καὶ πρὸ χειλικοῦ συμφώνου, ὡς (in, bibo) im - bībo ἐμπίνω, (in, bellum) im - bellis ἀπόλεμος, (in, pono) im - pōno ἐντίθημι, (in, potens) im - pōtens ἀδύνατος. (Πρβλ. ἄνωτέρω con -).

δ') τοῦ ἀχωρίστου μορίου dis - τὸ s ἀφομοιοῦται μόνον μὲ τὸ ἀρκτικὸν f τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (dis, fero) dif - fēro διασπῶ, (dis, facilis) dif - ficīlis δύσκολος ἀποβάλλεται δὲ πρὸ τοῦ d, g, l, m, r, v, καθὼς καὶ πρὸ τοῦ s, ὅταν ἀμέσως κατόπιν τούτου ὑπάρχη καὶ ἕτερον συμφωνον, ὡς (dis, ducō) di - dūcō διέλκω, (dis, gero) di - gēro διασπείρω, (dis, labor) di - lābor διαρρέω, (dis, moveo) di - mōveo χωρίζω, (dis, rapio) di - rīpio διαρπάζω, (dis, verto) di - verto διαφέρω, (dis, spargo) di - spergo διασπείρω, (dis, sto) di - sto διέχω. Ἄλλὰ (dis, sentio) dis - sentio διαφρονῶ.

3) τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος τῶν δημάτων συντιθεμένων μετὰ προθέσεως συνήθως μεταβάλλεται. Οὕτω :

α') τὸ ἄ καὶ τὸ ἔ τρέπονται εἰς ἱ' ἂν δὲ μετ' αὐτὰ ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἢ προηγῆται ἢ ἔπεται μετ' αὐτὰ ἕρρινον ἢ ὑγρόν, τότε συνήθως τὸ μὲν ἄ τρέπεται εἰς ἔ, τὸ δὲ ἔ μένει, ὡς (facio § 84) perfīcio (διαπράττω), - fēcī, - **fectum**, - ficere — (rapio, § 84) di - rīpio (διαρπάζω), - rīpiū, **reptum**, - rīpēre — (emo) red - īmo (ἀνταγοράζω), - emī, - emptum, - imere — (statuo) in - stituo (ιδρύω), - stitui, stitūtum, - stituere — (teneo) distīneo (χωρίζω), - tinui, - **tentum**, tinēre. Οὕτω καί : (frango) con - (fringo (συμπήγγυμι), - frēgi, fractum, - fringere — (pango, § 89, 4) com - pingo (συμπήγγυμι), - pēgi, - pactum, - pingēre — (tango) con - tingo (ἄπτομαι), - tīgi, tactum, - tingere — καί : - (premo) com - prīmo (καταπιέζω), - pressi, - pressum, - primēre.

Ἄλλὰ : (sacro) ob - sēcro (ἱκετεύω), — (scando) descendō (καταβαίνω), - scendi, - scensum, - scendēre — (spargo) di - spergo (διασπείρω), - spersi, - spersum, spergēre — (crepo) dis - crepō (διαφρονῶ), crepui, crepare — (mergo) sub - mergo (καταδύω), - mersi, mersum, mergēre.

β') τὸ ae τρέπεται εἰς ī καὶ τὸ au εἰς ū, ὡς (ob, caedo) oc - cīdo (ἀποκτείνω), oc - cīdi, oc - cisum, oc - cidēre — (re, quaero) re - quīro

(ἀναζητῶ), re - quisivi, re - quisitum, re - quirere, (in - claudo) in - clūdo (ἐγκλείω), in - clusi, in - clusum, in - cludere.

Σημείωσις 1. Ἀρχετὰ ῥήματα καίπερ συντιθέμενα μετὰ προθέσεως διατηροῦν τὸ ῥιζικὸν βραχὺ ἢ ἡ ἔ, ὡς τὰ ῥήματα cāneo, māneo, trāho, το ἄγο ἐν συνθέσει μετὰ τῶν προθέσεων circum καὶ per καὶ τὸ cāpio ἐν συνθέσει μετὰ τῆς προθέσεως ante, ὡς prae - caveo παραφυλάττομαι, re - maneo ἀναμένω, con - trāho συστέλλω, circum - ἄγο περιάγω, per - ἄγο ἐπιτελῶ, (ἐνῶ ex - Ἴγο ἐξάγω, ex - ēgi ex - actum. ex - igere), ante - capio προλαμβάνω (ante - cēpi, ante - camptum, ante - capere). Ἐπίσης τὰ ῥήματα ēdo (§ 92), fēro (§ 96), gēro φορῶ, mēto θερίζω, pēto ὀρμῶ, sēro συνείρω, tēgo καλύπτω, tēro τρίβω καὶ νέθο κομίζω. Ἐπίσης διατηροῦν τὴν διάφορον τὰ ῥήματα aequo ἰσῶ, caeco τυφλῶ, haereo ἔχομαι τινος καὶ τὸ ἀπρόσωπον taedet (pertaedet me σικχαίνομαι, pertaesum est)

Τὸ δὲ ῥήμα lēgo εἰς ἄλλα μὲν σύνθετα τρέπει τὸ εἰς Ἰ, εἰς ἄλλα δὲ τὸ φυλάττει, ὡς col - Ἴγο συλλέγω, de - Ἴγο ἐκλέγω· ἄλλὰ neg - lēgo ἀμελῶ, per - lēgo διαγιγνώσκω.

Σημείωσις 2. Τροπαὶ τοῦ φωνήεντος τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς, ὅποια αἱ ἀνωτέρω, συμβαίνουν καὶ εἰς ὀνόματα, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς δευτέρα συνθετικά, ὡς (fācilis) dif - ticilis, (arma) in - ermis ἄοπλος, (aequus) in - iquus ἄνισος κλπ.

116. Τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ ἕτερον τοῦλάχιστον τῶν συνθετικῶν μερῶν εἶναι μέρος τοῦ λόγου κλιτόν, εἶναι ἢ ῥήματα ἢ οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα. Ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τούτων ἄξια σημειώσεως εἶναι τὰ ἑξῆς :

117. α') **Σύνθετα ῥήματα (verba composita).** 1) ῥήματα σύνθετα μὲ α' συνθετικὸν ῥήμα σχηματίζονται μόνον μὲ τὸ ῥήμα facio ὡς β' συνθετικόν, τὸ ὁποῖον τότε μένει ἀμετάβλητον, ὡς (adsuescere, facio), adsuefacio ἐθίζω, adsue - feci, adsue - factum, adsue - facere, (calere, facio) cale - facio θερμαίνω, (patere, facio) pate - facio ἀνοίγω κλπ. (βλ. § 114, 3 καὶ § 115, 3, α').

2) Τὸ ῥήμα facio ὡς β' συνθετικὸν ῥημάτων ἔχόντων α' συνθετικὸν ὄνομα (οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον) μεταβάλλεται εἰς - fico (κατὰ τὴν α' συζυγίαν) ὡς (aedes, facio) ampli - fico οἰκοδομῶ, aedificāvi κλπ., (amplus, facio) ampli - fico μεγαλύνω, (testis, facio) testificor μαρτυρῶ (§ 80).

118. β') **Σύνθετα ουσιαστικά** (substantiva composita). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἔξ ὀνόματος καὶ ῥήματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς - a, - s, - r, ὡς (ager, θ. agr -, colo) agri - cōla γεωργός, (θ. par, cae - do) par-icida πατροκτόνος, (ars, artis - facio) artifex (ἐκ τοῦ artifices) τεχνίτης (arma, gero) arm - ī - ger ὀπλοφόρος·

2) ἐκ δύο ὀνομάτων ἢ ἔξ ἀριθμητικοῦ καὶ ὀνόματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς - ium, ὡς (sol, stat - us) sol - sti - tium ἡλιοστάσιον, (tres, θ. tri -, annus) tri - enn - ium τριετία·

3) ἐκ προθέσεως καὶ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ὡς (cum, nomem, ἀρχ. gnomen) co - gnōmen ἐπωνύμιον, (de, decus) de - dēcus ἀπρέπεια, (pro, consul) pro - consul ἀνθύπατος.

119. γ') **Σύνθετα ἐπίθετα** (adiectiva composita). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἔξ ἐπιθέτου (ἢ ἀριθμητικοῦ) καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐκ ῥήματος καὶ οὐσιαστικοῦ, ὡς (magnus animus) magn - anīmus μεγαλόψυχος, (tres θ. tri -, lingua) tri - linguis τρίγλωσσος, (misereo cors) miserīcors ἐλεήμων.

2) ἐκ προθέσεως ἢ ἀχωρίστου μορίου καὶ ὀνόματος.

α) οὐσιαστικοῦ. Τοῦτο ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ λαμβάνει ἐπιθετικὴν κατάληξιν, ὡς (ad, finis) af - finis γειτονικός, (cum, cors) con - cors ὁμόφρων, (in - ars) in - ers ἄτεχνος, (se - cura) se - cūr - us ἄφροντις, (in - arma) in - erm - is ἄοπλος.

Στήρῃσιν εἰς τὰ τοιαῦτα σύνθετα δηλοῦν καὶ αἱ προθέσεις a, de, ex, ὡς a - mens, de - mens ἄφρων, (ex, pars) ex - pers ἄμοιρος.

β') ἐπιθέτου. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν τότε λαμβάνεται συνήθως τὸ στερητικὸν in -, αἱ προθέσεις per, prae εἰς δῆλωσιν ἐπιτάσεως, καὶ ἢ πρόθεσις sub εἰς δῆλωσιν ἐλαττώσεως, ὡς in - dīgnus ἀνάξιος, per - lēvis πάνυ εὐτελής, prae - clārus πάνυ διαυγής, sub - crūdus ὀμός πως.

120. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

- ab - do** ἀποκρούπτω. Βλ. do.
- ab-icio** (πρόφ. ab - jicio) ἀπορρίπτω, (ab + iacio, § 115, 3, α'). Βλ. iacio.
- ab - oleo** ἀφανίζω, -olēvi, -olītum, -olēre. Ἐκ τούτου abolesco ἀφανίζομαι, -lēvi, lescēre, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α' (ῥίζ. ol- πρβλ. ἀπ-όλ-λυμι).
- ac - cendo** ἀνάπτω, -cendi, -censum, -cendēre (ῥίζ. cand, -βλ. candeo, § 115, 3, α').
- ac - cerso.** Βλ. ar - cesso.
- ac - cīdo** προσπίπτω, -cīdi, cidēre, § 89, 2 καὶ § 100, 2 (ad + ca-do, § 115, 3, α'). Βλ. cado.
- ac - cīdo** ἐπιτέμνω, (ad + caedo, § 115, 3, β'). Βλ. caedo.
- ac - cio** προσκαλῶ, -cire (κατὰ τὴν δ' συζυγίαν). Βλ. cieo, § 89, 4, Σημ. 1.
- ac - cumbo** κατακλίνομαι, -cubui, cubītum, -cumbēre (ad + cumbo, ὃ ἀχρηστον' ῥίζ. cub, -βλ. cubo § 96, 2, α').
- aceo** δέξιζω, -cui, -cēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου acesco δξώδης γίνομαι, -cui, -cescēre, § 110, 2, α'.
- acuo** δξύνω. Ὡς τὸ tribuo.
- ad - eo** § 93, Σημ.
- ad - īmo** ἀφαιρῶ (ad + emo, § 115, 3, α').
- ad - īpīscor** καταπράττω, -ēptus sum, -ipisci, § 80.
- ad - oleo** θυμιῶ, -olui, -olēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου adolesco ἀναφλέγομαι, -lescēre. § 110, 2, α'.
- ad - olesco** καὶ ad - ulesco ἀυξάνομαι, -olēvi, -(ultum), -olescere (ῥίζ. ol-, ἐκ τῆς al-, βλ. alo).
- ad - orior** προσβάλλω, -ortus sum, -oriri, § 80. (Κατὰ τὸ audior). Βλ. καὶ orior.
- ad - sentior.** Βλ. assentior, § 81, 2.
- a - gnosco** ἀναγνωρίζω, -gnōvi, -gnītum, -gnosēre. Βλ. nosco.
- ago,** § 87, 2, α'. Βλ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.
- aio,** § 98, 2, α'.

- algeo** ὀργῶ, alsi (ἐκ τοῦ alg-si), algēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου
algesco ψύχομαι, alsi, algescēre, § 110, 2, α'.
- al-licio** ἐφέλλω, δελεάζω, -lēxi, lectum, -licēre ad + lacio, § 84
καὶ § 115, 3, α'.
- alo** τρέφω, αὔξάνω, alui, alitum, καὶ altum, alēre. Παθ. μτχ. altus
καὶ alitus.
- ambio** (ambi + eo), § 93, Σημ.
- amb-ūro** περιφλέγω, § 114, 2, α'. Βλ. uro.
- amico** περιβάλλω, (amicui καὶ amīxi), amictum, amicīre (ἐκ
τοῦ ambi + iacio, § 114, 2, α'. καὶ § 115, 3, α').
- am-plector** περιβάλλω, -plēxus sum, -plexum, -plecti, § 80
(ambi + plector, § 114, 2, α').
- ango** ἀγγω angēre, § 89, 2.
- animadverto** προσέχω, κατανοῶ. Βλ. verto.
- aperio** ἀνοίγω, -rui, -rtum, -rīre.
- apiscor** ἐπιτυγχάνω, aptus sum, aptum, apisci, § 80. (Ἐν συνθέ-
σει -ipiscor, -aptus sum, κλπ. § 115, 3, α').
- ap-pello** προσπελάζω, -pūli, -pulsum, pellēre. Βλ. pello. (Διακρι-
τέον apel-lo, āvi, ātum, āre καλῶ).
- arceo** εἴρω, ἀρκέω, arcui, arcēre. Ἐν συνθέσει -erceo, -ercui,
(-ercitum), -ercēre, § 115, 3, α'.
- ar-cesso** καὶ ac-cesso προσκαλῶ, -cessivi, -cessitum, -cessēre, § 89, 3.
- ardeo** καίομαι, arsi, (arsum), ardēre, § 90, 3. Μτχ. μέλλ. arsū-
rus. Ἐκ τούτου ardesco ἀναλάμπω, arsi, ardescēre, § 110, 2, α'.
- arguo** ἐλέγχω. Ὡς τὸ tribuo. Μτχ. μέλλ. arguitūrus.
- aspicio** προσβλέπω. Βλ. specio.
- assentior** ὁμολογῶ, -sensus sum, -sentiri, § 80 καὶ 81, 2.
- audeo**, § 81, 1.
- audio**, § 78.
- au-fero** ἀποκομίζω, abs-tūli, ab-lātum, au-ferre, § 96 καὶ § 102, 2.
- au-fugio** ἀποφεύγω, -fūgi, -fugēre, § 84 καὶ 89, 2.
- augeo**, § 86, 1 καὶ § 89, 3.
- avere**, § 98, 3.
- bibo** πίνω, bibi, bibēre, (σουπῖνον rotum ἢ haustum ἐκ τοῦ hau-
rire), § 89, 3, α'.

- cado** πίπτω, § 87, 2 β' και § 100, 2. Μτχ. μέλλ. *cāsūrus*.
- caedo** κόπτω, § 87, 2, β' και § 115, 3, β'.
- caleo** θερμός είμι, - *iui*, - *lēre*, § 89, 2. 'Εκ τούτου *calesco* § 86, 2 γ'.
- calleo** έχω τύλους - *llēre*, § 89, 2.
- candeo** λευκός είμι, - *ndui*, - *ndēre*, § 89, 2. 'Εκ τούτου *candesco* λευκαίνομαι, - *ndui*, - *ndescēre*, § 110, 2, α'.
- caneo** πολίος είμι, - *nui*, - *nēre*, § 89, 2. 'Εκ τούτου *canesco* πολίος γίνομαι, - *nui* - *nescēre*, § 110, 2, α'.
- cano** άδω, § 87, 2, β'. 'Εν συνθέσει - *cīno*, - *cinui*, (- *centum*) *cinēre*, ως *con* - *cīno*, *prac* - *cīno* προλέγω, § 115, 3, α'.
- capesso** δρώττομαι, άρπάζω, - *pessīni*, - *pessītum*, - *pessēre* § 89 β'.
- capio** λαμβάνω. § 84. 'Εν συνθέσει - *cīpio*, - *cēpi*, - *ceptum*, - *cīpēre*, § 115, 3, α' και Σημ. 1.
- careo** ούκ έχω, *carui*, (*caritum*), *carēre*. Μτχ. μέλλ. *caritūrus*.
- carpo** δρέπω, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει - *cerpo*, § 115, 3, α'.
- caveo** φυλάττομαι, *cavi*, *cautum*, *cavēre* § 115, 3. Σημ. 1.
- cēdo** βαδίζω, *cessi*, *cessum*, *cedēre*.
- censeo** τιμῶμαι, νομίζω, *censui*, *censum*, *censēre*.
- cerno** κρίνω, § 86, 2.
- cīeo** κινῶ § 89, 4. Σημ. 1 (και *cīo*, *cīre*, § 89, 2). Τὸ σουπίνον και ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἰς τὸ σύνθετον *accī* (*e*) ο ἔχουν τὸ *i* μακρόν : *accītum*, *accītus*. Εἰς τὰ ἄλλα σύνθετα τὸ *i* τοῦτο διαφορεῖται, ὡς *excītus* και *ex* - *cītus*, *con* - *cītus* και *con* - *cītus*, *in* - *cītus*.
- cingo** ζώννυμι, *cinxi*, *cinctum*. *cingēre*.
- circum - do** περιβάλλω, - *dēdi*, - *dātum*, - *dāre* § 89, 4. Σημ. 1 και 2.
- circum - sisto** περικυκλῶ - *stēti*, - *sistēre*. Βλ. *sisto*.
- circum - sto** περιίσταμαι, - *stēti*, - *stare* Βλ. *sto*.
- clareo** φανερός είμι, - *ruī*, - *rēre* § 89, 2. 'Εκ τούτου *claresco* αναφαίνομαι, - *ruī*, - *rescēre* § 110, 2, α'.
- claudio** κλείω. *clausi*, *clausum*, *claudēre*, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει - *clūdo* § 115, 3, β'.
- co - alesco** συναυξάνομαι, - *alui*, (- *alītum*), - *alescēre*. Παθτ. μτχ. *coalītus*. ('Εκ τοῦ άχρηστου *alecco*. ὁ ἔκ τοῦ *alo*).
- co - ἔmo** συναγοράζω. Βλ. *emo* και § 115, 1.

- co - eo** συνέρχομαι. Βλ. eo, § 93 και § 115, 1.
- coepi** ἤρξαμην, § 98, 1 και Σημ.
- co - erceo** περιείρω, κολάζω, - ercuī, - ercītum, - ercēre. Βλ. arceo
- co - gnosco** γιννώσκω, - gnōvī, - gnītum, - gnoscēre. Βλ. nosco
και προβλ. γι - γνώσκω.
- cogo** συνάγω, cōgēgi, cōāctum, cōgēre (cum + ago, co + ago, § 115, 1).
- co - hibeo** συνέχω, (cum + habeo, § 115, 1 και 3, α'.
- col - lido** συνθλίβω, (cum + laedo § 115, 1 και 3, β'.
- col - ligo** συλλέγω, - lēgi, - lectum, - ligēre, § 115, 3, Σημ. 1.
- colo** θεραπεύω, colui, cultum, colēre.
- comb - ūro** κατακαίω. (Έκ τοῦ co + amburo, § 115, 1). Βλ. uro.
- com - edo**, § 92 και 115. 1. Βλ. edo.
- com - miniscor** ἐπινοῶ, - mentus sum, (- mentum), - minisci, § 80. (ῥίξ. men -, προβλ. meminī, § 98, 1).
- como** καλλωπίζω, compsi, comptum, comēre.
- com - pello** συναθῶ - pŕlī, - pulsum, - pellēre. Βλ. pello.
- com - perio** καταμανθάνω, - pĕri, - pertum, perire, § 89, 3, (ῥίξ. per -, προβλ. πεῖρα, ἐκ τοῦ per - ja).
- com - pingo** συμπήγνυμι, - pĕgi, - pīctum, - pingēre § 89, 4 γ' και § 115, 1 και 3 α'. Βλ. pango,
- com - pingo** καταγράφω, - pinxi, - pīctum, - pingēre. Βλ. pingo και § 115, 1.
- complector** περιπλέκομαι, - plexus sum, - plexum, - plecti, § 80.
- com - pleo** πληθῶ, - plēvī, - plētum, - plēre. Προβλ. deleo.
- con - cido** συμπίπτω. Βλ. ac - cīdo (cado).
- con - cīdo** κατακόπτω. Βλ. ac - cīdo (caedo).
- con - clūdo** κατακλείω. Βλ. claudio.
- con - cupisco** ὀρέγομαι, - cupīvī, - cupītum, - cupiscēre. (Έκ τοῦ cupio, § 84 και § 110, 2, α').
- con - cutio** διασεύω, - cussi, - cussum, - cutēre. Βλ. quatio.
- con - dolesco** ἀλγῶ, - dolui, - dolescēre. Έκ τοῦ con - doleo.
- con - fiteor** καθομολογῶ, - fessus sum, - fessum, - fitēri § 80 (cum + fateor § 115, 3, α'.
- con - gruo** συμπίπτω, συμφωνῶ, - grui, - gruēre, § 89, 2, Βλ. ruo,
- con - icio** (πρόφ. con - jicio) συμβάλλω (cum + iacio, § 115, 1 και 3 α').

- con - niveo** συμμύω, - nīxī και nīvi, - nivēre, § 89, 2.
- con - quīro** ἀναζητώ. Βλ. quaero, § 115, 3, β'.
- con - scisco** κοινῇ ψηφίζομαι, - scīvi, - scītum, - sciscēre. (Ἐκ τοῦ scio, § 110, 2, α').
- con - sisto** ἴσταμαι, ἔγκειμαι, - stīti, sistēre. Βλ. sisto.
- con - spicio** καθορῶ. Βλ. specio.
- con - sto** συνίσταμαι, - stīti, - stāre. Μτχ. μέλλ. constatūrus, § 110, 2. Βλ. και sto.
- con - sūlo** βουλεύομαι, - sūlui, sultum, - sulēre.
- con - temno** καταφρονῶ, - teo psi, - temptum, - temnēre.
- con - ticesco** ἢ con - tiscisco κατασιωπῶ, ticui, - ticescēre, § 89, 2. Ἐκ τοῦ taceo, § 115, 1 και § 110, 2, α'.
- con - tingo** ἄπτομαι. Βλ. tango, 115, 1, και 3, α'.
- coquo** μαγειρεύω, coxi, coctum, coquēre.
- crebresco** (σύνθητον per - crebresco λαμβάνω ἐπίδοσιν), - brui, - hrescēre. (Ἐκ τοῦ ἐπιθ. creber, § 110, 1).
- credo** πιστεύω - dīdi, - dītum, - dēre. Πρβλ. do.
- crepo** κροτώ, - pui, - pītum, - pāre, § 115, 3, α'.
- cresco** αὐξάνομαι, crēvi, (crēcum), crescēre. (Ἐκ τοῦ creo, § 110, 2, α').
- cubo** κατάκειμαι, cubui, cubītum, cubāre, § 89, 3 και 4.
- cupio**, § 84.
- curro**, § 87, 2, β' και § 100, 1.
- debeo** ὀφείλω. Ὡς tò habeo. (Ἐκ τοῦ de + habeo § 115, 3, α').
- decet**, 99, 2.
- de - cīdo** καταπίπτω. Βλ. ac - cīdo, (cado).
- de - cīdo** ἀποκόπτω. Βλ. caedo.
- de - fendo** ἀποκρούω, fendi, - fensum, - fendēre.
- de - fetiscor** καταπονοῦμαι, - fessus sum, - fessum, - fetisci, § 80. Βλ. fatisco.
- dēgo** διάγω, (dēgi), degēre § 89, 2. (Ἐκ τοῦ de + ago· πρβλ. cogo).
- de - icio** (πρῶφ. de - jicio), καταρρίπτω. Βλ. conicio.
- deleo**, § 78.
- de - līgo** ἐκλέγω, - lēgi, - lectum, - ligēre, § 115, 3. Σημ. 1.

- de - litesco** καὶ delitisco ἀποκορύπτομαι, - litui, - litescere § 89, 2.
 Βλ. lateo, § 110, 2 α' καὶ § 115, 3, α'.
- demo** ἀφαιρῶ, dempsi, demptum, demere. (Ἐκ τοῦ de + emo, como).
- de - scendo** καταβαίνω § 115, 3, α' Βλ. scando.
- de - sipio** μοραίνω, (- sipui), - sipere, § 89, 2, (de + sapio, § 84 καὶ 115, 3, α').
- de - sisto** καθίστημι, - stīti, - sistere. Βλ. sisto.
- de - spicio** καταφρονῶ. Βλ. spicio.
- de - vector** § 81, 2.
- dico**, § 87, 2, γ' καὶ § 84. Σημ. Σύνθετα *ēdīco* προκηρύσσω, *interdīco* ἀπαγορεύω.
- dif - fēro** διασκεδάννυμι, dis - tūli, di - lātum, dif - ferre, § 115, 2, δ'.
- dī - līgo**, ἀγαπῶ, - lēxi, - lectum, ligere (dis + lego, § 115, 2, δ' καὶ 3, γ'. Σημ. 1).
- dī - luce scit** ὑποφώσκει ἡμέρα, - lūxit, - lucescere.
- dī - ribeo** διαχωρίζω. Ὡς τὸ habeo. (Ἐκ τοῦ dis + habeo § 115, 2, δ' καὶ 3, α' καὶ πρβλ. § 23, 2, Σημ.)
- dī - rīgo** διενθύνω, - rēxi, - rectum, - rīgere (dis + rego, 115, 3, α').
- dī - rīmo** χωρίζω, - rēmi, - remtum, - rīmere (dis + emo, § 115, 3, α' πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).
- disco**, § 89, 2.
- dis - plīceo** ἀπαρέσκω (dis + placeo, § 115, 3, α').
- distinguo** διακρίνω. Βλ. stinguo.
- dī - sto** διέχω, ἀπέχω, - stāre, § 89, 2. Βλ. sto.
- dī - vīdo** διαιρῶ, - vīsi, - vīsum, - videre,
- do** δίδωμι, § 89, 4, Σημ. 1 καὶ 2 (ῥίζ. dov -, dā -, dā -).
- do**, - dīdi, dītum, dēre (ῥίζ. de -). Εὐχρηστον μόνον ἐν συνθέσει μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων, ὡς ab - do ἀποκορύπτω, ab - do προσθέτω, con - do κίττω κλπ. Εἰς τινα τοιαῦτα σύνθετα, ὡς τὸ red - do (ἀποδίδωμι), ὑπάρχει καὶ τοῦ προηγουμένου do (= δίδωμι) ἡ ἔννοια § 89, 4, Σημ. 2.
- doceo** διδάσκω, docui, doctum, docere.
- doleo** ἀλγῶ, dolui, (dolitum), dolere.
- domo** § 89, 3.
- duco** ἄγω, duxi, ductum, ducere, § 84 Σημ. καὶ § 87, 2 γ'.

- edo**, § 92.
- edūco** ἐξάγω, dūxi κλπ. Βλ. dūco. (Διακριτέον, edūco, - āvi, - ātum - ere, παιδεύω, ἀνατρέφω).
- egeo** ἐνδέομαι, egui, egēre, § 89, 2.
- eicio** (πρόφ. ejicio, e + iacio), § 115, 3, α'.
- e - licio** ἐξέλκω, ἐξάγω, § 84 καὶ § 115, 3, α'. Βλ. lacio.
- e - lido** ἐκθλίβω (e + laedo, § 115, 3, β').
- e - ligo** ἐκλέγω, - lēgi, - lectum; - ligere, § 115, 3, Σημ. 1. Βλ. lego.
- emineo** ἐξέχω, - nui, - nēre, § 89, 2.
- emo** ἀγοράζω, ēmi, emptum, emēre. (Σύνθετα co - emo, ἀλλὰ red - īmo ἐξαγοράζω, adīmo ἀφαιρῶ, interīmo ἀποκτείνω) § 115, 3, α'.
- e - mungo** ἀπομύττω, (munci, - munctum), - mungere (ῥιζ. mug -, § 86, 2, α' καὶ § 89, 1).
- eo**, § 93 καὶ § 89. 4, Σημ. 1.
- ex - cello** ἐξέχω, προέχω, - cellere, (παθητ. μυθ. ex - celsus), § 89, 2.
- ex - clūdo** ἀποκλείω, § 115, 3, β'. Βλ. claudio.
- ex - cudo** ἐκτοίβω. (cūdi, - cūsium) - cudere.
- ex - cutio** (ex + quatio πρόβλ. § 115, 3, β').
- ex - erceo** ἐξασκῶ. Βλ. arceo καὶ cōerceo.
- ex - īgo** ἀπαιτῶ, ἐκτελῶ, ēgi - actum, - igere (ex + ago, § 115, 3, α').
- ex - īmo** ἐξαίρω, ἐξάγω (ex + emo, § 115, 3, α').
- ex - olesco** ἐπαξάνομαι. Εὐχρηστος μόνον ἢ μετοχή exolētus, ὡς ἐπίθετον (= ἄδρός, τέλειος). Πρόβλ. adolesco,
- ex - olesco** φθίνω, - lēvi, (- lētum), - lescere. Πρόβλ. ad - olesco.
- ex - pergiscor** ἐξεγειρόμαι, - perrectus sum, - perrectum, - pergisci § 80. Βλ. pergo καὶ § 110, 2, α'.
- ex - perior**, πείραν λαμβάνω, - pertus sum - pertum, - periri, § 80 Βλ. comperio.
- ex - sisto** ἐξάνισταμαι. Βλ. consisto.
- ex - sto** ἐξέχω, ὑπάρχω, exstāre. Μετ. μέλλ. exstātūrus.
- ex - timesco** ἐκφοβοῦμαι, - timui, - timescere, § 89, 2. Βλ. timeo καὶ § 110, 2, α'.
- ex - uo** ἀποδύω. Ὡς τὸ tribuo.
- facesso** πράττω, - cessivi, - cessitum, - cessere.

- facio**, § 84 και Σημ. Παθητικόν του τὸ fio, § 97. Ἐν συνθέσει :
- *facio*, - *fēci*, - *fectum*, - *ficēre*, § 115, 3, α' και § 117.
- fallo** σφάλω, *fefelli*, *fallēre*, § 87, 2, β'. (Ἐκ τοῦ *falno*, § 86, 2).
Σουπίνον *deceptum* ἔκ τοῦ *decipēre*.
- farcio** σάπτω, *farsi*, *fartum*, *farcīre*, § 89, 3. Ἐν συνθέσει - *farcio*, - *fersi*, - *fertum*, *fercīre*, § 115, 3, α'.
- fateor** ὁμολογῶ, (*fassus sum*), *fatēri*, § 80. Ἐν συνθέσει - *fiteor*, § 115, 3, α'.
- fatisco** σχίζομαι, καταπονοῦμαι, *faticēre*, § 89, 2 και *fatiscor*, *fatisci*, § 80.
- faveo** εὖνοῶ, *favi*, *fautum*, *favēre*.
- ferio**, § 89, 2.
- fero**, § 96, § 84. Σημ. και § 115, 3. Σημ. 1.
- ferveo** ζέω, *ferbui*, *fervēre*, (και ποιητ. *fervo*, *fervi*, *fervēre*).
Ποβλ. § 89, 3.
- fido**, § 81, 1.
- figo** πηγνύω, *fixi*, *fixum*, *figēre*.
- findo** σχίζω, χωρίζω, *fidī*, *fissum*, *findēre*. (ῥ. *fid* -, § 86, 2, α').
- tingo** πλάττω, *finxi*, *fictum*, *tingēre* (ῥ. *fig* -, § 86, 2, α').
- fiō**, § 97. Βλ. και *facio*.
- flecto** κάμπτω, *flexi*, *flexum*, *flectēre* (ῥ. *flec* -, § 86, 2, β').
- fleo** κλαίω, *flēvi*, *fletum*, *flēre*. Ποβλ. *deleo*.
- fligo** κτυπῶ, *flicxi*, *flictum*, *fligēre* (ῥ. *flig* -, § 87, 2, γ'). Συνήθως, σύνθετον : *affligo* καταβάλλω, *confligo* συγκρούομαι.
- floreo** ἀνθῶ, - *ruī*, - *rēre*, § 89, 2. Ἐκ τούτου *floresco* (ἐξανθῶ) - *scēre*, § 110, 2, α'.
- fluo** ῥέω, *fluxi*, *fluxum*, *fluēre* (ῥ. *flu* - και *flug* -).
- fodio**, § 84 και § 87, 2, α'.
- for**, § 98, 2, δ'.
- fōre**, § 98, 3. Σημ.
- foveo** θάλλω, *fōvi*, *fōtum*, *fovēre*.
- frango** κατάγνυμι, *frēgi*, *fractum*, *frangēre* (ῥ. *frag* -, § 86, 2, α', § 87, 2, α' και § 115, 3, α').
- fremo** γογγίζω, *fremui*, (*fremītum*), *fremēre* (§ 89, 3).
- frendo** συντριβῶ, βρύχω, *fresum* (και *frēssum*), *frendere*.

frico ψήχω, τρίβω, fricui, frictum και fricatum, fricāre, § 89, 3.
frigeo ψυχρός είμι, frigere, § 89, 2. Έκ τούτου frigesco, scere,
 § 110, 2, α΄.

fluor καρποῦμαι, frui. Μτγ. μέλλ. fruiturus. Οί έλλείποντες χρόνοι
 άναπληροῦνται εκ του ᾠ. utor ἢ τῆς φράσεως fructum capere,
 § 80 (ᾠ. fru και frug -).

fugio § 84, § 87, 2, α΄ και § 89, 4, Σημ. 1. Μτγ. μέλλ. fugiturus.
fulcio έρείδω, fulsi, fultum, fulcīre § 89, 3.

fulgeo άστράπτω, fulsi, fulgere, § 89, 2. Έκ τούτου fulgesco άνα-
 λάμπω, - scere, § 110, 2, α΄.

fundo, § 86, 2, α΄.

fungor έπιτελῶ, functus sum, functum, fungi, § 80.

furo § 89, 2.

gaudeo, § 81, 1.

gemo στενάζω, - mui, (mītum), - mēre.

gero φέρω, gessi, gestum, gerere (ᾠ. ges - προβλ. § 23, 2, Σημ.).

gestio γανριῶ, άφίεμαι, gestīre, § 89, 2.

gigno § 86, 3.

gradior βαδιζω, § 80 και 84. Τὸ σουπῖνον gressum άντι gras-
 sum, κατὰ τὰ σύνθετα. Βλ. § 115, 3, α΄.

habeo έχω, - bui, - bitum, - bēre, § 87, 1 § 88, 2 και 89, 4, Σημ. 1.

Έν συνθέσει - hibeo ὡς adhibeo προσφέρω, prohibeo κολύω,
 § 115, 3, α΄.

haereo έχομαί τινος, haesi, (haesum), haerere § 89, 3. Μτγ.
 μελλ. haesurus.

haurio άντλῶ, hausi, haustum, haurire, § 89, 3 (ᾠ. haus - , προβλ.
 § 23, 2 Σημ.).

hisco χάσκω, hiscere, § 89, 2. Έκ του hio, § 110, 2, α΄.

horreo φρίττω, § 89, 2. Έκ τούτου horresco, horruī, horrescere,
 § 110, 2, α΄.

(icio ἢ) **ico** πλήττω, ici, (ictum), icere. Μτγ. μέλλ. icturus. Πα-
 θητ. μτγ. ictus.

- i-gnosco** συγγινώσκω, -gnōvī, -gnōtum, gnoscĕre. Ποβλ. cognosco.
- il-licio** δειλιάζω, -lexi, -lectum, -licĕre, (in + lacio, § 84 καὶ § 115 3, α').
- im-buo** ἐμβάπτω. Ὡς τὸ tribuo.
- im-mīneo** ἐπίκειμαι, im-minĕre, § 89, 2.
- im-pingo** (in + pango). Βλ. com-pingo.
- im-plīco**, § 89, 4, α'.
- in-cendo** ἀνάπτω. Ποβλ. ac-cendo.
- in-cīdo** ἐπίπτω. Ποβλ. ac-cīdo. Βλ. cado.
- in-cīdo** ἐντέμνω. Ποβλ. ac-cīdo. Βλ. caedo.
- in-clūdo** ἐγκλείω. Βλ. con-clūdo καὶ clauīo.
- in-cumbo** κατακλίνομαι, -cubui, -cubitum, cumbĕre. Βλ. ac-cumbo.
- in-cutio** ἐνσεύω. Βλ. con-cutio καὶ quatio.
- in-dīco** κηρύττω, -dīxi κλπ. Βλ. dīco. (Διαχοιτέον indīco, -āvī, -ātum, -āre δηλῶ).
- in-digeo** ἐνδέομαι, -gui, -gĕre, § 89, 2. Βλ. egeo.
- in-dulgeo** χαρίζομαι, -lsi, -lgĕre § 89, 3.
- in-duo** ἐνδύω. Βλ. ex-uo.
- in-fringo** κατάγνυμαι. Βλ. frango, § 115, 3, α'.
- in-gemisco** ἐπιστένω, -mui, -miscĕre. § 89, 2. Βλ. gemo.
- in-gruo** ἐνσκήπτω. Βλ. con-gruo.
- in-icio** πρόφ. in-jicio ἐμβάλλω. Βλ. conicio.
- inquam**, § 98, 2, β'.
- in-sculpo** ἐγγλύφω. Βλ. scalpo.
- in-sto** ἐπίκειμαι, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. instāturus.
- intel-lĕgo** κατανοῶ, -lexi, -lectum, -legĕre § 115, 3, Σημ. I.
- in-tueor** προσβλέπω, tuĕri. Πορκμ. aspĕxi, ἐκ τοῦ aspicio.
- irascor** ὀργίζομαι, irasci, § 80. Πορκμ. suscensui ἐκ τοῦ suscenseo.
- jaceo** κείμαι, jacui, (jacitum) jacĕre. Μτχ. μέλλ. iaciturus.
- jacio**, § 84. Ἐν συνθέσει, -jicio (ἢ -icio) -jeci, -jectum, -jicĕre, ὡς abicio (πρόφ. abjicio), con-icio (πρόφ. conjicio) κλπ., § 115, 3, α'.
- jubeo** κελεύω, jussi, jussum, jubĕre.

jungo, § 89, 1.

juvo, § 86, 4.

labor ὀλισθαίνω, lapsus sum, lapsum, labi, § 80.

laccio ἐρεθίζω, - ssīvi, - ssītum - ssēre, § 89, 3.

lacio, § 84. Ἐν συνθέσει - licio, § 115. 3, α'. Βλ. al - licio, e - licio
καὶ il - licio.

laedo λυμαίνομαι, laesi, laesum, laedēre, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει
- līdo, § 115, 3, β'.

lambo λείχω, - bi, - bītum, - bēre.

langueo ἄτονῶ, - guēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου languesco ἄτονος γί-
γνομαι, - guí, - guescēre, § 110, 2, α'.

lateo λανθάνω, - uí, - tēre, § 89, 2.

lavo λούω, πλύνω, lāvi, lautum καὶ lavātum, lavāre καὶ lavēre.
Ποβλ. § 86, 4. Μέσον labor, lautus sum, lavāri.

lego, § 78, § 89, § 87, 2. § 88 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

libet, § 99, 2.

liceo παλοῦμαι ἐν δημοκρασίᾳ, - cui, - cītum, cītum, cēre, § 89, 2.

liceor ἀγοράζω ἐν δημοκρασίᾳ, - cītus sum, - cēri, § 80.

licet § 99, 2. Μτχ. μέλλ. liciturus.

lingo, λείχω, - nxi, - ngēre.

lino, § 89, 4 καὶ Σημ. 1.

linquo, § 87, 2 α'.

liveo πελιδνός εἰμι, livēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου livesco πελιδνοῦ-
μαι, - scēre, § 110, α'.

loquor, § 80.

luceo φέγγω, luxi, lucēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου lucesco ἐπιλάμπω,
- scēre, § 110, 2, α'.

ludo, § 87, 2, γ'.

lugeo πενθῶ, luxi, lugēre, § 89, 3.

luo ἀποτίνω, lui, luēre. Μτχ. μέλλ. luīturus.

luo λούω, luēre. (Ποβλ. lavo, lavēre). Εὐχρηστον εἰς τὰ σύνθετα
ab - luo ἀποκλύζω, καθαίρω, (- lūi, - lūtum, luēre), diluo δια-
βρέχω κλπ.

madeo ὑγρός εἶμι, - dui, - dēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου *madescō* βρέχομαι, - dui, - descēre, § 110, 2, α'.

maereo εἶμαι τεθλιμμένος, - rēre, § 89, 2.

malo, § 95.

mando μασῶμαι, - ndi, - nsum, ndēre.

maneo μένω, - nsi, (nsum), - nēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. *mansurus*.

mansuesco τιθασσεύομαι. Βλ. *suesco*.

marceo μεμάραμαι, - cēre, § 89, 2.

medeor ἰῶμαι, dēri, § 80 καὶ 89, 2. Ποικμ. *sanāvi*, ἐκ τοῦ *sanare*.

memini, § 98, 1.

mereo ἄξιός τινός εἶμι, - rui, - rītum, - rēre καὶ *mereor*, - rītus sum, - rēri, § 80.

mergo βυθίζω, - rsi, - rsum, rgēre.

metior μετροῶ, *mensus sum*, *mensum*, *metiri*, § 80 καὶ § 89, 3.

meto θεορίζω (*mensum*), *metēre*, 89, 2.

metuo φοβοῦμαι, - tui, - tuēre.

mico, § 89, 2. Σύνθετον *e-mīco* ἐκπηδῶ. Μτχ. μέλλ. *emicaturus*.

mingo οὐρῶ, *minxi*, *minctum* καὶ *mictum*, *mingēre* (ὁ. *mig* - § 89, 1' προβλ. ὁ - μιχ - εἶν).

minuo ἔλλατῶ. Ὡς τὸ *tribuo*.

misceo μείγνυμι, *miscui*, *mixtum* καὶ *mistum*, *miscēre* (ὁ. *mig* - Ἑλλ. μείγ - νυμι καὶ μίσγω).

misereor οἰκτίρω, - rītus sum, - rēri, § 80 καὶ ἀπροσώπως *miseret* (*me*) οἰκτος ἔχει (*me*), *miseritum est*, *miserēre* § 100, 2.

mitto πέμπω, *mīsi*, *missum*, *mittēre*, § 115, 2, β'.

molo μύλλω, ἀλήθω, - lui, - lītum, - lēre.

moneo παραινῶ, - nui, - nītum, - nēre, § 87, 1 καὶ § 88, 2.

mordeo δάκνω, *momordi*, *morsum*, *mordēre*, § 87, 2, β'.

morior, § 84 καὶ § 86. 1. Μτχ. *moriturus*.

moveo κινῶ, *mōvi*, *motum*, *movēre*.

mulceo ψήγω, θέλω, - lsi, - lsum, - lcēre.

mulgeo ἀμέλω, - lsi, - lctum, - lgēre (ὀίξ. *mulg* -, προβλ. ἄ - μέλ - γω).

nanciscor επιτυγχάνω, *nanetus* ἢ *nactus sum*, *nactum*, *nancisci*, § 80.

nascor γεννῶμαι, *nātus sum*, *natum*, *nasci*, § 80 (ὁ. *gna* -

ὄθεν a - gnascor ἐκ τοῦ ad - gnascor, cognātus κλπ. Πρβλ. κασί-
γνη - τος).

neco, § 86, 1, α' καὶ § 89, 4. Σύνθετον e - neco κατακτείνω, ene-
cūi καὶ enecāvi, enectum, enecare.

necto συνδέω, nexi καὶ nexui, nexum, nectere.

neg - lēgo καὶ neg - līgo ἀμελῶ, - lexi, - lectum, - legere § 115, 3,
Σημ. 1.

neo γήθω, nēvi, nētum, nēre. Πρβλ. deleo, (ἀλλὰ ὄριστ. ἐνεστῶτος
γ' πληθ. neunt, ποιητικῶς, κατὰ τὴν γ' συζυγίαν).

nequeo, § 94.

ningit καὶ ninguit νίφει, ninxit, ningere, § 99, 1. Πρβλ. § 24.

niteo λάμπω, στίλβω, - tui, - tēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου nitesco
στιλπνὸς γίγνομαι, - tescere, § 110, 2, α'.

nitōr ἐρείδομαι, nīxus ἢ nīsus sum, nīxum ἢ nīsum, nitī, § 80.

noceo βλάπτω, - cui (- cītum), - cēre.

nolo, § 95.

nosco γινώσκω, novi, notum, noscere (ὁ. gno -, ὄθεν a - gnosco,
co - gnosco κλπ., ὧν τὸ σουπίνον - gnītum. Πρβλ. γι - γνώ - σκω
καὶ nascor).

nubo ὑπανδρεύομαι, nupsi, nuptum, nubere, § 87, 2 γ'. (ὁ. nub -,
πρβλ. νύ - μ - φη).

nuo νεύω. Εὐχρηστον μόνον ἐν συνθέσει, ὡς ab - nuo ἀνανεύω,
ad - nuo ἐπινεύω, - nūi, - nuere.

ob - do ἐπιτίθημι. Βλ. do.

ob - dormisco καταδαρθάνω, - mīvi, - miscere, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α'.

ob - icio (πρὸφ. ob - jicio) προβάλλω. Βλ. ab - icio.

ob - liviscor ἐπιλανθάνομαι, - litus sum, - litum, livisci, § 80.

ob - oedio ὑπακούω, (ob + audio).

ob - sideo πολιορκῶ. Βλ. sedeo.

ob - solesco παλαιοῦμαι, - levi, (- lētum), - lescere. Βλ. exolesco.

ob - sto ἀνθίσταμαι, - stīti, - stāre. Μτχ. μέλλ. obstātūrus.

oc - cīdo καταδύομαι, - cīdi (- cāsūm), - cidere. Βλ. cado.

oc - cīdo φονεύω, - cīdi, - cīsum, - cīdere. Βλ. caedo.

oc - cūlo ἀποκορῶ, - cūlui, - cultum, - culere.

odi, § 98, 1.

of-fendo προσκρούω. Βλ. de-fendo.

oleo ὄζω, -lui, -lēre, § 89, 2.

operio καλύπτω, -perui, -pertum, -perire. Βλ. aperio.

oportet, § 99, 2.

opperior ἀναμένω, -peritus ἢ -pertus sum, -pertum, -periri, § 80.

ordior ἀρχομαι, orsus sum, orsum, ordiri, § 80.

orior ἀνατέλλω, ortus sum, ortum (μετόχ. μέλλ. oritūrus), oriri, § 80 (δ. or-, ὄρ - νυμι). Εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος, τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παρατακτικοῦ καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν κανονικῶς σχηματίζεται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν: orēris, orītur, orīmur, orimini — orērer, orērentur κλπ.

os-tendo δείκνυμι. Ἄνευ ὑπίτου. Βλ. tendo καὶ § 87, 2, β'. Σημ. καὶ § 115, 2, β'. Σημ.

paciscor συντίθεμαι, pactus sum, pactum, pacisci, § 80.

paenitet (me) μεταμέλει μοι, -tuit, -tēre, § 99, 2.

palleo ὄχρός εἰμι, -llui, -llēre § 89, 2. Ἐκ τούτου pallesco ὄχρωϊ, -llui, -llescere, § 110, 2, α'.

pando πετάννυμι, ἀπλώνω, pandi, passum (ἢ pansum), pandere.

pango, § 89, 4, γ' καὶ § 115, 3, α'.

parco φείδομαι, pererci ἢ parsi, parcere, § 87, 2, β'. Σουπῖνον temperatum ἐκ τοῦ temperare.

pareo φαίνομαι, ὑπακούω, -rui, -rēre. Σύνθετον ap-pāreo (ἐπιφαίνομαι). Μτχ. μέλλ. (ap) pariturus.

pario, § 84 καὶ § 87, 2, β'. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος pariturus.

pāscō, § 86, 2, γ'.

pateo ἀναπέπταμαι, -tui, -tēre, § 89, 2.

potior, § 84.

paveo ἐπτόημαι, pavēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου pavesco πτοούμαι, pavescere, § 110, 2, α'.

pecto κενίζω, pexum, pectere.

pellicio ἐφέλκομαι, -lēxi, -lēctum, -licere. Βλ. lacio.

pello ὠθῶ, pepūli, pulsum, pellere § 87, 2, β'.

pendeo κρέμαμαι, pependi, pendere § 89, 2, καὶ 3 καὶ § 87, 2, β'.

pendo ζυγίζω, pependi, pensum, pendere, § 87, 2, β'.

per-cello καταράσσω, καταβάλλω, -cūli, -culsum, -cellere.

per - cutio πατάσσω. Βλ. quatio.

per - do ἀπόλλυμι, - dīdi, - dītum, dēre. Βλ. do.

pergo χωρῶ, διευθύνομαι πρὸς, per - rēxi, per - rectum, pergēre (per + rego).

peto φέρομαι πρὸς, ζητῶ, - tīvi, - tītum, - tēre, § 83. Σημ., § 89, 3 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

piget (me) λυπεῖ (με), (pigūit), pigēre, § 99, 2.

pingo, § 89, 1, β'.

pinso, § 89, 4, γ'.

placeo ἀρέσκω, placui καὶ placitum sum, placitum, placēre. (Ὅς τὸ habeo). Σύνθετα com - placeo, per - placeo· ἀλλὰ dis - plīceo.

plango πλήττω, - nxi, - nctum, - ngēre, (ὁ. plag -, § 89, 1).

plaudo κροτῶ, plausi, plausum, plaudēre.

plecto, § 26, 2, β'.

plīco πτύσσω, (plīcui), plīcātum, plīcāre, § 89, 3. Εὐχρηστον σύνθετον: ap - plīco, explīco, applicāvi καὶ applicui - explīcavi καὶ explīcui κλπ.

pluit ὕει, pluit καὶ (ἀρχαϊκῶς) pluvit, pluēre, § 99, 1.

polleo ἰσχύω, pollēre, § 89, 2.

polliceor ὑπισχοῦμαι, pollicītus sum, pollicītum, pollicēri, § 80.

polluceo ἀποθύω, - lūxi, - luctum, - lucēre, § 89, 3.

polluo μιάνω. Ὅς τὸ tribuo.

pōno ἀποτίθημι, (posīvi καὶ) posui, posītum, ponēre (po + sino).

porricio προσφέρω εἰς τὸν βωμόν, (- reci καὶ) - rēxi, rectum, - ricēre, (por + jicio, ἦτοι jacio, § 115, 3, α').

por - rigo καὶ (κατὰ συγκοπὴν) porgo προτείνω, - rēxi, - rectum, - rigēre, (por + rego, § 115, 3, α').

por - tendo προλέγω. Βλ. tendo καὶ § 87, 2, Σημ.

posco, § 89, 2, α' καὶ § 87, 2, β'. Σουπίνον postulātum ἐκ τοῦ postulare.

pos - sideo κέκθημαι, - sēdi, - sessum, - sidēre. Βλ. sedeo καὶ § 115, 3, α'.

pos - sīdo κτώμαι, καταλαμβάνω, - sēdi, - sessum, - sidēre. Βλ. sido, possum, § 91.

potior κύριος γίνομαι, - titus sum, - tītum, - tiri, § 80.

potō πίνω, potāvi, potum, potāre, § 81, 2, Σημ.

- praebeo** παρέχω. Ὡς τὸ habeo (prae + habeo), § 115, 3, α'.
- prae - dīco** προλέγω, - dixi κλπ. Βλ. dīco. (Διακριτέον, praedīco, - cāvi, - cātum, - cāre διακηρύττω).
- prae - sto** προέχω, - stiti, - stāre. Μτχ. μέλλ. praestātūrus. Βλ. sto.
- prandeo** ἀριστώ, prandi, pransum, prandēre, § 81, 2, Σημ. καὶ § 89, 3.
- prehendo** ἢ prendo δρᾶττομαι, - hendi, - hensum, - hendēre.
- prēmo** πιέζω, pressi, pressum, premēre. Ἐν συνθέσει - prīmo, - pressi κλπ., § 115, 3, α'.
- pro - do** προφέρω, προδίδω. Βλ. do.
- profiscor** ἀπέρχομαι, - fectus sum, - ficisci, § 80.
- prō - flīgo** καταβάλλω, - gāvi, - gātum, - gare. Βλ. καὶ fligo.
- promo** ἐκφέρω, prompsi, promptum, promēre, (pro + ēmo).
- pudet**, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. puditurum.
- pungo**, § 89, 1, β'. Τὰ σύνθετα ἔχουν ἐν τῷ παρακειμένῳ - punxī π. χ. interpungo, interpunxī κλπ.

- quaero** ζητῶ, § 89, 4, Σημ. 1. Ἐν συνθέσει - quīro, § 115, 3, β'.
- quaeso**, § 98, 2, γ'.
- quatio**, § 84. Ἐν συνθέσει - cutio, - cussi, - cussum, - cutēre, ὡς concutio διαταράττω κλπ.
- queo**, § 94.
- queror** μέφομαι, questus sum, queri (ὁ. ques-, προβλ. § 23, 2, Σημ.).
- quiesco** ἡσυχάζω, quievi, (quietum), quiescēre.

- rado** ξέω, rāsi, rasum, radēre, § 87, 2, γ'.
- rapio**, § 84, καὶ § 86, 1, γ'. Ἐν συνθέσει - rīpio, § 115, 3, α'.
- red - do**. Βλ. do.
- re - fello** ἀνασκευάζω, - felli, - fellēre. Σουπῖνον refutātum, ἐκ τοῦ refutāre.
- rēfert** (meā) = ἐνδιαφέρει (μοι), rētulit, rēferre. Βλ. § 132. Σημ. β'.
- rēgo** εὐθύνω, rēxi, rectum, regēre. Ἐν συνθέσει - rīgo, - rēxi, κλπ., § 115, 3, α'.
- re - miniscor** ἀναμνησχομαι, - sci, § 80 καὶ § 89, 1. Οἱ ἐλλείποντες τύποι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ recordāri.

reor λογίζομαι, rātus sum, § 80.

re - pello άπωθώ, reppūli, repulsum, repellere. Βλ. pello.

reperio άνευρίσκω, reppēri, repertum, reperire. Πρβλ. comperio.

rēpo έρω, - psi, (- ptum), - pēre, § 87, 2, γ'.

re - posco άπαιτώ, - poscēre. Βλ. posco και § 89, 2.

resipisco άναφρονώ, - sipui, - sipiscēre. Έκ του sapio· πρβλ.

§ 110, 2, α' και § 115, 3, α'.

re - spondeo άποκρίνομαι, - spondi, sponsum, - spondēre. Βλ. spondeo.

resto ύπολείπομαι, - stīti, - stāre. Βλ. sto.

re - ticesco άποσιωπώ, - ticui, - ticescēre, § 89, 2. Έκ του taceo,

§ 110, 2, α' και § 115, 3, α'.

re - vertor, § 81, 2.

re - vivisco άναζώ, - vixi, - viviscēre. Έκ του vivo, § 110, 2, α'.

rideo, § 89, 3 και § 115, 2, β'.

rigeo όιγώ, - gūi, - gēre.

rōdo τρώγω, rōsi, rōsum, rodēre, § 87, 2, γ'.

rudo, § 89, 3.

rumpo όήγνυμι, rūpi, ruptum, rumpere.

ruo καταρρίπτω, καταφέρομαι, άνασκαλείώ, § 89, 4, Σημ. 1 (μετοχ. μέλλ. ruitūrus). Βλ. και con - gruo, in - gruo.

saepio (ήττον όρθώς sepio) περιφράττω, saepsi, saeptum, saepire, § 89, 3.

salio άλλομαι, salui, (saltum), salire. Έν συνθέσει - silio, - silui, (- sultum), - silire, § 115, 3, α'.

salvēre, § 98, 3.

sancio κυρώ, sanxi, sanctum, sancire, § 89, 3.

sapio, § 84, και § 89, 2. Έν συνθέσει - sipio, (sipui), - sipere, § 89, 2 και § 115, 3, α'. Βλ. και resipisco.

sarcio έπισκευάζω, sarsi, sartum, sarcire, § 89, 3.

scalpo σκαλίζω, γλύφω, - psi, ptum, - pēre, § 87, 2, γ'.

scando, § 88, 1, β'. Έν συνθέσει - scendo, ώς descendo καταβαίνω κλπ., § 115, 3, α'.

scindo σχίζω, scīdi, scissum, scindere, (διζ. scid -, § 86, 2, α').

scio οἶδα, (scīvi καὶ scii, scītum), scire. Ἐκ τούτου scīscō πυνθάνομαι, scīvi, scītum, sciscēre, § 110, 2, α'.

scribo γράφω, scripsi, scriptum, scribēre, § 87, 2, γ'.

sculpo γλύφω. Ὡς τὸ scalpo.

seco, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. secatūrus.

sēdeo κάθημαι, sēdi, sēssum, sedēre, § 89, 2. Ἐν συνθέσει - sīdeo, - sēdi, - sessum, - sidēre· ἀλλὰ circum - sedeo, super - sedeo, § 115, 3, α' καὶ Σημ. 2.

senesco, § 86, 2, γ'.

sentio αἰσθάνομαι, sensi, sensum, sentire, § 89, 3.

sepelio θάπτω, - pelīvi, - pultum, - pelire.

sequor ἔπομαι, secūtus sum, secūtum, sequi, § 80.

sero, § 89, 4, Σημ. 1. Ἐν τοῖς συνθέτοις τὸ σουπῖνον - sītum, § 115, 3, α'.

sero εἶρω, (serui), sertum, serēre.

serpo ἔρπω, - psi, - pēre, § 89, 2 καὶ 87, 2, γ'.

sīdo καθίζω, sēdi, sessum, sidēre.

sileo σιωπῶ, silui, silēre, § 89, 2.

sino, § 89, 4, Σημ. 1.

sisto ἴστημι, stīti (ἢ stēti), stātum, sistēre (si - sto, § 86, 3).

Τὰ σύνθετα absisto, desisto κλπ. ἀνευ ὑπτιίου.

soleo, § 81, 1.

solvo λύω, solvi, solūtum, solvēre.

sono ἤχῶ, - nui, - nāre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. sonaturus.

sorbeo ὄσφῶ, - bui, - bēre, § 89, 2.

sordeo ὀσπῶ, - dui, - dēre, § 89, 2.

spargo πάσσω, διασκορπίζω, - rsi, - rsum, - rgēre. Ἐν συνθέσει - spergo, § 115, 3, α'.

specio, § 84. Εὐχρηστον ἐν συνθέσει - spicio, - spēxi, - spectum, - spicēre, § 115, 3, α'.

sperno καταφρονῶ, sprēvi, sprētum, spernēre.

splendeo λάμπω, - dūi, - dēre.

spondeo ἐγγυῶμαι, sponondi, sponsum, spondēre, § 87, 2, β' καὶ § 89, 3.

spuo πτύω. Ὡς τὸ tribuo.

squaleo αὐχμῶ, - lēre, § 89, 1.

- statuo** ἰδρύω. Ὡς τὸ tribuo. Ἐν συνθέσει -stituo, § 115, 3, α'.
- sterno** στορνέω, strāvi, strātum, sternere.
- sternuo** πτόρνυμαι, -nuī, -nuere, § 89, 2.
- stinguo**. Συνήθως σύνθετον ex -stinguo σβέννυμι, -stinxi -stinctum, -stinguere. Τὰ σύνθετα di -stinguo διασιτέλλω, in -stinguo κεντρίζω, inter -stinguo διασιτίζω, προσέρονται ἔξ ἑτέρου stinguo = κεντῶ.
- sto** ἴσταμαι, stēti, (stātum, ἀλλὰ stāurus), stāre, § 100, 2.
- strepo**, § 89, 3.
- strideo** τρίζω, -di, -dēre καὶ strido, -dēre, § 99, 2 καὶ 3.
- stringo** σφίγγω, strinxi, strictum, stringere.
- struo** σωρεύω, strūxi, structum, struere.
- studeo** σπουδάζω, -duī, -dēre, § 89, 2.
- stupeo** ἔκθαμβός εἰμι, -puī, -pēre, § 89, 2.
- suādeo** πείθω, suāsi, suāsum, suādere, § 89, 3.
- suēscō** ἐθίζομαι, suēvi, suētum, suescere.
- sugo** μυζῶ, sūxi, suctum, sugere.
- sum**, § 77 καὶ 100, 2.
- sūmo** λαμβάνω, sumpsi, sumptum, sumere. (Ἐκ τοῦ subs + ἔμο).
- suo** ῥάπτω. Ὡς τὸ tribuo.
- surgo** ὀρθῶ, ἐγείρομαι, surrēxi, surrectum, surgere. (Ἐκ τοῦ sub + rēgo). Καὶ subrīgo.
- tabeo** τήζομαι, -bēre, § 89, 2.
- taceo** σιωπῶ, tacui, tacere. Μτχ. μέλλ. tacitūrus. Ἡ παθητ. μετοχή tacitus, ἐπίθετον = σιωπηλός, § 81, 2, Σημ. Ἐν συνθέσει -ticeo, -ticui, -ticere, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Βλ. καὶ con -ticesco.
- taedet** (me) σικχαίνομαι, taeduit ἢ (per) taesum est, taedere. § 99, 2 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.
- tango**, § 86, 2, α'. Ἐν συνθέσει tingo, ὡς at -tingo ἐφάπτομαι, -tīgi, -tactum, -tingere, § 115, 3, α'.
- tēgo** στέγω, tēxi, tectum, tegere.
- temno** καταφρονῶ, tempsi, temptum, temnere.
- tendo**, § 87, 2, β' καὶ Σημ. Σύνθετον at -tendo προσέχω, -tēdi, -tentum, -tendere.
- teneo** κρατῶ, tenui, (tentum), tenere. Ἐν συνθέσει -tīneo, -tinui,

- tentum, tinēre, § 115, 2, β' και 3, α'. Τοῦ συνθέτου *sustineo* ὑπομένω σουπῖνον *sustentatum*, ἐκ τοῦ *sustentare*.
- tepeo** χλιαρός εἶμι, - pēre § 89, 2. Ἐκ τοῦ *tepesco* χλιαίνομαι, - pui, - pescēre, § 110, 2, α'.
- tergeo** και σπανίως *tergo* σμήχω, *tersi*, *tersum*, *tergēre* (και *tergēre*). Προβλ. § 89, 3.
- tĕro** τρίβω, *trīvi*, *tritum*, *terĕre*.
- terreo** φοβῶ. Ὡς τὸ *habeo*.
- texo** ὑφαίνω, - xui - xtum, - xĕre.
- timeo** φοβοῦμαι, - mui, - mēre, § 89, 2.
- tingo** ἢ *tinguo* βρέχω, βάπτω, (προβλ. τέγγω), - nxi, - nctum, - ngĕre
- tollo** αἴρω, (sus - tūli, sub - latum), *tollĕre*. Προβλ. *fero* § 115, 2, β'.
- tondeo** κείρω, *totondi*, *tonsum*, *tondĕre*, § 87, 2, β' και § 89, 3.
- tono** βροντῶ, - nuī, (- nĭtum), - nāre, § 89, 3.
- torpeo** ναρκῶ, - pĕre, § 86, 2. Ἐκ τοῦτου *torpesco* (ναρκοῦμαι), - pui, - pescēre, § 110, 2, α'.
- torqueo** στρέφω, *torsi*, *tortum*, *torquĕre*, § 89, 3.
- torreo** ξηραίνω, *torruī*, *tostum*, *torrĕre*.
- trado** προδίδω, - dīdi, - dĭtum, - dĕre. Βλ. *do*.
- trāho** ἔλκω, *traxi*, *tractum*, *trahĕre*.
- tremo** τρέμω, - mui, - mēre, § 89, 2.
- tribuo** ἀπονέμω, *tribui*, *tribūtum*, *tribuĕre*, § 74, 3, γ' και § 89, 4, Σημ. 1.
- trūdo** ὠθῶ, *trūsi*, *trūsum*, *trudĕre*, § 87, 2, γ'.
- tueor** τηρῶ, *tuĕri*, § 80. Προσμ. *tuitus sum*.
- tumeo** οἰδῶ, (- mui), - mēre, § 89, 2. Ἐκ τοῦτου *tumesco* (ὀγκοῦμαι), - mui, - mescĕre, § 110, 2, α'.
- tundo** κρούω, *tutūdi*, *tūsum*, *tundĕre*, § 87, 2, β'.
- turgeo** οἰδῶ, - rgĕre, § 89, 2.
- ulciscor** τιμωροῦμαι τινα, *ultus sum*, *ultum*, *ulcisci*, § 80.
- unguo** ἢ *ungo* ἀλείφω, *unxi*, *unctum*, *unguĕre*, § 87, §, 2, γ'.
- urgeo** ἢ *urgueo* ὠθῶ, - ursi, - gĕre, § 89, 2.
- uro** καίω, *ussi*, *ustum*, *urĕre* (ὀίζ. - us, ἐκ τῆς *eus* - Ἑλλ. εὔω' προβλ. § 23, 2, Σημ.).
- utor** χρῶμαι, *usus sum*, *usum*, *uti*, § 80.

- vado** βαίνω, (*vāsi, vāsum*), *vadēre*, § 87, 2, γ'.
- valeo** ὑγιαίνω, *valui, valēre*. Μτχ. μέλλ. *valiturus*.
- veho** ὀχῶ, *vexi, vectum, vehēre*.
- vello** τίλλω, ἀνασπῶ, *velli, vulsum, vellēre*, § 88, 1.
- vendo** πωλῶ, - *dīdi, - dītum, - dēre*. Ἐκ τοῦ *venum*, αἰτιατικῆς τοῦ ἀρχοῦτου εἰς ἄλλην πτώσιν ὀνόματος *venus* (= πώλησις), καὶ *do*. Παθητ. *veneo*.
- veneo** παλοῦμαι, (*venīvi ἢ venīi, venītum*), *venīre*. (Ἐκ τοῦ *venum* + *eo*. Βλ. προηγούμενον, § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1).
- venio**, § 89, 3.
- vereor**, § 80.
- vergo** κλίνω πρὸς τι, *versī, vergēre*, § 89, 2.
- verro** σαρωῶ, (*versum*), *verrēre*.
- verto** στρέφω, *verti, versum, vertēre*.
- vescor** ἐσθίω, *vesci* § 80 καὶ § 89, 2. Προκμ. *ēdi, ēk* τοῦ *edo*.
- veto** ἀπαγορεύω, § 89, 4, Σημ. 1.
- video** ὁρῶ, *vīdi, vīsum, vidēre*, § 89, 3.
- vieo** δέω, πλέκω, *viētum, - ēre*, § 89, 2.
- vigeo** ἀκμάζω, - *gui, - gēre*, § 89, 2. Ἐκ τούτου *vigesco* ἀναθάλλω, - *gui, - gescēre*, § 110, 2, α'.
- vincio** δέω, *vinxi, vinctum, vincire*, § 89, 3.
- vinco** νικῶ, *vīci, victum, vincēre*, § 86, 2.
- vireo** χλωρός εἶμι, - *rēre*, § 89, 2. Ἐκ τούτου *viresco* χλοάζω, - *ruī, - rescēre*, § 110, 2, α'.
- viso** ἐπισκέπτομαι, (*visi*), *visēre*, § 89, 2. Βλ. *video*.
- vivo** ζῶ, *vīxi, vivēre*. Μτχ. μέλλ. *victūrnus*, § 100, 1.
- volo**, § 95.
- volvo** ἐλίττω, *volvi, volūtum, volvēre*.
- vomo** ἐμῶ, - *muī, - mītum, - mēre*.
- vov eo** εὐχομαι, τάζω, *vōvi, vōtum, vovēre*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

121. ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

1. Ἐν τῇ χρονολογήσει ἱστορικῶν γεγονότων χρονικὴν ἀφετηρίαν εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης (ab urbe condita = ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ πόλις, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 753 π. Χ.). Κανονικῶς ὅμως ἕκαστον ἔτος καθόριζον διὰ μόνων τῶν ὀνομάτων τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους τούτου (M. Messāla et M. Pisōne consulibus = ὑπατευόντων τοῦ Μ.Μ. καὶ τοῦ Μ. Ρ.), σπανιώτερον δὲ προσέθετον καὶ τὸν ἀριθμὸν, τὸν ὁποῖον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ Ῥώμη. (Anno guingentesimo quinquagesimo primo ab urbe condita, P. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus, bellum cum rege Philippo initum est).

2. Ἦρχιζε δὲ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔτος παλαιότερον μὲν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, βραδύτερον δὲ (ἦτοι ἀπὸ τῶν μέσων τῆς δευτέρας π. Χ. ἑκατονταετηρίδος) ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου, καθ' ὃν μῆνα ἐγένετο ἕκτοτε καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἐνιαυσίων ἀρχόντων (ὑπάτων, πραιτόρων κλπ.).

Διηρεῖτο δὲ τὸ ἔτος, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν νῦν, εἰς 12 μῆνας, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀρχῆθεν ἦσαν τὰ ἑξῆς: 1ος Martius, 2ος Aprilis, 3ος Maius, 4ος Junius, 5ος Quintilis, 6ος Sextilis, 7ος September, 8ος Octōber, 9ος November, 10ος December, 11ος Januarius, 12ος Februarius.

Τὰ ὀνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν (κυρίως ἐπίθετα, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων ὑπονοεῖται τὸ ὄνομα mensis = μῆν) παρέμειναν καὶ ἀφοῦ μετετοπίσθη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους, μόνον δὲ δύο ἐξ αὐτῶν τὰ ὀνόματα μετεβλήθησαν κατόπιν κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, ἦτοι τοῦ Quintilis διὰ τοῦ Julius, εἰς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ τοῦ Sextilis διὰ τοῦ Augustus, εἰς τιμὴν τοῦ Ὀκταβίου **Αὐγούστου**. Σταθερώτερον δὲ καθωρίσθησαν τὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (ἐξ οὗ τὸ **Ἰουλιανὸν** ἡμερολόγιον).

3. Τῶν δὲ ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὁ καθορισμὸς κατὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον δὲν ἐγίνετο, ὅπως νῦν παρ' ἡμῖν, δι' ἀπλῆς ἀριθμώσεως ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἡμέρας καὶ ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ ἰδιόρρυθμον ὄλως τρόπον, τὸν ἐξῆς:

Τρεῖς ὥρισμέναί τοῦ μηνὸς ἡμέραι, ἔχουσαι ἴδιον ἐκάστη ὄνομα (Calendae Καλάνδαι, Nonae Νῶναι, Idus Εἰδοί, § 31), ἐλογίζοντο κύριαι, καὶ αὗται ἐχρησίμευον ὡς βάσις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ μηνός. Καὶ Calendae μὲν ἦτο ἡ πρώτη τοῦ μηνός, Nonae δὲ ἡ 5ῃ καὶ Idus ἡ 13ῃ, ἐξαιρέσει τῶν μηνῶν Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου, τῶν ὁποίων Nonae ἦσαν ἡ 7ῃ καὶ Idus ἡ 15ῃ τοῦ μηνός. Μετὰ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν συνήπτετο τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μηνός ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῶν κατὰ γένος θηλυκόν, ὡς Calendae Januariae = ἡ πρώτη Ἰανουαρίου, Calendis Januariis (ἀφαιρ.) = τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου κ.ο.κ.

Ὁ δὲ καθορισμὸς μιᾶς ἐκάστης τῶν λοιπῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός ἐγίνετο πάντοτε **ὀπισθοχωρητικῶς**. Καὶ ἡ μὲν προηγουμένη μιᾶς τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων ἡμερῶν ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ἐπιρρημάτος *pridie* (= τῇ προτεραία) συναπτομένου μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκείας ἐκάστοτε ἐκ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ὡς *pridie Calendas Maias* = τῇ προτεραία τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου (ἦτοι τῇ 30ῇ Ἀπριλίου), *pridie Nonas Junias* = τῇ προτεραία τῶν Νωνῶν τοῦ Ἰουνίου (ἦτοι τῇ 4ῃ Ἰουνίου), *pridie Idus Octobres* = τῇ προτεραία τῶν Εἰδῶν τοῦ Ὀκτωβρίου (ἦτοι τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου) κ.ο.κ.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἡμερῶν ἐκάστη ἐδηλοῦτο δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως *ante* (= πρὸ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς πρῶτον τοῦ ὀνόματος *dies* μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ τοῦ δηλοῦντος τὴν τάξιν τῆς ὀριζομένης ἡμέρας πρὸ τῶν ἐπομένων Νωνῶν ἢ Εἰδῶν τοῦ τρέχοντος μηνός ἢ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου, καὶ δεύτερον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος μιᾶς τῶν κυρίων ἡμερῶν τούτου, ὡς *ante diem quartum Nonas Februarias* (τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν τοῦ Φεβρουαρίου), *ante diem decimum Calendas Maias* (= τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου) κ.ο.κ.

Πρόδηλον νῦν, ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τοιοῦτόν τινα χρονικὸν ὄρισμόν, δυνάμεθα νὰ εὐρίσκωμεν δι' ἀφαιρέσεως. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀριθμοῦντες κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον συνυπελόγιζον καὶ τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν

Νωνῶν ἢ Εἰδῶν ἢ Καλανδῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὀπισθοχωρητικῶς ὄριζον τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν, διὰ τοῦτο πρέπει, ἂν μὲν ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Νωνῶν ἢ τῶν Εἰδῶν, νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν δεικνύοντα τὴν ἡμερομηνίαν τούτων καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιροῦμεν, ἂν δὲ ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου μηνός, νὰ προσθέτωμεν δύο μονάδας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ καθοριζομένη ἡμέρα, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ κάμνωμεν τὴν ἀφαίρεσιν. Οὕτω ἡ ante diem quartum Nonas Februarias εἶναι ἡ 2α Φεβρουαρίου (Nonae Februariarum ἢ 5, προσθέτοντες λοιπὸν 1 εἰς τὸ 5 καὶ ἀφαιροῦντες 4, ἔχομεν 2), ἡ δὲ ante diem decimum Calendas Maias εἶναι ἡ 22α Ἀπριλίου. (Ὁ Ἀπρίλιος ἔχει 30, προσθέτοντες δὲ εἰς ταύτας 2 καὶ ἀπὸ τὸ ἀθροισμα 32 ἀφαιροῦντες τὸ 10 ἔχομεν 22).

Σημείωσις. Αἱ ὡς ἄνω φράσεις ὀρισμοῦ τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός εἶναι συντακτικῶς σόλοιχοι. Τὸ συντακτικῶς κανονικὸν εἶναι die quatro ante Nonas Februarias — die decimo ante Calendas Maias κ. τ. τ. Λαμβάνονται δὲ αἱ φράσεις αἱ δηλοῦσαι ἡμερομηνίαν ὡς μία ἔννοια καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ προτάσεται αὐτῶν ὀλοκλήρων ἢ πρόθεσις in ἢ ad ἢ ex, ὡς: Caedem optimatum contulerat Catilina in ante diem V. Cal. Novembres — Supplicatio indicta est ex ante diem V. Idus Octobres. — In Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

122. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

1. Ὀνομάτων προσώπων

Ἐκάστου Ῥωμαίου τὸ ὄνομα κανονικῶς ἦτο τριπλοῦν, ἦτοι συνίστατο ἐκ τοῦ προωνυμίου (praenōmen), τοῦ ὀνόματος (nomen) καὶ τοῦ ἐπωνυμίου (cognōmen), ὡς π. χ. Marcus Tullius Cícero. Τοῦ προωνυμίου ἐγράφετο συνήθως μόνον τὸ πρῶτον γράμμα ἢ τὰ πρῶτα γράμματα. Οὕτω

A. = Aulus	L. = Lucius	Q. ἢ Qu. = Quintus
App. = Appius	M. = Marcus	S. ἢ Sex. = Sextus
D. ἢ G. = Gaius	M. = Manius	Ser. = Servius
Cn. ἢ Gn. = Gnaeus	Mam. = Mamercus	Sp. = Spurius
D. = Decimus	N. ἢ Num. = Numerius	T. = Titus
K. = Kaeso	P. = Publius	Ti. ἢ Tib. = Tiberius

2. Ὀνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν κ.τ.τ.

aed. = aedīlis.

cand. = candidātus.

cos. = consul.

coss. = consules.

D. = Divus.

des. = designātus.

E.Q.R. = eques Romanus.

Ictus = iuris consultus.

in.p. = imperator.

leg. = legatus.

O. M. = optimus maximus.

p. = populus.

p. c. = patres conscripti.

pl. = plebs.

- P. M. ἢ Pont. Max. = pontifex maximus.
 pr. = praetor.
 P. R. = populus Romanus.
 praef. = praefectus.
 proc. = proconsul.
 Q. D. B. V. = quod deus bene vertat.
 Q. F. F. Q. S. = quod felix faustumque sit.
 Quir. = Quirites.
 Resp. = respublica.
 S. C. ἢ SCtum = senatus consultum.
 S. P. Q. R. = senatus populusque romanus.
 tr. = tribunus.
 tr. pl. = tribūnus plebis.

3. Χρονολογιῶν

(Βλ. πρὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου § 121).

- a. d. = ante diem.
 a. u. c. = ab urbe condita.
 C. ἢ Cal. = Calendae.
 Id. = Idus.
 N. = Nonae.

4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων

- d. d. (d) = dono dedit (dicavit).
 D. M. (S) = Dis Manibus (sacrum).
 d. s. = de suo.
 d. s. p. p. = de sua pecunia posuit.
 f. = filius ἢ filia.
 f. c. ἢ fac. cur. = faciendum curavit.
 g. p. r. f. = genio populi romani feliciter.
 h. s. e. = hic situs (ἢ sita) est.
 l. = libertus ἢ liberta.
 n. = nepos.
 pr. = pronēpos.
 (p.) v. a. = (pius) vixit annos.
 s. t. t. l. = sit tibi terra lēvis.

5. Ἐν ἐπιστολαῖς

s. v. b. e. e. v. = si vales, bene est ; ego valeo.

s. d. (ἢ s. p. d.) = salutem dicit (ἢ salutem plurimam dicit

6. Ἐν βιβλίοις

cf. = confer.

i. e. = id est.

l. c. = loco citato.

l. l. = loco laudato.

l. s. = loco sigilli

mss. = manuscripti.

scil. = scilicet.

sp. = sequens.

Επισημαίνεται ότι η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, η οποία έγινε με τη βοήθεια του λογισμικού SPSS, έδειξε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη, καθώς βοηθάει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, στην βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και στην προώθηση της μάθησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη, καθώς βοηθάει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, στην βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και στην προώθηση της μάθησης.

Επισημαίνεται ότι η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας, η οποία έγινε με τη βοήθεια του λογισμικού SPSS, έδειξε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη, καθώς βοηθάει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, στην βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και στην προώθηση της μάθησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη, καθώς βοηθάει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, στην βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και στην προώθηση της μάθησης.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΝΟΜΙΚΑΤΗΥΣ

ΣΗΣΩΑΤ ΣΗΚΙΝΤΑΛ

Mina Kiprou

ΜΕΡΟΣ Α'

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

123. Ἡ σύνταξις τῶν λέξεων (constructio dictiōnum ἢ structūra) ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς πολλὰ εἶναι ἢ αὐτὴ ἢ παρομοία πρὸς τὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἐξετάζονται προπάντων τὰ διάφορα καὶ ἰδιάζοντα ἐν τῇ συντάξει τῆς λατινικῆς γλώσσῃς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΩΝ

124. Ὡς ὑποκείμενον (subiectum) προτάσεως σπανίως τίθεται ἐν τῇ λατινικῇ ὄνομα ἐπίθετον καὶ ἰδίως μετοχή, (διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐν αὐτῇ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον νὰ οὐσιαστικοποιῇ ταῦτα): **beatī sunt possidentes** μακάριοι (εἰσιν) οἱ κατέχοντες.

Ἐντὶ δὲ μετοχῆς τίθεται συνήθως ὡς ὑποκείμενον ἀναφορικῆ πρότασις: **divitissimus est (is), qui paucis contentus est** πλουσιωτάτος ἐστίν ὁ ὀλίγοις ἀρκούμενος. (Πρὸβλ, νεοελλην. ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἢ ἐκεῖνος πού).

125. Ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον (praedicatum) τίθεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ κατὰ γενικὴν (κτητικὴν, κλπ.) ὡς **horti sunt Caesaris** οἱ κήποι εἰσι τοῦ Καίσαρος. Ἄλλ' ἐν αὐτῇ ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον τίθεται καὶ κατὰ δοτικὴν πρὸς δήλωσιν σκοποῦ καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν πρὸς δήλωσιν καταστάσεως ἢ ιδιοτητος: **Themistoclis consilium salūti fuit** τοῦ Θεμιστοκλέους ἡ βουλή (εἰς σωτηρίαν ἐγένετο) σωτηρία ὑπῆρξεν **bono animo** (ἀφαιρ.) sum ἔχω θάρρος, θαρρῶ. **Britanni sunt capillo promisso** οἱ Βρεταννοὶ καθειμένην τὴν κόμην ἔχουσι.

126. Τοῦ ὀνόματος τοῦ τε συνδεδεικτοῦ (copula) καὶ τοῦ κατηγορηματικοῦ (verbum finitum) ἢ συμφωνία πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐν γένει γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. Ἄλλ' εἰς τὴν λατινικὴν δὲν ὑπόρχεαι σύνταξις, οἷα ἡ λεγομένη **Ἄττικὴ σύνταξις** τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

127. Τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, τῆς γενικῆς, τῆς δοτικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἢ σημασία καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν γένει ὅποια καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

128. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ἡ πῶσις, διὰ τῆς ὁποίας δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν

1) **πόθεν**; (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιόν; κλπ.), ἥτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ πρῶτον τὴν ἀφετηρίαν ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου: **venit Romā** ἔρχεται ἐκ Ῥώμης (Ablativus separativus, ἥτοι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, κυρίως ἀφαιρετικὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (πρβλ. Θέτις ἀνέδου **πολιῆς ἀλός**).

2) **μετὰ τίνος**; (με ποιόν; με τί; πῶς;), ἥτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ δεύτερον τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνοδεύει τὸ ἀντικείμενον κατὰ τινὰ ἐνεργείαν του: **decem navibus Romam rediit** με δέκα ναῦς εἰς τὴν Ῥώμην ἐπέστρεψεν (Ablativus sociativus, ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς πρβλ. κατέπλευσεν εἰς Πάρον **ναυσὶν εἴκοσιν**).

Ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προῆλθεν ἡ **ablativus instrumentalis**, ἥτοι ἡ ὀργανικὴ ἀφαιρετικὴ, (ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς): **secūri** (ἀφαιρ.) **hostem percussit** διὰ πελέκως τὸν ἐχθρὸν ἐπληξε (πρβλ. τὴν θύραν **τῇ βακτηρίᾳ** ἔκρουε).

Σημείωσις. Ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς συνοδείας τίθεται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς **cum** μετ' ἀφαιρετικῆς, ἰδίᾳ ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη δὲν ἔχη ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν: **cum exercitu profectus est** ἀπῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Ἀντὶ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς, ὅταν τὸ δι' οὗ ἐνεργεῖ τίς τι εἶναι πρόσωπον, τίθεται ἡ **per** μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ (ἀφαιρετικὴ) **operā** ἢ **auxiliō** μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου: **per servum certior factus est** ἐπληροφορήθη διὰ τοῦ δούλου. **Ciceronis operā** **respublica conservata est** διὰ τοῦ Κικέρωνος διεσώθη ἡ πολιτεία. Οὕτω καὶ **operā meā, nostrā** — **operā tuā, vestrā** κ.τ.τ. ἀντὶ **per me, per nos, per te** κλπ.

3) **ποῦ**; ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸν **τόπον** ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου: **Babylōne mortuus est** ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι. (Ablativus locativus, **τοπικὴ ἀφαιρετικὴ** ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· πρβλ. πατὴρ αὐτόθι μίμνει **ἀγορῶ**).

Σημείωσις. Ὡς τοπικὴ πῶσις λαμβάνεται εἰς ὀρισμένες περιπτώσεις καὶ ἡ (ἐνικὴ) γενική. (Βλ. κατωτέρω).

Χρῆσις ἐκάστης τῶν πῶσεων

1. Ἡ ΓΕΝΙΚΗ

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων

129. 1) Ἡ γενικὴ **κτητικὴ** (genetivus possessivus) ἐν τῇ Λατινικῇ μετὰ τινῶν ὀνομάτων, ὡς *nomen, vox, virtus* κ. ἄ., ἔχει τὴν ἔννοιαν παραθέσεως ἢ ἐπεξηγήσεως: *nomen regis in odio fuit Romanis* (τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἦτοι) τὸ ὄνομα **βασιλεὺς** μισητὸν ἐγένετο τοῖς Ῥωμαίοις. (Genetivus explicativus ἢ epxegeticus).

Σημείωσις. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (*mei, tui, nostri* κλπ. § 56) ὡς κτητικῆς, χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἀντίστοιχοι κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Οὕτω λέγεται π. χ. *nulla epistula tua* (οὐχὶ *tui*) οὐδεμία ἐπιστολὴ σου. Ἐν ὅμως ὑπάρχει καὶ κατὰ παράθεσιν ἢ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον νοεῖται ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οὗτος ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν μετὰ **consulis operā** δι' ἐμοῦ τοῦ ὑπάτου· (πρβλ. § 128, 2, Σημ.).

2) Ὡς γενικὴ **διαιρετικὴ** (genetivus partitivus) λαμβάνεται ὅλως ἰδιορρόθμως ἐν τῇ Λατινικῇ πρὸς τοὺς ἄλλοις ἢ ἐνικὴ γενικὴ ὀνόματος οὐσιαστικῶ ἢ τοῦ οὐδέτερου **δευτεροκλίτου** ἐπιθέτου οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον, καίτοι ταῦτα δὲν σημαίνουν διηρημένον τι ὅλον ἢ ποσόν. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται:

α) τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν ποσοῦ σηματικῶν, καθὼς καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων ἀντωνυμιῶν, οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον κατὰ πῶσιν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν ἐκφερομένην ἄνευ προθέσεως ὡς *multum, plus, plurimum, nimium — paulum, minus, minimum — tantum, quantum — hoc, id, idem, quod, quid, aliquid, nihil* κλπ. Π. χ. *multum labōris* πολὺς μόχθος, *virtus nihil expēdit praemii* ἢ ἀρετὴ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἀπαιτεῖ, *quid novi? nihil novi* τί νέον; οὐδὲν νέον;

Σημείωσις. Ἐάν ἡ ὅλη ἐκφρασις ἀποτελῇ ἐμπρόθετον ἢ ἂν τὸ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ἢ ἀντωνυμίας ἐπακολουθοῦν ἐπίθετον εἶναι τριτόκλιτον, τότε δὲν γίνεται γοῆσις γενικῆς διαιρετικῆς, ἀλλ' ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Οὕτω (tantum audaciae τσαούτη τόλμη, ἀλλὰ) **ad tantam** audacia'm εἰς τσαούτην τόλμη, (aliquid boni ἀγαθόν τι, ἀλλὰ) aliquid **memorable** ἀξιωμαζόμενον τι (καὶ οὐχὶ aliquid **memorabilis**, γεν.).

β) τὰ ποσοτικά ἐπιρρηματα **satis, nimis, parum**. Π. γ. ea amicitia non **satis** habet **firmitatis** ἡ φιλία αὕτη δὲν ἔχει ἰκανὴν σταθερότητα.

3) α) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (genetivus objectivus) συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ πολλὰ ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὡσαύτως μετὰ τῆς αὐτῆς γενικῆς. Ἰδιαιτέρας σημειώσεως ἀξίον εἶναι τὸ ἐπίθετον **certior** (συγκριτικὸν τοῦ certus βέβαιος, ἀσφαλῆς), συντασσόμενον καὶ αὐτὸ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς εἰς τὰς φράσεις **certior fio alicuius rei** πληροφοροῦμαι περὶ τινος καὶ **certiorem** facio aliquem **alicuius rei** πληροφοροῦ τινά περὶ τινος.

β) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλαὶ μετοχαὶ ἐνεστώτος ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων συντασσόμενων μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν αἴται λαμβάνονται ὡς ἐπίθετα καὶ δηλοῦν διαρκῆ τινα ἰδιότητα: (amo **patriam**, ἀλλὰ) **amans patriae** = φιλόπατρις, (appeto **laudem**, ἀλλὰ) **appetens laudis** φιλόδοξος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. οἰωνῶν σάφα εἰδῶς κ.τ.τ.).

β') Μετὰ ῥημάτων

130. Ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν ἐν τῇ Λατινικῇ δέχονται μόνον τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (meminī § 98, 1, **reminiscor, obliviscor**, κλπ.) καὶ τὰ ἀναμνηστικά (**admoneo, commoneo**, κλπ.), τὰ ὁποῖα, ὅταν εἶναι ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἔχουν καὶ ἕτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπενθυμίζει τις: **memini amicorum** μέμνημαι τῶν φίλων· **legati foederis Carthaginienses admonuerunt** οἱ πρόσβεις ὑπέμνησαν τοὺς Καρχηδονίους τὴν συνθήκην.

Τίθεται ὁμοῦ καὶ κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων, ὅταν δὲν δηλοῖ πρόσωπον, κανονικῶς δὲ τίθεται οὕτως, ὅταν εἶναι τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου: **iniurios** **obliviscitur**

λησμονεῖ τὰς ὕβρεις, **illud** semper memento ἐκείνου ἀεὶ μέμνησο.

Σημείωσις. Τὰ ἄλλα ῥήματα τῆς Λατινικῆς, τὰ ἀνιστοιχοῦντα πρὸς ῥήματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς συντάσσόμενα μετὰ γενικῆς, συντάσσονται ἐν αὐτῇ εἴτε μετὰ δοτικῆς εἴτε, τὰ πλείστα, μετ' ἀφαιρετικῆς (Βλ. κατωτέρω).

131. Συντάσσονται μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας (genetivus causae) 1) τὰ δικαστικά ῥήματα (verba iudicialia), ὡς accusare, damnare, absolvēre κ.τ.τ., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ ἐνεργητικά μεταβατικά ἔχουν καὶ ἕτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον κατηγορεῖ τις, καταδικάζει κλπ. : Miltiades **proditionis** accusatus est ὁ Μιλτιάδης κατηγορήθη διὰ προδοσίαν, **consulem** condemnaverunt **inertiae** τοῦ ὑπάτου ἀμέλειαν κατέγνωσαν.

Κατὰ ταῦτα λέγεται καὶ accusare aliquem **capitis** (ὑπάγειν τινὰ θανάτου) καὶ damnare aliquem **capitis** (καταγιγνώσκειν τινὸς θάνατον).

Σημείωσις. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τούτων καὶ ἐπρόσθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως de μετ' ἀφαιρετικῆς: eum (**repetundarum** ἢ) **de repetundis** damnaverunt κατεδίκασαν αὐτὸν διὰ κάκωσιν ἐπαρχίας. Κανονικῶς δὲ λέγεται accusare ἢ damnare aliquem de vi (ἐπὶ βία). Πρβλ. § 27, 6.

2) τὰ δηλοῦντα συναίσθημα ἀπρόσωπα ῥήματα piget, pudet, paenitet, taedet, pertaesum est καὶ miseret (§ 99, 2). Τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δοκιμάζει τὸ συναίσθημα, δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς: **eum** pudet **deorum hominumque** αἰσχύνεται θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, **praenitebit vos huius consilii** (μεταμελήσει ὑμῖν ταύτης τῆς βουλῆς) θὰ μεταμεληθῆτε διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Σημείωσις. Ἄν τὸ δηλοῦν τὸ αἷτιον τοῦ συναισθήματος ἐκφράζεται διὰ ῥήματος, τοῦτο τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον: **me** pudet **ea dicere** αἰσχύνομαι ταῦτα λέγων. Ἄν δὲ ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τότε γίνεται χρῆσις προσωπικῆς συντάξεως με' ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην: non te **haec pudent?** δὲν αἰσχύνεσαι διὰ ταῦτα;

132. Μετὰ γενικῆς συντάσσεται καὶ τὸ ἀπρόσωπον ῥήμα **intērest** (= διαφέρει, ἐνδιαφέρει), δηλοῖ δὲ ἡ γενικὴ μετὰ τούτου τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει τι: **Ciceronis** interest διαφέρει τῷ Κικέρωνι, (ἐνδιαφέρει τὸν Κικέρωνα). Προσωπικῆς ὁμοῦς ἀντωνυμίας γενικῆ (mei, tui κλπ.) δὲν τίθεται μετὰ τοῦ interest, ἀλλ'

ἀντ' αὐτῆς τίθεται ἡ ἐνική ἀφαιρετική τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἀντιστοίχων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (meā, tuā, suā, nostrā, vestrā, ὡς **mea (tua)** interest διαφέρει μοι (σοι), με (σέ) ἐνδιαφέρει. Πρὸβλ. § 128, 2, Σημ. καὶ § 129, 1, Σημ.). Ἄλλ' ὁμως λέγεται **omnium nostrum** (ἢ **vestrum**) interest πᾶσιν ἡμῖν (ἢ ὑμῖν) διαφέρει.

Σημείωσις α'. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει τινά, ἐκφράζεται ποιηλοτρόπως, ἤτοι δι' ἀπαρεμιατικῆς προτάσεως, διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως, διὰ βουλευτικῆς προτάσεως εἰσογομένης διὰ τοῦ ut ἢ τοῦ ne καὶ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, (οὐδέποτε ὁμως δι' ὀνόματος οὐσιαστικοῦ): **tua et mea maxime interest te valēre** ἢ (ut valeas) σὲ καὶ ἐμέ τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρει σὺ νὰ ὑγιαίνης, ἵος **reipublicae** interest τοῦτο ἐνδιαφέρει τὴν πολιτείαν. Τὸ πόσον δὲ ἐνδιαφέρει τινά τι ἐκφράζεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ γενικῆς (τῆς ἀξίας, genetivus pretii): **illud Ciceronis magni intererat** ἐκεῖνο μεγάλως ἐνδιέφερε τὸν Κικέρωνα.

Σημείωσις β'. Ὅμοιος μὲ τὸ interest συντάσσεται καὶ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ **refert** (διάφορον τοῦ **refert**, ἤτοι τοῦ γ' ἐνικοῦ τοῦ **refero** = ἀναφέρει). Ἄλλὰ μετὰ τοῦ **refert** συνήθεις εἶναι μόνον αἱ φράσεις **meā (tuā** κλπ.) **refert** καὶ **quid refert?** **nihil refert** τί ἐνδιαφέρει; οὐδόλως ἐνδιαφέρει.

2. Ἡ ΔΟΤΙΚῆ

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

133. Ἡ σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετὰ δοτικῆς εἶναι πολὺ σπανία (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ): **obtemperatio legibus** ὑπακοή εἰς τοὺς νόμους (ὅπως **obtempero legibus** ὑπακούω τοῖς νόμοις).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι πολλὰ, ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πάντα πρὸς τὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὰ συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς, ὡς **amicus, inimicus, similis** (κλπ.) **alicui**.

Πολλὰ ὁμως ἐκ τούτων οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ὡς **amici Ciceronis** οἱ φίλοι τοῦ Κικέρωνος. (Πρὸβλ. ἀρχ. Ἑλλην. φίλος τινί - φίλος τινὸς κ.τ.τ.). Πάντοτε δὲ λέγεται **mei** (tui, nostri κλπ.) **similis** ὁμοιος ἐμοῖ (σοί, ἡμῖν κλπ.) καθὼς καὶ **veri similis** (= πιθανός), οὐχὶ δὲ **mihī** (tibi κλπ.) **similis** οὐδὲ **vero similis**.

3) Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ ἐπιρροήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς ἢ ἔχοντα συγγενῆ πρὸς τὰυτα

σημασίαν : **naturae** (δοτ.) **convenienter** vivēre συμφώνως τῇ φύσει ζῆν.

Τὰ ἐπιρρήματα διως **propius** (ἐγγύτερον) καὶ **proxime** (ἐγγύτατα) συντάσσονται πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς (ὅπως ἡ συγγενῆς πρὸς ταῦτα προθέσις **prope** § 102, 1) : **proxime Pompeium** sedebat ἐγγύτατα τοῦ Πομπηίου ἐκάθητο.

Ὅμοίως δὲ πρὸς ταῦτα συντάσσονται καὶ μετ' αἰτιατικῆς προσέτι τὰ ἐπίθετα **propior** (ἐγγύτερος) καὶ **proximus** (ἐγγύτατος) : **Ubi proximi Rhenum** incoluerunt οἱ Οὔβιοι ἐγγύτατα τοῦ Ῥήνου κατόκησαν.

Σημείωσις. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιφωνήματα **vae** καὶ **hei** : **vae victis** οὐαὶ τοῖς ἠττημένοις **hei mihi** μίση μοι (ἐμοὶ) τῷ δυστήνῳ.

6') Μετὰ ῥημάτων

134. Ἀντικείμενον κατὰ **δοτικὴν** δέχονται ἐν γένει ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὁμοίως μετὰ δοτικῆς. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς

1) ῥήματα σημαίνοντα ἐν γένει φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινα ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζειν, πρέπειν κ.τ.τ. ὡς **obtemperare, ignoscere, placere, fidere, invidere, favere, irasci alicui** — **convenire alicui** κ.ἀ.τ. : **oboediamus legibus** πειθώμεθα τοῖς νόμοις, **vir probus invidet nemini** ὁ χρηστός ἀνὴρ οὐδενὶ φθονεῖ, **haec ornamenta tibi** **conveniunt** ταῦτα τὰ κοσμηματα ἀρμόζουσὶ σοί·

2) ῥήματα ἔχοντα ἐν γένει τὴν σημασίαν τοῦ λέγειν, δεικνύειν, δίδειν, πέμπειν κ.τ.τ., ὡς **dicere, narrare, indicare, dare, mittere**, κλπ., μετὰ τῶν ὁποίων, ἐκτὸς τῆς **δοτικῆς**, ἥτις ἐπέχει θέσιν **ἐμμέσου ἀντικειμένου**, συνάπτεται συγχρόνως καὶ αἰτιατικῆ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου : **timor addit alas pedibus** ὁ φόβος προσθέτει πτερὰ τοῖς ποσίν, **suum cuique** **tribuere** (τὸ ἑαυτοῦ =) τὸ ἴδιον ἐκάστῳ ἀπονέμειν·

3) ῥήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων **ad, ante, cum, in, inter, ob, post, prae, sub** ἢ μετὰ τοῦ ἀχωρίστου μορίου **re** (§ 114, 2, ε'), συγγενεύοντα κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα :

adsum alicui παρίσταμαι (βοηθῶ) τινι, **committo alicui pecuniam** ἐγχειρίζω (ἐμπιστεύομαι) τινι τὰ χρήματα, **succedo alicui** διαδέχομαι τινά, **resisto alicui** ἀνθίσταμαι τινι, **terror incidit exercitui** φόβος (πανικός) ἐνέπεσε τῷ στρατεύματι.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς α'. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ λαμβάνονται ὡς ἀμετάβατα, καὶ πολλὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς (ἢ γενικῆς), ὡς *prodesse, nocere alicui* ὠφελεῖν, βλάπτειν **τινά**, (ἀλλὰ πρβλ. λυσιτελεῖν τινι), *suadere, persuadere, alicui* πείθειν, καταπειθεῖν **τινά**, *blandiri alicui* κολαζεῖν **τινά** κ. ἄ. — *parcere alicui* φείδεσθαι **τινος**: Themistocles *persuasit Atheniensibus*, ut... ὁ Θεμιστοκλῆς κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους **νά**... *philosophia medetur animis* ἡ φιλοσοφία θεραπεύει τὰς ψυχάς.

Παθητικὸν δὲ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων σχηματίζεται μόνον ἀπροσώπως, ὡς *mihi (tibi κλπ.) invidetur* φθονοῦμαι (φθονεῖσθαι κλπ.): *parcetur* **victis** (φειδῶ ἔσται τοῖς ἡττημένοις), οἱ ἡττημένοι θὰ τύχῃσι χάριτος.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς β'. Πολλὰ ῥήματα συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς, καθόσον λαμβάνονται μὲ διάφορον σημασίαν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. ἀγαπᾶν τινά καὶ ἀγαπᾶν τινι). Οὕτω π. χ. *consulo aliquem* (π. χ. *medicum*) συμβουλευομαι **τινα** — *cosulo alicui* (π. χ. *fratri*) ἐπιμελοῦμαι **τινος**, φροντίζω **περὶ** **τινος**: *caveo, timeo aliquem* ἢ *aliquid* φυλάττομαι, φοβοῦμαι **τινα** ἢ **τι** — *caveo, timeo alicui* (*rei*) λαμβάνω πρόνοιαν, φοβοῦμαι **ὑπὲρ** **τινος**, **περὶ** **τινος**, (διὰ **τινα**, διὰ **τι**), *tempero aliquid* κεράννυμι **τι** — *tempero alicui* (= *parco alicui*) φείδομαι **τινος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς γ'. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται προσέτι ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν ἢ ἔχουσι διάφορον σύνταξιν, ὡς *induere, exuere alicui* *aliquid* ἐνδύειν, ἐκδύειν **τινά** **τιν**: *adspargere, circumfundere alicui* *aliquid* περιβάλλειν, περιχέειν **τινά** **τιν**: *adspargere, inspergere alicui* *aliquid* ῥαίνειν **τινά** **τινι**, *Herculi tunicam* *induit* τὸν Ἡρακλέα τὸν χιτῶνα ἐνέδυσσε, *murum urbi circumdederunt* τείχει τὴν πόλιν περιέβαλον.

Τὰ δὲ ῥήματα *donare, adspargere, circumdare, induere* καὶ *intercludere* συντάσσονται ὄχι μόνον μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, ὡς *victori corōnam* *donant* τῷ νικητῇ στέφανον δωροῦνται καὶ *victorem corona* *donant* τὸν νικητὴν στεφάνῳ τιμῶσι.

Ἐκ τῆς τοιαύτης διττῆς συντάξεως προήλθε καὶ ἡ φράσις *interdicere alicui aqua et igni* (ἀφαιρ.) εἰργεῖν **τινά** ὕδατος καὶ πυρός, (κατὰ σύμφωρον ἐκ τῶν δύο) *συντάξιν interdicere alicui aquam et ignem* καὶ *interdicere aliquem aqua et igni*.

135. Μετά δημάτων συνάπτεται ἡ **δοτική** καὶ ὡς προσωπική, ἔχουσα σημασίας ὁποίας καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (δοτική προσωπική **κτητική, χαριστική ἢ ἀντιχαριστική, ἠθική, τῆς ἀναφοράς, τοῦ ἐνεργούντος προσώπου**). Ἰδιαιτέρως περὶ ταύτης ἔχουμεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς:

1) Ἐν τῇ φράσει est **alicui** nomen ἢ cognomen (ἔστι **τινὸς** ὄνομα ἢ ἐπώνυμον) τὸ ὄνομα (ἢ τὸ ἐπώνυμον) ἐκφέρεται εἴτε κατ' ὀνομαστικὴν, συμφωνοῦν πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως (nomen ἢ cognomen), εἴτε κατὰ δοτικὴν, συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχουσαν **κτητικὴν δοτικὴν**. Οὕτω λέγεται π.χ. est meo filio **nomen Gaius** καὶ est **meo filio** nomen **Gaio** (= ὁ υἱός μου ὀνομάζεται Γάϊος).

2) Δοτικὴ **χαριστικὴ** συνάπτεται πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ μετὰ τοῦ δήματος vacare (σκολάζειν, διατριβεῖν **περὶ τι**) καὶ τοῦ δήματος nubere (**ὑπανδρεύεσθαι τινα**). Οὕτω λέγεται π.χ. Cicero vacabat **philosophiae** (δοτ.) ὁ Κικέρων διέτριβε **περὶ τὴν φιλοσοφίαν**. Venus nupsit **Vulcano** (δοτ.) ἡ Ἀφροδίτη ὑπανδρεύθη τὸν Ἥφαιστον.

Σημείωσις. Τὸ nubere ἀρχῆθεν σημαίνει **καλύπτεσθαι**, θέτειν (νυμφικὴν **καλύπτραν**). Ὡστε nubere **alicui** κυρίως = **καλύπτεσθαι χάριν τινός**. Περὶ δὲ τοῦ ἀνδρός λέγεται aliquam uxorem ἢ in **matrimonium** ducere ἄγεσθαι τινα, λαμβάνειν τινὰ γυναῖκα, σύζυγον.

3) Δοτικὴ **τοῦ ἐνεργούντος προσώπου** (dativus auctōris) πρὸς δῆλωσιν τοῦ (προσωπικοῦ) ποιητικοῦ αἰτίου τίθεται κανονικῶς μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (§ 75, 5), πολλάκις ὁμως καὶ μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ δήματος, σπανίως δὲ μετὰ τῶν ἄλλων χρόνων αὐτοῦ: Sors sua est **cuique ferenda** τὴν ἑαυτοῦ τύχην δεῖ ἕκαστον φέρειν, **mihī consilium iam diu captum est** ἀπόφασις ὑπ' ἐμοῦ πρό πολλοῦ ἤδη ἔχει ληφθῆ. (Πρβλ. ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῶν **διαβατέος*** ταῦτα Θεμιστεγένει γέγραπται).

Σημείωσις. Καὶ μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅπως κανονικῶς μετὰ τῶν παθητικῶν δημάτων ἐν γένει, τὸ (προσωπικὸν) ποιητικὸν αἶτιον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς ab (ἢ a) καὶ ἀφαιρετικῆς, ὅταν ἡ χρῆσις ἀπλῆς δοτικῆς ὡς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς τὸ νόημα τῆς φράσεως, ἰδίᾳ δὲ ὅταν τὸ γερουνδιακὸν ἀνήκῃ εἰς ἔθημα δεχόμενον τὸ ἀντικείμενον του κατὰ δοτικὴν: **a partibus consulendum est liberis** οἱ πατέρες πρέπει νὰ φροντίζωσι **περὶ τῶν τέκνων**. (Τὸ consulo ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ

φροντίζειν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς, § 134, 3. Σημ. β'. Ἐν λοιπὸν ἐλέγετο **partibus consulendum est liberis**, ἤτο δυνατόν να ἐπληφθῆ και = περι τῶν πατέρων πρέπει να φροντίζωσι τὰ τέκνα).

136. Ἰδιορρυθμῶς χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ δοτικὴ μετὰ ῥημάτων και ὡς **κατηγορηματικὴ**, πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ (**dativus finālis ἢ dativus praedicatīvus**). Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἡ δοτικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος (οὐχὶ συγκεκριμένου, **ἐνικοῦ δὲ πάντοτε ἀριθμοῦ**) πρῶτον μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* (125), ἔπειτα δὲ μετὰ τῶν ῥημάτων *accipere, arcessere, habēre, dare, relinquere, mittere, tribuere, dicere, ducere, venire* κ. ἄ. ὄ., ἵνα δηλωθῆ ὁ σκοπὸς (ἢ τὸ ἀποτέλεσμα) τῆς ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαυνομένης πράξεως. Συνυπάρχει δὲ σχεδὸν πάντοτε μετὰ τῆς δοτικῆς ταύτης τοῦ σκοποῦ και ἐτέρα δοτικὴ (χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου). Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, συνυπάρχει πρὸς τούτοις και αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: *hoc mihi curae* (δοτ.) *est* τοῦτό μοι εἰς φροντίδα ἐστὶ, μέλει μου τούτου. *Aedui equitatum auxilio* (δοτ.) *Gaesari miserunt* οἱ Αἰδουοὶ ἱππικὸν τῷ Καίσαρι πρὸς ἐπικουρίαν ἔπεμψαν' (πρβλ. νεοελλ. γὰ βοήθεια).

3. Ἡ αἰτιατικὴ

α') Μετὰ ὀνομάτων και ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως

137. 1) Ἡ σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετ' αἰτιατικῆς (σπανία και ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) δὲν εἶναι εὐχρηστος ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπιθέτου δὲ ἢ ἐπιρρηματος ἢ σύνταξις μετ' αἰτιατικῆς, εἶναι σπανία. (Βλ. § 133, 3).

2) Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις αἰτιατικῆς, εἴτε μόνης εἴτε μετ' ἐπιφωνημάτων (*heu! o!*), εἰς **ἀναφωνήσεις** πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως, ἢ πόνου: *me miserum! o me miserum!* οἴμοι ἐγὼ τλήμων.

Σημείωσις. Ἡ τοιαύτη αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθοῦσα ἐκ πληρεστέρων ἀρχήθεν φράσεων, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐπέιχε θέσιν ἀντικειμένου: **vidēte me miserum!** ὁράτε με τὸν ἄθλιον. (Πρβλ. νεοελλ. ὦ τὸν δυστυχῆ! ἔ τὸν ἄθλιον!).

β') Μετὰ ῥημάτων

138. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον ῥημάτων εἶναι και ἐν τῇ

Λατινικῇ ἢ ἔξωτερικόν ἀντικείμενον, π. χ. Romulus **Remum** interfecit ὁ Ῥωμύλος τὸν Ῥῶμον ἀπέκτεινε, Deus aedificavit **mundum** ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, ἢ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον, π. χ. **sollicitam** (ἢ **exsulis**) **vitam** vivimus πολυμέριμον (ἢ ἐξορίστου) βίον ζῶμεν, **longam viam** imus μακρὰν ὁδὸν πορευόμεθα. (Figura etymologica ἐτυμολογικὸν σχῆμα).

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ παραλείπεται πολλάκις ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ, ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἐκφέρεται τότε κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικῆ ἢ σπανίως πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: **dulce ridet** ἢ δὴ γελᾷ (= **dulcem risum ridet**), **graviora patimur** βαρύτερα πάσχομεν.

Ὅμοιως δὲ εἰς τινὰς φράσεις ἡ σύστοιχος σύνταξις γίνεται κατὰ βραχυλογίαν, ὡς **stadium currere** (= **cursum stadii currere**· πρβλ. ἀγωνίζεσθαι στάδιον), **piscis sapit mare** ὁ ἰχθύς χυμὸν θαλάσσης ἔχει (= **piscis saporē maris sapit**· πρβλ. τὸ νεοελλην. τὸ ψάρι μυρίζει θάλασσα), κ. ἄ.τ.

139. Μετ' αἰτιατικῆς ἔξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὰ κυρίως μεταβατικὰ ῥήματα. Ἀλλὰ λαμβάνονται ὡς τοιαῦτα καὶ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς καὶ πολλὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται διαφόρους (ἢτοι μετὰ δοτικῆς ἢ μετὰ ἐμπροθέτου), ὡς

1) τὰ ῥήματα **aquare, adaequare** (**aliquem** ἢ **aliquid** = ἰσοῦσθαί **τινι**), **iuvare, adiuvare** (**aliquem** = βοηθεῖν **τινι**), **sequi, sectari** (§ 80, **aliquem** = ἔπεσθαι, ἀκολουθεῖν **τινι**· ἀλλὰ πρβλ. διώκειν **τινά**), **decere, dedecere** (**aliquem** = πρέπειν, οὐ πρέπειν **τινί**· πρβλ. ὅμως § 134, 1): **virtus maiorum famam adaequat** ἢ τῶν προγόνων ἀρετὴ ἰσοῦται **τῇ φήμῃ**· **te toga decet** σοὶ πρέπει ἢ τήβεννος·

2) ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς **indignari, queri** (§ 80 **aliquid** = ἀγανακτεῖν, μεμημιορεῖν ἐπὶ **τινι**), **ridere** (**aliquid** = γελᾶν ἐπὶ **τινι**), **iniuriam queror** = μεμημιορῶ ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 134, 3, Σημ. β'.

140. Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ

1) ῥήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὁμοίως, ἢτοι:

α) τὰ παιδευτικὰ (**docere, edocere**) καὶ τὸ ῥῆμα **celare** (**aliquem aliquid**, **τινά τι**): Cato **filiū litteras docuit** ὁ Κάτων

τὸν υἱὸν (του) γράμματα ἐδίδαξε, nemo potest **deum** celare **con-**
silia sua οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὸν θεὸν τὰς βουλὰς του·

β) τὰ αἰτήτικὰ, ὡς *poscere, flagitare* (**aliquem aliquid**, τι-
νά τι) : **pacem te** poscimus εἰρήνην ἀπὸ σὲ ζητοῦμεν· ἐνταῦθα
ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ῥήματος *rogare* (ἐρωτᾶν) ἐν τῇ φράσει
τοῦ ἐπισήμου λόγου **rogare aliquem sententiam** ἐρωτᾶν τινα τὴν
(ἑαυτοῦ) γνώμην (ἐν τῇ συγκλήτῳ)·

γ) ῥήματα κλητικὰ (ὡς *appellare* κλπ.), **δοξαστικὰ** (ὡς *putare,*
existi mare κλπ.), **προχειριστικὰ** (ὡς *creare, eligere* κλπ.), **μετα-**
ποιητικὰ (ὡς *facere, reddere* κλπ.). κ.ἄ.τ. : **solitudinem pacem**
appellant τὴν ἐρημίαν (τὴν ἐρήμωσιν) εἰρήνην καλοῦσι, **cupiditas**
homines caecos reddit τὸ πάθος τοὺς ἀνθρώπους τυφλοὺς καθι-
στᾶ· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ φράσις **aliquem certiozem facere**
(**alicuius rei ἢ de aliqua re**. Βλ. § 129, 3, α').

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Βλ. καὶ § 184, Σ η μ. γ' (*induere* κλπ.).

2) ῥήματα μεταβατικὰ σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως **trans**, ὡς
transducere ἢ traducere, transportare κ.τ.τ. (= διαβιβάζειν, διακο-
μίζειν κλπ.), ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ ἑτέρα αἰτιατική, ἢ δηλοῦσα τόπον τινὰ
(ποταμόν, κ.τ.τ.), ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν **trans** : **dux exer-**
citum flumen transportavit ὁ στρατηγὸς τὸν στρατὸν εἰς τὸ πέραν
τοῦ ποταμοῦ διεβίβασε· (πρβλ. καὶ **dux exercitum trans flumen**
traduxit).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. ῥήματα δίπλωτα συντασσόμενα μετ' αἰτιατικῆς μὲν καὶ
γενικῆς βλ. ἐν § 130 καὶ § 131, μετ' αἰτιατικῆς δὲ καὶ δοτικῆς ἐν § 134, 2, 3,
καὶ Σ η μ. γ'. Κατωτέρω καὶ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς.

3. Ἡ ἀ φ α ι ρ ε τ ι κ ῆ

α') Μετὰ ὀνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων

141. Ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ
ἐπιθετικοῦ τινος προσδιορισμοῦ) χρησιμοποιεῖται ὡς **προσδιορισμὸς**
ἑτέρου οὐσιαστικοῦ, ἵνα δηλωθῇ χαρακτηριστικὴ τις ἰδιότης τού-
του : **vir summō ingeniō** ἀνὴρ μεγίστης εὐφυΐας (εὐφρέστατος)
(*ablativus qualitātis*, ἀφαιρετικὴ τῆς ἰδιότητος, ὑπαγομένη ὑπὸ
τὴν *ablativus sociatīvus*, § 128, 2. Πρβλ. νεοελλην. π. χ. ἀνθρωπος
μὲ πολὺ μυαλό).

Χρησιμοποιείται ὅμως πρὸς δήλωσιν ιδιότητος παρομοίως καὶ ἡ **γενικὴ** (genetivus qualitātis), ὅπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ κανονικῶς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ διαρκῆς τις ιδιότης, ἰδίᾳ δὲ (μετ' ἀριθμητικῶν), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ **μέτρον** ἢ **βάρος** ἢ **ἡλικία** κ.τ.τ. : **vir magnae prudentiae** ἀνὴρ μεγάλης συνέσεως (συνετώτατος), **fossa pedum quindecim** τάφος δεκαπέντε ποδῶν, **puer decem annorum** παῖς δέκα ἐτῶν.

142. Ὡς **προσδιορισμὸς ἐπιθέτου** (ἢ ἐπιρρημάτος) συνάπτεται ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (καὶ σπανιώτερον ἐπιθέτου), καὶ

1) **καθαρὰ ἀφαιρετικὴ** (§ 128, 1) συνάπτεται

α) μὲ ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγὴν, στέρησιν κ.τ.τ., ὡς **liber, pubus, orbis, vacuus, (alienus)** κ. ἄ. τ. : **liber metu** ἀπληλαγμένος **φόβου** (ἄφοβος)· (πρβλ. νεοελλ. ἐλεύθερος ἀπὸ φροντίδες)·

β) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα : **nemo fuit divitior Croeso** οὐδεὶς ὑπῆρξε πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου. (Ablativus comparativus, ἀφαιρετικὴ συγκριτικὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν συγκριτικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Πρβλ. νεοελλ. ὁ Πέτρος εἶναι πλουσιώτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο).

Σημείωσις. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, ὅταν οὗτος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία **Cato, quo tum nemo fuit doctior** ὁ Κάτων, οὕτινος οὐδεὶς τότε ὑπῆρξεν ἐπιστημονέστερος. Ἄλλως ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ **quam** (=ἢ) καὶ ὁμοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως : **patria mihi carior est quam vita** (=carior vitā) ἡ πατρις ἐμοὶ προσηφιςτέρα ἐστὶ τῆς ζωῆς (ἢ ἡ ζωή).

Ἐκφέρεται δὲ κανονικῶς διὰ τοῦ **quam** ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὅρος εἶναι εἰς πῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ ὅταν μὲ τὴν ἀφαιρετικὴν ὡς β' ὅρον τῆς συγκρίσεως εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ σύγκρισις τοῦ νοήματος τῆς προτάσεως : **preius victoribus** (α' ὅρος τῆς συγκρίσεως, δοτικὴ) **quam victis** (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, ἄλλιν δοτικὴ) **accidit** χεῖρον συνέβη τοῖς νικηταῖς ἢ τοῖς ἡττημένοις. **Brutum non minus amo quam tu** τὸν Βροῦτον ὄχι ὀλιγώτερον ἀγαπῶ ἢ σύ. (Ἄν ἐτίθετο ἀφαιρετικὴ **te**, ἦτο δυνατὸν νὰ ἐληφθῇ αὕτη ὡς = ἢ σέ).

Μετὰ δὲ τὰ συγκριτικὰ **plus, amplius, longius** ἀκολουθεῖ ἐνίοτε ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἄνευ τοῦ **quam** ὁμοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὅρον : **plus** (ἢ **amplius**) **mille homines** convenerunt πλείονες τῶν χιλίων ἀνθρώπων συνήλθον.

2) **ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας** ἢ **τῆς συνοδείας** (§ 128, 2) συνάπτεται

α) με τὰ ἐπίθετα *onustus, praeditus, refertus* καθὼς καὶ μετὰ τὰ δηλοῦντα ψυχικὸν πάθος ἐπίθετα *contentus, fretus, laetus, superbus, tristis* κ. τ. : *navis frumento onusta* ναῦς πλήρης σίτου, *paucis contentus* ὀλίγοις ἀρκούμενος (ὀλιγαρκῆς)· (πρβλ. νεοελλ. γεμᾶτος με χόρτο κ. τ. τ.)

β) μετὰ τὰ ἐπίθετα *dignus, indignus* κοὶ διάφορα ἄλλα. μετὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ **κατὰ τι ἢ ἀναφορὰν** (ablativus limitationis) : *dignus laude* ἐπαίνου ἄξιος, *claudus altero pede* χωλὸς (κατὰ) τὸν ἕτερον πόδα, *par ingenio* ἴσος κατὰ τὴν εὐφυΐαν· ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ τὰ *maior ἢ minor natu* (πρεσβύτερος ἢ νεώτερος), *maximus ἢ minimus natu* (πρεσβύτατος ἢ νεώτατος)·

γ) μετὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) καὶ ἐν γένει μετὰ ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) ἔχοντα παραθετικὴν ἔννοιαν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ **μέτρον ἢ διαφορά** (ablativus mensurae ἢ discriminis) : *dimidio minor* κατὰ τὸ ἥμισυ ἐλάσσων, *multis annis* ante πολλοῖς ἔτεσι πρότερον, *paulo* post ὀλίγω ὕστερον.

6') Μετὰ ῥημάτων

143. α') Μετὰ **καθαρᾶς ἀφαιρετικῆς** (§ 128, 1) συντάσσονται τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐν γένει **ἀπομάκρυνσιν ἢ χωρισμόν**, προέλευσιν, ἀπαλλαγὴν, στέρησιν κ. τ. τ., ὡς *expellere, prohibere, abesse, liberare, privare, spoliare* κλπ. (ablativus **separativus**), *carere, egere, vacare* (ablativus **inopiae**). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ **ἀμέσου ἀντικειμένου** : *Tarquinius regno expulsus est* ὁ Ταρκύνιος ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας, *consules cives metu liberaverunt* οἱ ἕπατοι ἀπήλλαξαν τοὺς πολίτας τοῦ φόβου, *alter alterius auxilio eget* ὁ ἕτερος τῆς τοῦ ἑτέρου ἐπικουρίας χρεῖαν ἔχει. (Πρβλ. καὶ § 142, 1, α').

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσεται **πολλάκις** καὶ ἡ πρόθεσις *ab* (ἢ *ex ἢ de*). Κανονικῶς δὲ τίθεται ἡ *ab* πρὸς τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς, ὅταν αὕτη δηλοῖ πρόσωπον : *patriam a tyrannide liberavit* τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τυράννων ἠλευθέρωσε.

Σημεῖωσις. Ἐπὶ καταγωγῆς ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ablativus **originis**) τίθεται καὶ ἡ *ex* μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἀμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ὀρίματος *nasci*) ἢ ἡ *ab* μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἐμμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ὀρί-

ματος oriri): Achilles **ex Thetide** natus est ὁ Ἀχιλλεύς ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θέτιδος, plerique Belgae **a Germanis** orti sunt οἱ πλείστοι Βέλγοι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατάγονται. (Πρβλ. οἱ ἐκ Διῶς, -- οἱ ἀφ' Ἡρακλέους).

144. β') Μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2) συντάσσονται διάφορα ῥήματα, ἤτοι

1) τὰ δηλοῦντα **πλησμονὴν ἢ πλήρωσιν**, ὡς abundare, (com-
ex -) im - plere, cumulare κλπ., καθὼς καὶ τὰ ῥήματα afficere, orna-
re, imbuerе, onerare κ. ἄ. ὅ. (ablativus **copiae**). Ἐκ τούτων τὰ
ἐνεργητικὰ δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου
ἀντικειμένου: **otio** abundat περισσὴν σχολὴν (ἀνεσιν) ἔχει, **aras**
donis cumulant τοὺς βωμοὺς δώρων πληροῦσι, cives **victores**
laudibus ornant οἱ πολῖται τοὺς νικητὰς ἐπαίνοις κοσμοῦσι (πρβλ.
§ 142, 2, α')

2) τὰ σημαίνοντα **πωλεῖν, ἀγοράζειν, μισθοῦν**, (ἐκ)τιμᾶν,
ἐκτιμᾶσθαι κ.τ.τ., ὡς vendere, venire, (τοῦ venео), emere, conda-
cere, locare, stare, constare, esse (μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ τιμᾶσθαι,
ἀξιίξειν), docere κ.ἄ.τ., ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἡ τιμὴ ἢ ἀμοι-
βὴ ὠρισμένη (ablativus **pretii**). Τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἐκ
τούτων δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντι-
κειμένου: **hortum viginti minis** emit τὸν κήπον (ἀντὶ) εἴκοσι
μνῶν ἠγόρασε, **decem talentis** constat τιμᾶται (κοστίξει) δέκα
ταλάντων, Socrates non docebat **mercēde** ὁ Σωκράτης δὲν ἐδίδα-
σκεν ἀντὶ μισθοῦ (ἐπ' ἀμοιβῆ).

Ὅταν ὅμως ἡ τιμὴ ἢ ἡ ἀξία δὲν εἶναι ὠρισμένη, ἀλλ' ἐκφράζεται
ἀορίστως δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς ἀντωνυμίας (ποσοῦ σημαντικοῦ),
τότε χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀφαιρετικῇ, ἀλλὰ γενικῇ (genetivus **pretii**).
Οὕτω συνάπτονται μετὰ τῶν ῥημάτων vendere, emere, locare αἱ γε-
νικαὶ **quantī, tantī, tantidem, pluris, minoris**, μετὰ δὲ τῶν ῥημά-
των aestimare, ducere, facere, habere, pendere putare καὶ τοῦ
esse (= aestimari) αἱ γενικαὶ **magnī, permagnī** (οὐχὶ ὅμως καὶ
multi), **parvī, pluris** (οὐχὶ ὅμως καὶ **maioris**), **minoris, maximī,**
plurimī, minimī, quantī, tantī, tantidem, nihili, π.χ. **vendit agrum**
tantī, quanti eum emit πωλεῖ τὸν ἀγρὸν τόσον, ὅσον ἠγόρασεν
αὐτόν, **pluris** decet facere virtutem, quam pecuniam προσήκει
περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀρετὴν ἢ τὰ χρήματα.

2) τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα **utor, fungor, fruor, pascor, vescor** καὶ

potior (δεχόμενα κατ' αφαιρετικήν τὸ ἀντικείμενόν των): quous-
que tandem, Catilina, abutere **patientia nostra**? ἕως πότε,
Κατιλίνα, θὰ καταχρᾶσαι τὴν ὑπομονήν μας; **fungitur officiis** ἐπι-
τελεῖ τὰ καθήκοντα, **lacte et carne** vescuntur με γάλα καὶ κρέας
τρέφονται, **urbe potitus est** ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν. (Ἄλλὰ πάντοτε
rerum ποτίρι καὶ οὐχὶ **rebus** ποτίρι = γίνεσθαι κύριον τῶν πραγμά-
των, καταλαμβάνειν τὴν ἐξουσίαν).

4) ἡ φράσις **opus est**, συνώνυμος τῆς φράσεως **usus est** (= **χρεία**
ἐστί): **libris nobis opus est** βιβλίων (ἡμῖν **χρεία ἐστί**) **χρεία**ν ἔχο-
μεν. Οὕτω καὶ (μετ' αφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετο-
χῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἰσοδυναμούσης πρὸς ἀπαρέμφατον
ἐνεστώτος): **consulto** (= **consulere**) **opus est** δεῖ βουλευέσθαι.

Σημείωσις. Μετὴν λέξιν **opus** καὶ τὸ ῥῆμα **esse** γίνεται χρῆσις καὶ
προσωπικῆς συντάξεως, ὡς **libri nobis opus sunt** βιβλίων **χρεία**ν ἔχομεν.
Ἡ τοιαύτη δὲ σύνταξις εἶναι κανονικῆ, ὅταν ἐκεῖνο, τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει **χρεία**,
ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας: Themistocles **celeriter**,
quae opus erant, reperiebat ὁ Θεμιστοκλῆς ταχέως τὰ δέοντα ἐπένοι.

5) τὰ παθητικὰ ῥήματα. Κατ' αφαιρετικήν ἐκφέρεται μετὰ
τούτων τὸ ποιητικὸν αἴτιον, ὅταν τοῦτο εἶναι ὄνομα δηλοῦν πρά-
γμα (ablativus rei efficientis): **discordia** maximae res dila-
buntur ὑπὸ τῆς διχονοίας (μετὴν διχόνοιαν) μέγιστα πράγματα δια-
λύονται. Ὅταν ὅμως τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἶναι ὄνομα προσώπου (ἢ
καὶ πράματος ἢ ζώου **προσωποιομένου**), τότε τοῦτο κανονικῶς
ἐκφέρεται δι' ἐμπροσθέντος ἀποτελουμένου ἐκ τῆς **ab** μετ' αφαιρετικῆς
(καθαρᾶς, § 128, 1, ablativus auctoris): Roma **a Romulo** con-
dita est ἡ Ῥώμη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου, **eo a natura ipsa** de-
ducimur εἰς τοῦτο ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἀγόμεθα. (Βλ. καὶ § 135, 3).

6) ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς **gaudere**, **laetari**,
dolere, **maerere** κ.τ.τ. (ablativus causae, αφαιρετικῆ τῆς αἰτίας'
πρβλ. § 131): **delicto dolere**, **correctione** gaudere oportet ἐπὶ
μὲν τῷ ἁμαρτήματι πρέπει νὰ λυπῆταί τις, ἐπὶ δὲ τῇ ἐπανορθώσει νὰ
χαίρη.

Σημείωσις. Ἀφαιρετικῆ τῆς αἰτίας δύναται νὰ συνάπτεται καὶ μετὰ
πᾶν ἄλλο ῥῆμα. Συνήθεις δὲ αφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τὸ αἴτιον τὸ κινοῦν τινα
εἰς τινα πράξιν εἶναι **amore**, **odio**, **metu**, **misericordia**, **spe** κλπ.: **hostes**
metu abscesserunt οἱ πολέμοι ἐκ φόβου (ἔνεκα φόβου) ἀπεχώρησαν. Δύναν-

ται ὁμως αἱ ἀφαιρετικά αὐταὶ νὰ συνεκφέρωνται καὶ μετὰ τινος καταλλήλου μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ὡς ἀφαιρετικά τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (ὡς *coactus, ductus, compulsus, incitatus* κλπ., **odio, amore** κλπ.). Κανονικῶς δὲ ἐκφέρεται οὕτως εἰς ἀρνητικὰς προτάσεις τὸ κωλύον αἷτιον, τὸ ὅποιον ἐκφέρεται καὶ δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως *prae* καὶ αἰτιατικῆς: **morbo impeditus non** adfui ad iudicium ὑπὸ νόσου κωλυθεὶς (= ἔνεκα νόσου) δὲν παρέστην εἰς τὸ δικαστήριον, **prae lacrimis loqui non** potest ἔνεκα τῶν δακρῶν δὲν δύναται νὰ ὁμιλῇ.

7) ῥήματα ἔχοντα ἔννοιαν παραθετικήν, ὡς *antecellere, antevenerire, praestare, superare, malle* κ. ἄ. τ., παρὰ τὰ ὅποια ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ **κατὰ τι ἢ μέτρον ἢ διαφοράν** (πρβλ. § 142, 2, β' καὶ γ'): *hostes numero militum superant* οἱ πόλεμοι ὑπερέχουσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν **multo** malo hoc κατὰ πολὺ προτιμῶ τοῦτο.

145. Μὲ οἰονδήποτε ῥῆμα δύναται νὰ συνάπτεται ἀφαιρετικὴ (τῆς κοινωνίας) πρὸς δῆλωσιν τοῦ τρόπου ἐνεργείας τινὸς (*ablativus modi*, ἀφαιρετικὴ τροπικῆ,): **summa aequitate** res constituit μετὰ μεγίστης δικαιοσύνης τὰ πράγματα διέταξε.

Συνήθεις ἀφαιρετικά τοῦ τρόπου εἶναι *silentio*, (*hoc, eo*) modo, (*ea, simili*) ratione, (*hac, ea, illa*) conditione, lege, (*nostro, maiorum*) more, (*aequo, forti*) animo κ. ἄ. τ.

Ὅσαύτως ἀφαιρετικά δηλοῦσαι τρόπον σωματικῆς ἐμφανίσεως, ὡς *capite nudo ἢ operto, capillo promisso, barba promissa, pedibus nudis* κ. ἄ. τ.: *multi pecudum ritu vivunt* πολλοὶ βοσκομάτων δίχην (ὥσπερ ζῶα) ζῶσι.

Σημείωσις. Ἡ τροπικὴ ἀφαιρετικὴ προήλθεν ἐκ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς, περὶ τῆς ὁποίας βλ. § 128, 2.

5. Αἱ πλάγιαί πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου

146. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου γίνεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὄχι μόνον δι' ἐπιροημάτων (§ 101, 1-2) ἢ ἐμπροθέτων (§ 102), ἀλλὰ καὶ δι' ἀπλῆς πλαγίας πτώσεως, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ.: ἐνίκησεν Ἴσθμοὶ καὶ **Νεμέα** οἱ λαγῶ τῆς **νυκτὸς** νέμονται).

147. α') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου ἐκφέρεται γενικῶς εἰς δήλωσιν μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi? ποῦ;) διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς, εἰς δήλωσιν δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως (quo? ποῖ;) διὰ τῆς in μετ' αἰτιατικῆς, καὶ εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως (unde? πόθεν;) διὰ τῆς ex ἢ (ab) μετ' ἀφαιρετικῆς: **in hortum** — eo **in hortum** — venio **ex horto** — venio **ex Italia** — **ab urbe** ἔρχομαι ἐξ Ἰταλίας, **ἀπὸ** τῆς πόλεως. (Προβλ. ὁμοίαν διαφορὰν τῆς ἐκ καὶ τῆς ἀπὸ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

Ὅταν ὁμοῦς τὰ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου λαμβανόμενα ὀνόματα εἶναι ὀνόματα πόλεων ἢ μικρῶν νήσων (ἢ γερσονήσων), τότε

1) εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ μὲν γενικὴ (τοπικὴ), ἂν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἢ τῆς μικρᾶς νήσου εἶναι τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀπλῆ δὲ ἀφαιρετικὴ (τοπικὴ, § 128, 3), ἂν τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι τῆς γ' κλίσεως ἢ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, οἰασδῆποτε κλίσεως: **Romae**, (Corinthi, Deli) **habitat** — ἀλλὰ **Babylone** (Athēnis, Delphis, Sardibus) **habitat** κατοικεῖ ἐν Ῥώμῃ κλπ. — ἐν Βαβυλῶνι κλπ.

2) εἰς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ αἰτιατικὴ, εο **Romam** (Athenas, Sardes κλπ.) πορεύομαι εἰς Ῥώμην, εἰς Ἀθήνας, εἰς Σάρδεϊς κλπ.

3) εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ (§ 128, 1): venio **Roma** (Athenis, Corintho κλπ.) ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, ἐξ Ἀθηνῶν κλπ.

Σημείωσις 1. Καὶ μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων χρησιμοποιεῖται τὸ κατάλληλον ἐμπρόθετον, ἂν ταῦτα ἀκολουθοῦν εὐθὺς μετὰ τὰς λέξεις **urbs, oppidum**, (**municipium**) ὡς ἐπεξήγησις αὐτῶν: **in oppido Citio** ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ (ἐνῷ ἀπλῶς Citii = ἐν Κιτίῳ), **in oppidum Cirtam** εἰς τὴν πόλιν Κίρταν (ἐνῷ ἀπλῶς Cirtam = εἰς Κίρταν), **ex urbe Corintho** ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου (ἐνῷ ἀπλῶς Corintho = ἐκ Κορίνθου). Ἄλλα: **Corinthi (in) pulcherrima Graeciae urbe** — **Tarquinius** se contulit, **in urbem** Etruriae **florentissimam** — **Athenis, ex urbe** doctissima **ortus est**.

Σημείωσις 2. Εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἐν γένει ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ, ὅταν τὸ δηλοῦν τὸν τόπον ὄνομα ἔξη ἐπιθετικὸν τινα προσδιορισμὸν, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἐπίθετον **totus** ἢ τὴν ἀντωνυμίαν **ipse** π. χ. **totā urbe**, **totā Italiā**, **totis castris** (ἐν πάσῃ τῇ πόλει, ἐν ὅλῃ τῇ Ἰταλίᾳ, ἐν παντὶ τῷ στρατοπέδῳ) — **ipsā Romā**, ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ. Οὕτω καὶ **hōc** ἰδού (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ), **multis locis** κλπ.

Σημείωσις 3. Ὅμοίως μὲ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων καὶ τῶν μικρῶν νήσων χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ ὀνόματα *domus*, (§ 30, 3), *rus* καὶ *humus* (§ 17) π.χ. **domi** est οἶκοι ἐστί — **humi** sedet χαμαὶ κάθηται — **domum** (**rus**) rediit ἐπέστρεψεν οἶκαδε, (εἰς τὴν ἐξοχὴν) — **domo** profugit ἔφυγεν (ἐκ τοῦ οἴκου). ἐκ τῆς πατρίδος — **rure** rediit ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἐξοχῆς — **humo** surgit ἀνίσταται χαμόθεν. Κατὰ δὲ τὸ **domi**, ὅπερ σημαίνει ὄχι μόνον οἶκου ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ (ἐν καιρῷ εἰρήνης) λέγεται καὶ **belli** ἢ **militiae** (= ἐν πολέμῳ, ἐν στρατείᾳ) εἰς τὰς φράσεις *domi bellique* — *domi militiaeque* (= ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ). *Ἄλλως λέγεται *in bello*, *in militia*.

148. Ἡ διὰ τόπου κίνησις (qua? πῆ;) ἐκφέρεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3) κανονικῶς, ὅταν πρόκειται περὶ ὁδοῦ, γεφύρας, πύλης κ.τ.τ. *Ἄλλως χρησιμοποιεῖται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς *per* καὶ αἰτιατικῆς: *via Appia* — *per forum proficiscitur* διὰ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ — διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται.

*Ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ αἱ (τοπικαὶ) ἀφαιρετικαὶ *terra, mari* (= *per terram, per mare*) — *terra marique* διὰ ξηρῶς καὶ θαλάσσης.

149. β') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου ἐκφέρεται:

1) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς τὸ πότε (quando?): **quā nocte** natus Alexander est, **eādem** Dianae Ephesiae templum deflagavit ἢ νυκτὶ ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος, τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐπυροπολήθη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος.

Συνήθεις τοιαῦται ἀφαιρετικαὶ εἶναι: (eō, quō) tempore, annō, diē—(eā, quā) hora, aestate—(primā, secundā, tertiā) vigiliā κ.ἄ.τ.

2) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ὀργανικῆς, § 128, 2), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ἐντὸς πόσου χρόνου ἢ μετὰ πόσον χρόνον: **biduo** sciemus ἐντὸς δύο ἡμερῶν θὰ γνωρίζωμεν. Agamemnon νίξ **decem annis** unam cepit urbem ὁ Ἀγαμέμνων μόλις μετὰ δέκα ἔτη μίαν πόλιν ἐκυρίευσεν.

3) δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πόσον χρόνον διαρκεῖ πράξις: *Quaedam bestiolae unum diem* vivunt ζούφριά τινα μίαν ἡμέραν ζῶσι.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 142, 2 γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

α') Προσωπικά, κτητικά (§ 56 καὶ § 57)

150. 1) Αἱ πλάγιοι πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου χρησιμοποιοῦνται **καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας**: laudo **me** ἐπαιῶ **ἐμαυτὸν** — laudatis **vos** ἐπαινεῖτε **ὁμᾶς αὐτοὺς**.

2) Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (sui, sibi, se), καθὼς καὶ ἡ κτητικὴ τοῦ γ' προσώπου (suus, sua, suum) χρησιμοποιοῦνται **μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας** (ἀμέσου ἢ ἐμμέσου): **Aiax** gladio **se** interfēcit ὁ Αἴας ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. **sua pauci** vitia cernunt ὀλίγοι τὰς ἰδίας ἑαυτῶν κακίας βλέπουσι. Athenienses Socratem capitis damnaverunt, quod **filios suos** corrumperet οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σωκράτην εἰς θάνατον κατεδίκαναν, διότι (κατὰ τὴν γνώμην των) διέφθειρε τοὺς υἱοὺς αὐτῶν.

3) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (nos, vos, se) μετὰ τῆς προθέσεως **inter** πρὸ αὐτῶν χρησιμοποιεῖται **καὶ ἐπὶ ἀλληλοπαθείας**: furtim **inter se** aspiciēbant λάθρᾳ προσέβλεπον ἀλλήλους.

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφράζεται προσέτι ὡς ἐξῆς: λαμβάνεται δις τὸ οἰκείον ὄνομα ἢ ἡ ἀντωνυμία alter (ἐπὶ δύο) ἢ ἡ alius (ἐπὶ πολλῶν) πρῶτον μὲν κατ' ὀνομαστικὴν (ὡς ὑποκείμενον), δεῦτερον δὲ κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ὁποῖαν ἀπαίτει ἡ σύνταξις τῆς προτάσεως: **manus manum** lavat (πρβλ. χεῖρ χεῖρα νίχει). **alter alterum** adiūvat βοηθοῦσιν ἀλλήλους. **alius alium** increpabat ἐπέπληττον ἀλλήλους* (πρβλ. νεοελλ.: κατηγορεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον).

β') Δεικτικά, ὀριστικά (§ 58 καὶ § 59)

151. 1) Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία **iste** ἀναφέρεται κανονικῶς εἰς τὸ β' πρόσωπον, (διὸ πολλάκις συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας tuus): **ista** vox αὐτῆ ἢ φωνῆ (σου). **iste furor tuus** αὐτῆ ἢ μανία σου.

2) Ἡ ἀντωνυμία **is** (ea, id) χρησιμοποιεῖται κανονικῶς **ἐπὶ**

νοητῆς δείξεως, ἥτοι δι' αὐτῆς ὁ λέγων δεικνύει τι, τὸ ὁποῖον ἐλέ-
χθη ἤδη (ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ ἢ νὰ διασαφηθῆ διὰ προσδιοριστικῆς
ἀναφορικῆς προτάσεως): apud Helvetios longe nobilissimus fuit
Orgetōrix; **is** coniurationem fecit παρὰ τοῖς Ἑλβετοῖς ὑπερευ-
γενέστατος ἦτο ὁ Ὀργέτοριξ· οὗτος συνωμοσίαν ἔκομε· divitissi-
mus est **is**, **qui** paucis contentus est. (Βλ. § 124).

Οὕτως εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις λαμβάνεται ἡ **is** ὡς ἐπα-
ναληπτικὴ ἀντωνυμία: **Deum** agnoscis ex operibus **eius** τὸν
Θεὸν ἀναγνωρίζεις ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Σημείωσις. Μετὰ τὴν **is** δύναται ν' ἀκολουθῆ πρότασις ἐκφερομένη
καθ' ὑποτακτικὴν, ἀναφορικὴ ἀποτελεσματικὴ (εἰσαγομένη διὰ τοῦ **qui**) ἢ κα-
θαρὰ ἀποτελεσματικὴ (εἰσαγομένη διὰ τοῦ **ut**), ὁπότε ἡ **is** ἰσοδυναμεῖ πρὸς
τὴν **talis** (τοιούτος) **non is sum**, **qui** (= **ut**) **errear** δὲν εἶμαι τοιούτος, ὥστε
νὰ καταπλήττωμαι.

γ') Ἀόριστοι (§ 62)

152. Ἐκ τῶν διαφόρων ἀορίστων ἀντωνυμιῶν τῆς Λατινικῆς,
αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅ,τι σημαίνει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἢ τίς,

1) ἡ **quidam** (§ 62, 5) χρησιμοποιεῖται, ὅταν πρόκειται περὶ
προσώπου ἢ πράγματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται
νὰ κατονομάσῃ; **quaedam** bestiolae unum diem vivunt' (βλ.
§ 149, 3). Perses **quidam** Πέρσης τις.

2) Ἡ **aliquis** (ἐπιθετικῶς **aliqui**, § 62, 2) καὶ ἡ **quispiam**
(§ 62, 3) χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς εἰς καταφατικὰς προτάσεις,
ἐνῶ ἡ **quisquam** καὶ ἡ **ullus** (§ 62, 4) μόνον εἰς προτάσεις ἀρνητι-
κὰς ἢ καταφατικὰς ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικὰς:
dicat quispiam (εἶποι τις ἂν) δυνατόν νὰ εἶπῃ τις. **sine ulla** spe
pacis domum redierunt ἀνευ τινὸς ἐλπίδος εἰρήνης οἴκαδε ἐπέστρε-
ψαν. **An quisquam** Croeso divitior fuit? ἄραγε ὑπῆρξέ τις πλου-
σιώτερος τοῦ Κροίσου; (= οὐδεὶς ὑπῆρξε κλπ.).

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **quis** (ἐπιθετικῶς **qui**, § 62, 1) χρη-
σιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς **aliquis** μετὰ τὰ μόρια **si**, **nisi**, **ne**, **num** καὶ
μετὰ ἀναφορικὰς λέξεις ἐν γένει: **ne quid** **respublica detrimenti**
carpat μὴ τινα ἢ πολιτεία βλάβην λάβῃ (§ 129, 2, α'). **num quod**
(= **aliquid**) **vestigium apparet**? μὴ τι ἴχνος φαίνεται. **quo quis**

sapientior est, ea solet esse modestior ὅσῳ τις σοφώτερος εἶναι, τόσῳ συνήθως μετριοφρονέστερος εἶναι.

4) Ἡ ἀντωνυμία **quisque** (§ 62, 9) χρησιμοποιεῖται :

α') μετὰ τὰς (αὐτοπαθεῖς) ἀντωνυμίας (sui, sibi, se) καὶ τὴν κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου (suus, -a, -um) : **se quisque** diligit ἑαυτὸν (= ἕκαστος) φιλεῖ **suum cuique** tribuendum est. (Βλ. § 134, 1)'

β') μετὰ ὑπερθετικά ἐπίθετα καὶ ἀριθμητικὰ τακτικά : **optimum quidque** rarissimum est (πᾶν) τὸ ἄριστον εἶναι σπανιώτατον. νίξ **decimus quisque** miles sine vulnere erat μόλις δέκατος τις (= μεταξύ τῶν δέκα εἷς) στρατιώτης ἦτο ἄτρωτος·

γ') μετὰ τὰ ἀναφορικά ἐν γένει : **quam quisque** novit (= novit) artem, in hac se exercet· προβλ. ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἶδει τέχνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον

153. α') Ἀπαρέμφατον ὑποκείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως ὀνομαστικῆς) ὡς ὑποκείμενον συντάσσονται ἀπρόσωπα ῥήματα (§ 99, 2 καὶ § 100, 2) καὶ ἀπρόσωποι φράσεις: *legem brevem esse oportet* ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος· *Patriae irasci nefas est* οὐχ ἔσιόν (ἔστι) ἐργίζεσθαι τῇ πατριδί.

154. β') Ἀπαρέμφατον ἀντικείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως αἰτιατικῆς) ὡς ἀντικείμενον συντάσσονται πλεῖστα ῥήματα·

1) Μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ **λεκτικὰ** καὶ τὰ **δοξαστικὰ** ῥήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ὡς *dicere, narrare — putare, iudicare* κλπ.)· ἐκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ **αἰσθητικὰ**, τὰ **γνωστικὰ**, τὰ **μνήμης**, **δείξεως** ἢ **δηλώσεως** σημαντικὰ καὶ τὰ **ψυχικοῦ πάθους** σημαντικὰ, (ὡς *sentire, videre, audire — scire, ignorare — meminisse, § 98, 1, oblivisci — demonstrare, docere, certiore facere — gaudere, dolere, admirari* κλπ.), τὰ ὁποῖα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς): *Democritus dicebat innumerabiles esse mundos* ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι κόσμοι. *sentit animus se suā vi, non alienā moveri* ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται ὅτι ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐαυτῆς δυνάμεως καὶ οὐχὶ ὑπ' ἄλλοτριᾶς κινεῖται. *memento te hominem esse* ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος. *fortuna gaudet illudēre* rebus humanis ἡ τύχη χαίρει ἐμπαίζουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι.

Σημείωσις. Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ πρότασιν (αἰτιολογικὴν), εἰσαγομένην διὰ τοῦ *quod*: *doleo quod amicis careo* λυποῦμαι, ὅτι στεροῖμαι φίλων.

2) Μὲ **τελικὸν** ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ **ἐφετικὰ** καὶ τὰ **δυνητικὰ** ἐν γένει ῥήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (ὡς *velle, nolle, malle, cupere — posse, scire* μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ *ικα-*

νὸν εἶναι κλπ.) ἐκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ ἐνάροξεως καὶ λήξεως σημαντικὰ (ὡς incipere, coepisse, § 98, 1 desinere κλπ.), τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς): **volunt omnes boni videri** πάντες θέλουν ἀγαθοὶ νὰ φαίνονται. **mons moveri coepit** τὸ ὄρος ἤρχισε νὰ κινηται (βλ. § 98, 1 Σημ.), **desino loqui** παύομαι λέγων.

155. Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (**Accusativus cum infinitivo**). Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας τίθεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἰς πῶσιν αἰτιατικῆν: **Platonem Cicero scribit Tarentum ad Archytam venisse** (**Cicero scribit - Plato venit**) ὁ Κικέρων γράφει ὅτι ὁ Πλάτων εἰς Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν ἦλθεν.

Ἄλλ' ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας τίθεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς πῶσιν αἰτιατικῆν

1) κανονικῶς μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 1), ὅταν τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ ῥήματος ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ: **nego me esse mendacem** (**ego nego — me esse**) ἀρνοῦμαι, ὅτι εἶμαι ψεύστης. **Socrates nihil se scire profitebatur** (**Socrates profitebatur - Socrates scire**) ὁ Σωκράτης ἰσχυρίζετο, ὅτι οὐδὲν ἐγίνωσκε

2) συνηθως καὶ μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2), ὅταν τοῦτο εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ **esse** (ὡς συνδετικόν: **Alexander Jovis filium se appellari voluit** ὁ Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Διὸς νὰ καλῆται ἠθέλησε. **cupio me esse clementem** (**ego cupio - me esse**) ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι ἐπιεικῆς.

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν, ἀλλὰ διεμορφώθη σὺν τῷ χρόνῳ προσελθοῦσα ἐκ προτάσεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος (οἷα τὸ **iubeo, sino — video, audio** κ.τ.τ.) ἦτο συγχρόνως καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρωμένου ἀπαρεμφάτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν **dominus iussit servos abire** (ὁ κύριος διέταξε τοὺς δούλους νὰ ἀπέλθουν) ἦτο δυνατόν νὰ νοηθῆ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ (ἀντικειμένου) **servos** ὡς στενωτέρου συνδεομένη μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀπαρεμφάτου (**abire**) καὶ ὡς οὕσα μᾶλλον ὑποκείμενον αὐτοῦ (**dominus**) **iussit servos abire** (ὁ κύριος διέταξε νὰ ἀπέλθουν οἱ δούλοι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν ἐλέγχθη π.χ. καὶ **legem brevem esse oportet** (καίτοι ἐνταῦθα τὸ ῥῆμα **oportet** δὲν εἶναι ἐκ τῶν δεχομένων ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν).

156. γ') Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Τὸ ἀπαρέμφατον χορησι-
μοποιεῖται καὶ ἀπολύτως, (ἤτοι χωρὶς νὰ ἐξαφῶται ἐκ τινος ῥήματος):

1) **ἐπιφωνηματικῶς** (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ), εἰς ἀναφωνήσεις δηλούσας ἀγανάκτησιν, ἔκπληξιν κ.τ.τ. ο *spectaculum miserum!* *In portu Syracusano de classe populi Romani triumphum agere piratum!* ὦ ἄθλιον θέαμα! Ἐντὸς τοῦ κόλπου τῶν Συρακουσῶν ἀπὸ τοῦ στόλου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ κατάγη θρίαμβον (εἶς) πειρατῆς! (πρβλ. ἐμὲ τάδε παθεῖν φεῦ!)

2) ὅλως ἰδιορρύθμως, **ἀντὶ ὀριστικῆς παρατατικοῦ**, εἰς διηγήσεις καὶ περιγραφὰς συναισθημάτων, γινομένης μετὰ χορηγότητος καὶ ζωηρότητος: *Hoc ubi Verres audivit... minitari absenti Diodoro, vociferari palam, lacrimas interdum vix tenere* ὡς τοῦτο ἤκουσεν ὁ Οὐδέρρης... ἦ πείλει τὸν Διόδωρον ἀπόντα, ἐκραύγαζε φανερά, τὰ δάκρυα ἐν τῷ μεταξὺ μόλις σ υ ν ν ε κ ρ ἄ τ ε ι. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ δὲν ὑπάρχει τοιαύτη χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. π.χ. Ἄμα τᾶκουσε αὐτὰ ὁ Πέτρος, νὰ κλαίῃ, νὰ φωνάζῃ... = ἔκλαιε, ἐφώναζε).

157. Χρῆσις ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος. Τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος χρῆσις γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ προᾶξις **μέλλουσα νὰ γίνῃ** ἐν γένει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου ῥήματος δηλουμένην προᾶξιν: *spero (sperabam κλπ.) amicum meum venturum esse* ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου, (ἤλπιζον ὅτι θὰ ἔλθῃ ἢ ὅτι θὰ ἦρχετο ὁ φίλος μου κλπ.).

Ἄλλὰ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος γίνεται ἐκ παραλλήλου χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore ut* ἢ *futurum esse ut* μετ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ οἰκείου ῥήματος: *spero fore (ἢ futurum esse) ut amicus meus veniat* ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου, *sperabam fore (ἢ futurum esse) ut amicus meus veniret* κλπ. (§ 77, 4).

Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι ἢ κανονικὴ καὶ συνήθης, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι παθητικόν, ἀναπόφρευκτος δέ, ὅταν τὸ ῥῆμα στερεῖται σουπίνου (καὶ ἐπομένως καὶ μετοχῆς μέλλοντος, § 85, 3 καὶ 89, 2): *Romani sperabant fore ut Galli vincerentur* οἱ Ῥωμαῖοι ἤλπιζον ὅτι θὰ νικηθῶσιν (ἢ ὅτι θὰ ἐνικῶντο) οἱ Γαλάται. *credo fore*

ut huius facti te **paeniteat** πιστεύω ὅτι θὰ μεταμεληθῆς διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην' (§ 131, 2).

2. Ἡ ΜΕΤΟΧΉ

158. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Ἐπειδὴ ἐν τῇ Λατινικῇ ἔλλείπει μετοχὴ παρακειμένου μὲν (ἢ ἀορίστου) ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ, ἐνεστώτος δὲ ἐν τῇ μέσῃ (§ 75, 2), καὶ ἐπειδὴ ἔλλείπει καὶ ἄρθρον, ἡ μετοχικὴ σύνταξις ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη, ὅσον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ. Διὰ τοῦτο εἰς πολλά, ἐκεῖ ὅπου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται μετοχικὴ σύνταξις, ἐν τῇ Λατινικῇ χρησιμοποιεῖται σύνταξις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν ἢ ἄλλη διάφορος σύνταξις (ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ) πρβλ. § 124).

159. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ μετοχὴ συντακτικῶς εἶναι

1) **ἐπιθετικὴ** (οὐχὶ λίαν συνήθης διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἄρθρου) : *iucundi sunt acti labores* (= labores **qui acti sunt**) εὐάρεστοι εἶναι οἱ εἰς πέρας ἀγθέντες κόποι.

Συνήθης δὲ εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χοῆσις ἐπιθετικῆς μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου ἐν ἐμπροθέτοις ἀντὶ ἀφηρημένου ὀηματοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς *ab urbe condita* (ἀπὸ τῆς κτισθείσης πόλεως =) ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως (Ῥώμης). *post Troiam delētam* (μετὰ τὴν καταστροφείσαν Τροίαν =) μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. (Βλ. καὶ § 81, 2, Σημ.).

2) **κατηγορηματικὴ**. Καὶ ταύτης ἡ χοῆσις εἶναι λίαν περιορισμένη. Οὕτω συντάσσονται μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς (ἐνεστώτος χρόνου) μόνον τὰ αἰσθητικὰ ὄηματα (*video, audio* κλπ.) καὶ τὰ ὄηματα *facio, fingo, induco* κ.ἄ.τ. (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παριστάνειν, παρουσιάζειν) : *Catonem vidi in bibliotheca sedentem* εἶδον τὸν Κάτωνα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καθήμενον. *Homerus facit Polyphemum cum ariēte colloquentem* ὁ Ὅμηρος (ποιεῖ =) παριστάνει τὸν Πολύφημον ὁμιλοῦντα μὲ τὸν κριόν. (Πρβλ. § 140, γ' καὶ § 154).

Σημείωσις. Ὡς πρὸς τὰς συντάξεις, οἷαι *audio aliquem legentem* καὶ *audio aliquem legere* πρβλ. τὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς : ἀκούω τινὸς λέγοντος καὶ ἀκούω τινὰ λέγειν κ. τ. τ.

3) **ἐπιρροηματική**, (ἤτοι δηλοῦσα **χρόνον, αἰτίαν, ὑπόθεσιν, παραχώρησιν** κ.τ.τ.). Αὕτη, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, εἶναι
 α') **συνημμένη** (participium coniunctum), ἣτοι ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει: omne **malum nascens facile opprimitur** πᾶν κακὸν γεννώμενον (ἐν τῇ γενέσει του) εὐκόλως καταβάλλεται. **mendaci homini** ne verum quidem **dicenti** credere solemus εἰς τὸν ψεύστην συνήθως οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν λέγοντα πιστεύομεν.

β) **ἀπόλυτος** (participium absolutum), ἣτοι ἔχει ὑποκείμενον ὄνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει. Αὕτη ἐκφέρεται κανονικῶς κατ' ἀφαιρετικὴν, διὸ λέγεται ablativus absolutus (ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος, ἀνιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς): Solon et Pisistratus **Servio Tullio regnante** vixerunt ὁ Σόλων καὶ ὁ Πεισίστρατος ἤκμασαν βασιλείοντος τοῦ Σεροῦτου Τυλλίου.

160. Διαφόρως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν σχηματίζεται ἐν τῇ Λατινικῇ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος προσέτι

1) **μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου**, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑποκείμενον τῆς ὑπὸ τῆς μετοχῆς ταύτης δηλουμένης πράξεως λογικῶς εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως (ὁπότε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ **συνημμένη μετοχὴ ἐνεργητικοῦ** ἢ **μέσου ἀορίστου** ἢ παρακειμένου, ἥτις δὲν ὑπάσχει ἐν τῇ Λατινικῇ): Amulius **expulso fratre** regnavit (**Amulius** expulit fratrem - **Amulius** regnavit) ὁ Ἀμούλιος ἐβασιλεύσε.

Σημείωσις. Τῶν ἀποθετικῶν ὁμως ῥημάτων, τῶν μεταβατικῶν, γίνεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ χρῆσις **συνημμένης μετοχῆς**, (ἡ ὁποία ὄντως ἀντιστοιχεῖ πρὸς μετοχὴν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου ἢ παρακειμένου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς) π.χ. haec **locutus** abiit ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε (ἐνὸν **his dictis** abiit)

2) **ἀνευ οὐδεμιᾶς μετοχῆς**, μὲ ὄνομά τι ἢ ἀντωνυμίαν (προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν) ὡς ὑποκείμενον καὶ μὲ κατηγορηματικὸν προσδιορισμὸν τούτου

α') **οὐσιαστικὸν** δηλοῦν ὁξίωμά τι ἢ ἰδιαιτέραν τινὰ σχέσιν ἢ ἐνέργειαν ἢ ἡλικίαν, ὡς **cousul, praetor — arbiter, auctor, dux, praeceptor, socius, testis — puer, adolescentulus, senex** κ.ἄ.τ.

β') ἐπίθετον δηλοῦν ἰδιαιτέραν τινὰ διάθεσιν ἢ κατάστασιν, ὡς *adversus, conscius, nescius, incertus, invitus, salvus, superstes, vivus* κ.ἀ.τ. Δηλοῖ δὲ ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τὸ **πότε** ἢ **ὑπὸ ποίας συνθήκας** γίνεται τι, ὡς *Augustus natus est Cicero-ne et Antonio consulibus* ὁ Αὐγουστος ἐγεννήθη ὑπατεύοντων (ἐπὶ τῆς ὑπατείας) τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀντωνίου. *patre vivo haec domus aedificata est* ᾠκοδομήθη οὗτος ὁ οἶκος ζῶντος τοῦ πατρὸς.

Σημεῖωσις 1. Δὲν δύναται νὰ λέγεται ὅτι εἰς φράσεις, οἷαι αἰ ἄνω-τέρω νοεῖται ἢ ἀφαιρετικὴ τῆς ἑλλειπούσης μετοχῆς τοῦ ἑνεστώτος τοῦ ῥήμα-τος *esse* (§ 77, Σημ.), διότι ὅτι ἑλλεῖπει ἔν τινι γλώσσει δὲν δύναται βέβαια νὰ νοηται ὑπὸ τῶν ὀμιλούντων αὐτήν.

Σημεῖωσις 2. Καὶ ἡ *ablativus absolutus* δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐν τῇ Λατινικῇ (Πρβλ. § 155, 2. Σημ.). Διεμορφώθη καὶ αὐτὴ σὺν τῷ χρόνῳ προελθοῦσα ἐκ φράσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀφαιρετικὴ ὀνόματός τινος μετὰ μετοχῆς ἐδήλου τρόπον ἢ χρόνον κ.τ.τ. (§ 145 κ. ε'). Ἐν τῇ φράσει π.χ. *milites gladiis districtis in hostem impetum fecerunt* ἀρχῆθεν ἡ ἀφαιρετικὴ *gradis* μετὰ τὸν μετοχικὸν αὐτῆς προσδιορισμὸν *districtis* εἶναι ἀφαιρετικὴ ὀρ-γανικὴ (§ 128, 2) καὶ ἡ ἀρχικὴ ἔννοια τῆς ὅλης φράσεως ταύτης ἦτο ἡ ἑξῆς: «οἱ στρατιῶται μετὰ τὰ ξίφη ἀνεσπασμένα (ἦτοι γυμνά) ὤρμησαν ἐπὶ τὸν ἐ-χθρόν». Ἄλλ' εὐκόλως ἡ φράσις αὕτη ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῆ καὶ ὡς σημαίνουσα τοῦτο: «οἱ στρατιῶται ἀνασπασθέντων τῶν ξιφῶν (ἦτοι ἀνασπασάντες τὰ ξίφη) ὤρμησαν κλπ.», ὁπότε πλέον ἔχομεν μετοχικὴν σύνταξιν καὶ ἀφαιρετικὴν ἀπό-λυτον. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη κατόπιν π.χ. καὶ: *venit in Italiam Tarquinio regnante* κ.τ.τ. (Πρβλ. καὶ τὴν προέλευσιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

3. Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιακόν

161. α') Τὸ γερούνδιον (βλ. § 75, 4). Μετὰ δοτικῆς τοῦ γε-ρουνδίου δηλοῦσης **σκοπὸν** (§ 136) εἰδικῶς συντάσσονται τὰ ἐπί-θετα *utilis, inutilis, aptus, idoneus, par, impar*, τὸ δῆμα *esse* (μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ οἷόν τε εἶναι, ἱκανὸν εἶναι), τὰ δῆματα *creare, deligere, praeficere* κ.τ.δ., αἱ φράσεις *operam dare, tempus dare, diem dicere* καὶ τέλος ὀνόματα δηλοῦντα ἄξιωμα ἰδίως σύνθετα, μετὰ δευτέρον συνθετικὸν τὸ ὄνομα *vir*, ὡς *decemviri, tresviri* κ.τ.τ.: *aqua semper utilis est bibendo* (δοτ.) τὸ ὕδωρ εἶναι πάντοτε ὀφέλιμον (εἰς τὸ πίνειν =), ἵνα τὸ πίνῃ τις.

Ἄλλ' ἐν τῇ συντάξει τοῦ γερονδίου μετὰ τῶν ἀνωτέρω κανονικῶς γίνεται γερονδιακὴ ἔλξις. (Βλ. κατωτέρω § 163).

162. β') Τὸ γερονδιακόν. Ὅπως πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνεται

1) ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς: homo **non ferendus** ἄνθρωπος οὐκ ἀνεκτός·

2) ὡς κατηγορούμενον (μετὰ τοῦ esse). Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ γίνεται χρῆσις δύο συντάξεων ἴτοι

α') **προσωπικῆς συντάξεως**, ὅταν τὸ ῥῆμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει τὸ γερονδιακόν εἶναι μεταβατικόν συντασσόμενον **μετ' αἰτιατικῆς**: (delere **Carthaginem**) **delenda est** Carthago = καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών. (legere **libros**) **libri nobis legendi sunt** ἀναγνωστέα ἡμῖν τὰ βιβλία ἐστί. (Βλ. § 135, 3 καὶ προβλ. ὦ φ ε λ η τ ῆ α σοι ἡ πόλις· εὖ ποιητέοι οἱ συμμαχεῖν βουλόμενοι·)

β') **ἀπροσώπου συντάξεως**, ὅταν τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει τὸ γερονδιακόν, εἶναι ἀμετάβατον, ἢ συντάσσεται οὐχὶ μετ' αἰτιατικῆς: (eo πορεύομαι) **domum nobis eundum est** πορευτέον ἡμῖν οἴκαδε. (obtempere **legibus**, δοτ.) **obtemperandum nobis est legibus**· (προβλ. πειστέον τῷ νόμῳ·)

3) ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς, κανονικῶς μετὰ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **δίδειν** ἢ **ἀναδέχεσθαι** τι πρὸς ὄρισμαίνον τινὰ σκοπόν, ὡς do, trado, mitto, relinquo — accipio, suscipio, permitto, loco — curo: **urbs militibus diripienda tradita est** ἡ πόλις τοῖς στρατιώταις (διαρπαστέα =) πρὸς διαρπαγὴν παρεδόθη. Ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει τῶν ῥημάτων τούτων κανονικῶς ὑπάρχει γερονδιακὴ ἔλξις. (Βλ. ἐπόμενα).

163. Γερονδιακὴ ἔλξις (**Attractio gerundiva**), ἴτοι χρῆσις τοῦ γερονδιακοῦ ἀντὶ γερονδίου.

Συνηθέστατα **κατὰ τὰς πλαγίας αὐτοῦ πτώσεις** τὸ γερονδιακόν δὲν εἶναι ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ ἀντικαθιστᾷ τὸ ἀντίστοιχον γερούνδιον καὶ λαμβάνεται οὕτως, ὅπως ἐκεῖνο, μὲ σημασίαν **ἐνεργητικὴν**. Ὅταν δηλαδὴ τὸ γερούνδιον ἀνήκη εἰς ῥῆμα μεταβατικόν συντασσόμενον **μετ' αἰτιατικῆς**, πολλάκις τὸ μὲν ἀντικείμενον τοῦ γερονδίου τούτου τίθεται **κατὰ τὴν πτῶσιν** αὐτοῦ, τὸ δὲ γερούνδιον τίθεται **κατὰ τὸ γένος** καὶ τὸν **ἀριθμὸν** τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

Οὕτω π.χ. λέγεται (συνηθέστερον) *consuetudo immōlandorum hominum* ἀντὶ τοῦ *consuetudo immolandi homines* τὸ ἔθος τοῦ θύειν ἀνθρώπους.

Σημείωσις. Γερουνδιακὸν καθ' ἑλξιν ἀντὶ γερουνδίου χρησιμοποιεῖται καὶ τῶν μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσομένων ῥημάτων, *utor, fruor, fungor* καὶ *potior* (§ 141, 3), διότι καὶ ταῦτα συνετάσσοντο ἀρχῆθεν μετ' αἰτιατικῆς :: *spes urbis potiendae* (= *urbe potiendi* ἢ *urbem potiendi*) ἡ ἐλπίς τοῦ κυριεῦσαι τὴν πόλιν.

164. Χρησιμοποιεῖται πάντοτε γερουνδιακὸν (κατὰ γερουνδιακὴν ἑλξιν) ἀντὶ γερουνδίου (μετ' ἀντικείμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιατικὴν), ὁσάκις ἢ συντάξις τῆς προτάσεως ἀπαιτεῖται.

1) νὰ γίνῃ χρῆσις *δοτικῆς* γερουνδίου. Οὕτω π.χ. (οὐχὶ *impar ferendo onus* § 161, ἀλλὰ) *impar ferendo oneri* ἀνίκανος φέρειν (= νὰ βαστάξῃ) τὸ βάρος.

2) νὰ γίνῃ χρῆσις *αἰτιατικῆς* ἢ *ἀφαιρετικῆς* τοῦ γερουνδίου μετὰ προθέσεως πρὸ αὐτοῦ, (τῆς *ad* ἢ *in* μετ' αἰτιατικῆς ἢ τῆς *ad, de, ex, in* μετ' ἀφαιρετικῆς): *multi philosophi scripserunt de contemnenda morte* (ὄχι *de contemnendo mortem*) πολλοὶ φιλόσοφοι ἔγραψαν περὶ τοῦ καταφρονεῖν τοῦ θανάτου.

Σημείωσις 1. Εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἢ χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ (κατὰ γερουνδιακὴν ἑλξιν) ἀντὶ τοῦ γερουνδίου μετ' αἰτιατικῆς ἀντικείμενου εἶναι προαιρετικὴ Οὕτω π.χ. δύναται νὰ λεχθῇ *studium evertendi rempublicam* καὶ *studium evertendae reipublicae* ἢ σπουδὴ τοῦ ἀνατρέψαι τὴν πολιτείαν. Δὲν γίνεται ὅμως χρῆσις γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου, ὅταν τοῦτο ἔχη ἀντικείμενόν του ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμίαν οὐδετέρου γένους: *ars vera et falsa diiudicandi* (οὐχὶ *verorum et falsorum diiudicandorum*) ἡ ἐπιστήμη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ.

Σημείωσις 2. Περὶ τοῦ σουπίνου βλ. § 75, 3.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

165. Προεισαγωγική παρατήρησις. Τὸ χρονικὸν σύστημα τοῦ ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης διαφέρει ἐξωτερικῶς ἀπὸ τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, διότι στερεῖται ἰδιαίτερου χρόνου, ὁ ὁποῖος νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς (§ 74, 5). Ἐξ ἀντιθέτου ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς Λατινικῆς ἔχει ἰδιαίτερους τύπους τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ ὑπερσυντελικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, ὁποῖους δὲν ἔχει ἡ Ἑλληνική. Διὰ τῶν ἐπιπλέον δὲ τούτων τύπων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ διὰ τοῦ τρόπου ἐν γένει, κατὰ τὸν ὁποῖον χρησιμοποιοῦνται οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ, ὀρίζεται ἀκριβέστερον ἐν αὐτῇ παρὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ χρονικὴ σχέσις δύο ἢ περισσοτέρων πράξεων πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὁποῖον ὀμιλεῖ ὁ λέγων. (Βλ. τὰ παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὀριστικῇ

166. 1) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπλοῦ μέλλοντος εἶναι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γενικῶς ὅποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ.

2) Ὁ παρακείμενος (§ 74, 5, δ') χρησιμοποιεῖται

α') ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (perfectum historicum): Catilina coniurationem **fecit** ὁ Κατρίνας συνωμοσίαν ἔκαμε·

β') ὡς ὁ (ἀποτελεσματικὸς) παρακείμενος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (perfectum praesens ἢ logicum): **scripsi** epistulam (γέγραφα =) ἔχω γράψει ἢ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν.

3) Ὁ ὑπερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: **scripseram** epistulam (ἔγεγράφειν =) εἶχον

γράφει ἢ εἶχον γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἄλλὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ ὑπερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δι' αὐτοῦ δηλωθῇ, ὅτι ἢ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη παρελθούσα πράξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει μνημονευομένης παρελθούσης ἐπίσης πράξεως: *legati, quos miserat, redierunt* οἱ πρέσβεις, οὓς ἔπεμψεν, ἐπανῆλθον. (Προβλ. Οἱ Κερκυραῖοι Κυλλήνην ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς παρῆσχον Κορινθίους. Ὅχι: παρεσχίκεσαν).

4) Ὁ τετελεσμένος μέλλων χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: *scripsero epistulam* (γεγραφὼς ἔσομαι =) θὰ ἔχω γράψει ἢ θὰ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου χρησιμοποιεῖται ὁ τετελεσμένος μέλλων προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δι' αὐτοῦ δηλωθῇ, ὅτι ἢ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη μέλλουσα πράξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει μνημονευομένης μελλούσης ἐπίσης πράξεως: *quidquid petiēris* (τετελ. μέλλ.), *tibi dabitur* (ἀπλοῦς μέλλ.) ὅ,τι ἂν αἰτήσης, δοθήσεται σοι.

Σημείωσις 1. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ὑπάρχουν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ 1) παρακειμενοὶ μὲ σημασίαν ἐνεστώτος, ὡς *novi* = *scio* γινώσκω (προβλ. οἶδα), *constiti* = *sto* ἵσταμαι (προβλ. ἔστηκα) κλπ. 2) ὑπερσυντέλικοι μὲ σημασίαν παρατατικού ὡς *noveram* = *sciebam* ἐγίνωσκον (προβλ. ἤδειν), *constiteram* = *stabam* ἰστάμην (προβλ. εἰστήκειν) κλπ. 3) τετελεσμένοι μέλλοντες μὲ σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος, ὡς *novero* = *sciam* θὰ γνωρίσω, *constitero* = *stabo* θὰ σταθῶ (προβλ. ἐστήξω) κλπ. Βλ. καὶ § 98, 1.

Σημείωσις 2. Ἐν τῇ Λατινικῇ λαμβάνονται ἐν τῇ συντάξει ὡς ἀρκητικοὶ μὲν χρόνοι ὁ ἐνεστώσ, οἱ δύο μέλλοντες καὶ ὁ κυρίως παρακειμενος, ὡς ἱστορικοὶ δὲ χρόνοι ὁ παρατατικός, ὁ ἱστορικός παρακειμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος.

167. Χρῆσις τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ. Ἰδιόρρυθμος εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἢ χρῆσις τῶν χρόνων τοῦ δήματος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς. Διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν διαφόρων πράξεων, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὁ γράφων ἔχει συνήθως ὑπ' ὄψει τοῦ τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ παραλήπτης θὰ ἔχῃ πλέον εἰς χεῖράς του καὶ θὰ ἀναγινώσκῃ τὴν ἐπιστολήν. Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρατατικός ἀντὶ ἐνεστώτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ παρακειμένου, παρακειμενος (ἀόριστος) ἀντὶ μέλλοντος; *Nihil*

habebam (= habeo) quod **scribērem** (= scribam), neque enim novi quicquam **audieram** (= audiui) et ad tuas omnes **rescripseram pridie** (= rescripsi heri) οὐδὲν ἔχω, τὸ ὁποῖον νὰ σοὶ γράψω, διότι οὔτε νέον τι ἔχω ἀκούσει καὶ εἰς πάσας τὰς ἐπιστολάς σου ἀπῆντησα χθές. **Commentarium dedi ei, qui has litteras tibi dedit** (= dabit) ὑπόμνημα ἔδωκα εἰς αὐτόν, ὁ ὁποῖος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ σοὶ δώσῃ.

Σημείωσις. Περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων τοῦ ἤματος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ εἰς ἀνεξαρτήτους εἴτε εἰς ἐξηρημένους προτάσεις βλ. κατωτέρω εἰς τὰ οἰκεία κεφάλαια.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

168. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Συντακτικῶς καὶ σημασιολογικῶς αἱ ἐγκλίσεις καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι περισσότεραι ἢ ὅσαι φαίνονται τυπικῶς (§ 74, 4). Ποικίλαι δὲ εἶναι ἰδίαι αἱ σημασίαι καὶ αἱ χρήσεις τῆς ὑποτακτικῆς (coniunctivus), μετὰ τῆς ὁποίας παλαιότερον συνεχωνεύθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ εὐκτικῇ (optativus). Οὕτω δὲ λαμβάνεται ἡ coniunctivus ὡς ἀντίστοιχος ὄχι μόνον τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς, εἰς ὁρισμένους δὲ περιπτώσεις ὡς ἀντίστοιχος καὶ τῆς ὀριστικῆς αὐτῆς. (Βλ. παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

169. α') **Indicativus**. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ ὀριστικὴ εἶναι ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ, ἥτοι αὕτη δηλοῖ τι τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. ("Αρνησις non οὐ, δέν, nonne-que κλπ.) **Catilina coniurationem fecit**, (βλ. § 166, 2, α) 'hoc **fiēri non potest** τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνη.

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁρισμέναι λέξεις ἢ τρόποι ἐκφράσεως τροποποιοῦν τὸ νόημα τῆς ὀριστικῆς, οὕτως ὥστε δι' αὐτῆς νὰ δηλοῦται τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ ἢ τι, τὸ ὁποῖον δὲν πραγματοποιεῖται ἢ δὲν ἐπραγματοποιήθη, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος: **paene** mei oblītus sum ὀλίγου ἐπελαθόμην (= λίγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησα). **aequum est** (ἢ aequum erat) hoc facere χρῆ ἢ ἐχρῆν τοῦτο ποιεῖν (= αὐτὸ πρέπει ἢ ἐπρεπε νὰ πράξῃς, ἀλλὰ δὲν τὸ πράττεις ἢ δὲν τὸ ἐπράξῃς). Πρβλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν.

170. β') **Imperativus** (§ 47, 4, γ'). Ἡ προστακτικὴ καὶ ἐν τῇ

Λατινικῇ δηλοῖ προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν, προτροπὴν ἢ παραίνεσιν ἢ ἀποτροπὴν, δέησιν, παραχώρησιν κ.τ.τ. : lege ἀνάγνωθι, properate σπεύδετε, σπεύσατε.

Χρησιμοποιεῖται δὲ

1) ἡ προστακτικὴ τοῦ **ἐνεστώτος**, (ἣτις ἔχει μόνον β' πρόσωπον), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ προστατιτόμενον πρέπει νὰ γίνῃ **ἀμέσως** ἢ νὰ γίνεται **πάντοτε** : **ergedēre** ex urbe, Catilina, **educ tecum omnes tuos** ; **purga** urbem ἔξελθε ἐκ τῆς πόλεως, Κατιλίνα, ἔξάγαγε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς εταίρους σου· καθάρισον τὴν πόλιν. **iustitiam cole** et pietatem δικαιοσύνην ἄσκει καὶ εὐσέβειαν·

2) ἡ προστακτικὴ τοῦ **μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ προστατιτόμενον πρέπει νὰ γίνῃ οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι ἐν γένει ἢ ἀφοῦ προηγουμένως γίνῃ ἄλλη τις προᾶξις : **cras petito** (β' ἐνικ.)· tibi dabitur αὐριον ζήτησον· θὰ σοὶ δοθῇ· **respondēto** (β' ἐνικ.) ad ea, quae **rogavero** ἀπάντησον εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια θὰ σὲ ἐρωτήσω (ἐνν. ἀφ' οὗ προηγουμένως σὲ ἐρωτήσω· πρβλ. § 166, 4).

Εἶναι δὲ κανονικὴ ἡ χρῆσις τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος εἰς τὰ **ἐπιτάγματα τῶν νόμων**, (ἐπειδὴ ταῦτα γενικῶς ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον) : regio imperio duo **sunto** ἰίque consules **appellantor** ; **nemini parento** βασιλικὴν ἀρχὴν δύο (ἄνδρες) ἔχόντων (= νὰ ἔχωσι) καὶ οὗτοι ὑπατοὶ καλεῖσθων (= νὰ καλῶνται)· μηδενὶ δὲ ὑπακούοντων (= εἰς κανένα δὲ νὰ μὴ ὑπακούωσι).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 98, 2, γ'. Γίνεται δὲ ἠπιωτέρα ἡ προστακτικὴ καὶ διὰ τῆς χρήσεως ὑποτακτικῆς (coniunctivus) μετὰ τοῦ **velim** (§ 95) : **dicas mihi velim** εἰπέ μοι, ἀνευαρεστῆσαι (κυρίως = θὰ ἤθελον νὰ μοι εἴπῃς).

171. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς κανονικῶς χρησιμοποιεῖται

1) τὸ **ne** (= μή), ἀλλὰ μεθ' ὑποτακτικῆς (coniunctivus) ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου : hoc **ne** facias ἢ **ne** feceris (ὑποτ. παρακειμένου) μὴ ποίει ἢ μὴ ποιήσης τοῦτο. puer **ne** telum habeat παῖς ὄπλον μὴ ἔχέτω (= νὰ μὴ ἔχη).

Μετὰ προστακτικῆς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ (ἀπαγορευτικὸν) **ne** μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς κείμενα νόμων : **hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito** (ἄνθρωπον) νεκρὸν ἐντὸς τῆς

πόλεως νὰ μὴ θάπτη τις, μηδὲ νὰ καίη. (Πορβλ. § 168, 2).

2) ἐπὶ τοῦ β' προσώπου μόνον.

α) περίφρασις ἐκ τοῦ *poli* ἢ *polite* (§ 95) μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος τοῦ οἰκείου ῥήματος: *poli putare* μὴ νόμιζε ἢ μὴ νομίσῃς·

β) περίφρασις ἐκ τοῦ *fac ne* (§ 84, Σημ.) ἢ τοῦ *cave* μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ οἰκείου ῥήματος: **fac ne** *quid aliud cures* μὴ φροντίζε ἢ μὴ φροντίσῃς δι' ἄλλο τι· *cave credas* μὴ πίστευε ἢ μὴ πιστεύσῃς.

172. γ') **Coniunctivus** (βλ. § 169). Ἡ ὑποτακτικὴ χρῆσιμοποιεῖται

1) εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας (*coniunctivus voluntativus*: ἄρνησις **ne**)

α) εἰς δήλωσιν προτροπῆς ἢ ἀποτροπῆς (*coniunctivus hortativus*) κανονικῶς κατὰ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος: *eāmus* ἴωμεν (πᾶμε), *ne cunctemur* μὴ μέλωμεν (ἄς μὴ βραδύνωμεν)·

β) εἰς δήλωσιν προσταγῆς (*coniunctivus iussivus*), κανονικῶς κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος, ἢ εἰς δήλωσιν ἀπαγορεύσεως (*coniunctivus prohibitivus*), μετὰ τὸ ἀπαγορευτικὸν *ne* πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἀορίστου (*perfecti*, ἔχοντος ἐνταῦθα, ἦν καὶ ὁ ἐνεστώσως σημασίαν) ἢ κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ ἀορίστου: **videant** *consules, ne quid respublica detrimenti capiat* (ὀρόντων =) νὰ προσέξουν οἱ ἕπατοι, μὴ ἡ πολιτεία πάθῃ βλάβην τινὰ (§ 129, 2, α'). *ne feceris* μὴ πράξῃς, *ne faciat* μὴ πράττειτω, μὴ πράξῃ. *moratus sit nemo* μηδεὶς μελλησάτω ἢ μηδεὶς μελλήσῃ (κανεὶς νὰ μὴ βραδύνη)·

γ) εἰς δήλωσιν εὐχῆς (*coniunctivus optativus*) κατὰ πάντα χρόνον. Συνήθως τῆς εὐχαιτικῆς ταύτης ὑποτακτικῆς προτάσεται τὸ μόριον *utinam* (εἶθε): **valeant** *mei cives* ὕγαινοιεν οἱ ἔμοι πολῖται. *ne vivam, si scio* μὴ ζῶην, εἰ οἶδα. (Πορβλ. *νὰ μὴ ζήσω, ἂν...*), *ne viverem* εἶθε (νὰ) μὴ ἔζων, (ἀλλὰ ζῶ) **utinam viveret** εἶθε (νὰ) ἔζη, (ἀλλὰ δὲν ζῆ). **utinam** *diutius vixisset* εἶθε νὰ ἔζη (ἢ νὰ εἶχε ζήσει) πλειότερον·

δ) εἰς δήλωσιν παραχωρήσεως (*coniunctivus concessivus*)..

κατ' ἐνεστώτα ἢ παρακείμενον μόνον. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συνήθως προστακτική): **odērint**, dum timeant μισούντων (ἄς μισοῦν), ἀρκεῖ μόνον νὰ φοβῶνται·

ε) εἰς δῆλωσιν **ἀπορίας**, εἰς εὐθείας ἐρωτηματικὰς προτάσεις (coniunctivus dubitativus ἢ deliberativus· ἄρνησις **non**), κατ' ἐνεστώτα: eldquar an sileam? νὰ εἴπω ἢ νὰ σιγήσω; quid faciam? τί ποιήσω; τί νὰ κάμω;

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ λεγομένη **πολεμικὴ coniunctivus** (καὶ κατὰ παρατακτικόν), διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἐρωτῶν ἐντόνως ἀποκρούει ἢ ἀποδοκιμάζει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον ἢ δηλοῖ ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλως: huic cedāmus? εἰς τοῦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν; quid facerem? (τί μ' ἐχρῆν ποιεῖν;) τί νὰ ἔκαμνα; (δηλ. ἦτο ἀδύνατον νὰ πράξω ἄλλως).

2) εἰς προτάσεις **κρίσεως** (ἄρνησις κανονικῶς **non**)

α) εἰς δῆλωσιν **τοῦ δυνατοῦ** (coniunctivus potentiālis) ἐν τῷ παρόντι (κατ' ἐνεστώτα ἢ παρακείμενον) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ παρατακτικόν): **dicat** quispiam ἢ **dixērit** quispiam λέγει τις ἂν — εἴποι τις ἂν, (μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς), **velim** βουλοίμην ἂν (θὰ ἤθελα). **quī vidēret urbem, captam** (esse) **dicēret** ὅστις ἤθελεν ἶδει τὴν πόλιν, (εἴποι ἂν =) ἤθελεν εἶπει ὅτι ἐκυριεύθη (ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν)·

β) εἰς δῆλωσιν **τοῦ ἀπραγατοποιήτου** (coniunctivus irrealis) ἐν τῷ παρόντι (κατὰ παρατακτικόν) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ ὑπερσυντέλικον): **sine amicis vita tristis esset** ἄνευ φίλων ὁ βίος ἀνιαρὸς (ἦν ἂν =) θὰ ἦτο (ἀλλὰ δὲν εἶναι). **O si tacuisses, philosophus mansisses** ὦ ἂν ἤθελες σιγήσει! φιλόσοφος (διέμενας ἂν =) θὰ διέμενες (ἤθελες διαμείνει — ἀλλὰ δὲν διέμεινες).

3. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις.

173. Αἱ εὐθείαι ἐρωτήσεις, ἦτοι αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικοὶ προτάσεις

1) ὅταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις κρίσεως ἐκφέρονται

α) καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου: **quo vadis?** ποῦ ὑπάγεις; **ubi fuisti?** ποῦ ἦσο; ποῦ ἐπῆγες; **quando redibis?** πότε θὰ ἐπανέλθῃς;

β) καθ' ύποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'): quis credat hoc? (τίς ἂν τοῦτο πιστεύσειε;) ποιὸς μορεὶ νὰ τὸ πιστεύσῃ; quid facerem? (τί μ' ἐχορῆν ποιεῖν;) τί νὰ ἔκαμνα; ('Ρητορικὰ ἔρωτήσεις. Βλ. § 106, 10. Σημ.).

2) Ὄταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις ἐπιθυμίας, ἐκφέρονται καθ' ύποτακτικὴν ἀπορηματικὴν. (Βλ. παραδείγματα ἐν § 172, 1, ε').

174. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι:

1) ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας. Αὗται ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ (ἰδιαιτέρου) τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne, num, nonne (106, 10): Clodius insidias fecit Miloni? κατεσκεύασεν ὁ Κλώδιος ἐνέδραν τῷ Μίλωνι; fuistine in foro? ἦσο ἐν τῇ ἀγορᾷ; (Βλ. καὶ παραδείγματα § 106, 10, Σημ.).

Σημείωσις. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς τοιαύτας ἐρωτήσεις δύναται νὰ εἶναι (παρομοίως ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐν καταφατικῶν ἢ ἀποφατικῶν μορίων (etiam = ναὶ non = οὐ) ἢ ἄλλη τις βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ λέξις ἢ φράσις, ὡς ita (est), vero, sane, certe, minime (ἥκιστα), minime vero (οὐδαμῶς), immo, immovero (τοῦναντίον, κάθε ἄλλο) κ.τ.τ.

2) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας. Αὗται εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας (§ 61) ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρροήματος (§ 64): quid scribis? (τί γράφεις;) Epistulam. — quando redibis? (πότε θὰ ἐπανέλθῃς;) Cras (αὔριον).

175. Ὄταν ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, τότε

1) τίθεται εἰς μὲν τὸ α' μέρος αὐτῆς; τὸ utrum (= πρότερον) ἢ τὸ ἐγκλιτικὸν ne, εἰς δὲ τὸ β' τὸ an (= ἦ): utrum verum an falsum est? verumne an falsum est? πότερον ἀληθὲς ἢ ψευδὲς ἐστὶ;

2) τίθεται μόνον τὸ an εἰς τὸ β' μέρος τῆς ἐρωτήσεως: verum an falsum est? eldquar an sileam? (§ 172, 1, ε').

Σημείωσις. Τὸ ἢ ὄχι; ἐν εὐθείᾳ διπλῇ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ an non? π.χ. fuisti (ne) ibi an non? ἦσο ἐκεῖ ἢ ὄχι;

191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΘ' ΥΠΟΤΑΞΙΝ

α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις

176. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων προῆλθεν ἐκ τῆς κατὰ παρόταξιν συνδέσεως. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν ἦτο δυνατόν λέξεις τις τῆς ἐτέρας ἐκ δύο παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης δευτερευόντι νόημα, (συνήθως ἀντωνυμία τις ἢ ἐπίρρημα), ἰδιαιτέρως πως τονιζομένη, νὰ νομίζεται ὅτι αὐτὴ εἶναι τρόπον τινὰ ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο προτάσεων, ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἐτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξὺ των ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν.

Οὕτω π.χ. ὁ αἰτιολογικὸς σύνδεσμος quod (ὅτι, διότι) προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδέτερου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui (60), ἥτοι ἐκ τοῦ quod = ὁ (ὁ,τι). Λαμβανόμενον δηλαδὴ τὸ quod τοῦτο ἐν συντάξει ὡς αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, ἠδύνατο νὰ ἀναφέρεται εἰς οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς hoc, illud, id κλπ. (π.χ. in hoc sumus sapientes, quod naturam sequimur εἰς τοῦτο σοφοὶ ἐσμεν, ὅ,τι [= ὡς πρὸς ὁ,τι] τῇ φύσει ἀκολουθοῦμεν).

Ἄλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. quod me valere putas, (id) erras (ὡς πρὸς τὸ ὅτι νομίζεις ὅτι ὑγιαίνω, ὡς πρὸς τοῦτο πλανᾶσαι), τὸ quod εἰσάγει πραγματικὸν τι γεγονὸς (τὴν περὶ τῆς ὑγείας γνώμην τοῦ ἄλλου). Τὸ γεγονὸς ὁμως τοῦτο δύναται νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς αἴτιον τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς ἐτέρας προτάσεως (erras), ὥστε τὸ ὅλον νόημα τῆς φράσεως νὰ ἐκλαμβάνε-

ται καὶ οὕτω : « πλανᾶσαι (νομίζων) **διότι** νομίζεις, (ποὺ νομίζεις) ὅτι ἐγὼ ὑγιαίνω ».

Οὕτως ἐκ τοῦ πραγματικοῦ quod προέκυψε κατόπιν τὸ καθαροῦς **αἰτιολογικὸν** quod, ὡς π.χ. gaudeo **quod** vales χαίρω (ὅτι =) **διότι** ὑγιαίνεις. (Ποβλ. καὶ § 154, 1, Σημ.).

Ὁμοίως ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος **si** προήλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρημα-
τος sic (= οὕτω) χρησιμοποιουμένου εἰς (εὐχετικὰς) προτάσεις (§ 172,
1, γ'), ὡς π.χ. sic te amet Venus! οὕτω σε φιλοίη ἢ Ἀφροδίτη!
si haberemus illos leones! **εἴθε** (νὰ) εἴχομεν τοὺς λέοντας ἐκεί-
νους! (Ποβλ. οὕτω νῦν Ζεὺς θείη — ἔτσι νὰ δώση ὁ Θεός).

Ἄλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. ο **si** tacuisses! phi-
losophus mansisses (= ὦ **εἴθε** νὰ εἶχες σιωπήσει! θὰ εἶχες μείνει
φιλόσοφος), τὸ **si** ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῆ καὶ ὡς ὑποθετικὸν (= ὦ **ἂν**
εἶχες σιωπήσει κλπ. κλπ.).

β') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις

177. Προεισαγωγή. 1) Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (ὅπως βλέπο-
μεν ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτῆς) εἶναι συνήθης ἡ **ἔγκλισις**, ἡ ὁποία
παραλλάσσει εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις, καθόσον ὁ χρόνος τοῦ ῥήμα-
τος τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἀρχικὸς ἢ ἱστορικὸς. (Ποβλ. π.χ.
χαίρω ὅτι εὐδοκίμεις. Οἱ στρατηγοὶ **ἐθαύμαζον** ὅτι Κῦρος οὐ φαί-
νοιτο κ.τ.τ.). Ὁ δὲ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτά-
σεως δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτὸς καὶ μεταβαλλομένου τοῦ χρόνου
τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Ποβλ. λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆ-
τε = ἐρῶ ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε — ἔλεγον ἢ εἶπον ταῦτα, ἵνα πει-
σθῆτε ἢ ἵνα πεισθῆτε).

2. Ἐν τῇ **Λατινικῇ** εἶναι μὲν ἐκάστοτε ὠρισμένη καὶ ἡ ἔγκλι-
σις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκφέρεται δευτερεύουσά τις πρότασις, ἀναλόγως
τοῦ νοήματος τῆς ὅλης φράσεως (ποβλ. π. χ. expectavimus, **dum**
pater **venit** περιεμείναμεν, ἕως ὅτου **ἦλθεν** ὁ πατὴρ — expectavimus
dum pater **veniret** περιεμείναμεν, ἕως ὅτου **νὰ ἔλθῃ** ὁ πατήρ),
ὁ χρόνος ὅμως τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἐκφε-
ρομένης καθ' ὑποτακτικὴν δὲν δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτός, ὅταν
μεταβληθῆ ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Ποβλ. π.χ.
non **sum** ita hebes, **ut** istud **dicam** δὲν εἶμαι τόσον ἀμβλύνους,

ὥστε νὰ εἶπω αὐτό· ἀλλὰ non **eram** ita hebes, **ut** istud **dicērem** δὲν ἤμην τόσον ἀμβλύνους, ὥστε νὰ εἶπω αὐτὸ κλπ.). Ἀκολουθεῖ δηλαδὴ ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει, ὅταν αὕτη ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικὴν, ὠρισμένος ἐκάστοτε χρόνος τῆς ὑποτακτικῆς, καθόσον ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει χρόνος τοῦ ῥήματος εἶναι ἀρκτικός ἢ παρωχημένος (§ 166, 4, Σημ. β').

178. Κανὼν τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio temporum). Ἐν ἐξηρημένη προτάσει ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικὴν

1) ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἐξαργάται, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ (ἦτοι ἐνεστώτος ἢ κυρίως παρακειμένου ἢ μέλλοντος ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου), τίθεται ἐπίσης χρόνος ἀρκτικός, (ἐνεστώς μὲν, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρόντι ἢ διαρκοῦς, παρακείμενος δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρόντι ἢ παρελθούσης, καὶ μέλλον, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης) π. χ.

quaero	ἔρωτῶ	quid scribas	τί γράφεις
quaesivi	ἔχω ἐρωτήσῃ	quid scripsēris	τί ἔχεις γράψει ἢ τί ἔγραψες

quaeram	θὰ ἐρωτήσω	quid scripturus sis	τί μέλλεις
quaesivero	θὰ ἔχω ἐρωτήσῃ	να γράψῃς ἢ τί θὰ γράψῃς.	

2) ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἐξαργάται εἶναι χρόνου παρωχημένου, (ἦτοι παρατατικοῦ, ἱστορικοῦ παρακειμένου § 162, 2, α', ἢ ὑπερσυντελικού), τίθεται ἐπίσης παρωχημένος χρόνος, (παρατατικός μὲν, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρελθόντι ἢ διαρκοῦς, ὑπερσυντελικός δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρελθόντι ἢ χρονικῶς προτέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως, καὶ παρατατικός τῆς περιφραστικῆς συζυγίας, ἦτοι τύπου εἰς — *urus essem*, § 82, 1, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης ἐν τῷ παρελθόντι, ἦτοι χρονικῶς ὑστέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως).

quaerēbam	ἠρώτων	quid scribēres	τί ἔγραφες
quaesivi	ἠρώτησα	quid scripsisses	τί εἶχες γράψει ἢ τί ἔγραψες

quaesiveram	εἶχον ἐρωτήσῃ	quid scripturus esses	τί ἔμελλες νὰ γράψῃς ἢ τί θὰ ἔγραφες.
-------------	---------------	-----------------------	---------------------------------------

Σημείωσις 1. Ἐξηρητημένη πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικὴν δυνατὸν νὰ ἐξαρτᾶται καὶ ἐξ ἀπαρεμφάτου ἢ ἐκ μετοχῆς (ἐνεστῶτος ἢ μέλλοντος) ἢ ἐκ σουπίνου ἢ γερουνδίου ἢ γερουνδιακοῦ. Ταῦτα ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνονται ὡς χρόνοι ἀρκτικοὶ ἢ παρρωχημένοι, καθόσον καὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ ἢ παρρωχημένου: Atheniensis Delphos **miserunt consultum**, quo modo se **defenderent** οἱ Ἀθηναῖοι (ἀπεσταλμένους) εἰς Δελφούς ἔπεμψαν, ἵνα συμβουλευθῶσι (τὸ μαντεῖον) κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτούς. (Τὸ σουπίνον **consultum** § 75, 3, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ πρότασις quo... defenderent, λαμβάνεται ὡς χρόνου ἱστορικοῦ, διότι τὸ ῥῆμα miserunt εἶναι ἱστορικοῦ παρακειμένου ἢ ἀορίστου § 166, 2, α').

Σημείωσις 2. Ὁ ἱστορικὸς ἐνεστῶς ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται ἄλλοτε μὲν ὡς ἀρκτικὸς χρόνος (οἷος εἶναι γραμματικῶς), ἄλλοτε δὲ ὡς παρρωχημένος (ἤτοι ὡς perfectum historicum, § 166, 2, α', οἷος εἶναι λογικῶς).

γ'. Αἱ ἐξηρητημέναι προτάσεις

1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

179. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (§ 106, 2), ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς καθ' ὀριστικὴν, ἐκτός ἐὰν ἡ αἰτιολογία παρουσιάζεται προβαλλομένη ὡς οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ λέγοντος, ἀλλ' ὡς ἐκ μέρους τοῦ ὑποκειμένου τοῦ δῆματος τῆς κυρίας προτάσεως, ὅποτε ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν* (ἄρνησις **non**): Themistocles, **quod non** satis tutum se Argis **videbat**, Corcuram demigravit ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς Κέρκυραν μετόκησε, διότι ἐν Ἄργει οὐχὶ λίαν ἀσφαλῆ ἑαυτὸν ἔβλεπε· ἀλλὰ noctu ambulabat in publico Themistocles, **quod** somnum capere **non posset** τὴν νύκτα ἔξω εἰς τὰς ὁδοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς περιεπάτει, διότι (καθὼς αὐτὸς ἔλεγε) δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμᾶται.

Οὕτω μεθ' ὑποτακτικῆς συντάσσεται συνήθως τὸ αἰτιολογικὸν (cum, ὡς: **cum** vita sine amicis insidiarum plena **sit**, ratio ipsa monet amicitias comparare ἀφοῦ (ἐπειδὴ) ὁ βίος ἀνευ φίλων πλήρεις ἐνεδρῶν εἶναι, αὐτὸς ὁ λόγος (αὐτὴ ἡ λογικὴ) παραινεῖ φιλίας εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς νὰ παρασκευάζωμεν.

Μεθ' ὑποτακτικῆς δὲ συντάσσεται κανονικῶς καὶ τὸ non quo ἢ non quod (§ 106, 2), διότι καὶ αὐτὸ εἰσάγει οὐχὶ ἀ'ρηθῆ τινα αἰ-

quod non videbat
 ἠφιστάθη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαίδευσης Ἀρχαῖοῦ Ἑλληνισμοῦ

τίαν : litteras ad te dedi, **non quod habērem** magnopere, quid scribērem, sed ut loquērer tecum absens ἐπιστολὴν δίδω πρὸς σέ, οὐχὶ διότι ἔχω πολλὰ τινα, τὰ ὁποῖα νὰ σοὶ γράψω, ἀλλ' ἵνα ἀπὼν ὁμιλήσω μετὰ σοῦ (§ 167).

2. Ὑποθετικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

180. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων (§ 106, 6).

181. Ὑποθετικῶν λόγων ἐν τῇ Λατινικῇ ὑπάρχουν τρία εἶδη (καὶ οὐχὶ τέσσαρα, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

1) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται** ὡς **πραγματικόν**, ἀνεξαργήτως τοῦ ἂν ὄντως εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται καθ' **ὀριστικὴν** οἰοῦ δὴ ποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ὁμοίως) : **si vales, bene est** εἰ ὑγαίνεις, καλῶς ἔχει. **si hoc fecisti, bene fecisti** εἰ τοῦτ' ἐποίησας, καλῶς ἐποίησας. **si quid forte novi habes, scribe** εἴ τι νέον τυχὸν ἔχεις, γράψον αὐτὸ (§ 129, 2 α'). **hoc primum videāmus, si placet** τοῦτο πρῶτον σκοπῶμεν, εἰ δοκεῖ.

2) Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι **ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ**. Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ' **ὑποτακτικὴν** (coniunctivus) ἱστορικοῦ ἢ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, μετὰ τοῦ ἂν). **Si hoc negārem, mentīrer** εἰ τοῦτο ἠρνούμην, ἐψευδόμεν ἂν plures **interfecti essent, nisi** ποx pugnaudī finem **fecisset** πλείονες ἀπέθανον ἂν, εἰ μὴ ἢ νῦξ πέρας τῇ μάχῃ ἐπέθηκε.

3) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται** ὡς **δυνατὸν** (ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι). Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ' **ὑποτακτικὴν** (coniunctivus) ἁρκτικοῦ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν) : **si velis, possis** εἰ βούλοιο, δύναιο ἂν, (ἂν θὰ ἤθελες, θὰ ἠδύνασο) **si quis id fecerit** (coniunctivus perfecti), **imprudentem eum dixēris** (ὁμοίως coniunctivus perfecti) εἴ τις τοῦτο ποιήσῃ, ἀσύνητον εἶποις ἂν αὐτόν.

Σημείωσις. Τοῦ τετάρτου εἴδους τῶν ὑποθετικῶν λόγων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅταν εἰς αὐτοὺς ἡ ὑπόθεσις δηλοῖ τι τὸ προσδοκώμενον, ἀντίστοιχοι ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν τῇ Λατινικῇ δύνανται νὰ θεωρηθῶν οἱ τοῦ πρώτου εἴδους, οἱ ἐκφερόμενοι καθ' ὀριστικὴν μέλλοντος ἐν τε τῇ ὑποθέσει καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει: *si hoc feceris* (ὀριστ. τετελ. μέλλ.), *paenitebit te* ἐὰν τοῦτο ποιήσης, μεταμελήσει σοι (§ 166, 4). Ὑποθετικοὶ ὅμως λόγοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ὑπόθεσις νὰ δηλοῖ τι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον (π.χ. ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θανεῖν), δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ Λατινικῇ, ἀντὶ δὲ ὑποθέσεως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ χρονικῆς προτάσεως: *proetatum libros, cum est otium, legere soleo* ποιητῶν βιβλία, (ἐὰν σχολῆν ἔχω =) ὁσάκις ἔχω καιρὸν, συνηθίζω νὰ ἀναγινώσκω.

3. Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

182. Αἱ παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (συγγενεῖς πρὸς τὰς ὑποθετικὰς).

1) Ὅταν εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *etsi, tametsi, quamquam* (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὀριστικὴν (διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικόν): *Datis etsi non aequum locum videbat suis, tamen confligere constituit* ὁ Δάτις, εἰ καὶ ἔβλεπε ἀκατάλληλον τὸν τόπον διὰ τοὺς ἰδικούς του, ὅμως ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην.

2) Ὅταν εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *licet, quamvis, ut, cum* (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν (*coniunctivus*), διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς ἐνδεχόμενον ἢ δυνατόν: *Phocion fuit perpetuo pauper, cum ditissimus esse posset* ὁ Φωκίων διετέλεσε πένης (ῶν), καίτοι ἠδύνατο νὰ εἶναι πλουσιώτατος.

3) Ὅταν εἰσάγονται διὰ τοῦ *etiamsi* (§ 106, 8) ἐκφέρονται εἴτε καθ' ὀριστικὴν εἴτε καθ' ὑποτακτικὴν (*coniunctivus*), ἀναλόγως τοῦ νοήματος τοῦ λόγου: *quod quis crebro videt, non miratur, etiamsi cur fiat nescit* ὅ,τι τις συχνάκις βλέπει, δὲν θαυμάζει, εἰ καὶ ἀγνοεῖ, διατὶ τοῦτο γίνεται — *utilitas efflorescit ex amicitia, etiamsi tu eam minus secutus sis* ἡ ὠφέλεια ἔξανθεῖ ἐκ τῆς φιλίας, καὶ ἂν τις μηδὲν ἐπιδιώξῃ αὐτήν.

Σημείωσις. Πρὸβλ. καὶ § 172, 1, 8'.

4. Παραβολικαὶ ἢ συγκριτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

183. Αἱ προτάσεις, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ἐκφράζει παραβολὴν καὶ σύγκρισιν πρὸς τὸ περιεχόμενον ἐτέρας προτάσεως :

1) ὅταν εἰσάγονται δι' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς *qualis, quantus, quot* (§ 60) ἢ δι' ἀναφορικῶν ἐπιρρημάτων (δηλούντων ποῖον ἢ ποσόν), ὡς *sicut, quam, quanto* κλπ. (§ 106, 8), ἐκφέρονται καθ' ὄριστικήν, (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ πραγματικόν) : *qualis haberi vult, talis est* οἷος νομίζεσθαι θέλει, τοιοῦτός ἐστιν. *haec sicut exposui, ita gesta sunt* ταῦτα, ὡσπερ ἐξέθηκα, οὕτω ἐπράχθησαν

2) ὅταν εἰσάγονται διὰ παραβολικῶν συνδέσμων ἐχόντων ἔννοιαν ὑποθετικήν, ὡς *quasi, tamquam* κλπ. (§ 106, 8), ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικήν, (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν· πρβλ. § 172, 2, α') : *Sequāni absentis Ariovisti crudelitatem velut si coram adesset, horrebant* οἱ Σηκουανοὶ τοῦ Ἀριοβίστου τὴν σκληρότητα (καὶ) ἀπόντος, ὥσει οὗτος ἦτο παρὼν ἐνώπιόν των, ἐφρίσσον.

5. Τελικαὶ προτάσεις (βλ. § 178)

184. Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων (§ 106, 3), ἐκφέρονται δὲ καθ' ὑποτακτικήν (*coniunctivus*), ἐνεσιῶτος ἢ παρατατικοῦ : *edere oportet, ut vivas, non vivere, ut edas* πρέπει τις νὰ τρώγῃ, ἵνα ζῆ, οὐχὶ δὲ νὰ ζῆ, ἵνα τρώγῃ, *angustias Themistocles quaerebat ne multitudine circumiretur* (§ 93) τὰ στενὰ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπεζήτη, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους (τῶν ἐχθρικῶν νεῶν) κυκλωθῆ.

6. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις (Βλ. § 178)

185. Αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων (§ 106, 4), ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ' ὑποτακτικήν (*coniunctivus*) εἴτε ὡς πραγματικὸν γεγονός εἴτε ὡς ἐνδεχόμενον τι παρίσταται τὸ ἐλακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως : *omnes tam perterriti erant, ut nemo resistere auderet* τοσοῦτον εἶχον καταπλαγῆ πάντες, ὥστε οὐδεὶς ν' ἀντιστοθῆ

ἐτόλμα (πραγματικὸν ἀποτέλεσμα). **tanta** vis probitātis est, **ut eam in hoste etiam diligāmus** τοσαύτη τῆς χρηστότητος ἢ δύναμις εἶναι, ὥστε ταύτην καὶ ἐν τῷ ἐχθρῷ (ἀγαπᾶν =) ν' ἀγαπῶμεν (ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα).

186. Ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν ἐν τῇ Λατινικῇ συνηθέστατα μὲν κατόπιν ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων ἐχόντων ἐπιτακτικὴν σημασίαν (ὡς **tantus, tot, talis** κλπ. — **sic, ita, tam** κλπ. βλ. παραδείγματα § 185), πρὸς δὲ τούτοις: **maiora**

1) κατόπιν συγκριτικῶν ἐπιθέτων: **maiora deliquerunt, quam ut iis ignosci possit** διέπραξαν μεγαλύτερα πλημμελήματα ἢ ὥστε νὰ εἶναι δυνατόν νὰ παρασχεθῇ εἰς αὐτοὺς συγγνώμη, (τόσον μεγάλα, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατόν νὰ κλπ.).

2) κατόπιν τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων **accidit, evenit, mos ἢ consuetudo est, usu venit, fieri potest, factum est**, καθὼς καὶ κατόπιν τῶν ῥημάτων **facere, efficere, perficere, adsequi** κ. ἄ. ὄ. : **accidit, ut abessent** = συνέβη (αὐτοῖς ἀπεῖναι =) νὰ εἶναι ἀπόντες — **spes victoriae efficit, ut milites fortius pugnent** ἢ ἐλπίς τῆς νίκης (κατεργάζεται) συντελεῖ, ὥστε οἱ στρατιῶται ἀνδρειότερον νὰ μάχωνται. (βλ. καὶ § 106, 4 Σημ. quin).

efficit, ut 7. Βουλευτικαὶ προτάσεις (βλ. § 178)

187. Βουλευτικαὶ λέγονται αἱ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται διὰ τῶν βουλευτικῶν συνδέσμων (§ 106, 5) καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν τὸ περιεχόμενον βουλήσεως τινος ἐν γένει. (Αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἐκφράζονται κανονικῶς διὰ **τελικοῦ ἀπαρεμφάτου**, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς. βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

Αἱ βουλευτικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ἀκολουθοῦν δέ :

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ἀντικείμενον ῥημάτων, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἐντολήν, παράκλησιν, εὐχήν, ἐπιθυμίαν ἐν γένει, ὡς **dicere, (ad) monere, respondere, scribere, imperare, postulare, rogare, orare, petere, optare, cupere** κ.τ.τ. (opto, **ut salvus redeas** εὐχομαι (σῶρον ἐπανελθεῖν σε =) νὰ ἐπανέλθῃς σῶος. cura, **ut valeas** (ἐπιμελοῦ τοῦ ὑγιαίνειν =) φρόντιζε νὰ εἶσαι ὑγιής.

Pythia respondi:, **ut** Athenienses navibus **se defendērent** ἢ Πυθία (ἀνεῖλε τοῖς Ἀθηναίοις ταῖς ναυσὶν ἀμύνασθαι =) ἐχρησμοδότησε νὰ ἀμυνθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ στόλου·

2) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἤτοι ὡς ὑποκειμένον) τριτοπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς sequitur, restat, reliquum est, proximum est, iustum est, prudentiae est, pietatis est κ.ἄ.τ. restat, **ut doceam** (λοιπὸν ἐστὶ διδάξει με =) ὑπολείπεται νὰ διδάξω. prudentiae est, **ut sociorum saluti consultiatis** (φρόνιμὸν ἐστὶ ἐπιμεληθῆναι ὑμᾶς =) ἢ φρόνησις ἐπιβάλλει νὰ φροντίσειε περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων).

Σημεῖωσις. Μετὰ τὰς φράσεις velim, malim, vellem, malle (§ 172, 2, α') ἀκολουθεῖ κανονικῶς βουλευτικὴ πρότασις καθ' ὑποτακτικὴν ἀσυνδέτως, ἤτοι ἄνευ τοῦ ut, ὡς **velim pater mox redeat** (βουλοίμην ἂν ἐπανέλθειν τὸν πατέρα =) θὰ ἤθελα νὰ ἐπανεέλθῃ μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ, **mallem tacuisses** θὰ προετίμων νὰ εἶχες σιωπήσει ἢ νὰ εἰσώπας (§ 176). Ἐνταῦθα ἔχομεν κυρίως ἀπλὴν παράθεσιν μιᾶς προτάσεως δυνητικῆς καὶ ἐτέρας εὐχετικῆς (§ 172, 1, γ').

188. Μετὰ βουλευτικῆς προτάσεως συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἐννοίαν τοῦ κωλύειν ἢ τοῦ ἐναντιοῦσθαι, ὡς deterreo, impedio, prohibeo, obsto, resisto, recuso, interdicto, caveo κ.τ.τ. Εἰσάγεται δὲ ἡ βουλευτικὴ πρότασις κατόπιν τῶν ῥημάτων τούτων, ὅταν μὲν ταῦτα ἐκφέρωνται ἄνευ ἀρνήσεως, διὰ τοῦ **ne** (καὶ σπανίως διὰ τοῦ **quominus**), ὅταν δὲ ταῦτα ἐκφέρωνται μετ' ἀρνήσεως διὰ τοῦ **quin** ἢ τοῦ **quominus**: **lex impedit ne** hoc fiat ὁ νόμος κωλύει (τοῦτο γίνεσθαι =) νὰ γίνῃ τοῦτο. **Socrates non recusavit quin** (ἢ quominus) **roenam subiret** ὁ Σωκράτης (οὐκ ἀνένευσεν ὑποστῆναι =) δὲν ἠρνήθη νὰ ὑποστῆ τὴν ποινὴν (§ 106, 4, Σημ.).

189. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις. Βουλευτικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ αἱ ἔξαρωτόμεναι ἐκ ῥημάτων ἢ φράσεων φόβου δηλωτικῶν, ὡς timeo, metuo, vereor, metus est, periculum est κ. τ. τ. Καὶ αὐτὰ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (conjunctivus), εἰσάγονται δέ:

1) διὰ τοῦ **ne**, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνεται ἢ ἔγινε ἢ γίνῃ τι τὸ φοβερὸν καὶ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα: **timeo ne** sero pater **veniat** φοβοῦμαι μὴ ἀργὰ ἔλθῃ ὁ πατήρ. **timebant ne**

§ 166, 2, α'): **Decem annis postquā** ille **natus erat** (= natus est), **consul factus sum** δέκα ἔτη ἀφότου ἐκείνος ἐγεννήθη (μετὰ τὴν γέννησιν ἐκείνου), ὑπατος ἐγενόμην. (Πρβλ. § 142, 2, γ' καὶ § 166, 3).

2) καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ὁσάκις δηλοῦν καὶ ἐπιθυμίαν ἢ ἐπιδιωκόμενον σκοπόν: **domi manebimus, dum pater redeat** ἐν τῷ οἴκῳ θὰ μένωμεν, ἕως ὅτου (γὰρ) ἐπανέλθῃ ὁ πατήρ, **expectabamus, dum** hostes flumen **transirent** περιεμένομεν, ἕως ὅτου οἱ πολέμοι διαβῶσι τὸν ποταμὸν (= γὰρ γὰρ ἢ γὰρ διαβῶν).

Ὅπως δὲ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτάσεις καὶ κατόπιν γενικῶν καὶ ἀορίστων ἐκφράσεων, οἷαι π.χ. **est** (erat, fuit) **dies** ἢ **tempus** κ.τ.τ. **fuit tempus, cum** Germanos Galli virtute **superarent** ὑπῆρχε χρόνος, ὅτε τοὺς Γερμανοὺς οἱ Γαλάται εἰς τὴν ἀνδρείαν ὑπερέβαλλον.

Σημείωσις. Ὅταν χρονικὴ τις πρότασις δηλοῖ πρῶξιν ἀπλῶς μέλλουσαν νὰ γίνῃ (καὶ δὲν συνοποδηλοῦται ἐν αὐτῇ ἐπιθυμία ἢ ἐπιδιωκόμενος σκοπός), ἐκφέρεται αὕτη καθ' ὀριστικὴν μέλλοντος, συνήθως τετελεσμένου: **cum** Romam **venero**, tibi scribam ὅταν (θὰ) ἔλθω εἰς Ῥώμην, θὰ σοὶ γράψω (§ 165, 4).

191. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐπαναλήψιν πρῶξεως, ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν καὶ δὴ καὶ

1) ἐπὶ ἀορίστου μὲν ἐπαναλήψεως ἐν γένει καθ' ὀριστικὴν ἀοριστικοῦ τινος χρόνου: **cum sumus** negotiis vacui, tum curis aliquid videre, audire, addiscere ὅταν σχολάζωμεν, τότε ἐπιθυμοῦμέν τι νὰ βλέπωμεν, νὰ ἀκούωμεν, νὰ μαθαίνομεν. **cum** rus **veni**, ad te adeo ὁσάκις (ἔχω ἔλθει =) ἔλθω εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἔρχομαι πρὸς σέ (§ 117, 3. Σημ. γ').

2) ἐπὶ ἀορίστου δὲ ἐπαναλήψεως ἐν τῷ παρελθόντι καθ' ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελείου: **cum** ruri **eram**, ad te adibam ὁσάκις ἤμην ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἤρχόμην πρὸς σέ. **ubi** rus **veneram**, venando delectabar ὁσάκις μετέβαινον εἰς τὴν ἐξοχὴν, (τῷ θηρᾶν =) μὲ τὸ κυνήγιον ἔτερόμην (§ 75, 4).

192. Περὶ τοῦ **cum** καὶ τοῦ **antēquam** καὶ **priusquam** παρατηρητέον ὅτι:

1) Τὸ μόριον **cum** (ἀρχαϊκῶς **quum**) προῆλθεν ἐκ τοῦ **quom**, ἀρχαίας αἰτιατικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας **qui**, ἀρχικὴ δὲ

σημασία αὐτοῦ εἶναι (quo tempore, § 149, 1 =) ἐν ᾧ χρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον. Δύο δὲ χρήσεις τοῦ cum ὡς χρονικοῦ συνδέσμου εἶναι ἄξια ἰδιαίτερας σημειώσεως, ἦτοι

α) πολλάκις, ὅταν πρόκειται περὶ ἀμέσου ἀκολουθίας δύο πράξεων, τὸ cum χρησιμοποιεῖται οὕτως, ὥστε ἡ πρότασις, τὴν ὁποίαν εἰσάγει ὡς χρονικὴν, νὰ εἶναι κατ' οὐσίαν ἡ κυρία πρότασις, ἡ δὲ συντακτικὴ σχέσις κυρίας καὶ δευτερευούσης προτάσεως παρέχεται οὕτω ἀντεστραμμένη (διὸ καὶ τὸ cum τότε λέγεται cum inversivum): vix hostes flumen transiērant, **cum** proelium commissum est μόλις οἱ πολέμιοι τὸν ποταμὸν διέβησαν, (ὅτε =) καὶ ἀμέσως συνήφθη μάχη (ἀντί: cum vix... transierant, proelium commissum est' πρβλ. § 166, 3).

β) πολλάκις τὸ cum χρησιμοποιεῖται, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν εἰσάγει, συμπίπτει, ἦτοι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τῆς κυρίας προτάσεως, εἰ καὶ παρουσιάζεται ἀντίθετον (cum coincīdens ἢ explicatīvum): **cum** tacent clamant ἐν ᾧ (χρόνῳ) σιωπῶσι, κραυγάζουσι — μὲ τὸ νὰ σιωποῦν φωνάζουν, (ἡ σιωπὴ των εἶναι κραυγή).

Σημειώσεις. Περὶ τῶν διαφορῶν σημασιῶν καὶ χρήσεων τοῦ cum βλ. καὶ § 179, § 182, 2, § 190 καὶ § 191.

2) Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam προέρχονται ἕξ ἐνώσεως τῶν ἐπιρρημάτων ante καὶ prius μετὰ τοῦ (συγκριτικοῦ συνδέσμου) quam (= πρότερον ἢ, πρὶν ἢ' πρβλ. § 142, 1, β' Σημ.), πολλάκις δὲ τὰ συστατικά των μέρη ταῦτα χωρίζονται διὰ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων, ὡς non ante dimisit eum, **quam** fidem dedit (= non-dimisit eum, **ante quam** κλπ.) δὲν ἀπέπεμφεν αὐτόν, πρὶν (= εἰ μὴ ἀφοῦ) πίστιν ἔδωκε.

Αἱ δὲ διὰ τῶν συνδέσμων τούτων εἰσαγόμεναι προτάσεις ἐξεφέρονται ἀρχῆθεν καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), διότι δι' αὐτῶν κανονικῶς ἐδηλοῦτο ἀρχῆθεν σκοπὸς (πρβλ. § 190, 2): Caesar hostes, **priusquam se recipērent**, persecutus est ὁ Καῖσαρ τοὺς πολεμίους, πρὶν ἢ ἀναλάβωσι (= ἵνα μὴ προλάβωσι καὶ ἀναλάβωσι), κατεδίωξε.

Ἄλλ' ὡς χρονικοὶ σύνδεσμοι τὸ antequam καὶ τὸ priusquam συντάσσονται κατόπιν καὶ μεθ' ὀριστικῆς, προκειμένου περὶ πραγματικοῦ γεγονότος (§ 190, 1): hostes non **prius** fugere destite-

runt, **quam ad Rhenum pervenerunt** οἱ πολέμοιοι δὲν ἔπαυσαν φεύγοντες, πρὶν ἢ τὸν Ῥῆνον κατέφθασαν.

Ἐνίοτε ὁμοως ἐναλλάσσονται αἱ δύο ἐγκλίσεις.

9. Ἐξηρημέναι ἢ πλάγιοι ἐρωτήσεις (Βλ. § 178)

193. Αἱ ἐξηρημέναι ἢ πλάγιοι ἐρωτήσεις

1) εἰσάγονται κανονικῶς

α) αἱ μὲν ἀπλαῖ διὰ τινος τῶν μορίων *ne, num, nonne* ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρημάτος, ὅπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθείαι ἐρωτήσεις (βλ. § 174, 1 καὶ 2)·

β) αἱ δὲ διμερεῖς διὰ τοῦ *utrum* ἢ τοῦ *ne* εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως καὶ διὰ τοῦ *an* (ἢ *anne*) εἰς τὸ δεύτερον ἢ διὰ τοῦ *an* ἢ τοῦ *ne* εἰς τὸ δεύτερον μόνον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως. (Ποβλ. § 175. Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Σημείωσις. Τὸ « ἢ ὄχι » ἐν διπλῇ ἐξηρημένῃ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ *neque* (σπανίως δὲ διὰ τοῦ *nonne*): *quaeritur a philosophis, utrum sint dii neque* ζητεῖται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, πότερον ὑπάρχουσι θεοὶ ἢ ὄχι. (Ποβλ. § 175 Σημ.).

2) ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν: *quaesivit, num quid novi eo absente accidērit* ἠρώτησεν, ἄν τι (ἢ μή τι) νέον ἐκείνου ἀπόντος συνέβη. (Εὐθ. ἐρώτ. *Num quid novi me absente accidit?*) *saepe non utile est scire, quid futurum sit* πολλάκις δὲν εἶναι ὠφέλιμον νὰ γινώσκῃ τις, τί θὰ συμβῆ. *nesciebam, quo fugerem* ἠγνόουν, ποῦ νὰ φύγω, *inter praetores magna est contentio, utrum moenibus se defendant an obviam eant* μεταξὺ τῶν στρατηγῶν μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει, πότερον ἀπὸ τῶν τειχῶν νὰ ἀμυνθῶσιν ἢ νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν πολεμίων. *neutri sciebant, vicissent victine essent* οὐδέτεροι ἐγίνωσκον, ἂν εἶχον νικῆσει ἢ εἶχον νικηθῆ.

194. Πλάγιοι ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν προσέτι

1) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **si** (= εἰ, ἂν) μετὰ ῥήματα ἢ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνέγουν τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποπείρας, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ): *circumfunduntur hostes, si quem aditum reperire possent* συνωθοῦνται περὶξ οἱ πολέμοιοι, (ἂν ἢ) μήπως θὰ ἠδύναν·

το να ἀνακαλύψουν εἴσοδόν τινα. (Ποβλ. ὁ Κύρος ἵεται, εἴ τι δύναται βοηθῆσαι).

2) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **an** (= εἰ, ἄν) μετὰ τὰ ῥήματα *dubito*, *nescio*, *haud scio* κ.τ.τ., μετὰ τὴν φράσιν *incertum est*, κ.ἄ.ῶ. : *dubito an hoc verum sit* ἀμφιβάλλω, ἄν τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Σημείωσις. Αἱ φράσεις *dubito an*, *nescio an*, *haud scio an*, *incertum est an* κ.τ.τ. λαμβάνονται συνήθως βραχυλογικῶς ὡς ἰσοδύναμοι πρὸς τὸ ἐπίρρημα ἴσως: *tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio an nemini* τηλικαῦτα τιμαὶ σοὶ ἀπεδόθησαν, ἡλίκα ἴσως οὐδενὶ (ἄλλο).

3) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **quin** (= ὅτι δὲν, νὰ μὴ, νὰ — ὅστις δὲν) μόνον μετὰ ῥήματα ἢ φράσεις ἀρνητικὰς ἢ μετὰ φράσεις ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμοῦσας πρὸς ἀρνητικὰς. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἀντὶ πлагίας ἐρωτήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον) : **nemo dubitat, quin ante Homērum fuerint** poetae οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, ὅτι πρὸ τοῦ Ὀμήρου ὑπῆρξαν ποιηταί. **non recuso, quin tibi oboediam** δὲν ἀρνοῦμαι νὰ ὑπακούω εἰς σέ. **quis est (= nemo est) quin hoc intellēgat?** τίς ἐστὶν ὁ μὴ κατανοῶν τοῦτο; (ὅστις δὲν κατανοεῖ τοῦτο;) (Ποβλ. ἀρχ. Ἑλλ. ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν ἐλέεσθαι).

Σημείωσις. Τὸ μόριον *quin* προήλθεν ἐκ τοῦ *qui* (ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας *qui*, § 60, Σημ. 1) καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ *ne* (= οὐ, δὲν ποβλ. *ne - scio* οὐκ οἶδα *ne - uter* οὐδέτερος), ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι πῶς ὄχι; πῶς δὲν; ὡς *quin respondes?* πῶς (διατί) δὲν ἀποκρίνεσαι;

Συναπτόμενον ἔπειτα τὸ *quin* μὲ ὑποτακτικὴν (coniunctivus), προτροπικὴν ἢ δυνητικὴν, (§ 172, 1, α' καὶ 2, α') προσέλαβεν ἔννοιαν παρακελευσματικὴν (= ἄγε, ἴθι — ἐμπρὸς ἄς, ἄς). Οὕτω π.χ. ἐκ σειρᾶς φράσεων οἶαι *hoc fieri potest? Quin? experiamus* (= δύναται τοῦτο γενέσθαι; πῶς; πειραθῶμεν ἢ πειραθῆμεν ἄν) προήλθε κατόπιν τὸ **quin experiamus** (= ἄγε πειραθῶμεν), ἄς δοκιμάσωμεν.

Εἰσαγωγικὸν δὲ πлагίας ἐρωτήσεως (ὡς ἀνωτέρω 3) κατέστη σὺν τῷ χρόνῳ τὸ *quin* ἐξ ἀπλῆς ἀρχῆθεν παραθέσεως δύο ἀνεξαρτήτων προτάσεων (§ 176), μιᾶς ἀρνητικῆς ἢ ἐνεχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν καὶ ἐτέρας ἐρωτηματικῆς, εἰσαγωγικῆς διὰ τοῦ *quin*, ἀφοῦ αἱ δύο αὗται προτάσεις συνεδέθησαν στενώτερον. Οὕτω π.χ. ἐκ τοῦ **quin tibi oboediam? non recuso** (= πῶς νὰ μὴ ὑπακούσω εἰς σέ; δὲν ἀντιλέγω ἢ *non recuso quin tibi oboediam?* προήλθε κατόπιν τὸ *non recuso, quin tibi oboediam*. (Βλ. καὶ § 188).

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

195. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) διακρίνονται

1) εἰς κυρίως ἀναφορικάς, ἴτοι ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικὰς. Αὐταὶ ἐκφέρονται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν: *odi homines, qui mali sunt* μισῶ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ κακοὶ εἰσιν. *nemo est, qui hoc neget* (negaverit) οὐδεὶς ἐστίν, ὅστις τοῦτ' ἂν ἀρνοῖτο (ἢ ἂν ἀρνηθεῖ § 170, 2, α'). *bonum tibi librum dono, quem legito* ἀγαθόν σοι βιβλίον δωροῦμαι, ὃ ἀνάγνωθι.

Σημείωσις 1. Εἰς ἀναφορικὴν προσδιοριστικὴν πρότασιν δύναται νὰ τεθῇ ὑποτακτικὴ (coniunctivus) ἀντὶ ὀριστικῆς καθ' ἑλξιν πρὸς ὑποτακτικὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (attractio modi ἕλξις ἐγκλίσεως): *quis eum diligat, quem metuat?* (ἀντὶ metuit) τίς ἂν φιλοῖη (τοῦτον), ὃν μισεῖ; Πρὸβλ. ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην. (Βλ. § 152, 4, γ').

Σημείωσις 2. Ἡ σύνδεσις ἀναφορικῆς προσδιοριστικῆς προτάσεως μετὰ τῆς κυρίᾳ προτάσεως εἶναι πολλάκις λίαν χαλαρὰ οὕτως, ὥστε ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἢ εἰσάγουσα αὐτὴν ἰσοδυναμεῖ πρὸς δεικτικὴν μετὰ τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (et, autem, igitur κλπ.): *multas ad res peritiles Xenophontis libri sunt; quos legite, quaeso, studiose* (= *eos igitur legite* κλπ.) εἰς πολλὰ πράγματα λίαν ὠφέλιμα εἶναι τοῦ Ξενοφῶντος τὰ συγγράμματα· ταῦτα λοιπὸν ἀναγνώσκετε, παρακαλῶ, ἐπιμελῶς. (Παρομοίαις συντάξεις τῆς ὅς βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

2) εἰς ἐπιρρηματικὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, ἴτοι ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς, ὑποθετικὰς, τελικὰς, ἀποτελεσματικὰς, ἐνδοτικὰς, παραβολικὰς. Ἐκ τούτων

α) αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί, (αἱ ὁποῖαι κατὰ κανόνα ἀκολουθοῦν μετὰ τινε ἐπιφωνηματικὴν ἔκφρασιν),

β) αἱ ἀναφορικαὶ τελικαί,

γ) αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαί, καὶ

δ) αἱ ἀναφορικαὶ ἐνδοτικαί

ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν π. χ. *o fortunate Achilles, qui* (= cum) *Homerum praecognem factorum invenēris* ὦ ὄλβιε Ἀχιλλεῦ, ὅς (= διότι) τὸν Ὅμηρον κήρυκα τῶν κατορθωμάτων σου εὔρες (πρὸβλ. § 179). *legati Delphos missi sunt, qui* (= ut) *deum consulērent* πρέσβεις εἰς Δελφοὺς ἐπέμφθησαν

*in rei
terrear. essent*

(συμβουλευσόμενοι =) ἵνα συμβουλευθῶσι τὸν θεὸν (πρβλ. § 184). non is sum, **qui** (= ut) **terrear** δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι (πρβλ. § 185 καὶ ἰδὲ § 151, 2, Σημ.). Athenienses, **qui** (= cum) barbaris numero inferiores **essent**, tamen victoriam consecuti sunt οἱ Ἀθηναῖοι, **ὃν καὶ** ἦσαν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατώτεροι τῶν βαρβάρων, ὅμας κατώρθωσαν νὰ νικήσωσι. (Πρβλ. § 182).

Σημείωσις. Μὲ ἀναφορικὴν ἀποτελεσματικὴν πρότασιν συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ἐπίθετα aptus, idoneus, dignus, indignus π.χ. vir est **dignus, qui** (= ut) laudētur ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἄξιος (ὥστε) ἐπαινεῖσθαι. (Βλ. καὶ § 142, 2, β').

tantum quantum
ε) αἱ ἀναφορικαὶ παραβολικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν: **tantum** scimus, **quantum** memoria **tenemus** τοσαῦτα γινώσκομεν, ὅσα ἐν τῇ μνήμῃ διαφυλάσσομεν.

tenemus
ς) αἱ ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν ἢ καθ' ὑποτακτικὴν, ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ὑποθετικά: **qui** (= si quis) **facet**, consentire videtur ὅστις (= εἴ τις) σιωπᾷ, νομίζεται ὅτι συμφανῆι (πρβλ. § 181, 1). **qui** (= si quis) hoc **credēret**, erraret ὅστις (εἴ τις) τοῦτο ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 2). **qui** (= si quis) hoc **credat**, erret ὅστις (= εἴ τις) τοῦτο θὰ ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 3).

Πλάγιος λόγος (Βλ. § 178)

196. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ λόγος παρουσιάζεται (ἐν τοῖς συγγραφεῦσιν) ὄχι μόνον εὐθύς (oratio recta), ἀλλὰ καὶ πλάγιος (oratio obliqua). Κανονικῶς δὲ πλάγιός τις λόγος ἐξαρτᾶται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐκ τινος ῥήματος λεκτικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ (Πρβλ. § 154. 1 καὶ βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

197. α') Αἱ **ἀνεξάρτητοι** προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, ἦτοι

1) αἱ προτάσεις κρίσεως (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὀριστικὴν § 169), εἰς τὸν πλάγιον λόγον μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικάς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον καὶ αἰτιατικὴν). Π.χ. (εὐθύς λόγος: innumerabiles **sunt** mundi) — Democritus **dicebat** innumerabiles **esse mundos**. (Βλ. § 154, 1).

Σημείωσις. Ὁμοίως μετατρέπεται καὶ ὁ εὐθύς λόγος ὁ ἐκφερόμενος καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α), διότι καὶ διὰ ταύτης ἐκφράζεται κρίσις· π.χ. (εὐθύς λόγος: *amicum si habeam, felix sim*) — *dicat se, amicum si habeat, felicem futurum esse* λέγει ὅτι, εἰ φίλον ἔχει, εὐτυχὴς ἂν εἴη.

2) αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν § 170 κ. ἑ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ, σπανίως δὲ καὶ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2) ἢ διὰ βουλευτικῆς προτάσεως (§ 187). Π.χ. (εὐθύς λόγος: *cave Acherusiam aquam*) — *Pyrrho a Dodonaeo Iove dictio data erat, cavēret Acherusiam aquam* τῷ Πύρρῳ ὑπὸ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐδόθη χρησμός, νὰ φυλάσσειται (ἀπὸ) τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην. (Εὐθύς λόγος: *milites, rescindite pontem* ἢ *pontem milites rescindant*, § 172, 1 β.) — *Caesar iussit milites pontem rescindere* ἢ *dixit ut milites pontem rescindērent* ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ διαλύσουν τὴν γέφυραν — ἢ — εἶπε νὰ διαλύσουν οἱ στρατιῶται τὴν γέφυραν.

3) αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἦτοι αἱ εὐθείαι ἐρωτήσεις, § 173 κ. ἑ.).

α) ἂν μὲν περιέχουν πραγματικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (Βλ. παραδείγματα § 193, 2).

Σημείωσις. Ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ μένει φυσικὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ (coniunctivus) τῶν ἀπορηματικῶν ἐρωτήσεων· π.χ. εὐθύς λόγος: *quid faciam?* § 172, 1, ε' — *nescit quid faciat*, δὲν γνωρίζει, τί νὰ πράξῃ.

β) ἂν δὲ περιέχουν ῥητορικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.) εἰς τὸ πλάγιον λόγον ἄλλοτε μὲν μετατρέπονται εἰς πρότασιν ἀπαρεμφατικὴν, (ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν εἶναι προτάσεις κρίσεως), ἄλλοτε δὲ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, συνήθως ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς τοιαύτης εὐθείας ἐρωτήσεως ἦτο β' προσώπου. Π.χ. (εὐθύς λόγος, : *quis tam est potens, cui nihil sit timendum?* = *nemo tam est potens, quem esse tam potentem dixēris*, cui nihil esset timendum? τίς δύνασαι νὰ εἴπῃς, ὅτι εἶναι τόσοσιν ἰσχυρός, ὥστε τίποτε νὰ μὴ πρόπῃ νὰ φοβῆται; (πρὸβλ. § 195, 2, γ'). (Εὐθύς λόγος: *quid tandem veremini, milites?* = *nihil est quod vereamini*) — *Caesar*

graviter **incusavit** milites, **quid** tandem **vererentur** ὁ Καῖσαρ σφοδρῶς ἐπετίμησε τοὺς στρατιώτας, (λέγων) τί ἐπὶ τέλους ἐφοβοῦντο.

198. β') Αἱ ἐξηρημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου (§ 179, κ.ε.) εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς πᾶσαι καθ' ὑποτακτικὴν (Εὐθέως λόγος: omnes in eo, **quod sciunt**, satis eloquentes sunt) — Socrates **dicere** solebat omnes in eo, quod **scirent**, satis eloquentes esse (§ 178) ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγη, ὅτι πάντες εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον γνωρίζουν, ἀρκούντως εὐγλωττοι εἶναι. (Εὐθέως λόγος: non iam ne deos quidem in nostris urbibus, **ad quos confugiāmus**, habemus, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulit, (§ 179) — Siculi **aiabant sese** iam ne deos quidem in suis urbibus, ad quos **confugerent**, habere, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis **sustulisset** (§ 178) οἱ Σικελοὶ ἔλεγον ὅτι ἤδη οὐδὲ θεοὺς ἐν ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι, πρὸς τοὺς ὁποίους νὰ καταφύγωσιν, εἶχον, διότι τὰ ἀγιώτατα ἀγάλματα αὐτῶν ὁ Γ. Οὐέροης ἐκ τῶν σεμνοτάτων ἱερῶν ἀφήρασεν.

fugiāmus quod sciunt
 sciunt fugiāmus
 sustulisset
 dicere
 sustulisset
 sustulisset

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Η

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σελ.

Κεφάλαιον Α' 9

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Β' Γενικοί γραμματικοί ὄροι 15

Κεφάλαιον Γ' Κλίσεις τῶν οὐσιαστικῶν 17

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima) *prima* 17

2. Δευτέρα κλίσις (> secunda) 18

3. Τρίτη κλίσις (> tertia) *tertia* 28

4. Τετάρτη κλίσις (> quarta) 29

5. Πέμπτη κλίσις (> quinta) 30

6. Ἀνόμαλα ὀνόματα *quarta* 33

Κεφάλαιον Δ' Τὰ ἐπίθετα 33

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα 33

2. Τριτόκλιτα > 35

3. Ἀνόμαλα > 38

4. Αἰ μετοχαι 38

5. Τὰ παραθετικά 39

Κεφάλαιον Ε' Αἱ ἀντωνυμίαι (Pronomina) 45

Κεφάλαιον ΣΤ' Τὰ ἀριθμητικά (Numeralia) 55

Κεφάλαιον Ζ' Τὸ ῥῆμα (Verbum) *mihi timet* 64

Κεφάλαιον Η' Ἐπιφώνηματα (Particulae)

1. Ἐπιφώνηματα (Adverbia)	Adverbia	101
2. Προθέσεις (Praepositiones)		101
3. Σύνδεσμοι (Coniunctiones)		103
4. Ἐπιφώνηματα (Interiectiones)		106

ΜΕΡΟΣ Γ'

Praepositiones

Derivatio

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

Α' Παραγωγή (Derivatio)	Derivatio	107
Β' Σύνθεσις (Compositio)		114

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κατάλογος ἀνωμάτων ἡμεμάτων		119
-----------------------------	--	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Ὀλίγα περὶ Ῥωμαϊκοῦ Ἡμερολογίου		140
---------------------------------	--	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Συνομογραφίαι: 1. Ὀνομάτων προσώπων		143
2. Ὀνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισημῶν εὐχῶν κττ.		143
3. Χρονολογιῶν		144
4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων		144
5. Ἐν ἐπιστολαῖς		145
6. Ἐν βιβλίοις		145

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

Γενική προεισαγωγικὴ παρατήρησις		149
Κεφάλαιον Α' Ὅροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν		149
Κεφάλαιον Β' Αἱ πτώσεις		150

ΧΡΗΣΙΣ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

1. Ἡ γενική	α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων	151
	β') Μετὰ ἡμεμάτων	152

2. Ἡ δοτική	α') Μετ' οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων	154
	β') Μετὰ ῥημάτων	155
3. Ἡ αἰτιατική	α') Μετ' ὀνομάτων ἢ ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως	158
	β') Μετὰ ῥημάτων	158
4. Ἡ ἀφαιρετική	α') Μετ' ὀνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων	160
	β') Μετὰ ῥημάτων	162
4. Αἱ πλάγαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου .		165
Κεφάλαιον Γ'	Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀνωλεπιῶν	
	α') Προσωπικαί, κτηρικαί	168
	β') Δεικτικαί, ὀριστικαί	168
	γ') Ἀόριστοι	169
Κεφάλαιον Δ'	Οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος	
	1. Τὸ ἀπαρέμφατον	171
	2. Ἡ μετοχή	174
	3. Τὸ γερούδιον καὶ τὸ γερουδιακόν	176

ΜΕΡΟΣ Β'

Κεφάλαιον Ε'	Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις	179
	1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὀριστικῇ	179
	2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις	181
	3. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις	184

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

Κεφάλαιον ΣΤ'	Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν	
	α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις	187
	β') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἐξηγημένους προτάσεις	188
	γ') Αἱ ἐξηγημέναι προτάσεις	
	1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	190
	2. Ὑποθετικαὶ προτάσεις	191
	3. Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις	192
	4. Παραβολικαὶ ἢ συγκριτικαὶ προτάσεις	193
	5. Τελικαὶ προτάσεις	193

6. Αποτελεσματικές ή ακολουθίας προτάσεις	193
7. Βουλευτικές προτάσεις	194
8. Χρονικές προτάσεις	196
9. Ξηρητημένα ή πλάγια ερωτήσεις	199
10. Αναφορικές προτάσεις	201

Πλάγιος λόγος

τακρ
this g
change

~~Κουκουλιανός~~

~~Α. Α. Α.~~